

ZÁKLADNÍ TENDENCE DEMOGRAFICKÉHO, SOCIÁLNÍHO A EKONOMICKÉHO VÝVOJE JIHOMORAVSKÉHO KRAJE

2021

Regionální statistiky

Brno, 31. 10. 2022

Kód publikace: 330128-22

Č. j.: CSU-014622/2022-8201

Zpracoval: Krajská správa Českého statistického úřadu v Brně

Ředitel odboru: Kateřina Sendlerová

Kontaktní osoba: Karel Adam, e-mail: karel.adam@czso.cz

Zajímají Vás nejnovější údaje o inflaci, HDP, obyvatelstvu, průměrných mzdách a mnohé další? Najdete je na stránkách ČSÚ na internetu: www.czso.cz

KONTAKTY V ÚSTŘEDÍ

Český statistický úřad | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 051 111 | www.czso.cz

Oddělení informačních služeb | tel.: 274 052 304, 274 052 451 | e-mail: infoservis@czso.cz

Prodejna publikací ČSÚ | tel.: 274 052 361 | e-mail: prodejna@czso.cz

Evropská data (ESDS), mezinárodní srovnání | tel.: 274 052 347, 274 052 757 | e-mail: esds@czso.cz

Ústřední statistická knihovna | tel.: 274 052 361 | e-mail: knihovna@czso.cz

INFORMAČNÍ SLUŽBY V REGIONECH

Hl. m. Praha | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 052 673, 274 054 163
e-mail: infoservispraha@czso.cz | www.praha.czso.cz

Středočeský kraj | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 054 175
e-mail: infoservisstc@czso.cz | www.stredocesky.czso.cz

České Budějovice | Žižkova 1, 370 77 České Budějovice, tel.: 386 718 440
e-mail: infoserviscb@czso.cz | www.cbudejovice.czso.cz

Plzeň | Slovanská alej 36, 326 64 Plzeň, tel.: 377 612 108, 377 612 145
e-mail: infoservisplzen@czso.cz | www.plzen.czso.cz

Karlovy Vary | Závodní 360/94, 360 06 Karlovy Vary, tel.: 353 114 529, 353 114 525
e-mail: infoserviskv@czso.cz | www.kvary.czso.cz

Ústí nad Labem | Špálova 2684, 400 11 Ústí nad Labem, tel.: 472 706 176, 472 706 121
e-mail: infoservisul@czso.cz | www.ustinadlabem.czso.cz

Liberec | Nám. Dr. Edvarda Beneše 585/26, 460 01 Liberec 1, tel.: 485 238 811
e-mail: infoservislbc@czso.cz | www.liberec.czso.cz

Hradec Králové | Myslivečkova 914, 500 03 Hradec Králové 3, tel.: 495 762 322, 495 762 317
e-mail: infoservis hk@czso.cz | www.hradeckralove.czso.cz

Pardubice | V Ráji 872, 531 53 Pardubice, tel.: 466 743 480, 466 743 418
e-mail: infoservispa@czso.cz | www.pardubice.czso.cz

Jihlava | Ke Skalce 30, 586 01 Jihlava, tel.: 567 109 062, 567 109 073
e-mail: infoservisvys@czso.cz | www.jihlava.czso.cz

Brno | Jezuitská 2, 601 59 Brno, tel.: 542 528 115, 542 528 200
e-mail: infoservisbrno@czso.cz | www.brno.czso.cz

Olomouc | Jeremenkova 1142/42, 772 11 Olomouc, tel.: 585 731 516, 585 731 511
e-mail: infoservisolom@czso.cz | www.olomouc.czso.cz

Zlín | tř. Tomáše Bati 1565, 761 76 Zlín, tel.: 577 004 932, 577 004 935
e-mail: infoservis-zl@czso.cz | www.zlin.czso.cz

Ostrava | Repinova 17, 702 03 Ostrava, tel.: 595 131 230, 595 131 232
e-mail: infoservis_ov@czso.cz | www.ostrava.czso.cz

ISBN 978-80-250-3268-8 (brožováno)

ISBN 978-80-250-3269-5 (pdf)

© Český statistický úřad, Brno, 2022

Obsah

Úvod.....	4
Shrnutí hlavních poznatků.....	5
1. Demografický vývoj.....	9
Územní změny, sídelní struktura.....	9
Vývoj počtu obyvatel.....	11
Demografické události, naděje dožití.....	13
Věková struktura, index stáří.....	23
2. Sociální vývoj.....	26
Zaměstnanost, ekonomická aktivita.....	26
Nezaměstnanost.....	30
Příjmy a životní podmínky domácností.....	34
Mzdy.....	37
Úplné náklady práce.....	39
Vzdělávání.....	40
Zdravotnictví, dočasná pracovní neschopnost.....	41
Nemocenské pojištění, státní sociální podpora.....	44
Sociální služby, příspěvek na péči, držitelé průkazů osob se zdravotním postižením.....	46
Důchodci, důchody.....	48
Kriminalita, dopravní nehody, požáry.....	51
3. Ekonomický vývoj.....	56
Makroekonomický rámec.....	56
Místní rozpočty.....	61
Věda, IT.....	62
Ekonomické subjekty.....	65
Zemědělství, lesnictví.....	67
Průmysl, energetika.....	72
Stavebnictví, stavební povolení.....	76
Bytová výstavba.....	78
Doprava.....	80
Cestovní ruch.....	81
4. Životní prostředí.....	83
Půdní fond.....	83
Ekologické zemědělství, chráněná území.....	84
Vodovody a kanalizace.....	85
Emise, odpady.....	87
Výdaje na ochranu životního prostředí.....	89
5. Mezikrajské srovnání.....	92
Demografický vývoj.....	92
Sociální vývoj.....	94
Ekonomický vývoj.....	97
Životní prostředí.....	103
Tabulková příloha	
Tab. 1.1 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – demografický vývoj.....	108
Tab. 1.2 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – sociální vývoj.....	109
Tab. 1.3 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – ekonomický vývoj.....	110
Tab. 1.4 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – životní prostředí.....	111
Tab. 2.1 Dlouhodobý vývoj Jihomoravského kraje v letech 2001–2021.....	112
Tab. 3.1 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj – demografický vývoj.....	114
Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj – sociální vývoj.....	115
Tab. 3.3 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj – ekonomický vývoj.....	118
Tab. 3.4 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj – životní prostředí.....	120
Tab. 4.1 Vybrané ukazatele podle okresů Jihomoravského kraje v letech 2011, 2016 a 2021.....	121
Zkratky krajů a okresů.....	124

Úvod

Nové zpracování tradiční analytické publikace přináší kvantifikovaný obraz vybraných tendencí demografického, sociálního, ekonomického a environmentálního vývoje Jihomoravského kraje v roce 2021, s návazností na vývoj v předchozích letech (zpravidla od roku 2016). Zahrnuje oblasti, kde můžeme vývoj kvantifikovat pomocí statistických ukazatelů, přičemž klademe důraz na jevy v kraji významné.

V textu uvádíme nejen vývoj na území kraje, ale i srovnání s ostatními kraji České republiky. Mimo to jsme opět zařadili také samostatnou kapitolu s mezikrajským srovnáním. Vzhledem k systému postupného zpracování ročních dat, v době uzávěrky v některých oblastech nebyly ještě k dispozici kompletní údaje za rok 2021. Proto v některých tématech (především makroekonomika a některé sociální statistiky) uvádíme časový pohled pouze do roku 2020.

Území České republiky se podle zákona č. 51/2020 Sb., o územně správním členění státu a o změně souvisejících zákonů člení na správní obvody krajů, které jsou složeny ze správních obvodů obcí s rozšířenou působností (s výjimkou hlavního města Prahy). Správní obvody obcí s rozšířenou působností jsou vymezeny výčtem obcí a vojenských újezdů. Těmito správními obvody jsou vymezeny rovněž okresy (v hlavním městě Praze jsou na úrovni okresů obvody). V návaznosti na tento zákon vstoupily v platnost vyhlášky Ministerstva vnitra, které správní obvody přesně vymezují. V důsledku toho došlo s účinností od 1. 1. 2021 ke změně území okresů Nymburk, Kolín, Domažlice, Plzeň-jih, Semily, Jablonec nad Nisou, Vsetín a Zlín. Změnila se také území správních obvodů obcí s rozšířenou působností Český Brod, Lysá nad Labem, Turnov, Jablonec nad Nisou, Havlíčkův Brod a Jihlava. Na úrovni krajů naopak k žádné územní změně nedošlo.

Stejně jako v předešlých letech jsme se z územního hlediska v textu neomezili na kraj jako celek, ale snažili jsme se opět postihnout i rozdíly uvnitř jeho území, a to z pohledu okresů, správních obvodů obcí s rozšířenou působností nebo velikostních skupin obcí.

Jak už je naším zvykem, obdobné analytické materiály s jednotnou osnovou nalezte zpracované i na všech dalších krajských pracovištích ČSÚ. Tabulková část má sjednocený obsah, aby byla uživatelům usnadněna možnost srovnání vývoje v jednotlivých krajích. Zařazen je rovněž dlouhodobý pohled na vývoj vybraných ukazatelů od roku 2000, tedy od roku vzniku současné podoby krajů jako územně samosprávných celků. Tabulková příloha analýzy může obsahovat pouze omezený počet statistických ukazatelů. Více informací v podrobnějším územním členění však můžete najít ve veřejné databázi ČSÚ na adrese <https://vdb.czso.cz>, případně můžete kontaktovat pracoviště informačních služeb na krajské správě ČSÚ.

Aktuální krajské údaje průběžně zveřejňujeme také na internetové adrese www.brno.czso.cz. Komplexní pohled na vývoj v kraji a jeho dílčích územních celcích poskytuje Statistická ročenka Jihomoravského kraje, kterou pravidelně vydáváme ve druhé polovině měsíce prosince. Přehled vybraných ukazatelů o vývoji regionu v průběhu roku nabízí Statistický bulletin Jihomoravského kraje, který vždy vychází 95. kalendářní den po skončení příslušného čtvrtletí.

* * *

Čárka (-) v tabulce na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval.

Tečka (.) na místě čísla značí, že údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý.

Křížek (x) značí, že zápis není možný z logických důvodů.

Nula (0) se v tabulce používá pro označení číselných údajů menších než polovina zvolené měřicí jednotky.

Zkratka „i.d.“ v tabulce nahrazuje individuální údaj, který nelze zveřejnit.

Výpočty v tabulkách jsou prováděny z nezaokrouhlených údajů (včetně součtů).

Publikované údaje jsou platné k 15. 10. 2022. Zpřesňují údaje publikované již dříve, ale mohou být ještě dále upřesňovány.

Pokud není uveden zdroj, jsou uveřejněny údaje ze statistických zjišťování ČSÚ.

Hodnotové údaje jsou uvedeny v běžných cenách, pokud není uvedeno jinak.

Shrnutí hlavních poznatků

Demografický vývoj

- Sídelní strukturu Jihomoravského kraje tvoří 50 měst, 40 městysů, 583 obcí a 1 vojenský újezd. Správní rozdělení 673 obcí tvoří 7 okresů, resp. 21 správních obvodů obcí s rozšířenou působností.
- K 31. 12. 2021 v kraji žilo celkem 1 184 568 obyvatel, za rok se počet obyvatel zvýšil o 3 352 osob, nejvíce obyvatel přibýlo v okrese Brno-venkov, pokles počtu obyvatel byl zaznamenán jen v okrese Hodonín.
- V letech 2007 až 2019, tedy 13 let, se na celkovém přírůstku obyvatel v kraji kladně podílel přirozený přírůstek. V letech 2020 a 2021 však vlivem epidemiologické situace počet zemřelých výrazně převýšil počet živě narozených a zvýšení počtu obyvatel kraje zajistil jen migrační přírůstek. Nárůst počtu obyvatel stěhováním v kraji trvá nepřetržitě od roku 2003.
- Téměř třetina obyvatel kraje žila v krajském městě (32,0 %), podíl městského obyvatelstva tvořil 61,4 % z obyvatel kraje; v nejmenších obcích žilo pouze 1,1 % obyvatel kraje.
- Počet cizinců v roce 2021 dosáhl prozatímního maxima, a to 64,1 tis. osob (meziroční nárůst o 5,5 tis.), podíl na obyvatelstvu kraje vzrostl o 0,5 bodu na 5,4 %; podle státní příslušnosti bylo nejvíce osob z Ukrajiny (17,6 tis.).
- V roce 2021 bylo v kraji uzavřeno 5 348 sňatků, což bylo jen o 76 více než v roce 2020, ale o 816 méně ve srovnání s rokem 2019. Pokles počtu sňatků oproti roku 2019 byl také důsledkem pandemie a následných omezujících opatření. Rozvedeno bylo 2 392 manželství (63,6 % manželství s nezletilými dětmi), počet rozvodů se meziročně o 126 případů zvýšil, míra rozvodovosti byla mezi kraji stejně jako míra sňatečnosti 5. nejvyšší.
- V roce 2021 se v kraji živě narodilo 13 085 dětí (hranici 13 tisíc živě narozených byl překonána i v letech 2016 až 2019), proti roku 2020 to bylo o 226 dětí více, hrubá míra porodnosti byla mezi kraji 2. nejvyšší. Podíl narozených mimo manželství dosáhl 43,4 % a byl 3. nejnižší mezi kraji. U 858 dětí narozených mimo manželství nebyl uveden otec (meziročně o 49 dětí méně).
- Na počtu zemřelých se v letech 2020 a 2021 ve všech krajích ČR projevil výrazný dopad pandemické situace. V Jihomoravském kraji v roce 2021 zemřelo 15 246 osob, což bylo meziročně o 1 231 více a proti roku 2019 dokonce více o 3 056 zemřelých. Míra úmrtnosti ale byla mezi kraji 4. nejnižší a pod republikovým průměrem.
- Na konci roku 2021 bylo 16,4 % obyvatel kraje ve věku do 14 let a 20,6 % obyvatel ve věku 65 a více let. Podíl obyvatel v seniorském věku se každoročně zvyšuje, od roku 2009 roste i podíl dětské složky.
- Údaje o naději dožití (střední délce života) udávají, že muž narozený v kraji v roce 2021 se pravděpodobně dožije věku 75,27 let (mezi kraji 4. nejvyšší věk) a žena 81,59 let (3. nejvyšší mezi kraji). Nárůst úmrtnosti v důsledku pandemie se projevil snížením očekávaných hodnot střední délky života. Naděje dožití mužů narozených v kraji v roce 2021 je proti roku 2019 o 1,32 roku nižší a u žen činí rozdíl 1,23 roku.

Sociální vývoj

- Pracovní sílu v Jihomoravském kraji v roce 2021 tvořilo 594,7 tis. osob (579,6 tis. zaměstnaných a 15,1 tis. nezaměstnaných), meziročně se objem pracovní síly snížil o 1,7 tis. osob (počet zaměstnaných klesl o 3,1 tis. osob a počet nezaměstnaných se zvýšil o 1,4 tis. osob).
- Míra ekonomické aktivity (EA) podle výsledků VŠPS činila 59,4 % a meziročně poklesla o 0,2 bodu. Nejvyšší míra EA byla v kraji vykázána v roce 2016, a to 60,4 %. Míra EA mužů v roce 2021 proti roku 2020 vzrostla o 0,2 procentního bodu na 68,2 %. Nejvyšší míra EA mužů v uplynulých 10 letech byla

zjištěna v roce 2016, a to 69,1 %. U žen tento ukazatel meziročně poklesl o 0,5 bodu na 51,1 %, nejvyšší hodnota v posledním období byla zaznamenána v roce 2017, a to 52,7 %.

- Vzdělanost zaměstnaných se zvyšuje, podíl vysokoškoláků mezi zaměstnanými dosáhl 30,2 %, za 10 let vzrostl o 5,4 bodu a mezi kraji byl 2. nejvyšší.
- Podle údajů Ministerstva práce a sociálních věcí ČR bylo ke konci roku 2021 na úřadech práce v kraji evidováno 33 023 uchazečů o zaměstnání. Proti konci roku 2020 se počet nezaměstnaných snížil o 3 860. V členění podle věku bylo mezi nezaměstnanými nejvíce osob ve věku 55 až 59 let. Podíl dlouhodobě nezaměstnaných (1,63 %) byl mezi kraji 4. nejvyšší.
- Úřady práce v Jihomoravském kraji nabízely ke konci prosince 2021 celkem 33 075 pracovních míst, což bylo o 3 807 míst více než na konci předchozího roku. Počet pracovních míst se sice zvýšil, současně však klesl počet uchazečů o zaměstnání, což vyústilo ve snížení počtu uchazečů připadajících na 1 pracovní místo. Ke konci roku 2020 připadlo na 1 místo 1,3 uchazečů, ke konci roku 2021 to bylo 1,0 uchazečů (6. nejvyšší počet mezi kraji).
- Hodnota čistého disponibilního důchodu domácností dosáhla v roce 2020 v Jihomoravském kraji 331,4 mld. Kč běžných cen, což v přepočtu na jednoho obyvatele představovalo částku 277,5 tis. Kč (4. nejvyšší hodnota mezi kraji).
- Podle výsledků šetření životních podmínek domácností průměrný čistý roční příjem domácnosti v Jihomoravském kraji meziročně vzrostl z 213,7 tis. Kč na osobu v roce 2019 na 217,8 tis. Kč v roce 2020 (průměrný čistý měsíční příjem na osobu se zvýšil z 17 806 Kč na 18 148 Kč). Podíl osob či domácností, které trpí určitým materiálním nedostatkem, tzn. že si nemohou dovolit některé věci, služby či požitky, meziročně v kraji poklesl, u některých dotazovaných oblastí až na nejmenší hodnoty posledních let.
- Výsledky strukturálního šetření o mzdách ukázaly, že průměrná hrubá měsíční mzda v kraji činila 37 256 Kč, proti předchozímu roku vzrostla o 1 855 Kč a byla mezi kraji 3. nejvyšší. Medián mezd, což je mzda uprostřed mzdového rozdělení, dosáhl částky 35 118 Kč a byl mezi kraji 4. nejvyšší.
- Úplné náklady práce v roce 2020 v kraji dosáhly částky 570 701 Kč, resp. 47 558 Kč měsíčně. Náklady na pracovní sílu byly mezi kraji 4. nejvyšší.
- Ve školním roce 2021/2022 dosáhl počet žáků základních škol desetiletého maxima, meziročně se mírně zvýšil i počet studentů středních a vysokých škol.
- V roce 2021 bylo v kraji evidováno 514,7 tis. nemocensky pojištěných osob a v pracovní neschopnosti strávily celkem 10,26 mil. dnů. Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti se zvýšilo na 5,463 %, přes každoroční nárůst je krajská hodnota procenta v porovnání s ostatními kraji 2. nejvyšší.
- V roce 2021 byla v Jihomoravském kraji v nemocenských dávkách vyplacena částka 5,65 mld. Kč, což bylo o 1,41 mld. Kč, tj. o 33,2 % více než v „předcovidovém“ roce 2019. Meziročně však došlo ke snížení o 0,38 mld. Kč, tj. o 6,3 %.
- V domovech pro seniory, v domovech se zvláštním režimem a v domovech pro osoby se zdravotním postižením bylo na konci roku 2021 k dispozici 6 936 míst. Proti roku 2012 se kapacita zvýšila o 518 míst. Nadále zůstávají tisíce neuspokojených žádostí. Mezikrajské srovnání v roce 2020 Jihomoravskému kraji přineslo nelichotivé prvenství v počtu neuspokojených žádostí o umístění do domova se zvláštním režimem, resp. 6. místo v pořadí v počtu neuspokojených žádostí o umístění do domova pro seniory.
- Průměrný starobní důchod (bez souběhu s vdovským/vdoveckým důchodem) v kraji na konci roku 2021 činil 15 280 Kč, pobíralo ho 198,7 tis. osob (meziročně o 2 072 osob méně).

- V roce 2021 bylo registrováno 15 544 trestných činů, meziročně počet trestných činů poklesl o 1 441, tj. o 8,5 %. Polovinu registrovaných trestných činů spáchaly opakovaně trestané osoby.
- Na silnicích Jihomoravského kraje došlo v roce 2021 k 6 364 dopravním nehodám (o 675 méně než v roce 2020), o život při nich přišlo 42 osob (o 9 méně), 193 osob bylo těžce (o 8 méně) a 2 333 osob lehce zraněno (stejně jako v předchozím roce); hmotná škoda dosáhla částky téměř 420 mil. Kč (o 7,5 mil. Kč méně).
- V roce 2020 bylo na území Jihomoravského kraje likvidováno 1 498 požárů, bylo při nich zraněno 107 osob a 8 osob při nich přišlo o život. Příímá škoda způsobená požáry dosáhla částky 176 mil. Kč, zásahem však byly uchráněné hodnoty ve výši 872 mil. Kč.

Ekonomický vývoj

- Objem regionálního hrubého hospodářského produktu (HDP) se v roce 2020 snížil o 4,0 % (vyjádřeno ve srovnatelných cenách); pokles regionálního HDP byl zaznamenán ve všech krajích, krajský propad ale byl 3. nejnižší.
- Ve skladbě hrubé přidané hodnoty (HPH) podle sektorů z dlouhodobého hlediska dochází ke zvyšování podílu sektoru služeb na úkor snižování podílu zemědělství a průmyslu.
- Saldo hospodaření místních rozpočtů v posledních 10 letech skončilo v „mínusu“ jen v roce 2018 a 2020. Příjmy místních rozpočtů v roce 2021 dosáhly 74,7 mld. Kč a výdaje 71,1 mld. Kč. Příjmy meziročně vzrostly o 4,6 mld. Kč, výdaje se snížily o 333 mil. Kč.
- Jihomoravský kraj si udržuje významné postavení v oblasti výzkumu a vývoje. Vynaložená částka v roce 2020 dosáhla 20,4 mld. Kč, meziročně vzrostla o 1,6 mld. Kč. Po Praze byla 2. nejvyšší a činila téměř 18 % republikového celku. Polovina celkových výdajů na výzkum a vývoj je financována z podnikatelských zdrojů, zároveň do podnikatelského sektoru směřuje 56 % těchto výdajů.
- V registru ekonomických subjektů v kraji bylo 237,9 tis. fyzických osob (z toho 216,7 tis. živnostníků) a 94,3 tis. právnických osob. Meziročně se počet živnostníků zvýšil o 3,3 tis.
- Výsledky sklizně zemědělských plodin v roce 2020 byly ve srovnání s rokem předešlým příznivější. V kraji bylo sklizeno 1,31 mil. tun obilovin, což bylo meziročně 2,7 % více. Vyšší úroda byla dílem nárůstu hektarového výnosu o 5,1 % na 6,86 t/ha, když sklizňové plochy 191,6 tis. hektarů byly o 2,3 % nižší.
- V živočišné výrobě zvýšení stavu skotu doprovázel růst produkce jatečného skotu i růst produkce mléka. Zvýšení stavů prasat se promítlo ve zvýšení produkce jatečných prasat. Pokles stavu drůbeže se projevil poklesem snášky vajec, u produkce jatečné drůbeže byl zaznamenán mírný nárůst.
- V roce 2020 bylo v kraji vytěženo rekordní množství dřeva, objem 3,80 mil. m³ dřeva bez kůry byl např. proti roku 2015 více než trojnásobný. V roce 2021 těžba meziročně poklesla téměř o třetinu na 2 551,7 tis. m³. Kvůli hmyzové kalamitě bylo v kraji zpracováno 1,43 mil. m³ dřeva, v roce 2020 to bylo 2,79 mil. m³.
- Tržby průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci v kraji proti roku 2020 vzrostly o 13,9 % na 254,5 mld. Kč. K nárůstu tržeb došlo po předchozím dvouletém poklesu. Pracovalo zde 69,8 tis. zaměstnanců (meziročně o 3,3 % více).
- Základní stavební výroba ve stavebních podnicích s 50 a více zaměstnanci vzrostla o 7,1 % a dosáhla hodnoty 23,2 mld. Kč. V těchto podnicích pracovalo 9,3 tis. zaměstnanců (zvýšení o 2,1 %).
- Počet vydaných stavebních povolení v Jihomoravském kraji v letech 2019 až 2021 překročil hranici 9 tisíc (9 853 povolení v roce 2021). Právě v roce 2018 bylo vydáno pouze 8 649 stavebních povolení, což byl nejnižší počet v novodobé historii kraje.

- V roce 2021 bylo v kraji dokončeno 4 789 bytů (o 338 bytů více než v roce 2020). Tento počet byl 3. nejvyšší mezi kraji a tvořil 13,8 % celku ČR.
- Oblast cestovního ruchu a návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení byla v letech 2020 a 2021 výrazně ovlivněna dopady epidemiologické situace a s ní souvisejících omezujících opatření. V ubytovacích zařízeních na území Jihomoravského kraje se v roce 2021 ubytovalo 1,3 mil. hostů, z tohoto počtu bylo 221 tisíc hostů ze zahraničí. Proti roku 2020 byl počet hostů sice o 161,1 tis. vyšší, ovšem proti „předcovidovému“ roku 2019 byl celkový počet hostů o 805,4 tis. osob nižší.

Životní prostředí

- V kraji bylo na konci roku 2021 celkem 422,0 tis. ha zemědělské půdy, z toho 347,4 tis. ha byla půda orná. Výměra orné půdy se proti roku 2012 v kraji snížila o 5,7 tis. ha. Stupeň zornění (podíl orné půdy ze zemědělské) činil 82,3 % a byl mezi kraji nejvyšší.
- Plocha ekologicky stabilních prvků (sady, zahrady, vinice a trvalé travní porosty, z nezemědělské půdy lesní pozemky a vodní plochy) se příliš nezměnila – v roce 2012 tyto prvky v součtu tvořily plochu 290,3 tis. ha a v roce 2021 v součtu 292,0 tis. ha.
- V hospodářském roce 2020/2021 bylo v zemědělství v kraji spotřebováno 42,0 tis. tun průmyslových hnojiv, což v přepočtu představovalo 134,8 kg na hektar obhospodařované půdy. V porovnání s rokem 2012 byla přepočtená hodnota spotřeby hnojiv o 5,3 % vyšší.
- K životnímu prostředí šetrnou alternativou je ekologické zemědělství, které je založeno na hospodaření bez používání chemických přípravků. Geografické podmínky v kraji jsou ale vhodné především pro konvenční zemědělství, ekologicky obhospodařovaná půda o výměře 24,3 tis. ha tak v kraji tvoří jen 5,8 % z výměry zemědělské půdy.
- V kraji bylo v roce 2021 vyrobeno 55,2 mil. m³ fakturované pitné vody (meziročně o 0,9 % více), v tomto množství bylo 39,6 mil. m³ vody fakturováno domácnostem (meziročně o 1,6 % více). Specifická spotřeba vody na osobu a den dosáhla 94,2 l, meziročně vzrostla o 1,0 litru a mezi kraji byla 3. nejvyšší.
- Vodné činilo 41,60 Kč (zvýšení o 2,20 Kč), stočné dosáhlo 39,60 Kč (zvýšení o 1,10 Kč).
- Objem komunálního odpadu vyprodukovaného v kraji se zvýšil. Zatímco v roce 2017 bylo v kraji vyvezeno 519,0 tis. tun komunálního odpadu, v roce 2020 to bylo již 553,3 tis. tun (o 34,2 tis. tun, tj. o 6,6 % více). V roce 2017 na obyvatele v kraji připadla produkce 440 kg komunálního odpadu, v roce 2021 to bylo již 463 kg.
- Na území Jihomoravského kraje bylo na ochranu životního prostředí v roce 2021 investováno 2,75 mld. Kč. Tato částka byla meziročně o 5,8 mil. Kč vyšší. Nejvyšší objem prostředků na ochranu životního prostředí v kraji byl vynaložen v roce 2015, a to 6,20 mld. Kč.

1. Demografický vývoj

Územní změny, sídelní struktura

Sídelní struktura Jihomoravského kraje je v posledních letech stálá, je zde 673 obcí, v roce 2021 získala 1 obec statut městyse.

Jihomoravský kraj se rozlohou řadí na čtvrté místo mezi 14 kraji České republiky. Sídelní struktura je od roku 2006 stálá a tvoří ji 673 obcí. K 31. 12. 2021 bylo v kraji 50 měst, 40 městyšů, 582 obcí a 1 vojenský újezd („nejmladším“ městem, a to od 27. 8. 2018, je Veverská Bítýška v okrese Brno-venkov, „nejmladším“ městysem, a to od 9. 2. 2021, je Vratětin v okrese Znojmo). Podle správního členění je kraj tvořen 7 okresy, resp. 21 správními obvody obcí s rozšířenou působností (SO ORP), resp. 34 správními obvody obcí s pověřeným obecním úřadem.

V roce 2016 se rozloha kraje změnou hranic vojenského újezdu Březina snížila o 722 hektarů.

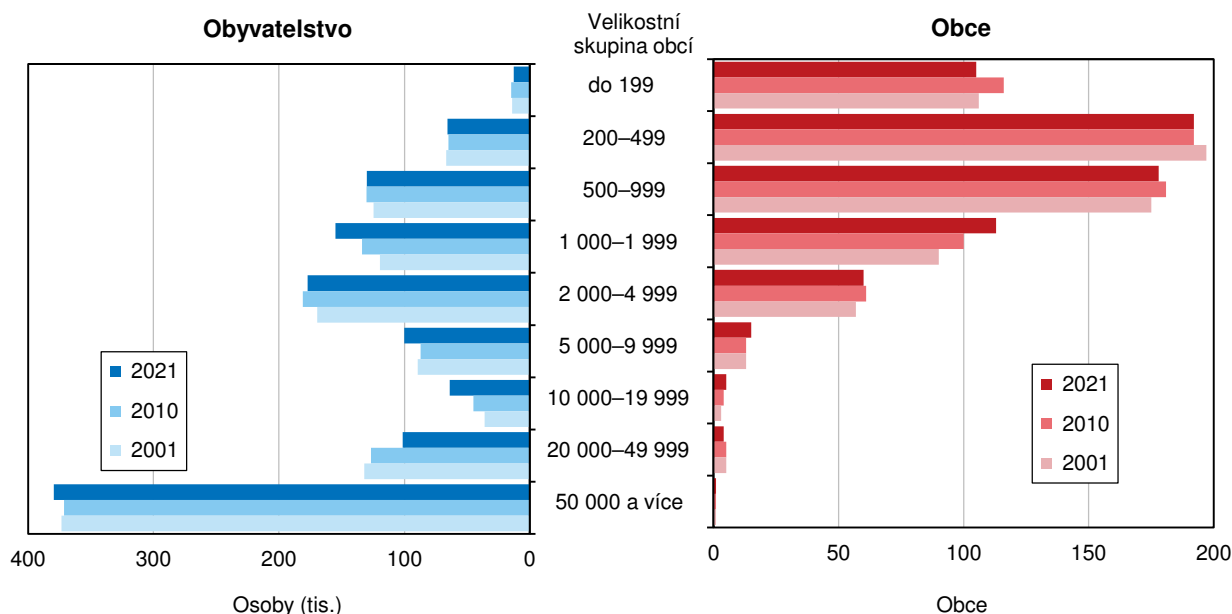
Podle zákona č. 15/2015 Sb., se katastrální území vojenského újezdu Březina k 1. 1. 2016 zmenšilo o 854 ha, z toho 722 ha přešlo z území Jihomoravského kraje do území Olomouckého kraje (do katastrálního území 5 obcí sousedících s VÚ Březina). Rozloha kraje k 31. 12. 2021 činila 7 188 km², na kilometr čtvereční připadlo 164,8 obyvatel, hustota osídlení byla mezi kraji 3. nejvyšší (po Praze a Moravskoslezském kraji).

582 obcí v kraji má pouze jednu část.

Obce v kraji mají celkem 907 částí obcí. Je zde 582 obcí, které mají jen jednu část, 60 obcí, které mají 2 části a 12 obcí se 3 částmi. Nejvíce částí má Brno (48), Letovice (17) a Vyškov (13).

Graf 1.1 Sídelní struktura Jihomoravského kraje ve vybraných letech (stav k 31. 12.)

Zdroj: ČSÚ

Největší počet obcí v kraji se nachází ve velikostní skupině 200 až 499 obyvatel, v Brně žije téměř třetina obyvatel kraje.

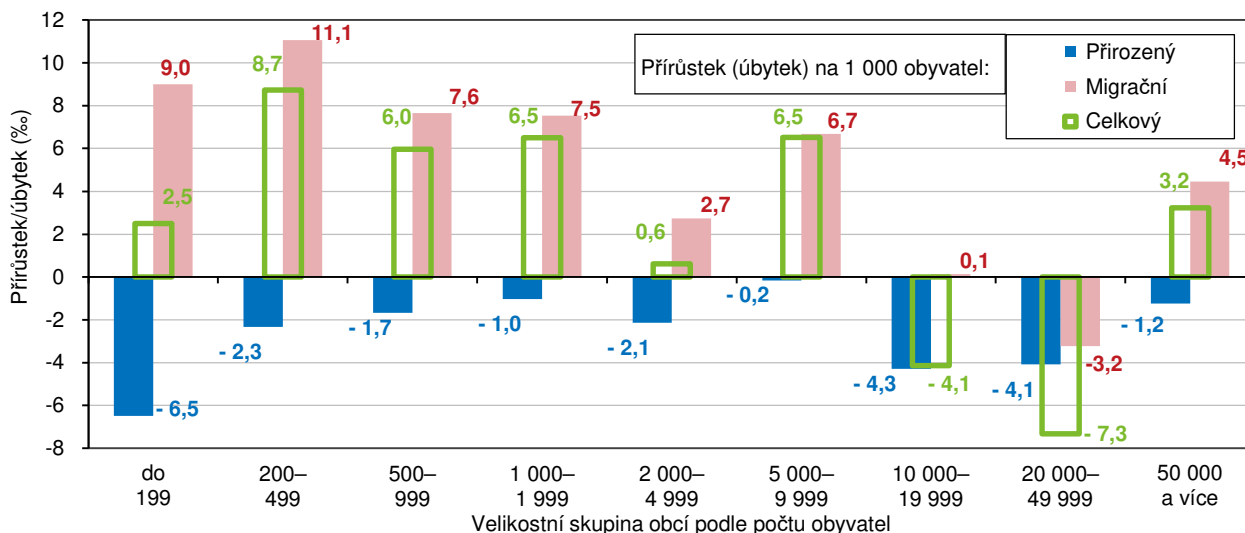
V rozdělení 673 obcí do velikostních skupin podle počtu obyvatel je na jedné straně Brno jako zástupce největší velikostní skupiny a 4 města ve velikostní skupině 20 až 50 tisíc obyvatel. Na druhém pólu je 105 obcí, v každé z nich žije méně než 200 obyvatel (vojenský újezd Březina nemá žádné obyvatele). Ovšem největší počet obcí Jihomoravského kraje se nachází ve velikostní skupině 200 až 499 obyvatel. Celkem 192 obcí této velikostní skupiny tvořilo 28,5 % celku, žilo zde však pouze 5,5 % z počtu obyvatel kraje. Ke krajním skupinám velikostního rozpětí obcí lze uvést, že v Brně žila téměř třetina obyvatel kraje (32,0 %), naproti tomu v nejmenších obcích žilo pouze 1,1 % obyvatel kraje.

Mezi obce s 20 až 50 tisíci obyvateli již nepatří Blansko.

V porovnání s rokem 2010 je nejvýraznější změnou pokles počtu obcí s počtem obyvatel nižším než 200 (snížení o 11 obcí) a zvýšení počtu obcí s 1 až 2 tisíci obyvateli (zvýšení o 13 obcí). Až do roku 2020 do velikostní skupiny obcí s 20 až 50 tisíci obyvateli patřilo 5 okresních měst, v roce 2021 se zařadilo do nižší velikostní skupiny město Blansko.

Graf 1.2 Pohyb obyvatelstva podle velikostních skupin obcí Jihomoravského kraje k 31. 12. 2021

Zdroj: ČSÚ

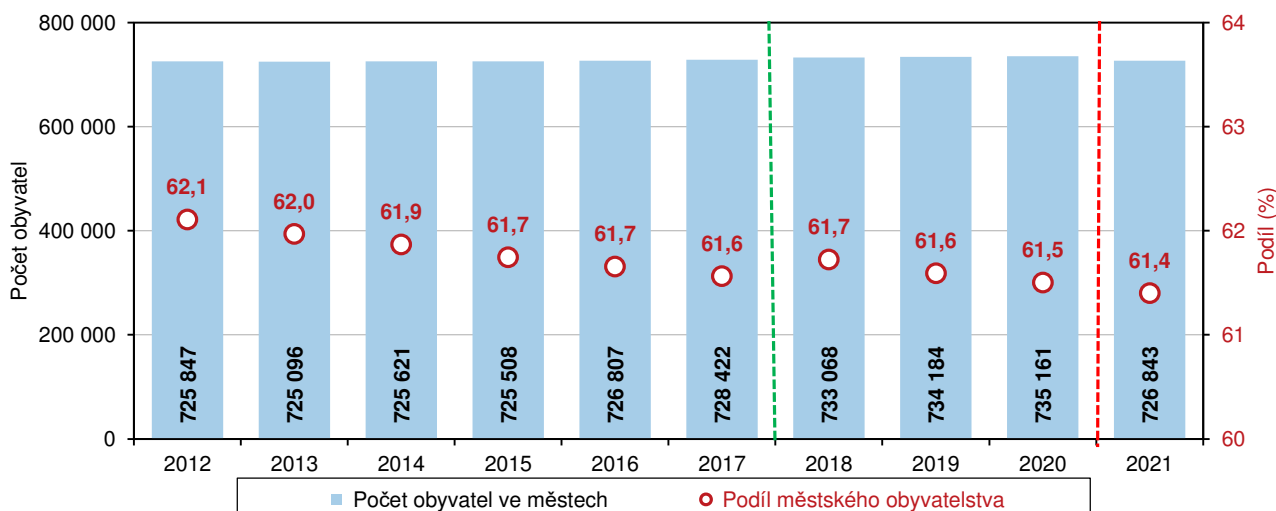

V obcích všech velikostních skupin byl zaznamenán meziroční přirozený úbytek obyvatel.

V obcích všech velikostních skupin byl zaznamenán meziroční přirozený úbytek obyvatel. Nejvýraznější přirozený úbytek, jak je zřejmé z grafu 1.2, byl v obcích s méně než 200 obyvateli. V obcích všech velikostních skupin byl zaznamenán přírůstek obyvatel stěhováním, výjimkou byly obce s 20 až 50 tisíci obyvateli. Nejvyšší migrační přírůstek v relativním vyjádření byl zaznamenán v obcích s 200 až 500 obyvateli, zde byl zaznamenán i nejvyšší celkový přírůstek počtu obyvatel. K celkovému úbytku počtu obyvatel došlo pouze ve 2 velikostních skupinách obcí zahrnujících obce s 10 až 50 tisíci obyvateli.

Graf 1.3 Počet obyvatel ve městech a podíl městského obyvatelstva v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Od 27. 8. 2018 se městem stala Veverská Bítýška, data jsou tak s předešlými lety nesrovnatelná
 Údaje za rok 2021 vycházejí z výsledku sčítání lidu, domů a bytů 2021 a navazující bilance obyvatel, nejsou tak s předešlými lety srovnatelné

Počet obyvatel ve městech se zvýšil pouze zásluhou stěhování, nejmenším městem jsou Jevišovice.

V 50 městech Jihomoravského kraje žilo na začátku roku 2021 podle výsledků sčítání lidu, domů a bytů 2021 a navazující bilance obyvatel celkem 726 102 obyvatel. K 31. 12. 2021 zde žilo 726 843 obyvatel, v průběhu roku se tak počet obyvatel ve městech zvýšil o 741 osob. Podíl městského obyvatelstva na konci roku 2021 činil 61,4 %. Zvýšení počtu obyvatel měst je pouze zásluha stěhování - do měst se přistěhovalo o 2 114 obyvatel více, než se z měst vystěhovalo. Počet obyvatel měst by přirozenou cestou poklesl - ve městech se narodilo o 1 373 osob méně, než jich zemřelo. Co do počtu obyvatel jsou nejmenším městem v Jihomoravském kraji Jevišovice v okrese Znojmo, na konci roku 2021 zde žilo 1 146 obyvatel, největším městem je Brno s více než 379 tisíci obyvateli.

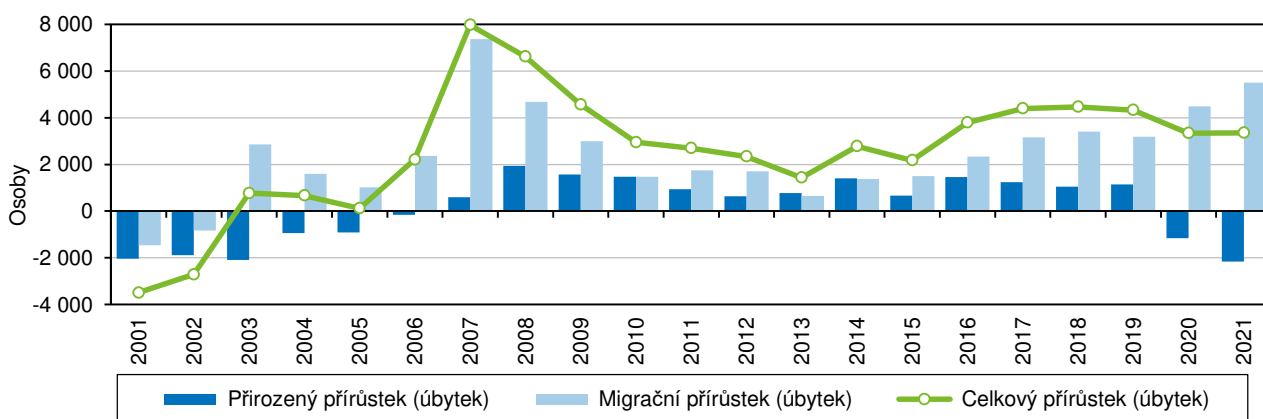
Vývoj počtu obyvatel

Počet obyvatel kraje se zvýšil, na přírůstku se podílelo jen stěhování.

V Jihomoravském kraji žilo na počátku roku 2021 podle výsledků sčítání lidu, domů a bytů 2021 a navazující bilance obyvatel celkem 1 181 216 obyvatel. K 31. 12. 2021 zde žilo 1 184 568 obyvatel, v průběhu roku se tak počet obyvatel kraje zvýšil o 3 352 osob. Jihomoravský kraj má mezi kraji ČR 3. nejvyšší počet obyvatel (po Středočeském kraji a Praze). Na přírůstku počtu obyvatel se podílelo pouze stěhování, do kraje se přistěhovalo o 5 513 osob více, než se z kraje vystěhovalo. Přirozenou cestou by se počet obyvatel snížil, neboť zemřelo o 2 161 osob více, než se živě narodilo. Počet obyvatel se kromě Jihomoravského kraje zvýšil v dalších 7 krajích a v ČR vzrostl o 21,9 tis. osob, a to pouze zásluhou zahraniční migrace.

Graf 1.4 Pohyb obyvatel v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Počet obyvatel kraje se podle bilancí zvyšuje již 19. rok, naproti tomu v okrese Hodonín bylo bilanční zvýšení počtu obyvatel zaznamenáno naposledy v roce 1994.

Počet obyvatel se snížil jen v okrese Hodonín, a to o 650 osob. Ve všech okresech v kraji byl na jedné straně zaznamenán přírůstek obyvatel stěhování. Na straně druhé ale byl ve všech okresech v kraji zaznamenán přirozený úbytek obyvatel. Nejvíce obyvatel, a to 1 870, přibýlo v okrese Brno-venkov. Počet obyvatel Jihomoravského kraje se zvyšuje nepřetržitě již od roku 2003 (tedy 19 let), ovšem v okrese Hodonín bylo bilanční zvýšení počtu obyvatel zaznamenáno naposledy v roce 1994. V Brně-městě počet obyvatel rostl již šestý rok v řadě po předchozích 6 letech poklesu.

Druhý rok byl zaznamenán úbytek obyvatel přirozenou cestou.

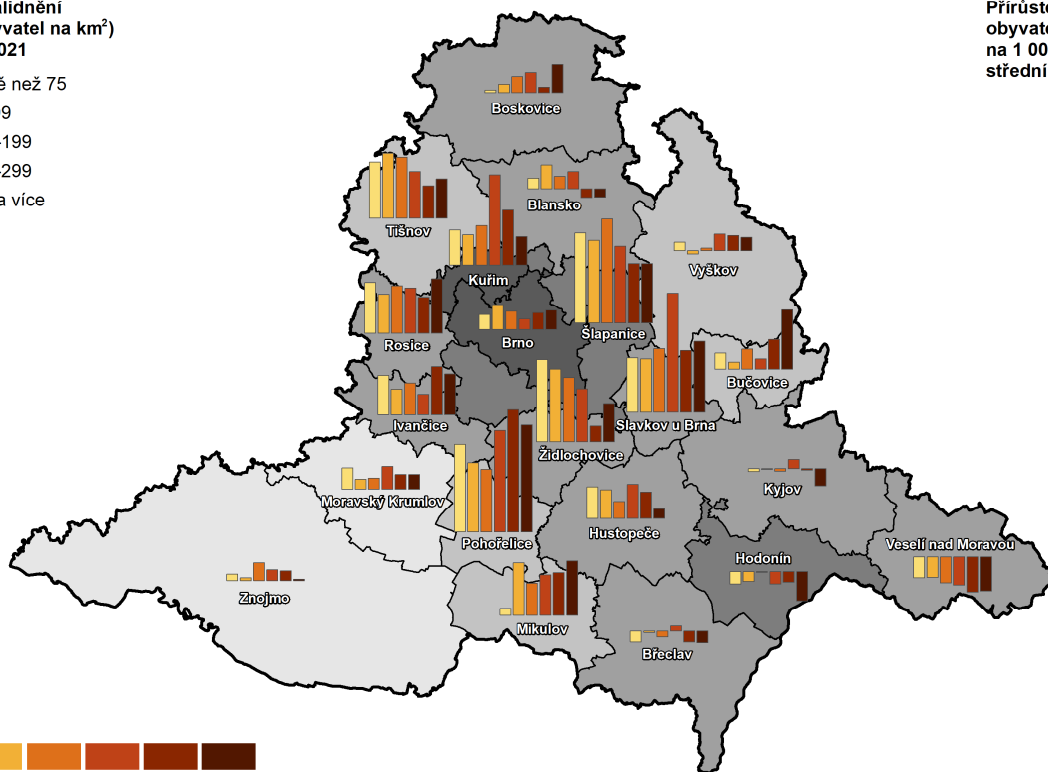
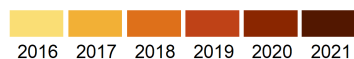
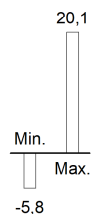
V letech 2007 až 2019, tedy 13 let, se v kraji na celkovém přírůstku obyvatel kladně podílel přirozený přírůstek. V letech 2020 a 2021 však vlivem epidemiologické situace počet zemřelých výrazně převýšil počet živě narozených (již uvedený úbytek 2 261 osob v roce 2021 a 1 156 osob v roce 2020). Ze zmíněných 13 let pouze v letech 2010, 2013 a 2014 přirozený přírůstek převýšil migrační přírůstek. V roce 2010 to bylo převýšení nepatrné (o 2 osoby), v roce 2013 rozdíl činil 120 osob a v roce 2014 pak 31 osob. Nejvyšší přirozený přírůstek byl zaznamenán v roce 2008 (+1 934 osob), nejvyšší úbytek pak právě v roce 2021.

Pohyb obyvatel ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností Jihomoravského kraje v letech 2016 až 2021

Hustota zalidnění (počet obyvatel na km²) k 31. 12. 2021

- Méně než 75
- 75–99
- 100–199
- 200–299
- 300 a více

Přírůstek/úbytek obyvatel na 1 000 obyvatel středního stavu

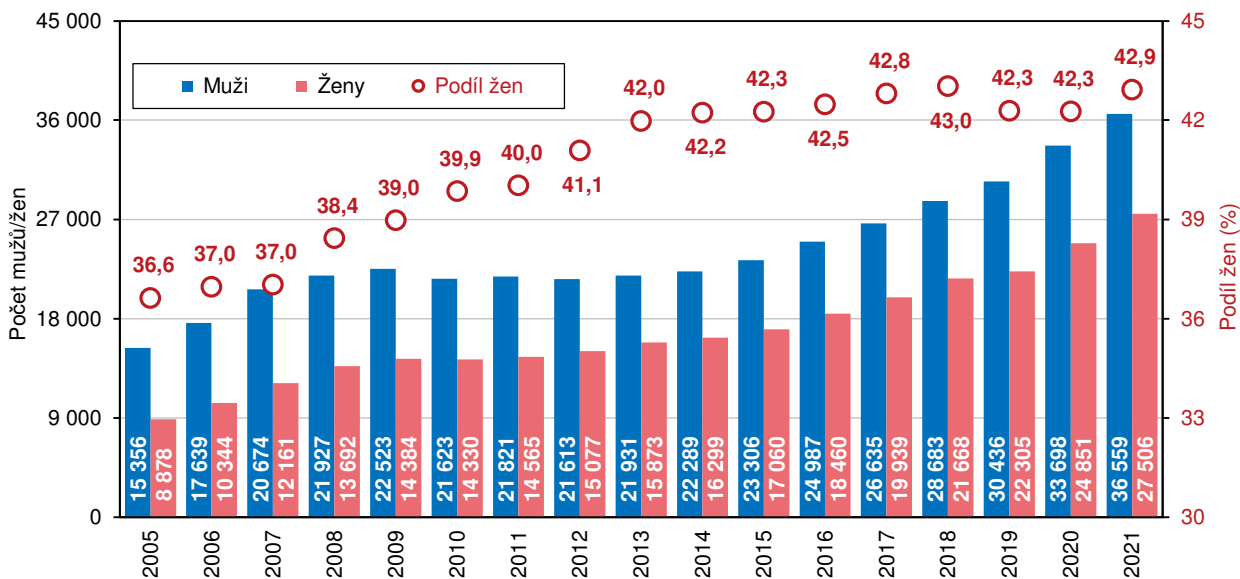

Zdroj: ČSÚ

Celkový přírůstek obyvatel zajistilo v roce 2021 stěhování.

Migrační přírůstek obyvatel byl s výjimkou roku 2001 a 2002 zjištěn v celém období uvedeném v grafu 1.4. V roce 2021 se do kraje přistěhovalo 14 559 osob a vystěhovalo se z něj 9 046 osob (již zmíněný přírůstek stěhování 5 513 osob). Migrační přírůstek od roku 2007, kdy byl zaznamenán nejvyšší přírůstek obyvatel migrací (7 374 osob), postupně klesal až do roku 2013. V následujících letech se každoročně mírně zvyšoval (s výjimkou roku 2019) a v roce 2021 byl z uvedeného období 2. nejvyšší.

Graf 1.5 Cizinci (bez osob s platným azylem) v Jihomoravském kraji (stav k 31. 12.)

Pramen: Ředitelství služby cizinecké policie

Počet cizinců v roce 2021 dosáhl prozatimního maxima.

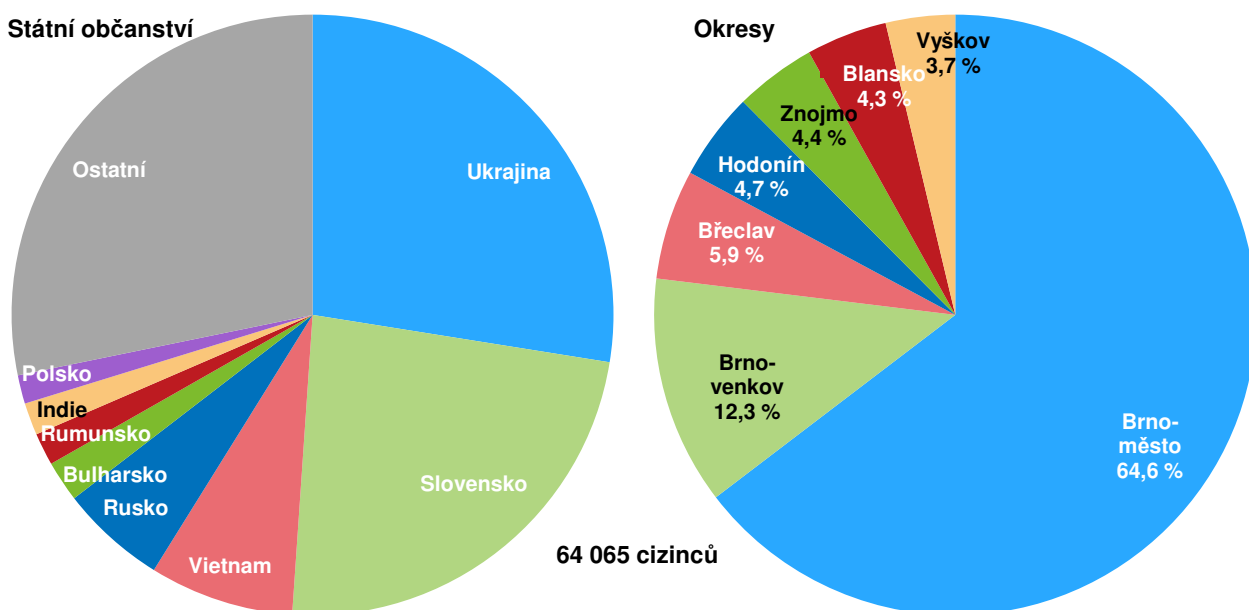
Na konci roku 2021 žilo v Jihomoravském kraji 64,1 tis. cizinců, jejich podíl na celkovém počtu obyvatel kraje meziročně vzrostl o 0,5 procentního bodu na 5,4 %. V obou případech se jedná o dosavadní maximum. Meziročně počet cizinců vzrostl o 5 516 osob.

Mezi cizinci je nejvíce osob z Ukrajiny a ze Slovenska.

V dělení podle státního občanství bylo mezi cizinci v kraji na konci roku 2021 nejvíce osob z Ukrajiny (17 632 osob, tj. 27,5 % celku), ze Slovenska (15 096, tj. 23,6 % z celkového počtu) a z Vietnamu (4 962 osob, tj. 7,7 % z celku). Z celkového počtu cizinců byla více než třetina osob ze zemí Evropské unie (36,7 %). Z grafu 1.5 je patrné, že mezi cizinci převažují muži, i když postupně jejich převaha postupně klesá – v roce 2005 bylo mezi cizinci v kraji 63,4 % mužů, v roce 2021 podíl poklesl na 57,1 %. Nejnižší podíl mužů mezi cizinci byl zaznamenán v roce 2018, a to 57,0 %.

Graf 1.6 Cizinci podle státního občanství a bydliště v okresech Jihomoravského kraje (k 31. 12. 2021)

Pramen: Ředitelství služby cizinecké policie

Demografické události, naděje dožití

Snoubenci věří, že existuje šťastné datum pro uzavření sňatku. Dosud nebyl překonán denní rekord počtu uzavřených sňatků z roku 2007.

V roce 2011 bylo v kraji uzavřeno 4 894 sňatků. Tento počet byl nejnižší od roku 1991, tedy od roku, od něhož jsou k dispozici přepočtené údaje za současnou strukturu správního uspořádání Jihomoravského kraje. Poté se počty uzavřených sňatků každoročně zvyšovaly až do roku 2019. V letech 2020 a 2021 vlivem pandemické situace a z toho plynoucích omezení počet sňatků po osmiletém zvyšování výrazně poklesl. Nejvyšší počet sňatků v posledních 21 letech byl uzavřen v roce 2007, a to 6 287. Projevila se tzv. příznivá „konstelace šťastných čísel“ a v sobotu 7. 7. 2007 bylo v kraji uzavřeno 487 sňatků. Podobná situace, i když s podstatně nižším počtem uzavřených sňatků, nastala i v roce 2009 (6. 6. bylo uzavřeno 258 sňatků), v roce 2015 (opět 6. 6., kdy bylo uzavřeno 278 sňatků) a v roce 2017 (9. 9. bylo v kraji uzavřeno 291 sňatků). V roce 2021 bylo nejvíce sňatků uzavřeno 21. 8., a to 251 sňatků.

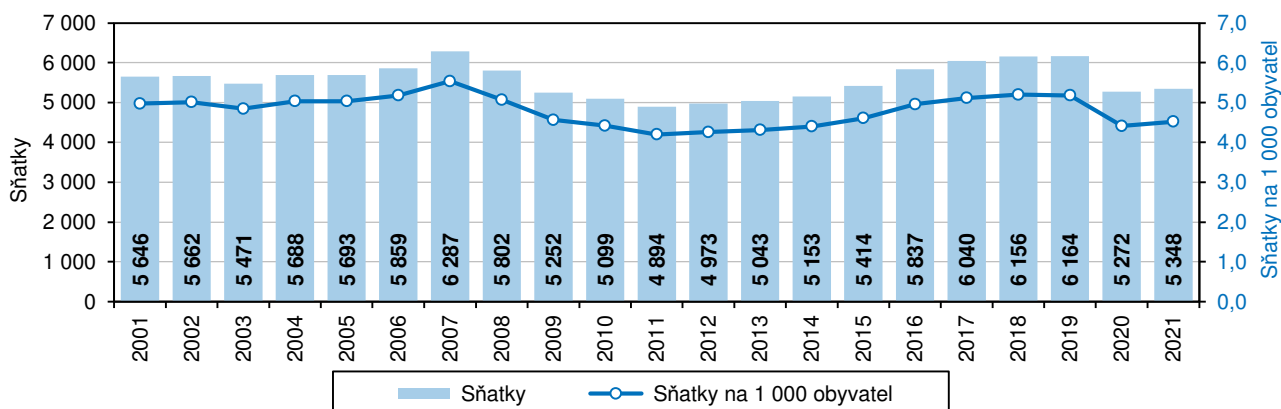
Počet sňatků se meziročně zvýšil jen nepatrně.

Během roku 2021 bylo v kraji uzavřeno 5 348 sňatků, což bylo jen o 76 více než v roce 2020. V 3 742 případech byli oba snoubenci svobodní. Z okresů kraje byla nejvyšší míra sňatečnosti v okrese Brno-město, na 1 000 obyvatel zde připadlo 4,82 sňatků. Krajská úroveň hrubé míry sňatečnosti ve výši 4,52 ‰ převyšovala

republikovou hodnotu (4,45 ‰) a byla mezi kraji 5. nejvyšší (spolu s Ústeckým krajem).

Graf 1.7 Sňatky v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

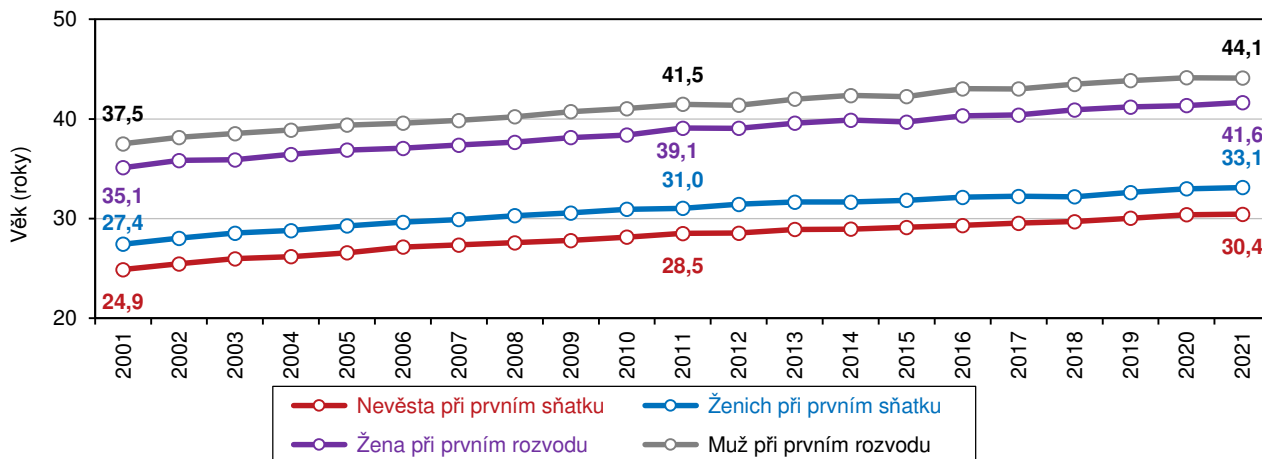

Průměrný věk snoubenců se během 10 let zvýšil o 2 roky. Sňatky uzavírají lidé velmi mladí i lidé v pokročilém věku.

Průměrný věk ženichů při prvním sňatku v roce 2021 v kraji dosáhl 33,1 let, průměrný věk nevěst 30,4 let. U mužů to bylo o 2,1 roku a u žen o 1,9 roku více než před deseti lety. Zatímco ještě v roce 2011 se na celkovém počtu uzavíraných manželství podílely ženy ve věku 29 let a méně z 56,1 %, o deset let později to bylo už jen 42,7 %. V případě mužů byl tento pokles také zřetelný – z podílu 36,5 % v roce 2011 na 28,5 % o deset let později. Lze také uvést, že v letech 2012 až 2021, tedy za 10 let, uzavřelo sňatek na jedné straně věkového spektra 58 ženichů ve věku do 19 let, nevěst v tomto věku bylo 355. Na opačném konci věkového rozmezí bylo 386 ženichů ve věku 70 a více let, nevěst v tomto věku bylo za 10 let 139.

Graf 1.8 Průměrný věk mužů a žen při 1. sňatku a 1. rozvodu v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

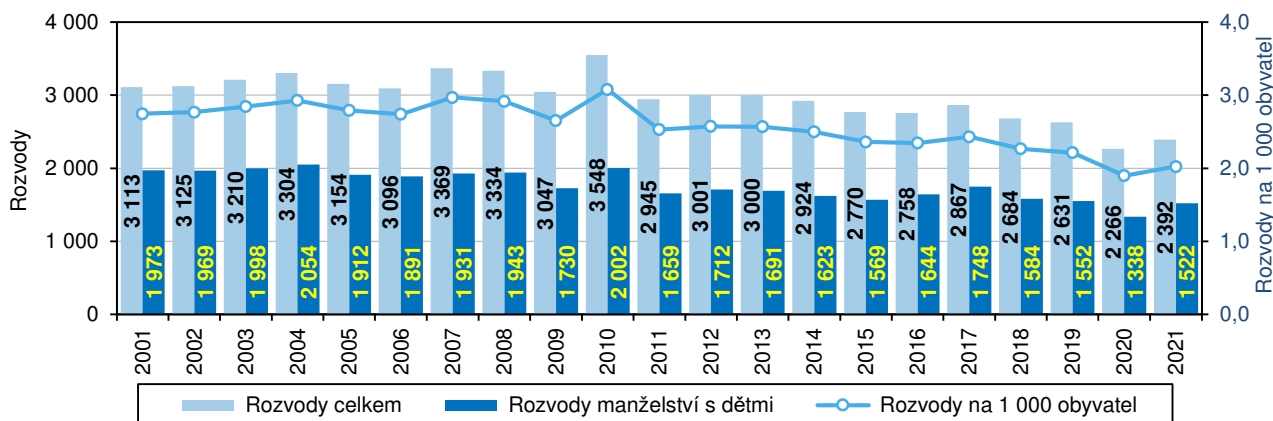
Počet rozvodů byl v posledních 2 letech vlivem pandemické situace nejnižší v novém tisíciletí.

Počet rozvodů proti roku 2020 mírně vzrostl, i když každoroční údaje jsou ovlivňovány délkou trvání rozvodového řízení. Roky 2020 a zřejmě i rok 2021 ale ovlivnily především dopady epidemiologických opatření. V roce 2020 bylo v kraji rozvedeno 2 266 manželství, což byl od roku 2001 počet nejnižší. V roce 2021 se počet rozvodů zvýšil o 126 na 2 392 rozvodů (2. nejnižší počet od roku 2001). Hrubá míra rozvodovosti dosáhla 2,02 ‰, byla nepatrně nad úroveň ČR (2,01 ‰), ale mezi kraji byla až 10. nejnižší (resp. 5. nejvyšší). Index rozvodovosti (počet rozvodů na 100 sňatků) vzrostl z 42,98 v roce 2020 na 44,73, neboť počet rozvodů vzrostl výrazněji než počet sňatků.

Graf 1.9 Rozvody v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Zvyšuje se i průměrný věk rozvádějících se.

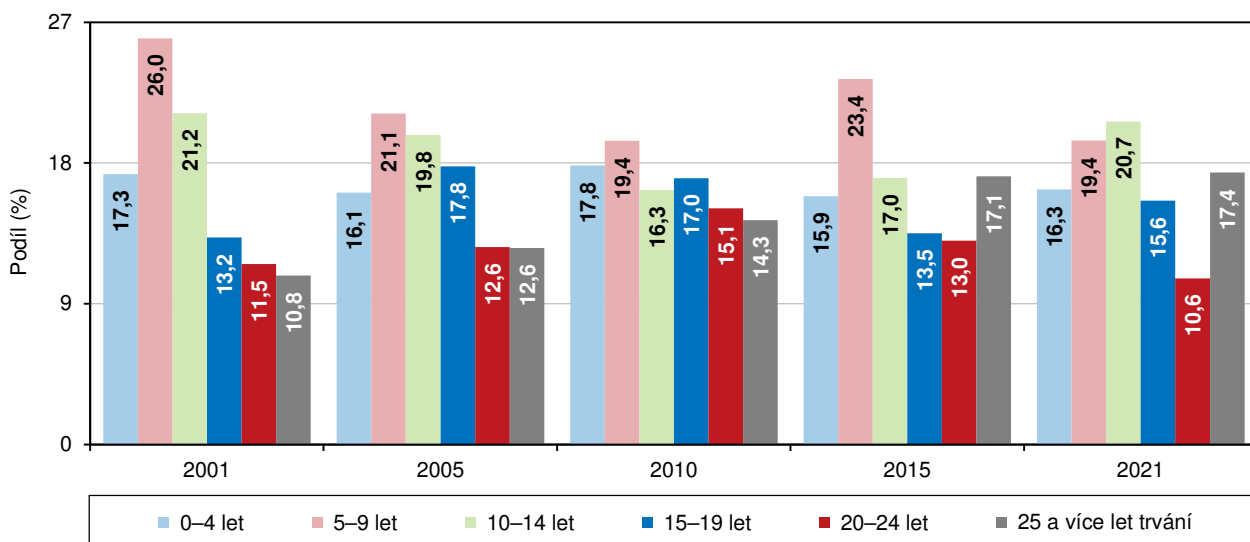
Tak jak se v minulých letech zvyšoval průměrný věk při uzavírání manželství, podobně se zvyšoval i průměrný věk při jeho ukončení. U mužů se průměrný věk u prvního rozvodu zvýšil z 41,5 roku v roce 2011 na 44,1 v roce 2021, u žen u prvního rozvodu z 39,1 na 41,6 roků.

Rozvody manželství bez nezletilých dětí tvoří v průměru jen dvě pětiny případů.

V průměru tři pětiny z celkového počtu rozvodů byly v kraji v uplynulých letech rozvody manželství s nezletilými dětmi. Nejnižší podíl rozvodů s dětmi na celku byl vykázan v roce 2014, a to 55,5 %. Celkem 1 522 rozvodů manželství s nezletilými dětmi v roce 2021 tvořilo 63,6 % z celkového počtu (736 manželství s 1 dítětem, 682 manželství se 2 dětmi a 104 manželství se 3 a více dětmi). Pod hranicí 60 % byly podíly rozvodů manželství s nezletilými dětmi v letech 2007 až 2020 s výjimkou roku 2017.

Graf 1.10 Struktura rozvodů v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Zvyšuje se podíl manželství trvajících déle než 25 let.

Pokud rozdělíme rozvody z hlediska délky trvání manželství do pětiletých skupin, pak nejvyšší podíl v letech uvedených v grafu 1.10 tvořily do roku 2015 rozvedená manželství trávající 5 až 9 let (v roce 2001 tvořily 26,0 %, v roce 2015 „jen“ 23,4 %). V roce 2021 tato kategorie rozvodů byla podílem 19,4 % až na 2. místě, nejpočetnější byly rozvody manželství trávající 10 až 14 let s podílem 20,7 %. Postupně narůstal podíl rozvedených manželství trávících více než 25 let. V roce 2001 tato rozvedená manželství tvořila 10,8 % celku, v roce 2010 již 14,3 % a v roce

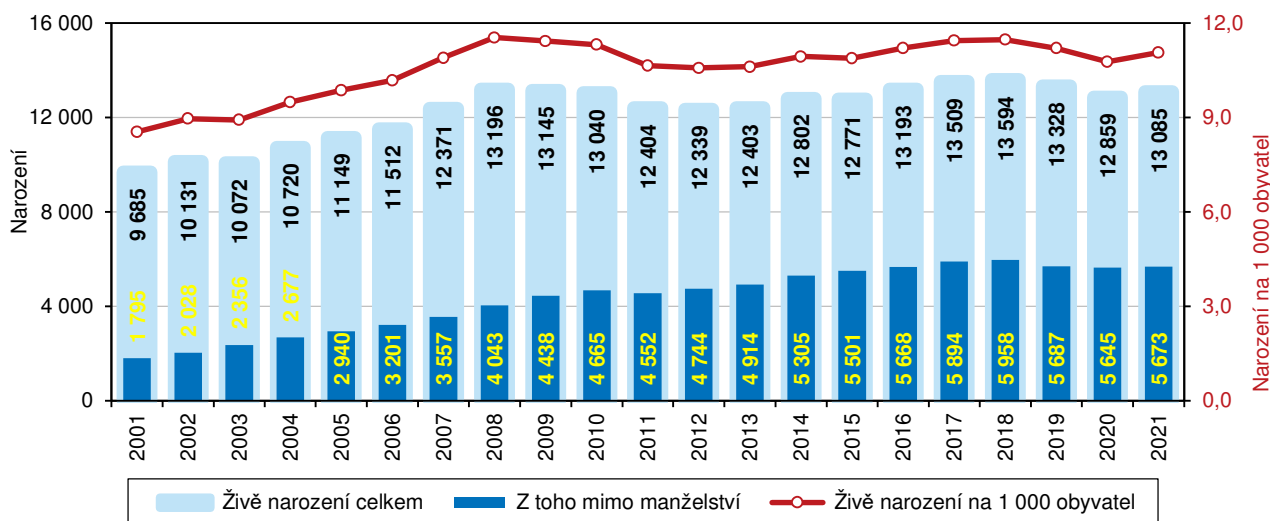
2021 to bylo 17,4 %, což bylo mezi pětiletými skupinami délky trvání manželství třetí nejvyšší zastoupení.

Více než polovina manželství byla v roce 2021 rozvedena na společné přání obou partnerů.

V necelé šestině případů v roce 2021 byl navrhovatelem rozvodu muž (353 rozvodů, tj. 14,8 % celku), v 635 případech byla navrhovatelkou rozvodu žena (26,5 % celku) a 1 404 rozvodů bylo výsledkem společného návrhu (58,7 % z celkového počtu rozvodů). Podíl žen, coby navrhovatelek rozvodu, se v posledních letech snižoval, naopak narůstal podíl „společného návrhu“. Např. v roce 2015 byla navrhovatelkou u 50,3 % rozvodů žena, muž u 26,1 % a společný návrh byl u 23,6 % rozvodů.

Graf 1.11 Živě narození a míra porodnosti v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

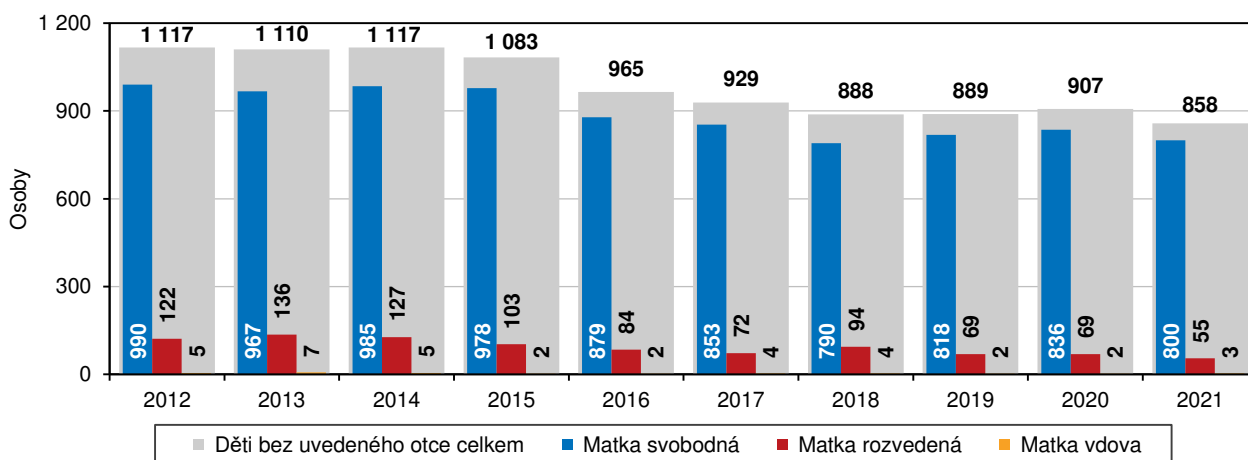

Počet živě narozených dětí znovu překročil hranici 13 tisíc.

Počet živě narozených v Jihomoravském kraji přesáhl v roce 2021 hranici 13 tisíc, stejně jako v letech 2016 až 2019. V kraji se narodilo 13 085 dětí, což bylo o 226 dětí více než v roce 2020. Hrubá míra porodnosti (11,07 živě narozených na 1 000 obyvatel) byla mezi kraji po Praze 2. nejvyšší a nad úroveň průměru ČR (10,65 %). V kraji byla nejvyšší porodnost v okrese Brno-město, kde na 1 tisíc obyvatel připadlo 11,66 živě narozených dětí.

Graf 1.12 Rodinný stav matek živě narozených dětí bez uvedení otce v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Více než dvě pětiny dětí se rodí mimo manželství, ...

Mimo manželství se v Jihomoravském kraji v roce 2021 narodilo 5 673 dětí, což bylo 43,4 % z počtu živě narozených dětí (v ČR 48,5 %). Počet dětí narozených mimo

... přesto je podíl narozených mimo manželství mezi kraji 3. nejnižší.

manželství meziročně vzrostl o 28 dětí. Podíl narozených dětí mimo manželství byl mezi kraji 3. nejnižší (po Praze a Zlínském kraji). Dosud nejvyšší podíl narozených mimo manželství v kraji byl zaznamenán v roce 2020, a to 43,9 %.

Počet dětí bez uvedeného otce byl za posledních 10 let nejnižší.

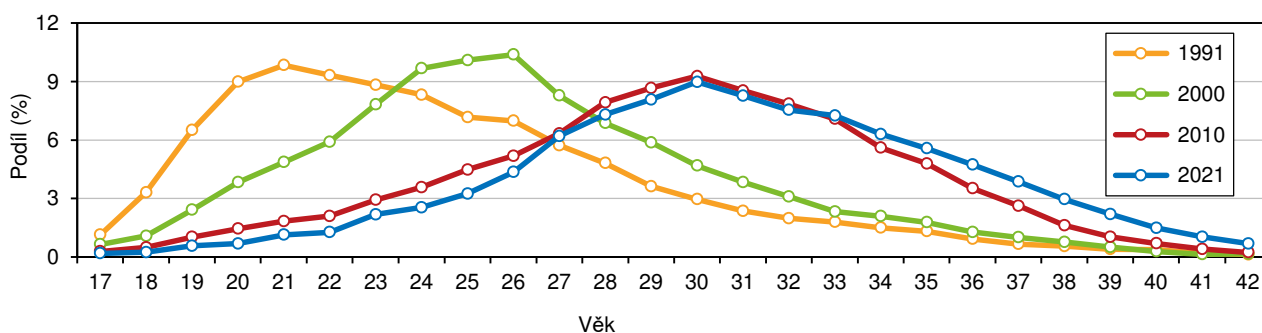
V roce 2021 u 858 živě dětí narozených mimo manželství nebyl uveden otec (14,1 % z počtu dětí narozených mimo manželství). Z tohoto počtu u 800 dětí bez uvedeného otce byla matka svobodná, u 55 dětí matka rozvedená a u 3 dětí bez uvedeného otce byla matkou vdova. Počet narozených dětí bez uvedeného otce meziročně poklesl o 49 dětí a byl v posledních 10 letech počtem nejnižším.

Na Hodonínsku mezi narozenými převládala děvčata.

Mezi narozenými dětmi zpravidla převažují chlapci, což platilo i v roce 2021, kdy se narodilo 6 693 chlapců a 6 392 děvčat. V okrese Brno-město chlapci tvořili dokonce 52,2 % narozených dětí, naproti tomu v okrese Hodonín pouze 47,3 %. Celkem 46,0 % všech živě narozených dětí bylo prvorozených (6 025 dětí), 39,8 % druhorozených (5 205 dětí) a 1 855 dětí bylo pro matku již jako třetí či další dítě (14,2 %).

Graf 1.13 Podíl živě narozených podle věku matky při narození dítěte v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

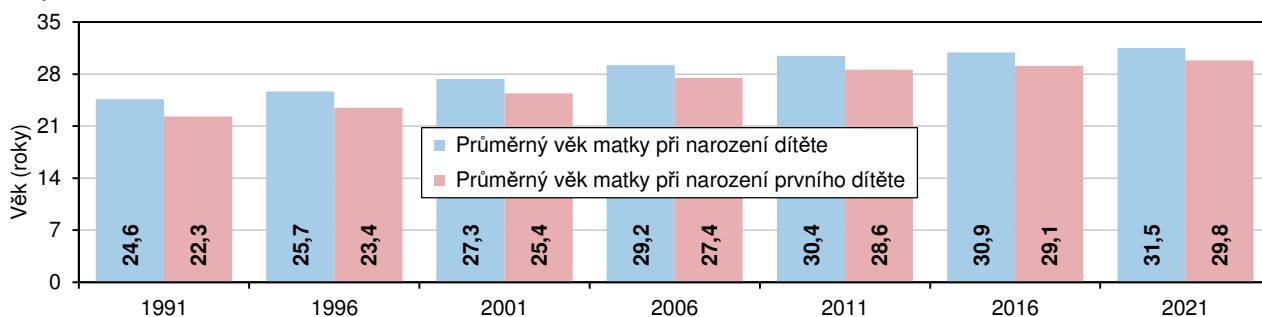

Nejvíce dětí se rodí matkám ve věku 30 let.

Průměrný věk matky při narození dítěte se postupně zvyšoval. Z grafu 1.14. je patrné, že v roce 1991 se nejvíce dětí v kraji narodilo matkám ve věku 21 let (9,84 %, tj. 1 407 dětí). V roce 2000 bylo nejvíce dětí matek ve věku 26 let (10,37 %, 982 dětí). Rozdíl mezi znázorněnými roky 2010 a 2021 ale již není tak výrazný. V roce 2010 se nejvíce dětí v kraji narodilo matkám ve věku 30 let (9,27 %, 1 209 dětí), a stejně tak tomu bylo i v roce 2021 (8,98 %, 1 174 dětí). Z grafu je také zřejmé, že proti znázorněným předešlým rokům byl v roce 2021 mnohem vyšší podíl narozených dětí, jejichž matky přesáhly věk 34 let.

Graf 1.14 Průměrný věk matky živě narozených dětí v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Průměrný věk matky se v posledních letech ...

Trend odkládání porodů do vyššího věku matky, a to zejména prvního porodu, sílí až do roku 2011, v posledních letech není zvyšování průměrného věku matky tak výrazné. V roce 2021 dosáhl průměrný věk matky při narození 1. dítěte 29,8 roku,

... nijak výrazně nezvyšuje.

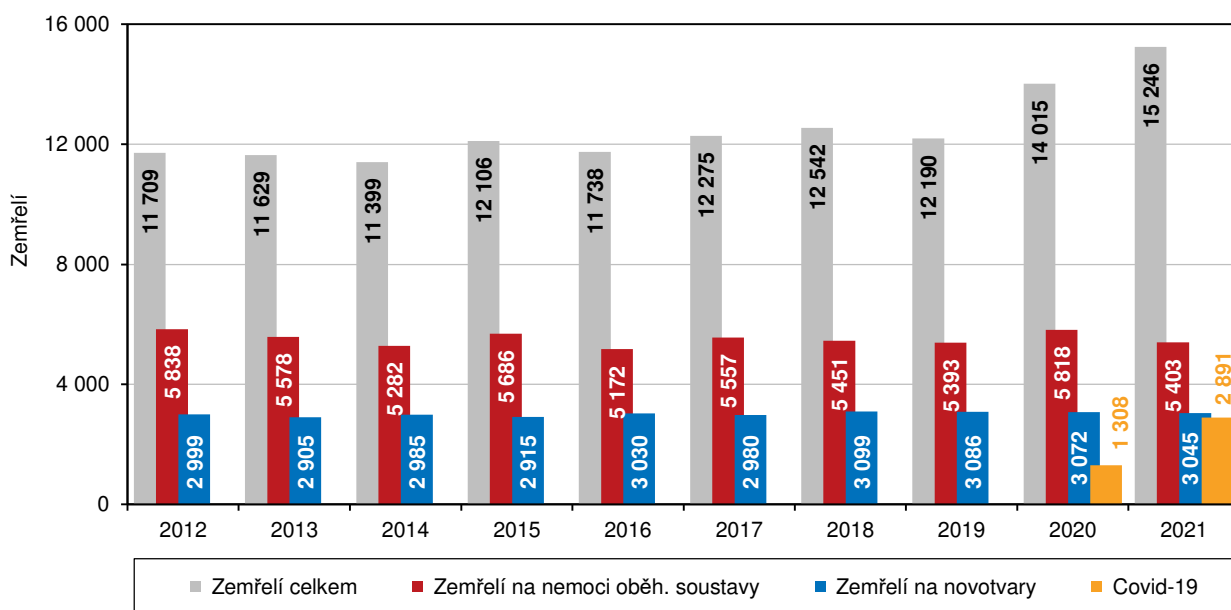
v roce 2011 to bylo o více než rok méně, v porovnání s rokem 2001 však rozdíl činil již 4,4 roku. V roce 1991 bylo matce bez ohledu na pořadí porodu v průměru 24,6 let, v roce 2021 již 31,5 let. Ovšem proti roku 2011 se průměrný věk matky zvýšil jen o 1 rok.

Počet potratů se meziročně snížil, úroveň potratovosti patří mezi kraje k nejnižším.

V roce 2021 bylo v Jihomoravském kraji evidováno 2 787 potratů. Meziročně byl počet potratů o 147 případů nižší, sestupný trend je patrný zejména v dlouhodobém pohledu – např. v roce 2001 bylo evidováno 4 297 potratů, v roce 2011 pak 3 599 potratů. Podobně tomu bylo i v případě umělých přerušení těhotenství (UPT). Počet zaznamenaný v roce 2021, a to 1 653 UPT (59,3 % z počtu potratů), byl meziročně sice jen o 24 nižší, ale proti roku 2011 to bylo snížení o 658 případů. Potratovost v relativním vyjádření (2,36 potratů na 1 000 obyvatel) byla mezi kraji 4. nejnižší a pod úrovní průměru ČR (2,66 ‰).

Graf 1.15 Zemřelí podle vybraných příčin úmrtí v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Počet zemřelých vlivem dopadů pandemie v posledních 2 letech výrazně vzrostl, přesto míra úmrtnosti byla pod republikovým průměrem.

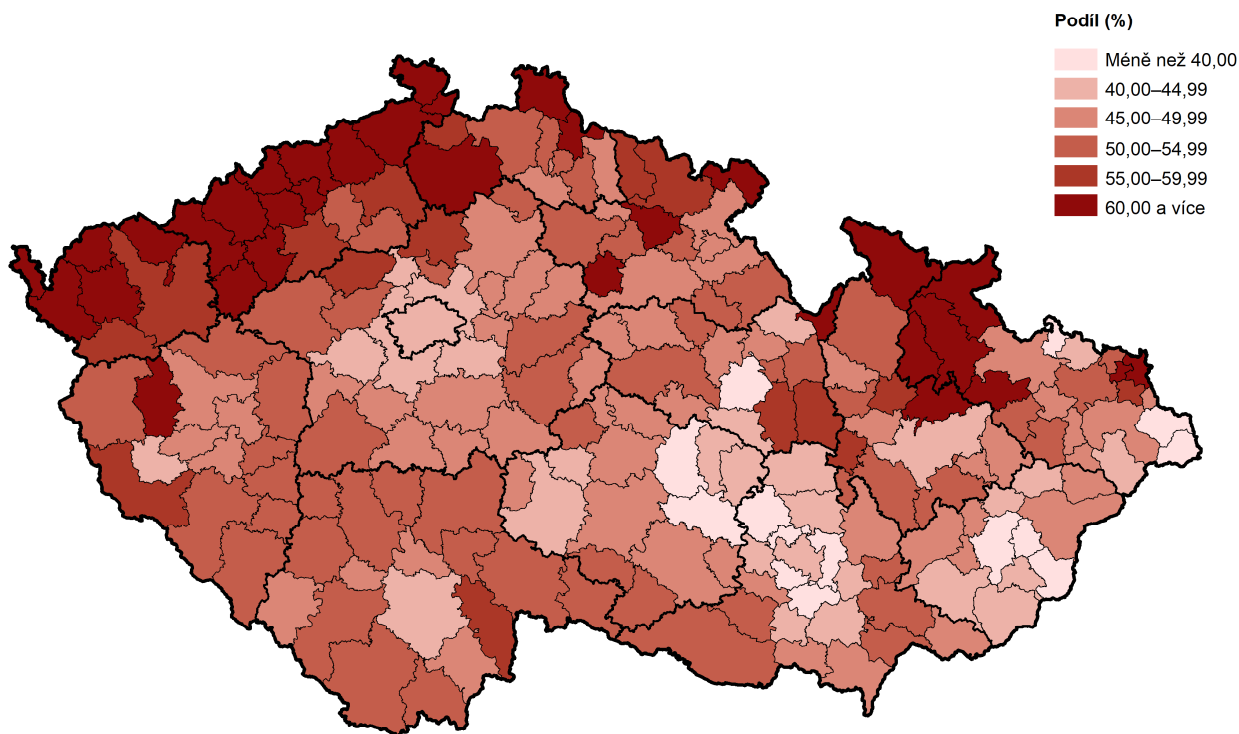
Na počtu zemřelých se v letech 2020 a 2021 ve všech krajích ČR projevil výrazný dopad pandemické situace. V Jihomoravském kraji v roce 2020 zemřelo 14 015 osob a v roce 2021 celkem 15 246 obyvatel kraje. Oproti předpandemickému roku 2019 tak byl počet zemřelých v roce 2020 o 1 825 osob vyšší, počet zemřelých v roce 2021 meziročně vzrostl o 1 231 a proti roku 2019 byl dokonce o 3 056 zemřelých vyšší. Hrubá míra úmrtnosti (počet zemřelých na 1 000 obyvatel) v kraji v roce 2021 činila 12,89 ‰ (4. nejnižší po Praze, Středočeském kraji a Kraji Vysočina) a byla nižší než průměr ČR (13,32 ‰). Ve struktuře zemřelých podle věku byla nejpočetnější skupina zemřelých ve věku 70 až 79 let (30,1 %) a ve věku 80 až 89 let (29,9 % zemřelých). Mezi zemřelými však bylo i 23 dětí do 1 roku a 9 dětí ve věku 1 až 14 let (v souhrnu 0,2 % zemřelých).

Příčinám úmrtí dlouhodobě vévodí nemoci oběhové soustavy.

Příčinou úmrtí 70 % zemřelých byly dlouhodobě, a to nejen v Jihomoravském kraji, nemoci oběhové soustavy nebo nádorová onemocnění. Nemoci oběhové soustavy byly ještě v roce 2019 příčinou úmrtí 44,2 % zemřelých v kraji a novotvary způsobily 25,3 % úmrtí. Ovšem v roce 2020 se podíl těchto základních příčin úmrtí snížil na 41,5 %, resp. na 21,9 % a v roce 2021 na 35,4 %, resp. 20,0 %.

Živě narození mimo manželství ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností v roce 2021

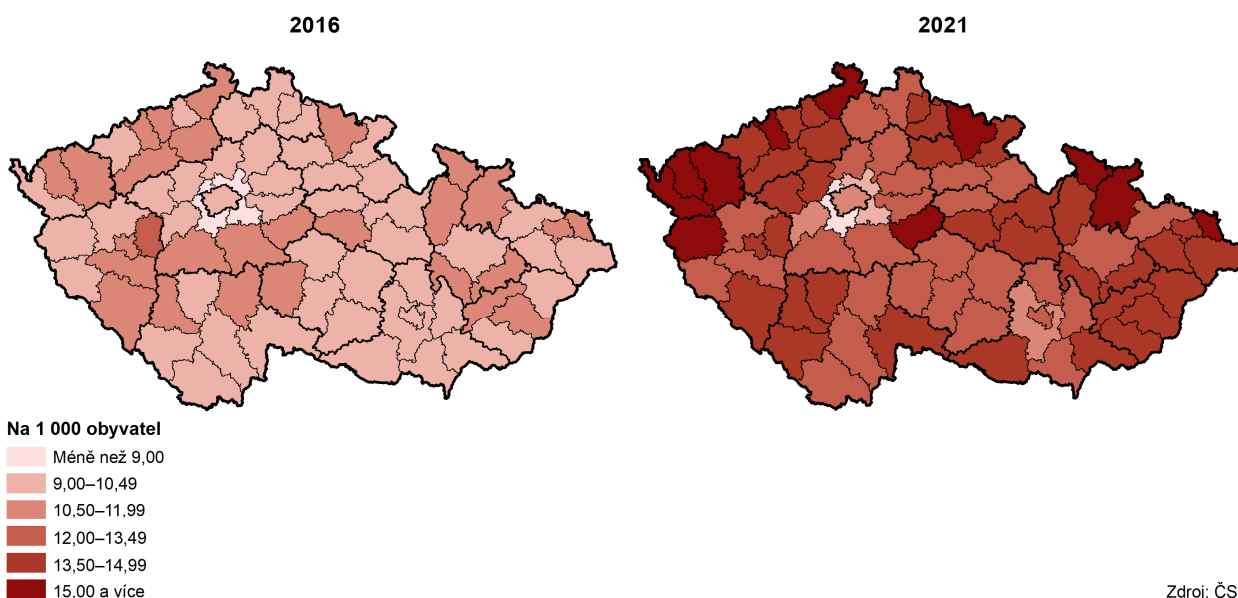

Zdroj: ČSÚ

Pětina z celkového počtu zemřelých v kraji v roce 2021 zemřela na Covid.

Významnou roli v těchto 2 letech se hrála diagnóza Covid-19. Na Covid, resp. na Covid souběžně s jinou diagnózou, v kraji zemřelo v roce 2020 1 308 osob (9,3 % zemřelých) a v roce 2021 již 2 891 osob (19,0 % zemřelých). Z okresů kraje byl nejvyšší podíl zemřelých s Covidem v roce 2021 v okrese Vyškov (23,0 % z celku), nejnižší v Brně-městě, a to 16,0 %.

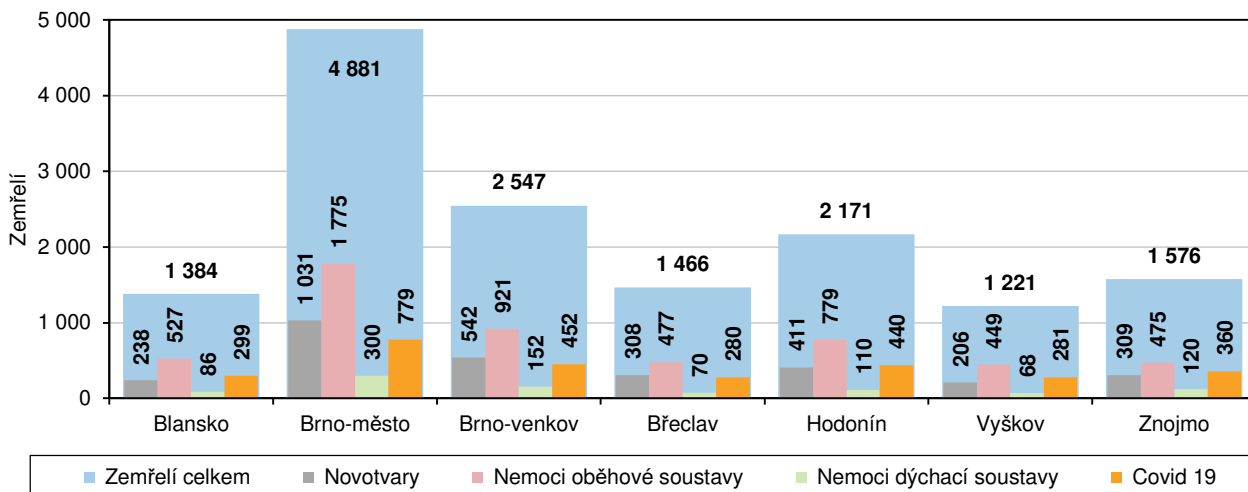
Zemřeli podle okresů v letech 2016 a 2021

Zdroj: ČSÚ

Graf 1.16 Zemřelí podle vybraných příčin úmrtí podle okresů Jihomoravského kraje v roce 2020

Zdroj: ČSÚ

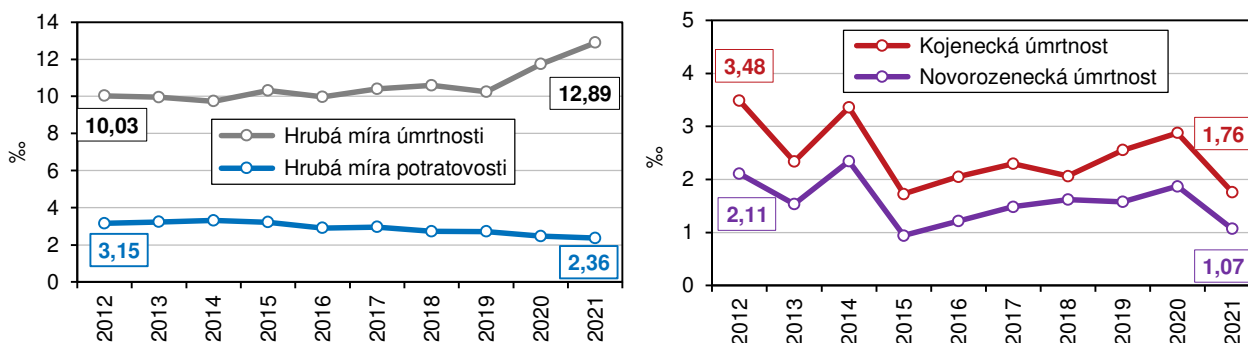

Hodnoty ukazatelů kojenecké a novorozenecké úmrtnosti kolísají, proti republikovému průměru ale byly v roce 2021 nižší.

Ukazatele úmrtnosti v nízkém věku do roku 2015 v kraji spíše kolísaly, v dalších letech se každoročně mírně zhoršovaly. V roce 2021 byl ale zaznamenán pokles kojenecké i novorozenecké úmrtnosti a oba ukazatele byly pod republikovou úrovní. Kojenecká úmrtnost (zemřelí do 1 roku na 1 000 živě narozených) v kraji činila 1,76 ‰ (v ČR 2,20 ‰), byla 4. nejnížší mezi kraji (po Pardubickém, Jihočeském a Středočeském kraji). Novorozenecká úmrtnost (zemřelí do 28 dnů na 1 000 živě narozených) činila 1,07 ‰ (v ČR 1,36 ‰) a mezi kraji byla 5. nejnížší.

Graf 1.17 Hrubé míry potratovosti a úmrtnosti v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Již 8 let se zvyšuje počet přistěhovaných, většina přistěhovaných z ciziny míří do Brna.

Do Jihomoravského kraje se v průběhu roku 2021 přistěhovalo 14 559 osob, tedy o 1 327 osob více než v roce 2020. Počet přistěhovaných se zvyšují již 8 let v řadě. Z ostatních krajů ČR se přistěhovalo 7 013 osob (48,2 % přistěhovaných) a 7 546 osob ze zahraničí (51,8 % přistěhovaných). Téměř tři čtvrtiny přistěhovaných z ciziny mířily do Brna (5 360 osob, tj. 71,0 % krajského počtu přistěhovaných z ciziny). Podle státního občanství bylo mezi přistěhovanými z ciziny nejvíce osob z Ukrajiny (3 173) a Slovenska (1 265).

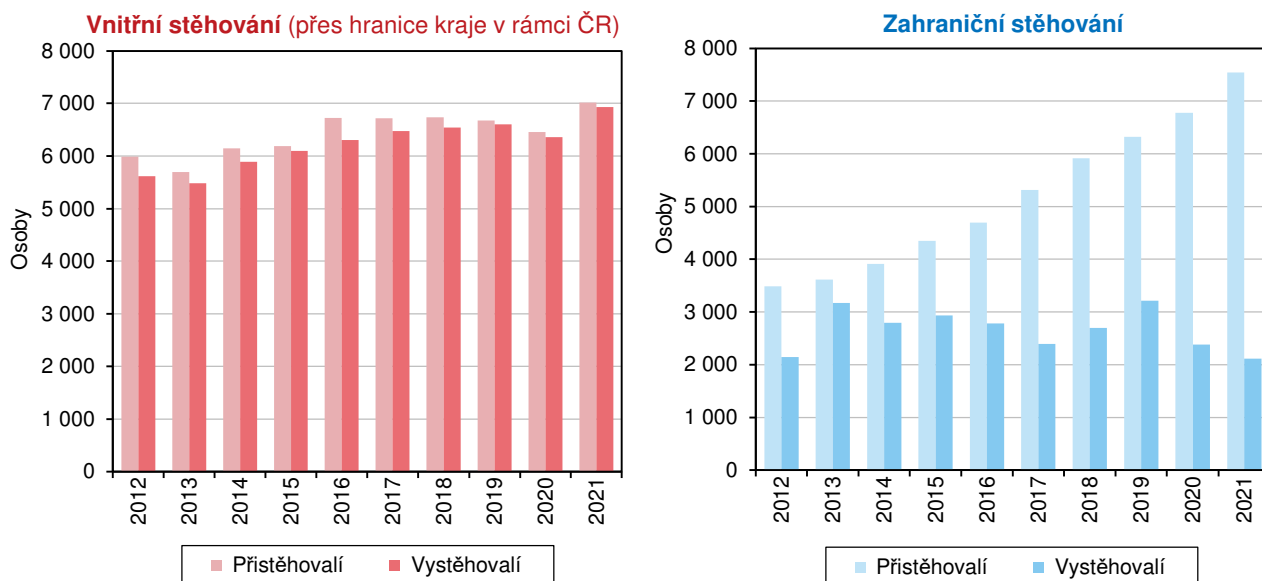
Do zahraničí v roce 2021 mířilo 23 % vystěhovaných.

Z kraje se v roce 2021 vystěhovalo 9 046 osob (o 308 osob více než za 12 měsíců roku 2020). Do ostatních krajů ČR se vystěhovalo 6 930 osob (76,6 % vystěhovaných) a 2 116 osob se odstěhovalo do zahraničí (23,4 % vystěhovaných). Saldo vnitřního i zahraničního stěhování bylo kladné a počet obyvatel v kraji se tak stěhováním zvýšil o 5 513 osob.

Graf 1.18 Stěhování v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

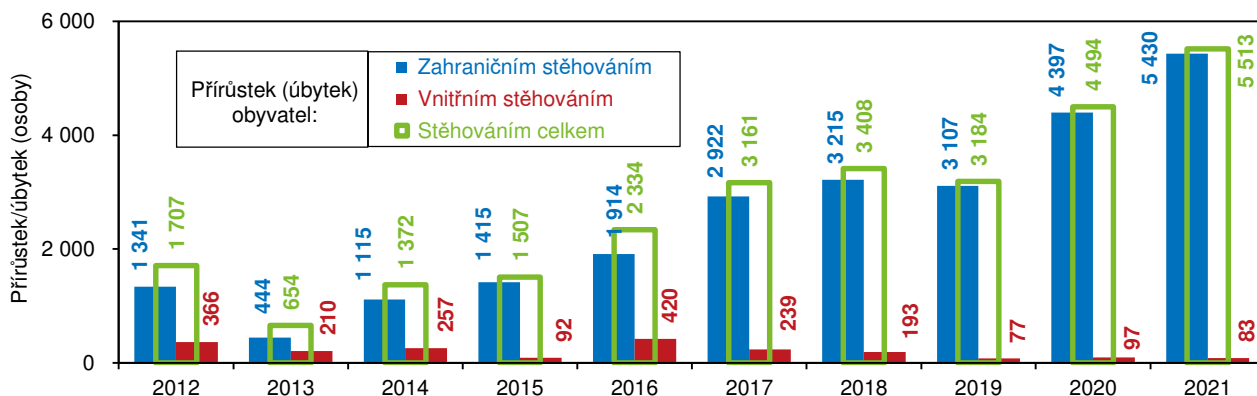

Saldo zahraničního stěhování od roku 2014 výrazně převyšovalo saldo stěhování vnitřního.

V grafu 1.19 je znázorněn rozklad přírůstku či úbytku obyvatel stěhování na saldo vnitřního a zahraničního stěhování za roky 2012 až 2021. Obě salda byla v uvedených 10 letech kladná, ovšem saldo zahraničního stěhování bylo vždy dominující. Podíl vnitřního salda stěhování na celkovém migračním přírůstku se pohyboval od 32,1 % v roce 2013 po 1,5 % v roce 2021.

Graf 1.19 Stěhování v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

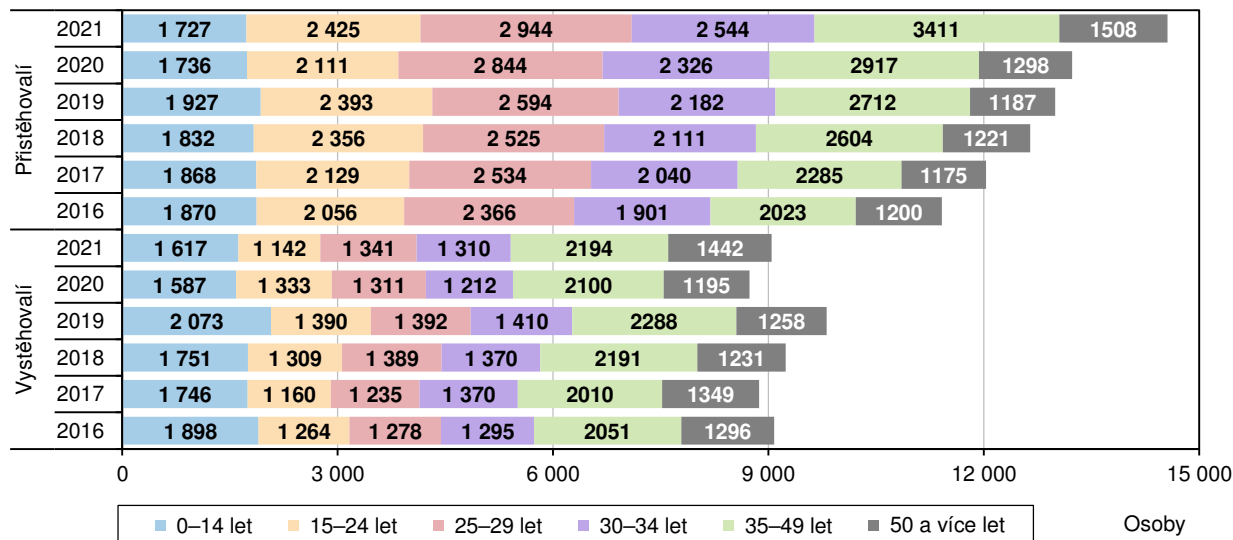

Stěhují se lidé všech věkových skupin, mezi přistěhovalými je ale nejvíce osob ve věku 15 až 34 let.

Ve věkové struktuře přistěhovalých tvořily nadpoloviční většinu osoby ve věku 15 až 34 let (v letech 2016 až 2021 v průměru 55,2 %). U vystěhovalých tato věková skupina tvořila v průměru 42,9 %. V roce 2016 ve 3 věkových skupinách zahrnujících věk 15 až 34 let, převyšoval počet přistěhovalých počet vystěhovalých (kladné saldo migrace osob těchto věkových skupin). Ve věkových skupinách 0 až 14 let a 35 a více let byl jev opačný – počet vystěhovalých převyšoval počet přistěhovalých (záporné saldo stěhování osob těchto věkových skupin). V letech 2017 až 2019 bylo záporné saldo zjištěno u migrace osob ve věku 50 a více let (v roce 2019 i u osob do 15 let). V letech 2020 a 2021 bylo kladné saldo stěhování u všech uvedených věkových skupin.

Graf 1.20 Stěhování v Jihomoravském kraji

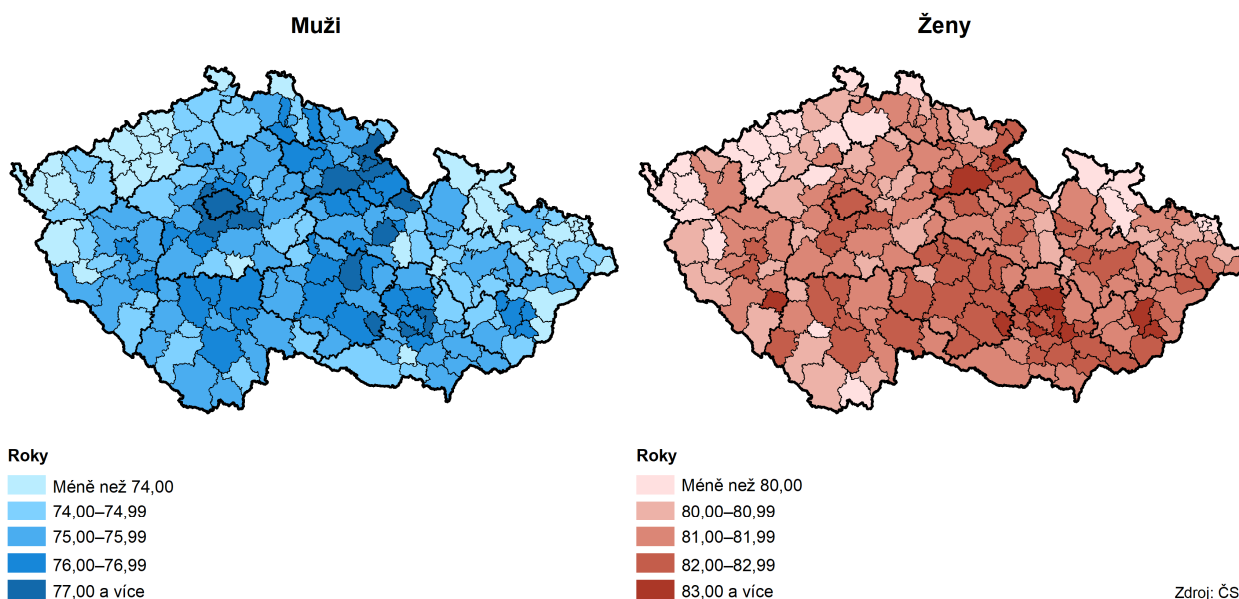
Zdroj: ČSÚ

Mezikrajské srovnání údajů o naději dožití je pro kraj vcelku příznivé.

Údaje o naději dožití (střední délce života) zjištěné z dvouletých průměrů let 2020 a 2021 udávají, že muž narozený v Jihomoravském kraji v roce 2021 se pravděpodobně dožije věku 75,27 let, což je mezi kraji čtvrtý nejvyšší věk. Žena narozená v kraji v roce 2021 se pravděpodobně dožije 81,59 let, což je věk mezi kraji třetí nejvyšší.

Naděje dožití při narození podle pohlaví ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností v letech 2017 až 2021

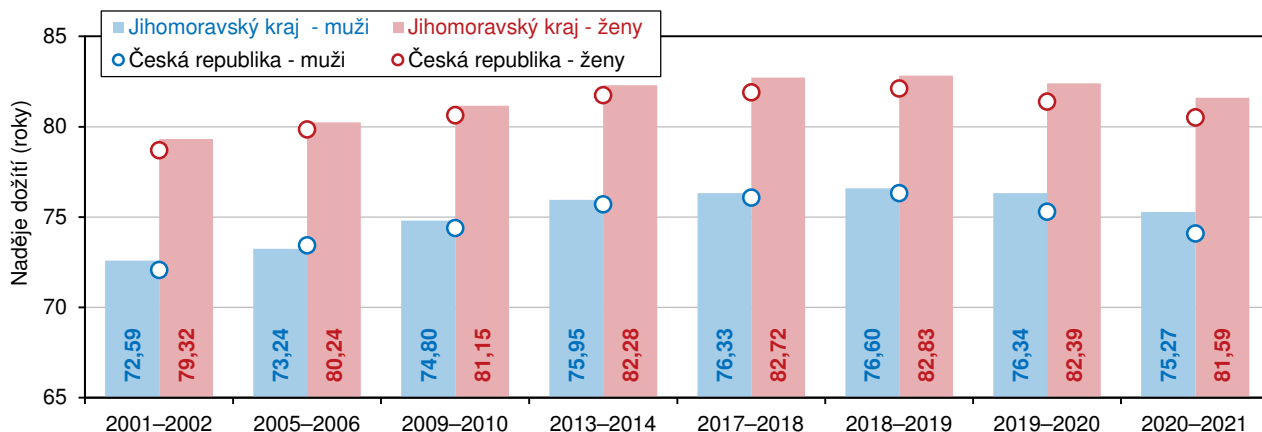
Příznivý vývoj naděje dožití (střední délky života) přerušily dopady pandemie.

Střední délka života se postupně zvyšovala až do roku 2019, což je patrné z hodnot uvedených v grafu 1.21. Od roku 2001 (resp. průměru let 2001 a 2002) do roku 2019 (resp. průměru let 2018-2019) vzrostla střední délka života v Jihomoravském kraji u mužů o 4,00 roku a u žen o 3,51 roku (v rámci ČR došlo ke zvýšení o 4,25 resp. 3,40 roku). Nárůst úmrtnosti v důsledku pandemie v letech 2020 a 2021 se projevil snížením očekávaných hodnot střední délky života. Naděje dožití mužů narozených v kraji v roce 2021 je proti roku 2019 o 1,32 roku nižší a u žen činí rozdíl 1,23 roku (v ČR došlo ke snížení o 2,24 resp. o 1,59 roku).

Graf 1.21 Naděje dožití při narození

Zdroj: ČSÚ

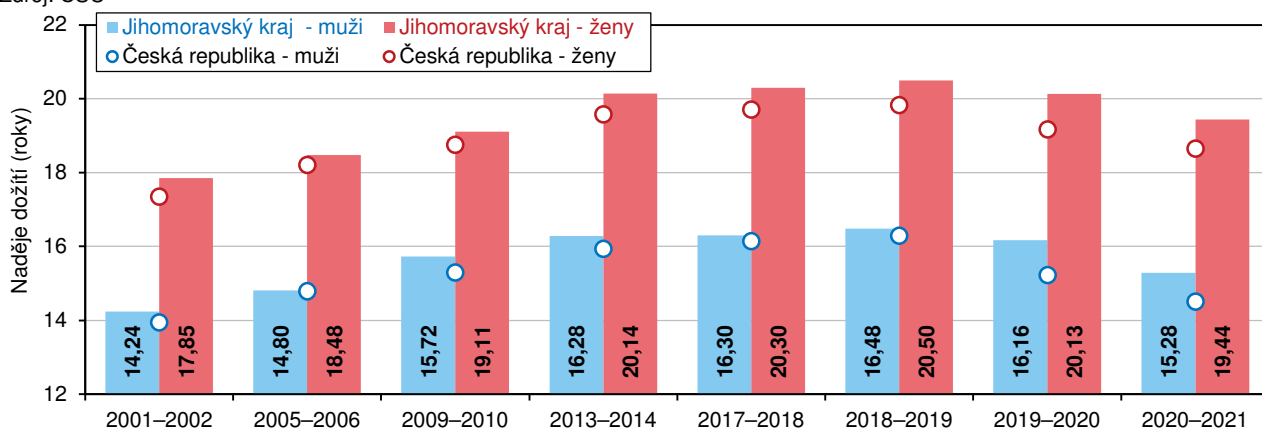

Zvýšená úmrtnost v posledních 2 letech se projevila i v naději dožití seniorů.

Muž, který se narodil a žije v Jihomoravském kraji a v roce 2021 dovršil 65 let, má pravděpodobně před sebou ještě nejméně 15,28 roku života, šedesátipětiletá žena 19,44 roku. I zde je patrný nárůst až do roku 2019 (proti roku 2019 u mužů zvýšení o 2,24 roku a u žen v tomto věku zvýšení o 2,65 roku). Udávané hodnoty roku 2021 jsou však proti roku 2019 nižší – u mužů o 1,20 roku a u žen o 1,06 roku.

Graf 1.22 Naděje dožití ve věku 65 let v Jihomoravském kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ

Věková struktura, index stáří

Podíl obyvatel v seniorském věku se každoročně zvyšuje, od roku 2009 roste i podíl dětské složky.

Z pohledu věkové skladby obyvatelstva největší část obyvatel tvoří osoby ve věku 15 až 64 let (746,9 tis. osob, tj. 63,1 % celku), následuje skupina obyvatel ve věku 65 a více let (243,6 tis., tj. 20,6 %), nejnižší podíl, a to 16,4 %, tvoří obyvatelé ve věku do 14 let (194,1 tis. osob). Rok 2004 byl posledním rokem, ve kterém podíl dětské složky obyvatel převyšoval podíl obyvatel ve věku 65 a více let (14,7 %, resp. 14,6 %). Podíl dětské složky obyvatel v kraji se od roku 1991 postupně snižoval a minima dosáhl v roce 2008 (podíl 13,8 %). Od roku 2009 se však podíl osob ve věku do 14 let na populaci Jihomoravského kraje zvyšuje. Dlouhodobý vývoj podílů základních věkových skupin je obsahem grafu 1.23 - v roce 1991 podíl dětí tvořil 20,6 %, podíl osob ve věku 15 až 64 let dosáhl 66,0 % a osob starších 65 let bylo 13,4 %.

I přes navyšování podílu dětské složky se každoročně zvyšuje hodnota indexu stáří ...

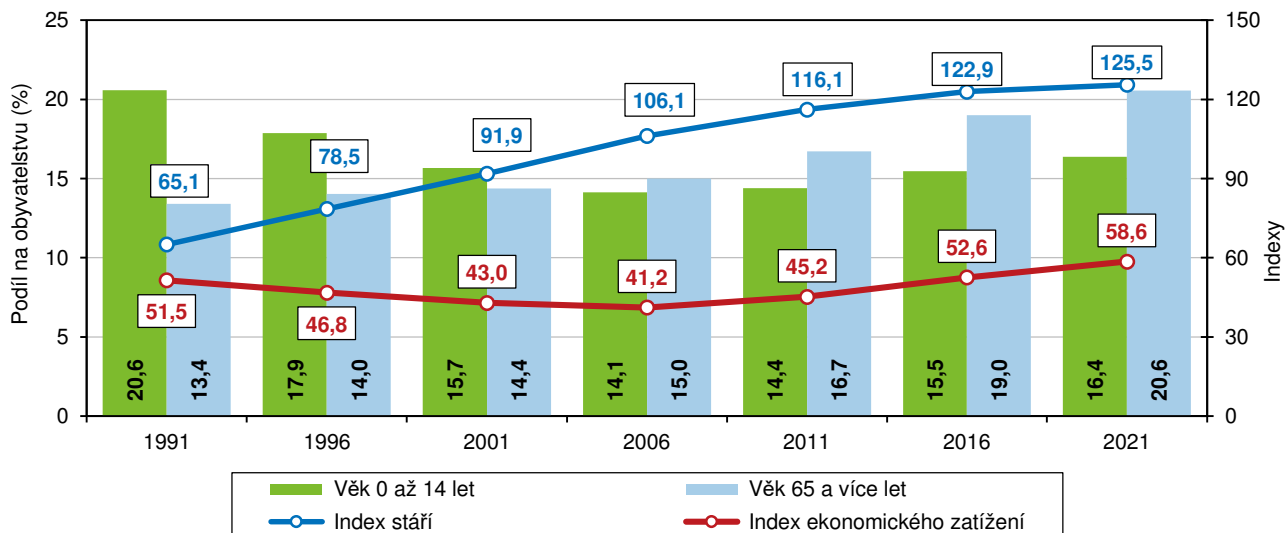
Ze zastoupení 3 základních věkových skupin obyvatel kraje jsou konstruovány indexy stáří, závislosti či ekonomického zatížení. Hodnota indexu stáří udává, že v roce 2021 na 100 dětí v kraji připadlo 125,5 osob starších 65 let, v roce 1991 to bylo pouze 65,1 osob starších 65 let. Zvýšení indexu stáří je výsledkem na jedné

... pod hodnotou 100 byl index stáří do roku 2004.

straně každoročního nárůstu podílu osob starších 65 let a na straně druhé nízkého podílu dětské složky (i přes navyšování podílu v posledních letech). Již uvedený rok 2004 byl posledním rokem, kdy index stáří v kraji byl pod hranicí 100. Index stáří byl mezi kraji 3. nejnižší (po Středočeském kraji a Praze) a pod hodnotou ČR (128,1).

Graf 1.23 Věková struktura, index stáří a index ekonomického zatížení v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

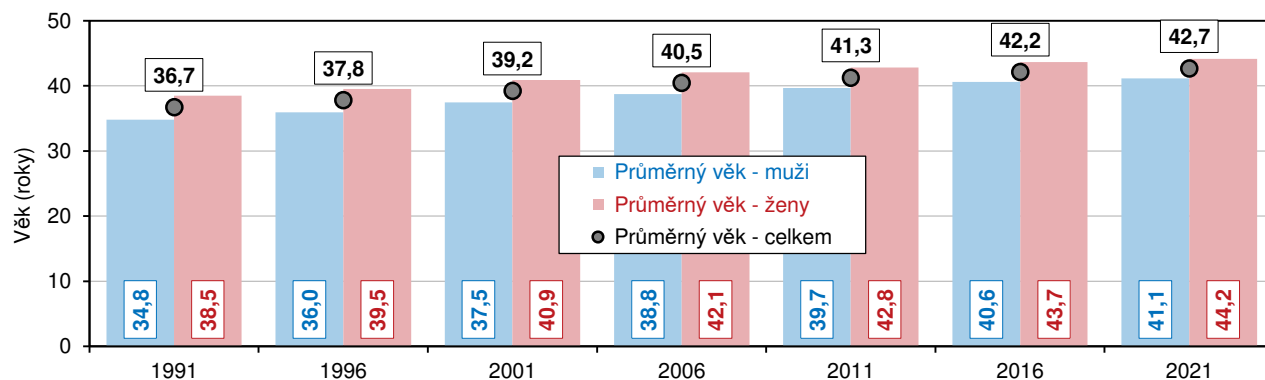

Od roku 2007 se zvyšuje i index ekonomického zatížení, současná hodnota je mezi kraji 7. nejvyšší.

Hodnota indexu závislosti I udává, že na 100 obyvatel ve věku 15 až 64 let připadá 26,0 dětí, hodnota indexu závislosti II udává, že na 100 obyvatel ve věku 15 až 64 let připadá 32,6 osob starších 65 let. Index ekonomického zatížení (počet osob ve věku 0 až 14 let a 65 a více let připadající na 100 obyvatel ve věku 15 až 64 let) dosáhl v Jihomoravském kraji v roce 2020 hodnoty 58,6 (v ČR 58,0) a mezi kraji byl 7. nejnižší. Minima v kraji dosáhl v roce 2007, a to 41,1.

Graf 1.24 Průměrný věk obyvatelstva Jihomoravského kraje

Zdroj: ČSÚ

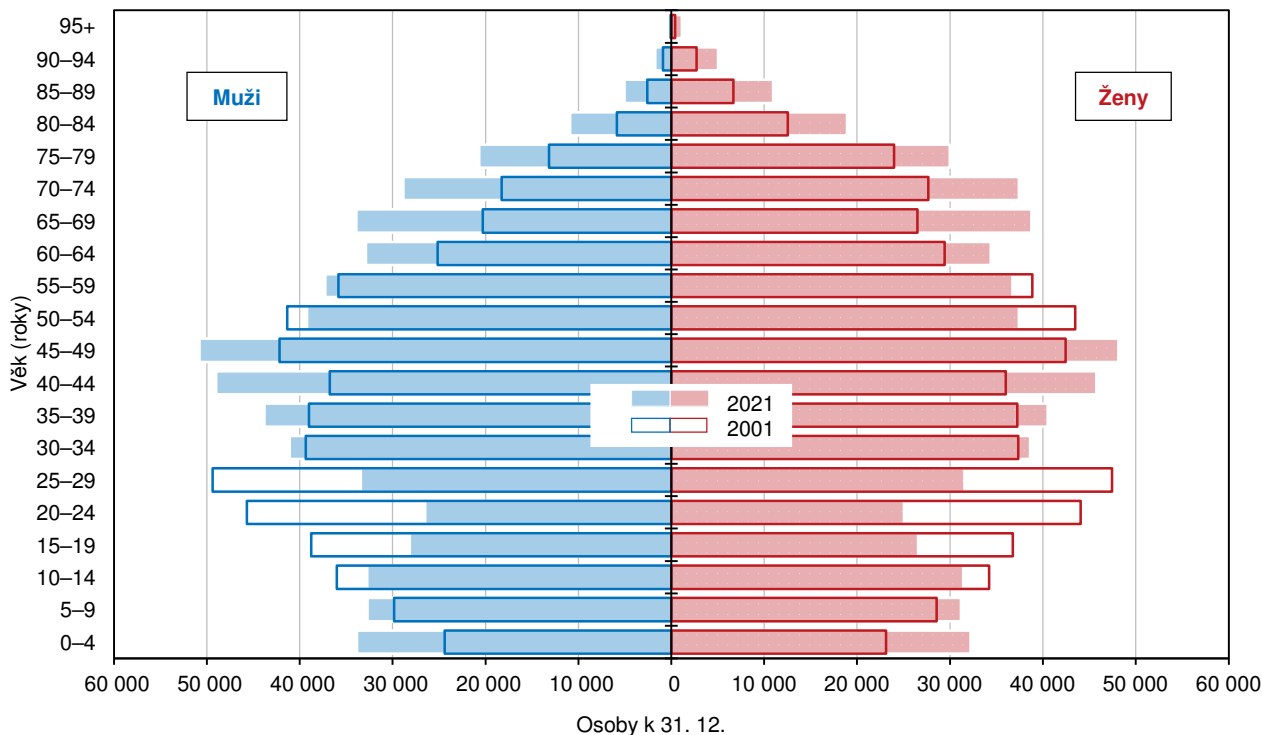
Populace v kraji stárne, průměrný věk obyvatel je ale mezi kraji 3. nejnižší.

Průměrný věk obyvatel Jihomoravského kraje na konci roku 2021 dosáhl 42,7 roku, ženám bylo v průměru 44,2 roku a mužům 41,1 let. Meziroční změna průměrného věku celkem nebo podle pohlaví je nepatrná – v roce 2020 průměrný věk obyvatel kraje činil 42,6 roku (ženy 44,1 a muži 41,1 let). Ovšem ve srovnání s rokem 1991 se průměrný věk obyvatel kraje zvýšil o 5,9 roku, u mužů se zvýšil o 6,3 roku a průměrný věk žen vzrostl o 5,6 roku. Z mezikrajského srovnání vyplývá, že nejvyšší průměrný věk obyvatel byl v Královéhradeckém a Zlínském kraji (43,6 roku), nejnižší ve Středočeském kraji (41,5 roku), obyvatelstvo Jihomoravského kraje má 3. nejnižší průměrný věk (spolu s Ústeckým a Libereckým krajem).

Graf 1.25 Věkové složení obyvatelstva Jihomoravského kraje

Zdroj: ČSÚ

Nejnižší průměrný věk má obyvatelstvo v okrese Brno-venkov, na opačném pólu jsou obyvatelé okresu Hodonín.

V průměru nejmladší obyvatelstvo v Jihomoravském kraji je v okrese Brno-venkov, nejvyšší podíl dětské složky na obyvatelstvu (18,5 %) a nejnižší podíl osob ve věku 65 a více let (18,7 %) s sebou nese i nejnižší průměrný věk mužů (40,0 roku) i žen (42,5 roku). Opačná situace byla v okrese Hodonín. Zde nejnižší podíl dětské složky na obyvatelstvu (14,5 %) a nejvyšší podíl osob ve věku 65 a více let (21,7 %) s sebou nese i nejvyšší průměrný věk mužů (42,4 roku) i žen (45,7 roku). Nejpočetnější věkovou skupinou mezi obyvateli kraje byly v roce 2020 osoby ve věku 46 a 47 let (20 816, resp. 20 819 osob). Nejvíce mužů bylo ve věku 47 let, a to 10 659, nejvíce žen bylo ve věku 46 let, a to 10 177.

2. Sociální vývoj

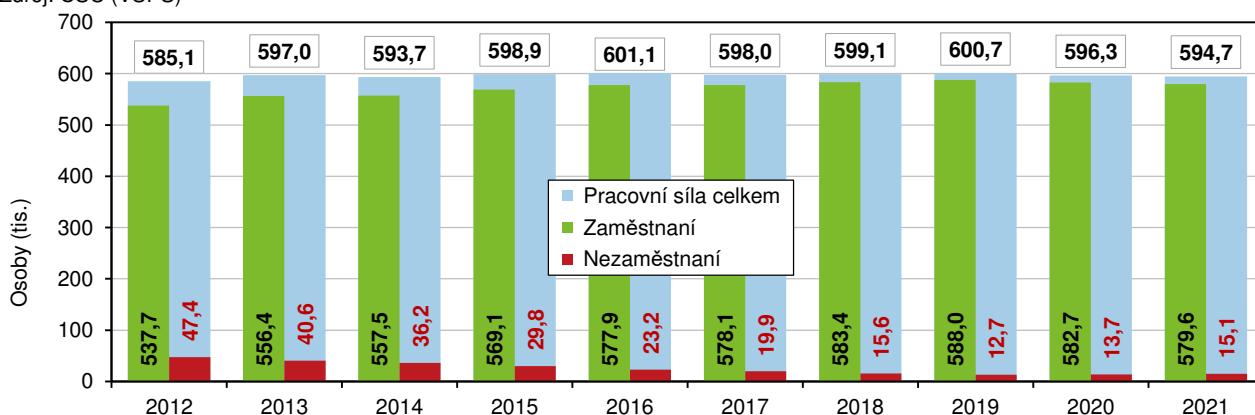
Zaměstnanost, ekonomická aktivita

Zdrojem údajů o ekonomické aktivitě obyvatelstva je výběrové šetření pracovních sil.

Z výběrového šetření pracovních sil (dále jen VŠPS) jsou získávány údaje o pracovní síle, míře ekonomické aktivity, míře zaměstnanosti či nezaměstnanosti. Obyvatelstvo ve věku 15 a více let tvoří osoby ekonomicky aktivní a ekonomicky neaktivní. Účastníci trhu práce vytváří možný lidský potenciál – pracovní sílu. Využitou pracovní silou jsou zaměstnaní v národním hospodářství, druhou část pracovní síly tvoří nezaměstnaní. Skupinu osob ekonomicky neaktivních tvoří v základním dělení důchodci, žáci a studenti a osoby pečující o rodinu. Při posuzování výsledků VŠPS je třeba mít na zřeteli, že se jedná o výběrové šetření, výsledné údaje jsou reprezentativní statistické odhady zatížené určitou statistickou chybou, především na úrovni regionů.

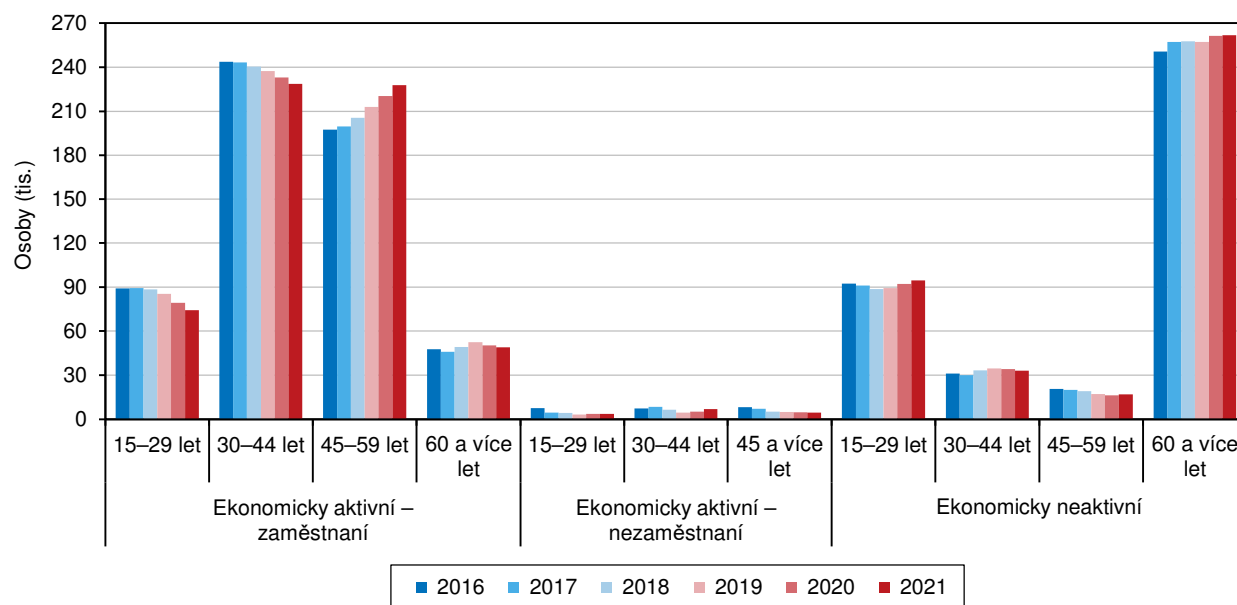
Graf 2.1 Pracovní síla v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

Graf 2.2 Obyvatelstvo 15leté a starší podle ekonomické aktivity a věku v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

Pracovní sílu v kraji tvoří téměř 600 tisíc osob

V roce 2021 žilo podle výsledků VŠPS v Jihomoravském kraji 1 000,8 tis. obyvatel starších 15 let. Pracovní sílu tvořilo 594,7 tis. osob (332,9 tis. mužů a 261,8 tis. žen). V členění podle ekonomického postavení pracovní sílu tvořilo 579,6 tis.

... meziročně se však velikost pracovní síly mírně snížila.

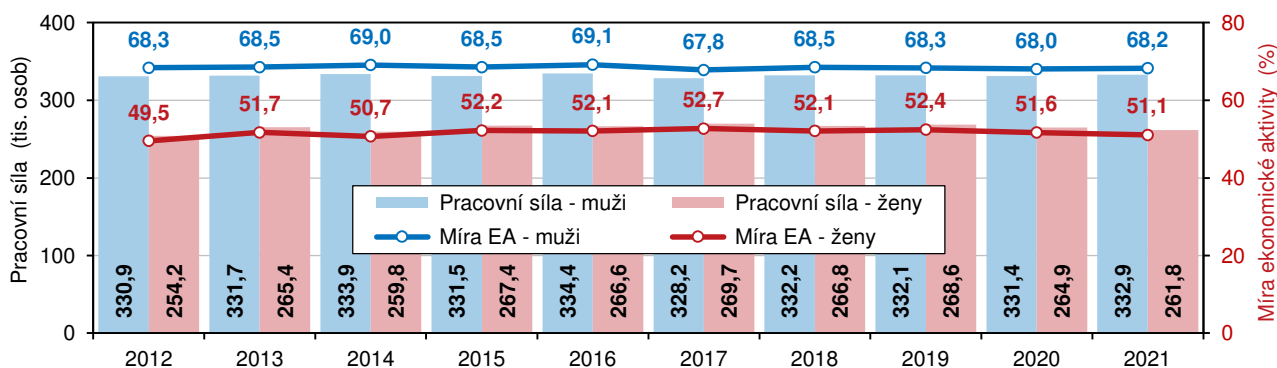
zaměstnaných a 15,1 tis. nezaměstnaných. Po dlouhodobém mírném nárůstu velikosti pracovní síly zaznamenáváme mírný pokles v letech 2020 i 2021. Meziročně velikost pracovní síly poklesla o 1,7 tis. osob (počet zaměstnaných klesl o 3,1 tis. osob a počet nezaměstnaných se zvýšil o 1,4 tis. osob).

Ve skupině ekonomicky neaktivních osob tvoří téměř dvě třetiny osoby ve věku 60 a více let.

Nárůst počtu ekonomicky aktivních byl v posledních 10 letech podporován starší generací (45 až 59 let) a generací ve věku 60 a více let, do roku 2017 i střední generací (30 až 44 let). V případě nejstarší skupiny ekonomicky aktivních se projevil vliv legislativních změn spojených s úpravami věku pro odchod do starobního důchodu. Podíl 60letých a starších na pracovní síle byl proti roku 2005 dvaapůlkrát vyšší a v roce 2021 činil více než 8 %. Nástup „demograficky“ slabších ročníků se projevil poklesem počtu osob ve věku 15 až 29 let, a to v posledních 8 letech mezi ekonomicky aktivními (s výjimkou nepatrného nárůstu v roce 2017). Mezi ekonomicky neaktivními se každoročně (s výjimkou nepatrného snížení v roce 2015 a 2019) zvyšoval počet osob 60letých a starších, v roce 2020 tvořily téměř dvě třetiny ekonomiky neaktivních.

Graf 2.3 Pracovní síla a míra ekonomické aktivity podle pohlaví v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

Pokles míry ekonomické aktivity byl zaznamenán u žen.

Míra ekonomické aktivity (EA¹) podle výsledků VŠPS činila 59,4 % a meziročně poklesla o 0,2 bodu. Nejvyšší míra EA byla v kraji vykázána v roce 2016, a to 60,4 %. Míra EA mužů v roce 2021 proti roku 2020 vzrostla o 0,2 procentního bodu na 68,2 %. Nejvyšší míra EA mužů v uplynulých 10 letech byla zjištěna v roce 2016, a to 69,1 %. U žen tento ukazatel meziročně poklesl o 0,5 bodu na 51,1 %, nejvyšší hodnota v posledním období byla zaznamenána v roce 2017, a to 52,7 %.

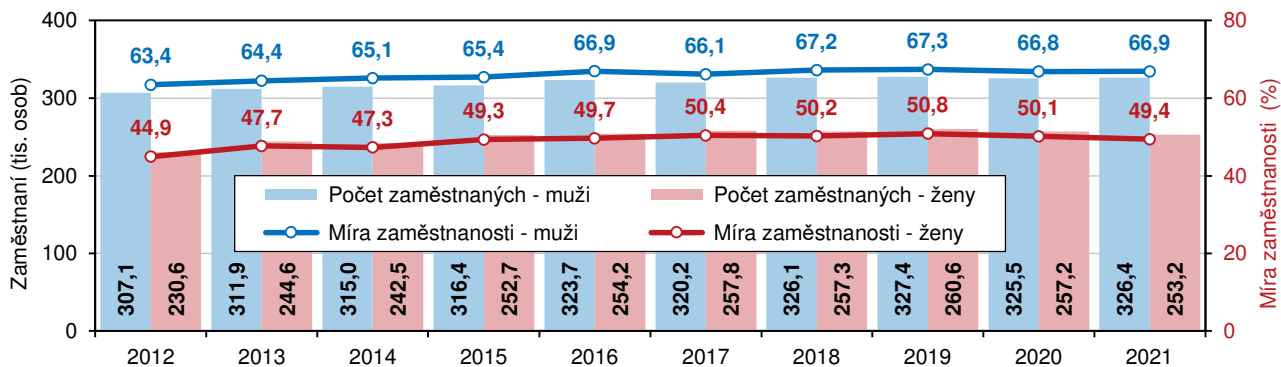
Snížil se počet zaměstnaných, míra zaměstnanosti žen poklesla, mužů mírně vzrostla.

V roce 2021 bylo mezi zaměstnanými v kraji 326,4 tis. mužů a 253,2 tis. žen, meziročně se počet zaměstnaných žen snížil o 3,9 tis., počet zaměstnaných mužů vzrostl o 0,9 tis. Změnám v počtu zaměstnaných odpovídaly i změny v míře zaměstnanosti podle pohlaví. Míra zaměstnanosti mužů vzrostla z 66,8 % v roce 2020 na 66,9 % v roce 2021 (nejvyšší hodnoty 67,3 % dosáhla v roce 2019), míra zaměstnanosti žen poklesla z 50,1 % na 49,4 % (na nejnižší hodnoty 44,5 % klesla v roce 2011). Celková míra zaměstnanosti dosáhla 57,9 %, proti předchozímu roku se snížila o 0,3 bodu.

¹ Míra ekonomické aktivity je podíl počtu zaměstnaných a nezaměstnaných, tedy pracovní síly, na počtu osob starších 15 let; míra zaměstnanosti je podíl počtu zaměstnaných na počtu osob starších 15 let; obecná míra nezaměstnanosti je podíl nezaměstnaných z pracovní síly.

Graf 2.4 Zaměstnaní a míra zaměstnanosti podle pohlaví v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

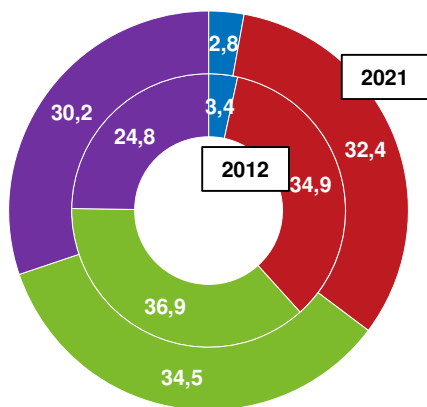
Zvyšuje se úroveň vzdělanosti zaměstnaných, podíl osob s vysokoškolským vzděláním za 10 let vzrostl o 5 procentních bodů.

Porovnání vzdělanostní struktury zaměstnaných v delším časovém období dokládá nárůst vzdělanosti. V roce 2021 se v kraji v porovnání s rokem 2012 snížil podíl zaměstnaných se základním vzděláním či bez vzdělání o 0,6 procentního bodu na 2,8 %, podíl středoškoláků bez maturity poklesl o 2,5 bodu na 32,4 % a podíl osob se středním vzděláním s maturitou o 2,3 bodu na 34,5 %. Podíl vysokoškoláků mezi zaměstnanými tak dosáhl 30,2 %, za 10 let vzrostl o 5,4 bodu a mezi kraji byl 2. nejvyšší (po Praze s podílem vysokoškoláků 50,8 %). Podíl zaměstnaných, kteří mají maturitu či vyšší vzdělání, v kraji vzrostl na 64,7 %, tedy o 3,1 bodu.

Graf 2.5 Zaměstnaní podle vzdělání a odvětvových sektorů v Jihomoravském kraji

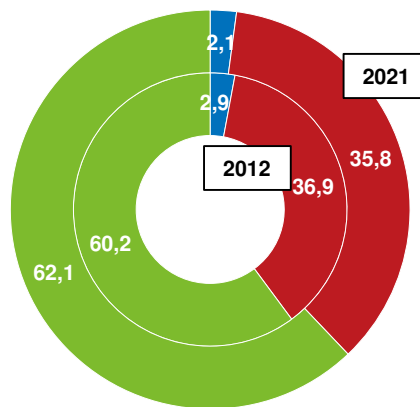
Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

Zaměstnaní podle dosaženého vzdělání v %

■ Základní vzdělání a bez vzd. ■ Střední bez maturity
■ Střední s maturitou ■ Vysokoškolské

Zaměstnaní podle sektorů v %

■ Primární ■ Sekundární ■ Terciární

Podíl zaměstnaných ve službách posílil na úkor zaměstnanosti v primárním a sekundárním sektoru.

Struktura zaměstnanosti podle sektorů v kraji nezaznamenala s odstupem 10 let již nijak výrazné změny. U zastoupení sekundárního sektoru se podíl snížil o 1,1 bodu na 35,8 %. Podíl zaměstnanosti v sektoru služeb vzrostl o 1,9 bodu na 62,1 %, podíl zaměstnaných v zemědělství poklesl o 0,8 procentního bodu na 2,1 %. Zaměstnanost v terciárním sektoru byla v roce 2021 mezi kraji 3. nejvyšší (po Praze a Středočeském kraji).

Podnikatelé tvořili 14 % zaměstnaných ...

Z hlediska postavení v zaměstnání mezi zaměstnanými dlouhodobě převažují zaměstnanci (vč. členů produkčních družstev). V roce 2021 v kraji tvořili 85,9 % zaměstnaných, 13,8 % ze zaměstnaných byli podnikatelé (zaměstnavatelé a pracující na vlastní účet). Meziročně se podíl zaměstnanců zvýšil

... proti předchozímu roku se jejich podíl snížil.

o 1,6 procentních bodů, podíl podnikatelů klesl o 1,2 bodu a mezi kraji patřil spíše k nižším.

Podle klasifikace zaměstnání v letech 2016 až 2021 byli nejčetnější skupinou zaměstnání v pozici specialistů.

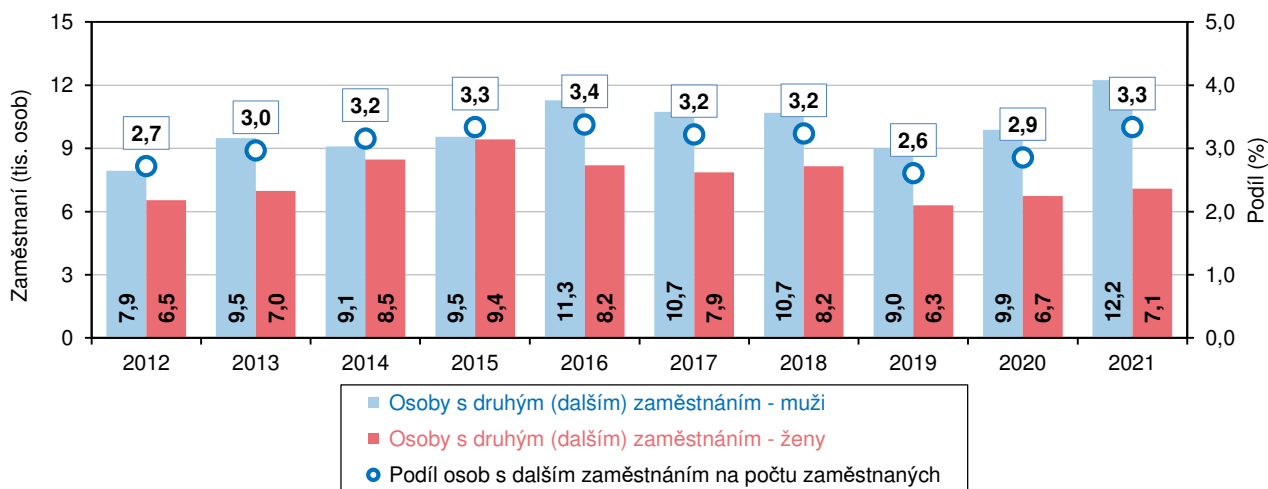
Z pohledu klasifikace zaměstnání ještě v roce 2015 v kraji tvořili největší část zaměstnaných pracovníci zařazení jako techničtí a odborní pracovníci, v pořadí četnosti následovali specialisté a řemeslníci a opraváři. Ovšem v letech 2016 až 2021 už byli nejčetnější skupinou zaměstnání v pozici specialistů, následovali zaměstnání v pozici technických a odborných pracovníků a třetí v pořadí zůstali řemeslníci a opraváři.

Vyšší míra nezaměstnanosti je z hlediska věku mezi mladými a z hlediska vzdělání u osob s nižším stupněm vzdělání.

Obecná míra nezaměstnanosti v roce 2021 v Jihomoravském kraji činila 2,5 % (v roce 2020 2,3 %) a byla 7. nejvyšší mezi kraji a mírně pod úrovní ČR (2,8 %). U mužů dosáhla „jen“ 2,0 % (v roce 2020 1,8 %), u žen byla vyšší, a to 3,3 % (v roce 2020 2,9 %). Specifická míra nezaměstnanosti podle věku se v jednotlivých věkových kategoriích pracovní síly liší, liší se i meziroční změnou. Ve věkové skupině 15 až 29 let činila 4,7 % (v roce 2020 4,5 %), ve věkové skupině 30 až 44 let to bylo 2,9 % (2,2 % v roce 2020) a ve věkové skupině osob starších 60 let 1,9 % (1,1 % v roce 2020). Jen ve věkové kategorii 45 až 59 let se míra nezaměstnanosti meziročně snížila, a to o 0,4 bodu na 1,5 %. Liší se i specifická míra nezaměstnanosti podle dosaženého vzdělání. Obecně platí, že specifická míra nezaměstnanosti podle vzdělání (podíl vybrané skupiny nezaměstnaných z vybrané skupiny pracovní síly) klesá se vzrůstajícím stupněm vzdělání.

Graf 2.6 Osoby s druhým (dalším) zaměstnáním v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

Jedno zaměstnání často nestačí, další práci mělo přes 19 tisíc osob.

Počet osob s druhým, resp. dalším zaměstnáním se od roku 2013 zvyšoval a v roce 2016 dosáhl 19,5 tis., což bylo 3,4 % z počtu zaměstnaných. Počet osob s dalším zaměstnáním i podíl na počtu zaměstnaných celkem v roce 2016 byl nejvyšší za posledních 10 let. Výsledky VŠPS v této oblasti v dalších letech ukázaly pokles osob s dalším zaměstnáním až na 15,3 tis. v roce 2019. Od roku 2020 počet osob s dalším zaměstnáním i podíl na počtu zaměstnaných celkem rostl a v roce 2021 bylo v kraji již 19,3 tis. osob s dalším zaměstnáním, tvořily 3,3 % zaměstnaných.

Více než 23 % ekonomicky neaktivních tvoří osoby ve věku 15 až 29 let.

Vedle ekonomicky aktivních, kteří se účastní trhu práce, tvoří významnou část obyvatelstva skupina osob ekonomicky neaktivních. V roce 2021 bylo v Jihomoravském kraji 406,2 tis. neaktivních osob, tvořily 40,6 % obyvatel starších 15 let a jejich počet se meziročně zvýšil o 2,3 tis. Podle věku je mezi osobami ekonomicky neaktivními nejpočetnější skupina osob ve věku 60 a více let (261,7 tis., tj. 64,4 % z neaktivních) a osob ve věku 15 až 29 let (94,5 tis., tj. 23,3 %).

Nezaměstnanost

Počet nezaměstnaných se meziročně snížil.

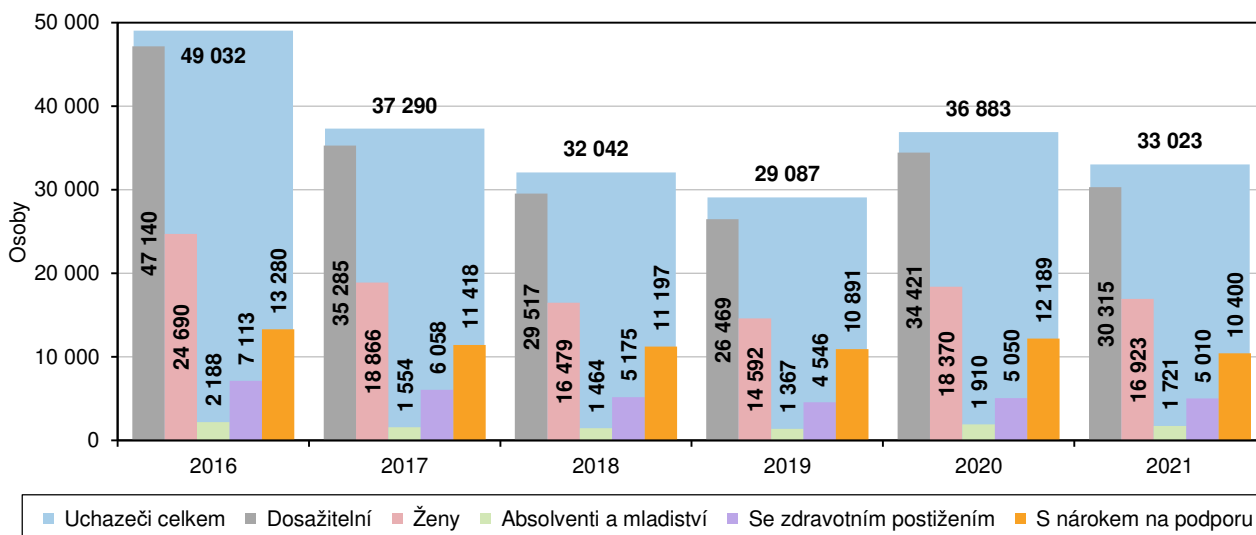
Podle údajů Ministerstva práce a sociálních věcí ČR bylo ke konci roku 2021 na úřadech práce v Jihomoravském kraji evidováno 33 023 uchazečů o zaměstnání, z tohoto počtu bylo 16 923 žen (51,2 %). Proti konci roku 2020 se počet nezaměstnaných snížil o 3 860, oproti roku 2016 byl stav na konci roku 2021 o 16,0 tis. nezaměstnaných nižší.

Většina uchazečů o zaměstnání je schopna začít pracovat při nabídce vhodného místa.

Z celkového počtu uchazečů o zaměstnání bylo 91,8 % uchazečů dosažitelných (ti, kteří mohou bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa). Mezi uchazeči o práci bylo 5,2 % absolventů a mladistvých, 15,2 % osob se zdravotním postižením, 31,5 % uchazečů o zaměstnání mělo nárok na podporu. Z grafu 2.7 jsou zřejmé počty a odvoditelný meziroční pokles počtu jednotlivých kategorií uchazečů o zaměstnání: dosažitelní uchazeči o 4 106 osob, tj. o 11,9 %, absolventi a mladiství o 189 osob, tj. o 9,9 %, osoby se zdravotním postižením o 40, tj. o 0,8 % a uchazeči o zaměstnání s nárokem na podporu o 1 789 osob, tj. o 14,7 %.

Graf 2.7 Uchazeči o zaměstnání v Jihomoravském kraji (k 31. 12.)

Pramen: MPSV

V členění podle věku bylo mezi nezaměstnanými nejvíce osob ve věku 55 až 59 let.

Z grafu 2.8 lze vysledovat meziroční snížení počtu uchazečů o zaměstnání ve věkových kategoriích do 59 let, u starších uchazečů je patrný nárůst. Největší skupinu uchazečů tvořily osoby ve věku 55 až 59 let s podílem 14,0 % na celku. K největšímu absolutnímu přírůstku v porovnání s koncem roku 2020 došlo u kategorie 60 až 64 let (o 215 osob). Relativní nárůst (přes 28 %) byl nejvýraznější v kategorii nad 65 let. Průměrný věk uchazečů na konci roku 2021 vzrostl na 43,3 let, v předchozím roce to bylo 42,4 let.

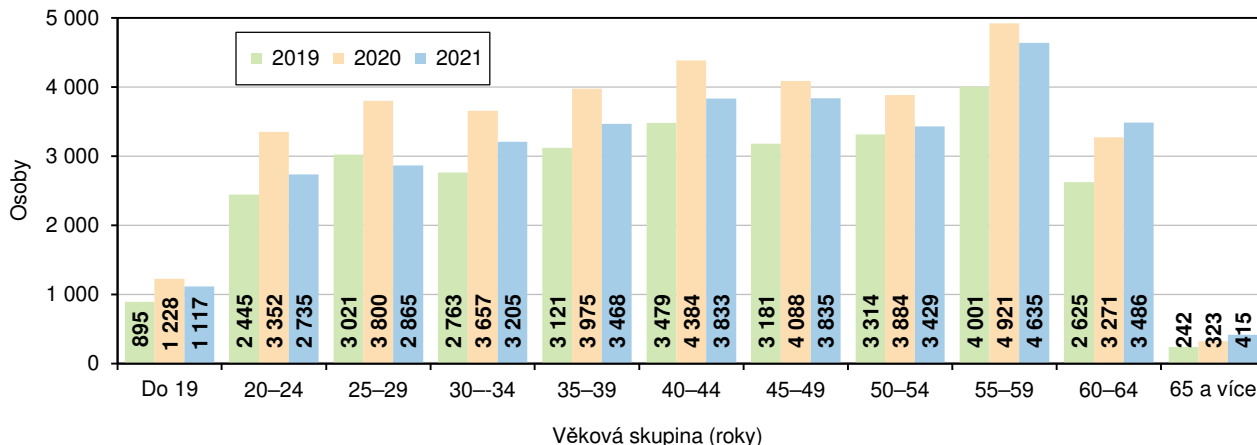
Mezi uchazeči o zaměstnání je nejvíce těch, kteří přišli o práci nejdéle před 3 měsíci.

Z hlediska délky nezaměstnanosti tvořili nejpočetnější skupinu uchazeči s délkou evidence do 3 měsíců. V porovnání s předchozím rokem jich ubylo 1 451, jejich relativní zastoupení na celkovém počtu uchazečů pokleslo na 29,9 %. Počty uchazečů vzrostly pouze ve skupinách nad 12 měsíců. Největší meziroční nárůst byl zaznamenán mezi uchazeči s délkou evidence 24 a více měsíců (o 29,4 %).

Graf 2.8 Uchazeči o zaměstnání v Jihomoravském kraji podle věkových skupin (k 31. 12.)

Pramen: MPSV

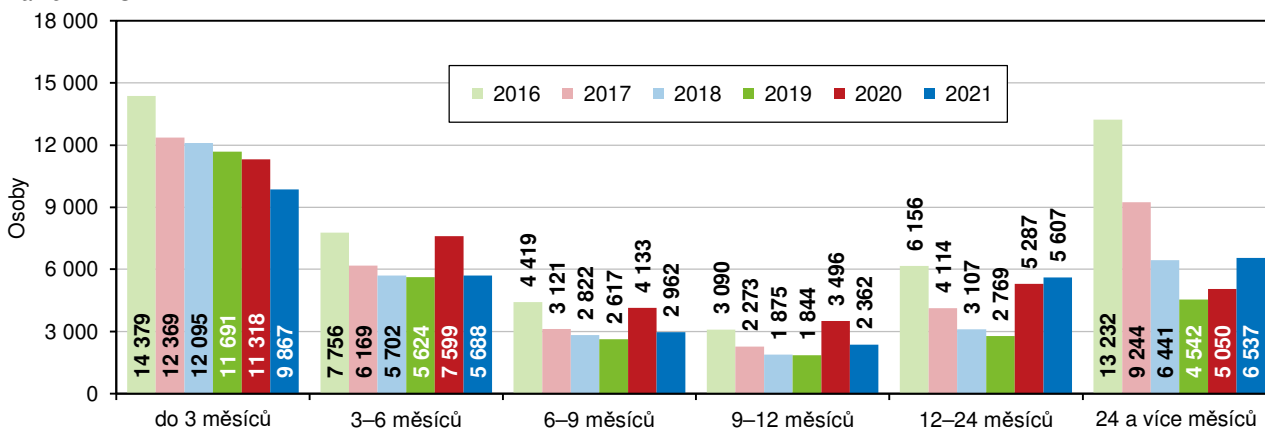

Narůstá podíl dlouhodobě nezaměstnaných.

Dlouhodobá nezaměstnanost je prezentována i jako podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na počtu obyvatel ve věku 15 až 64 let. V tomto způsobu vyjádření došlo ke zhoršení situace - podíl dlouhodobě nezaměstnaných na počtu obyvatel ve věku 15 až 64 let v kraji se zvýšil z 1,36 % na konci roku 2020 na 1,63 % na konci roku 2021. Tento podíl byl mezi kraji 4. nejvyšší a o 0,33 bodu převyšoval průměr ČR.

Graf 2.9 Uchazeči o zaměstnání v Jihomoravském kraji podle délky nezaměstnanosti (k 31. 12.)

Pramen: MPSV

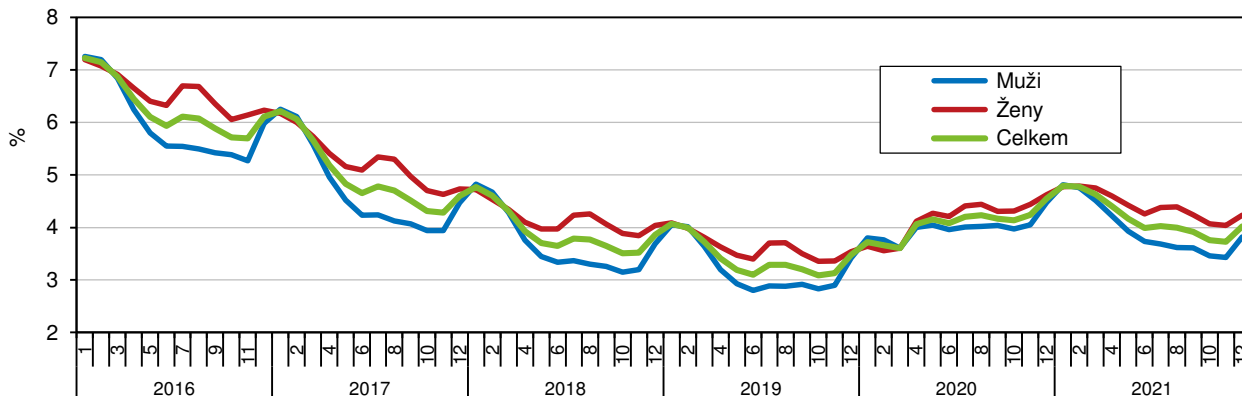
Podíl nezaměstnaných převyšuje republikovou hodnotu a mezi kraji je 4. nejvyšší.

Podíl nezaměstnaných osob² k 31. 12. 2021 dosáhl 4,02 %. Proti konci roku 2020 se podíl snížil o 0,53 procentního bodu. Mezi kraji České republiky byl podíl nezaměstnaných osob na obyvatelstvu 4. nejvyšší a proti republikovému průměru byl vyšší o 0,53 procentního bodu. Nejnižší podíl nezaměstnaných byl v Pardubickém kraji (2,45 %), nejvyšší v Moravskoslezském kraji (5,14 %). Míra nezaměstnanosti je zpravidla ovlivněna sezonními pracemi. K nárůstu hodnoty podílu nezaměstnaných mužů i žen zpravidla dochází v zimních měsících, nejvyšší hodnoty jsou zaznamenány v letních a podzimních měsících.

² Podíl nezaměstnaných na obyvatelstvu je podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

Graf 2.10 Podíl nezaměstnaných na konci měsíce v Jihomoravském kraji podle pohlaví

Pramen: MPSV

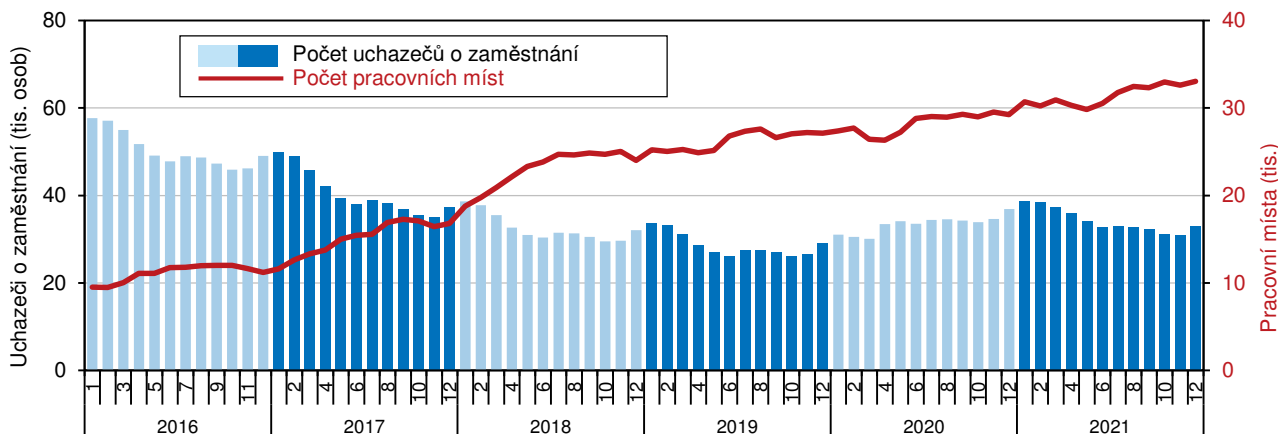

Nejvyšší nezaměstnanost v kraji je v okresech Hodonín, Znojmo a Brno-město.

V okresech kraje je nejvyšší nezaměstnanost dlouhodobě v okresech Znojmo, Hodonín a Brno-město. V okrese Znojmo dosáhl podíl nezaměstnaných osob na obyvatelstvu celkem 5,41 %, v okrese Hodonín 5,20 % a v Brně-městě 4,61 %. Pokud seřadíme 77 okresů České republiky podle velikosti podílu nezaměstnaných osob na obyvatelstvu (od nejnižší hodnoty), pak pořadí jihomoravských okresů v žebříčku je následující: okres Vyškov, jako okres s nejnižší nezaměstnaností v kraji, se umístil mezi ostatními okresy na 14. místě, zmiňované okresy Brno-město, Hodonín a Znojmo „obsadily“ mezi všemi okresy republiky 65., 69. a 70. místo.

Graf 2.11 Uchazeči o zaměstnání a pracovní místa v Jihomoravském kraji podle měsíců

Pramen: MPSV

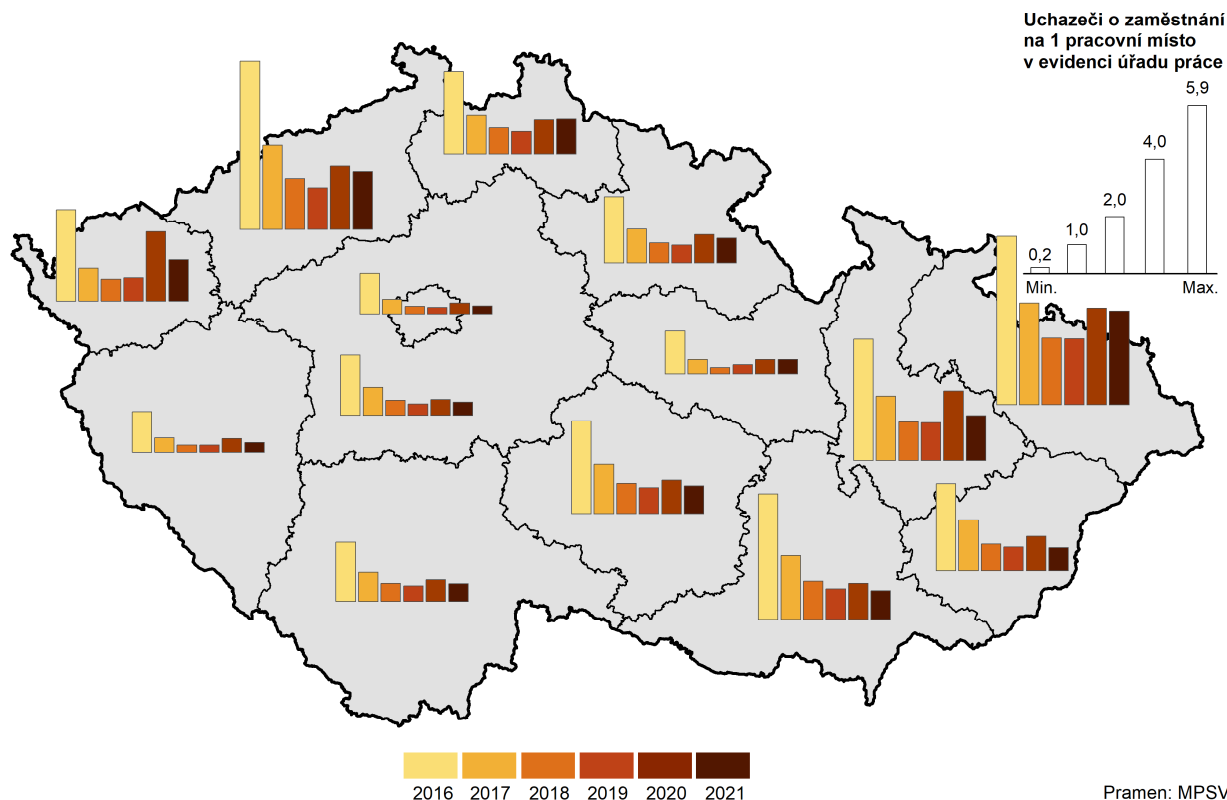

K dispozici bylo 33 tisíc pracovních míst, v posledním měsíci roku 2021 na 1 volné místo připadl 1 uchazeč.

Úřady práce v Jihomoravském kraji nabízely ke konci prosince 2021 celkem 33 075 pracovních míst, což bylo o 3 807 míst více než na konci předchozího roku. Počet pracovních míst se sice zvýšil, současně však klesl počet uchazečů o zaměstnání, což vyústilo ve snížení počtu uchazečů připadajících na 1 pracovní místo. Ke konci roku 2020 připadlo na 1 místo 1,3 uchazečů, ke konci roku 2021 to bylo 1,0 uchazečů (6. nejvyšší počet mezi kraji). Nejnižší počet pracovních míst v jednotlivých měsících za 6 let uvedených v grafu 2.11 byl vykázán ke konci února 2016, a to 9 489. Nejvyšší počet uchazečů na 1 volné místo byl však evidován ke konci ledna 2016, a to 6,0. Nejvyšší počet pracovních míst byl k dispozici ke konci prosince 2021 (33 075).

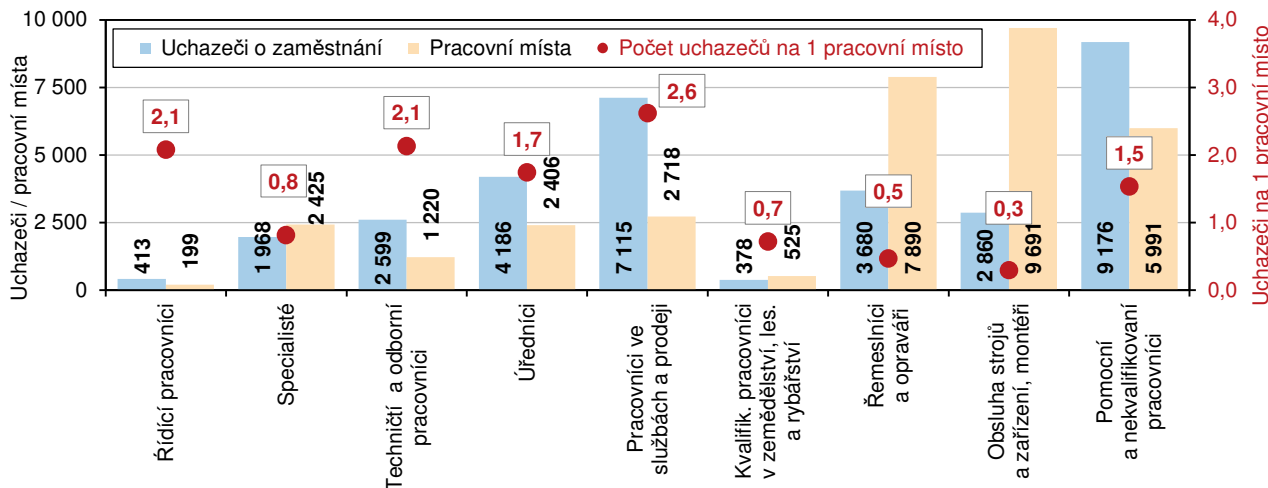

Uchazeči o zaměstnání na pracovní místo v evidenci úřadu práce v krajích v letech 2016 až 2021 (stav k 31. 12.)

Graf 2.12 Uchazeči o zaměstnání a volná místa podle klasifikace zaměstnání v kraji (k 31. 12. 2021)

Pramen: MPSV

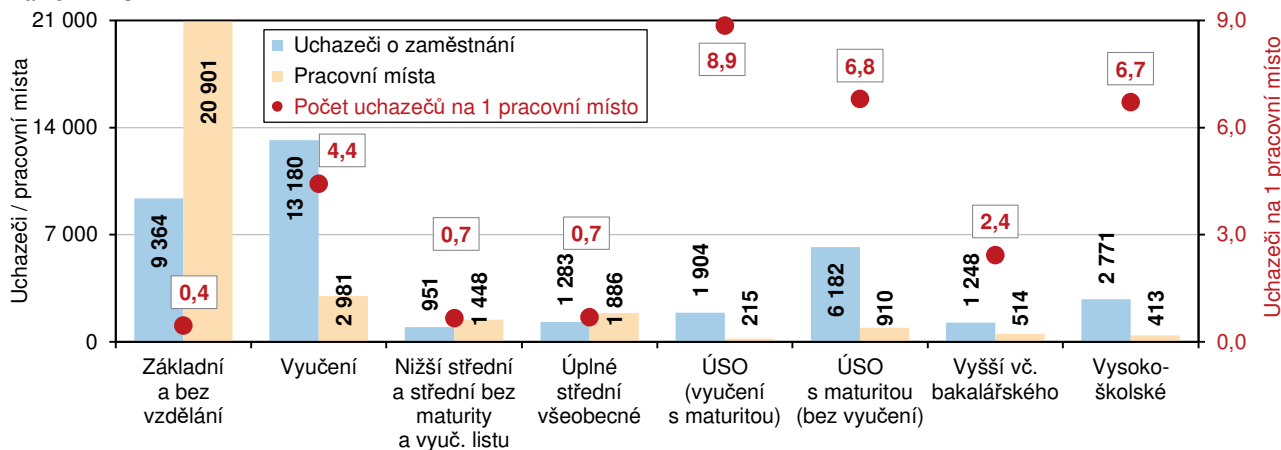

Dobré postavení na trhu práce měly osoby pracující jako obsluha strojů a zařízení, montéři a řemeslníci a opraváři, nabídka míst pro ně byla vyšší než poptávka.

V členění podle klasifikace zaměstnání byl nejvyšší počet uchazečů o zaměstnání v kraji zařazen mezi pomocné a nekvalifikované pracovníky – 9 176 uchazečů (9 839 uchazečů v roce 2020). V této kategorii byl ale až třetí nejvyšší nabízený počet pracovních míst – 5 991 (v předchozím roce 6 887). Nejpriznivější postavení na trhu práce měli pracovníci zařazení jako obsluha strojů a zařízení, montéři (v této kategorii byl v nabídce nejvyšší počet míst, a to 9 691) a řemeslníci a opraváři (7 890 pracovních míst). U těchto kategorií byla nabídka míst vyšší než „poptávka“ - na 1 místo zde připadlo 0,3 resp. 0,5 uchazečů. Naproti tomu na jedno místo pracovníka ve službách a prodeji připadlo 2,6 uchazečů. V roce 2020 byl nejvyšší převis poptávky nad nabídkou u technických a odborných pracovníků (3,8 uchazečů na jedno místo).

Graf 2.13 Uchazeči o zaměstnání a pracovní místa podle vzdělání v kraji (k 31. 12.)

Pramen: MPSV

Nejobtížněji hledají práci nezaměstnaní s vysokoškolským vzděláním.

Ze srovnání „nabídky a poptávky“ z pohledu požadavku na vzdělání je v roce 2021 zřejmá nejobtížnější pozice nezaměstnaných s vysokoškolským vzděláním. Na 1 volné místo v této kategorii připadlo 6,1 uchazečů o zaměstnání. V předcházejícím roce byla situace u nezaměstnaných s touto úrovní vzdělání obdobná – 6,7 uchazečů na 1 místo. Naopak nejlépe na tom byli uchazeči se základním vzděláním či bez vzdělání (stejně jako v roce 2020) a s úplným středním všeobecným vzděláním - na jedno místo připadlo 0,4 uchazečů.

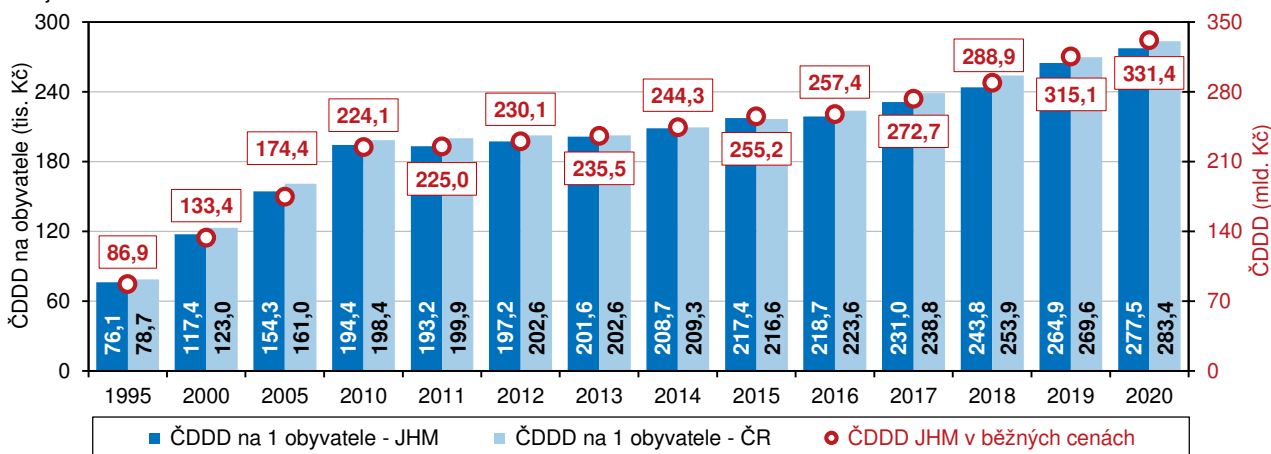
Příjmy a životní podmínky domácností

Čistý disponibilní důchod domácností se v kraji každoročně zvyšoval.

Hodnota čistého disponibilního důchodu domácností (ČDDD) dosáhla v roce 2020 v Jihomoravském kraji 331,4 mld. Kč běžných cen, což v přepočtu na jednoho obyvatele představovalo částku 277,5 tis. Kč. Tento makroekonomický ukazatel, i když vyjádřený v běžných cenách, se každoročně zvyšoval v absolutním vyjádření a s výjimkou roku 2011 i v přepočtu na 1 obyvatele. Meziroční nárůst v roce 2020 činil 16,3 mld. Kč, resp. 12,6 tis. Kč na obyvatele.

Graf 2.14 Čistý disponibilní důchod domácnosti v Jihomoravském kraji (běžné ceny)

Zdroj: ČSÚ

Jen v roce 2015 hodnota ČDDD připadající na jednoho obyvatele byla republikovým průměrem.

Krajská hodnota ČDDD přepočtená na obyvatele byla v celém sledovaném období pod republikovým průměrem. Výjimkou byl pouze rok 2015, kdy byl republikový průměr překročen o 0,4 procentního bodu. Hodnota ČDDD na obyvatele byla v roce 2020 ve srovnání s ostatními kraji 4. nejvyšší (za Prahou, Středočeským a Plzeňským krajem).

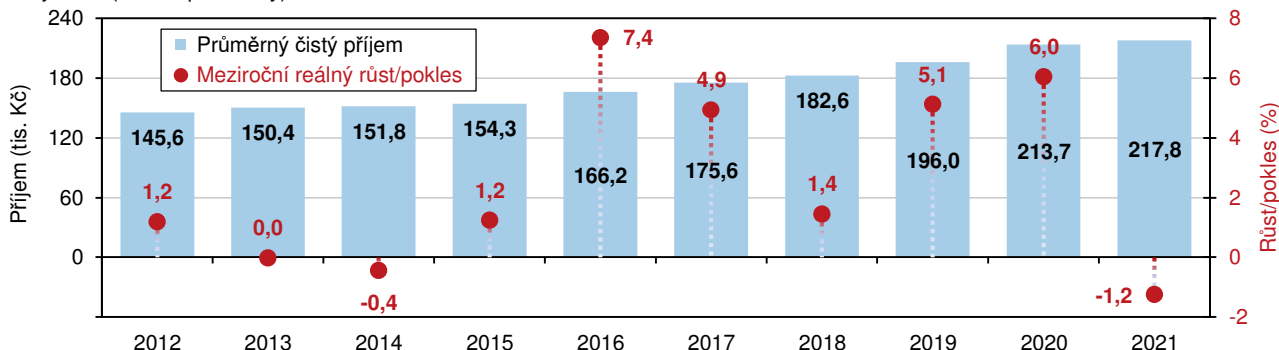

Podíl kraje na republikovém objemu ČDDD je pod hranicí 11 %.

Podíl Jihomoravského kraje na ČDDD republiky byl v minulých letech nejnižší v roce 2003, a to 10,3 %. Jen v letech 2013 až 2015 byl podíl kraje na republikovém celku nad hranicí 11 %. Hodnota podílu v roce 2020 činila 10,9 % a mezi kraji byla 3. nejvyšší.

Graf 2.15 Průměrný roční peněžní příjem*¹⁾ na osobu v domácnosti v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ (Životní podmínky)

¹⁾ příjmy domácností jsou šetřeny za předchozí rok

Průměrný čistý roční příjem domácností v kraji klesl.

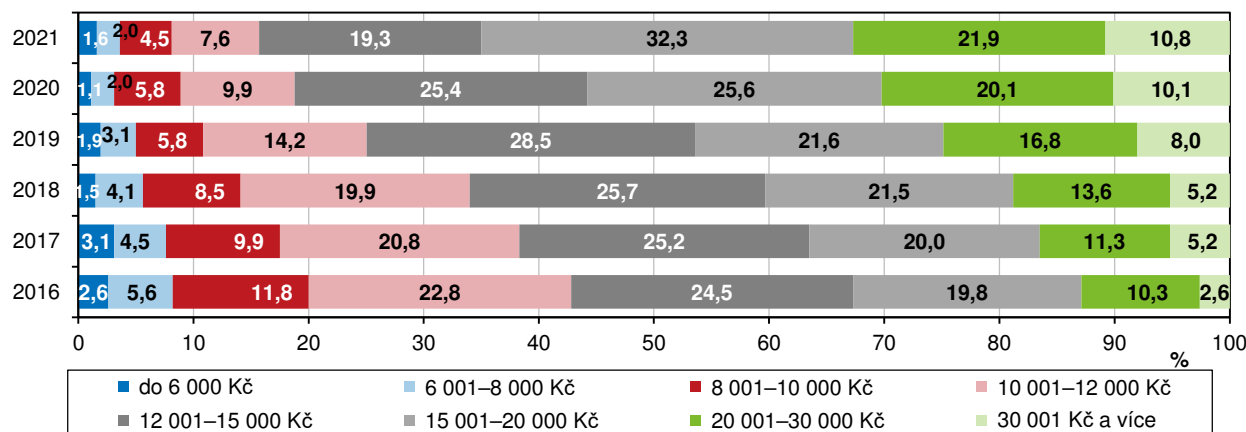
Výsledky dalšího ročníku šetření životních podmínek přinesly údaje týkající se sociální a ekonomické situace domácností. Šetření proběhlo na jaře 2021, hlavní výsledky mapují výši a složení příjmů domácností v kraji v roce 2020, doplňující šetření o subjektivních názorech, materiálním nedostatku je spojeno s dobou dotazování. Průměrný čistý roční příjem domácnosti v Jihomoravském kraji meziročně vzrostl z 213,7 tis. Kč na osobu v roce 2019 na 217,8 tis. Kč v roce 2020 (průměrný čistý měsíční příjem na osobu se zvýšil z 17 806 Kč na 18 148 Kč). Reálné čisté příjmy tak v kraji po 6letém růstu klesly o 1,2 % (pro určení reálného růstu je použitý index spotřebitelských cen daného roku za celou ČR).

Nejvyšší roční příjmy jsou v Praze, jihomoravská hodnota je mezi kraji čtvrtá nejvyšší.

V žebříčku 14 krajů ČR byl Jihomoravský kraj výši průměrných čistých ročních příjmů na osobu na 4. místě (počítáno od nejvyšší hodnoty) a byl o 2 331 Kč pod republikovým průměrem. Nejvyšší roční čisté příjmy byly očekávaně v hl. m. Praze (290,7 tis. Kč ročně na osobu), naopak nejnižší částka byla zjištěna ve Zlínském kraji (190,4 tis. Kč na osobu).

Graf 2.16 Rozdělení domácností v Jihomoravském kraji podle čistého měsíčního příjmu*¹⁾ na osobu

Zdroj: ČSÚ (Životní podmínky)

¹⁾ příjmy domácností jsou šetřeny za předchozí rok

V kraji jsou i domácnosti s příjmovou hranicí do 6 tisíc Kč.

Nejvíce jihomoravských domácností mělo podle výsledků šetření čistý měsíční příjem v rozmezí 15 až 20 tisíc Kč na osobu (32,3 % domácností) a v rozmezí 20 až 30 tisíc Kč na osobu (21,9 % domácností). Následovalo příjmové rozmezí 12 až

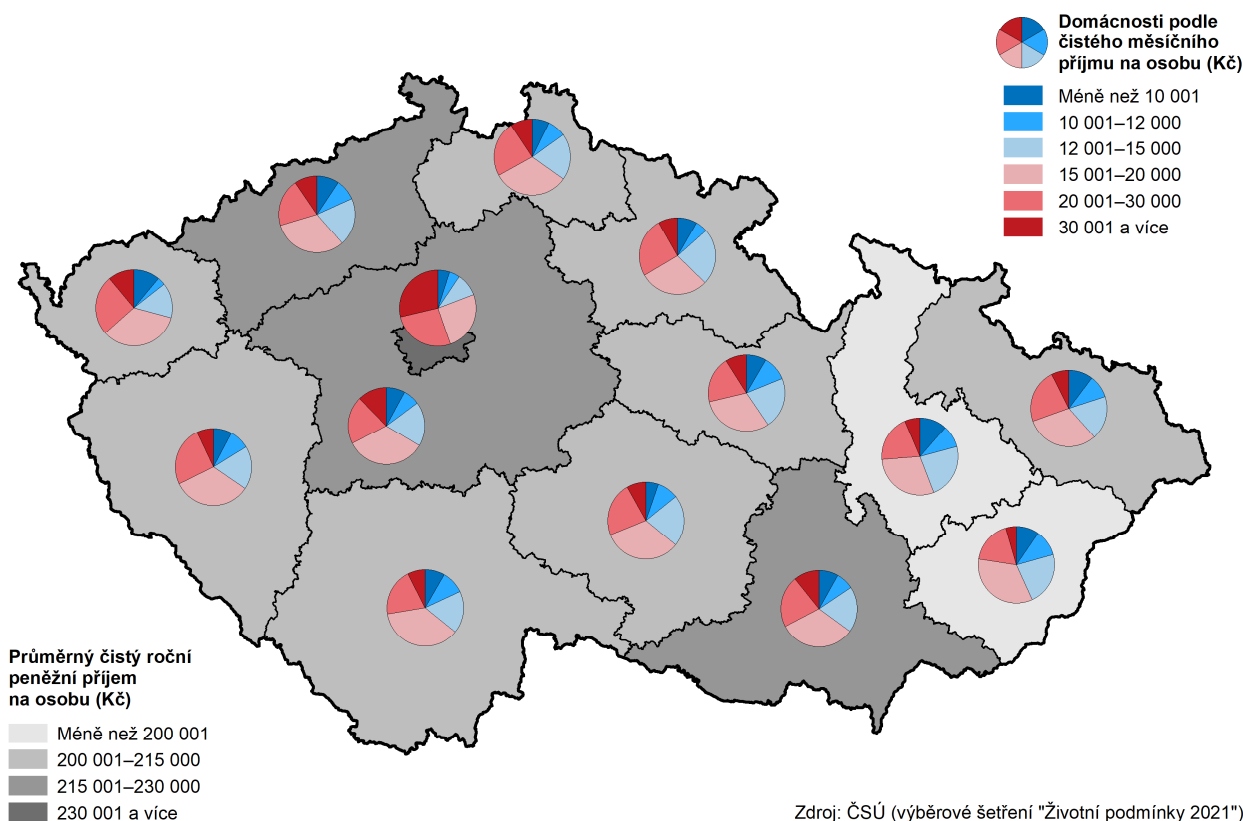
Ale také domácnosti, v nichž měsíční příjem přesahuje 50 tisíc Kč.

15 tisíc Kč na osobu (19,3 % domácností). Nejnižší příjmovou hranici do 6 tisíc Kč měsíčně na osobu přiznalo 1,6 % domácností, proti předchozímu roku uvedený podíl vzrostl o 0,5 procentního bodu. V kraji bylo i 9,4 % domácností, v nichž čistý měsíční příjem na osobu byl v rozmezí 30 až 50 tisíc Kč, a 1,4 % domácností, v nichž měsíční příjem na osobu přesahoval 50 tisíc Kč. Oproti předchozímu roku nejvýrazněji vzrostl podíl domácností s příjmem 15 až 20 tisíc Kč na osobu, a to o 6,7 procentního bodu.

Vzrostl počet domácností, které vycházely s příjmem snadno či velmi snadno.

Součástí výsledků šetření je i srovnání subjektivních názorů domácností na hospodaření s rozpočtem (spojeno s dobou dotazování, tj. rokem 2021). Ještě v roce 2017 vycházela se svými příjmy s velkými obtížemi nebo s obtížemi více než pětina jihomoravských domácností, v roce 2021 se podíl snížil o 13,3 procentního bodu na 8,6 %. V součtu přes dvě třetiny domácností (69,7 %) v kraji s příjmem vycházelo snadno, docela či velmi snadno. Podíl těchto „bezproblémových“ domácností ve srovnání s předešlým rokem vzrostl o 2,8 procentních bodů.

Příjmy domácností v krajích v roce 2020

Téměř pětina domácností si nemůže dovolit týdenní dovolenou mimo domov.

Podíl osob či domácností, které trpí určitým materiálním nedostatkem, tzn., že si nemohou dovolit některé věci, služby či požitky, meziročně v kraji poklesl, u některých dotazovaných oblastí až na nejmenší hodnoty posledních let. Již tradičně domácnostem nejvíce problémů činí zaplacení neočekávaných výdajů a týdenní dovolené mimo domov pro všechny členy domácnosti. Zaplatit neočekávaný výdaj ve výši 12 800 Kč si nemohlo dovolit 19,7 % domácností a týdenní dovolenou mimo domov si nemohlo dovolit 19,0 % domácností (o 0,3 bodů méně než v roce 2020). O 0,5 bodu (na 4,6 %) vzrostl podíl domácností, které nemohou dostatečně vytápět byt. Podíl domácností, které si nemohly dovolit jíst obden maso, klesl meziročně o 0,7 procentních bodů a činil 6,0 %.

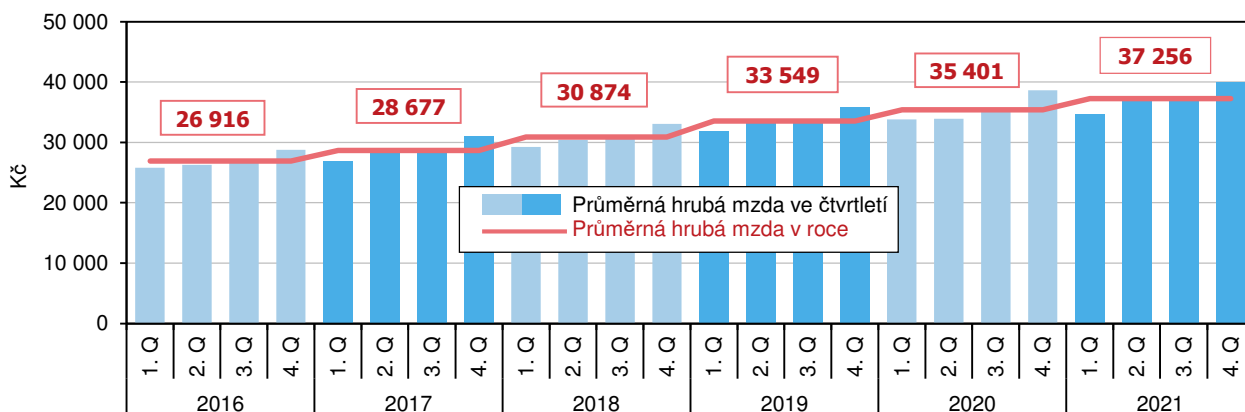
Mzdy

Mzdy jsou zjišťovány podle skutečného místa pracoviště.

Průměrná mzda je zjišťována tzv. pracovištní metodou, územní třídění je provedeno podle místa skutečného pracoviště zaměstnanců. Průměrná hrubá měsíční mzda je podíl mzdových prostředků (vč. příplatků za přesčas, odměn, náhrad mzdy atd.) připadající na jednoho zaměstnance za měsíc. Nevypovídá tedy o výplatě jednoho konkrétního zaměstnance.

Graf 2.17 Průměrná měsíční mzda v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Pozn.: v roce 2021 předběžné výsledky

Průměrná mzda byla mezi kraji 3. nejvyšší, ale svou výši zaostávala za republikovým průměrem.

Průměrná nominální mzda dosáhla v Jihomoravském kraji za 12 měsíců roku 2021 výše 37 256 Kč a proti předchozímu roku vzrostla o 1 855 Kč (tj. 5,2 %). Ve srovnání s ostatními kraji byly mzdy v Jihomoravském kraji 3. nejvyšší (po Praze a Středočeském kraji). Ve srovnání s republikovým průměrem mzda zaostávala o 647 Kč, růst mzdy byl o 0,5 bodu vyšší než nárůst mezd v ČR. Spotřebitelské ceny se v roce 2021 zvýšily o 3,8 % (index spotřebitelských cen za celou ČR), reálná mzda tak v kraji proti roku 2020 vzrostla o 1,4 %.

Nejvyšší mzdy jsou v odvětví informačních technologií.

V členění podle odvětví je k dispozici pouze předběžná průměrná mzda za rok 2020. Nejvyšší mzdy podle těchto výsledků byly v kraji vypláceny v odvětví informačních a komunikačních technologií (58,0 tis. Kč) a ve výrobě a rozvodu elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu (47,3 tis. Kč). Naopak v odvětví ubytování, stravování a pohostinství částka průměrné mzdy činila jen 19,3 tis. Kč.

Strukturální šetření o mzdách se liší od ostatních mzdových zjišťování.

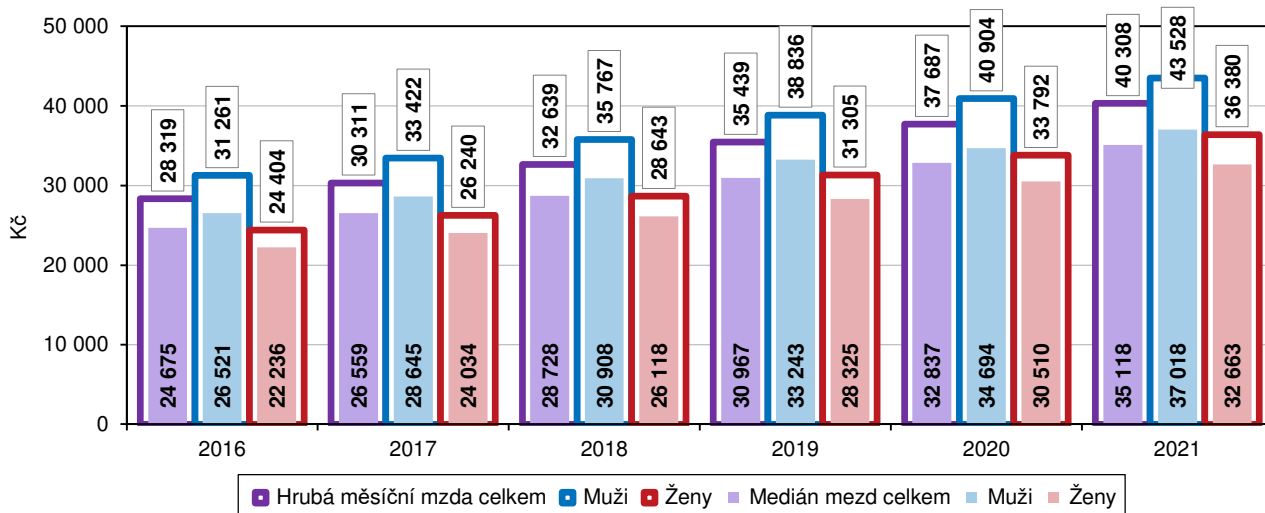
Český statistický úřad ve spolupráci s Ministerstvem práce a sociálních věcí publikuje výsledky strukturální statistiky mezd zaměstnanců. Toto výběrové šetření se odlišuje od ostatních mzdových zjišťování, protože jsou přímo sledovány mzdy jednotlivých zaměstnanců a nikoli celkové objemy mzdových prostředků na úrovni podniků či organizací. To je jedním z důvodů, proč se průměrná mzda z různých mzdových zjišťování od sebe liší. Od roku 2011 byli do šetření zahrnuti i zaměstnanci pracující v podnicích s méně než 10 zaměstnanci a také zaměstnanci neziskových institucí a podnikatelů-fyzických osob.

Rozdíl mezi průměrnou mzdou mužů a žen se nepatrně zvýšil a činí přes 7 tisíc Kč.

Průměrná hrubá měsíční mzda v Jihomoravském kraji v roce 2021 dosáhla podle výsledků strukturálního šetření částky 40 308 Kč (43 528 Kč u mužů a 36 380 Kč u žen), ve srovnání s ostatními kraji byla 4. nejvyšší. Proti roku 2020 se průměrná měsíční mzda zvýšila o 2 621 Kč (o 2 624 Kč u mužů a o 2 588 Kč u žen). Mzdy mužů v kraji jsou dlouhodobě vyšší než mzdy žen, rozdíl mezi nimi se meziročně nepatrně zvýšil (v roce 2020 byla průměrná mzda žen v Jihomoravském kraji nižší o 7 112 Kč, v roce 2021 byl rozdíl 7 148 Kč).

Graf 2.18 Průměrná měsíční mzda a medián mzdy v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Rozdíl mezi vyšší průměrné mzdy a mediánu mzdy činil 5 190 Kč.

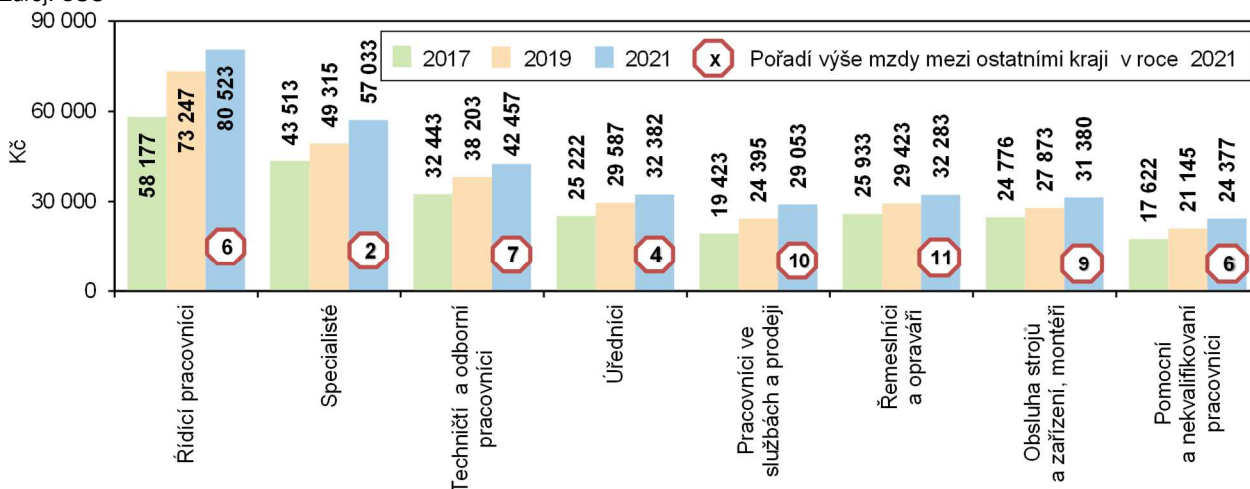
Výsledkem strukturálních šetření mezd není jen průměrná mzda, na kterou zpravidla nedosáhnou dvě třetiny zaměstnanců, ale také medián mzdy. Ukazuje mzdu zaměstnance uprostřed mzdového rozdělení (právě stejný počet mezd je vyšších i nižších než medián) a vypovídá tak mnohem lépe o skutečné mzdové úrovni. Medián mzdy v Jihomoravském kraji v roce 2021 dosáhl částky 35 118 Kč (37 018 Kč u mužů a 32 663 Kč u žen). Rozdíl výše průměrné mzdy a mediánu mezd činil 5 190 Kč. Medián mzdy v Jihomoravském kraji byl mezi kraji 4. nejvyšší.

V mezikrajském srovnání výše mezd si nejhůře stojí mzdy řemeslníků a opravářů.

Výstupy z šetření mezd podle zaměstnání vychází z klasifikace zaměstnání ČSÚ (CZ-ISCO), vypracované na podkladě mezinárodního standardu. Vývoj mezd v Jihomoravském kraji a srovnání s ostatními kraji je znázorněno v grafu 2.19 – čísla v kroužku znamenají pořadí Jihomoravského kraje mezi ostatními kraji (řazeno od nejvyšší hodnoty). V pomyslném krajském žebříčku jsou nejlépe umístěni specialisté (vysoce kvalifikovaní nemanuální pracovníci). Naopak k těm horším výsledkům srovnání patří 11. místo mezd řemeslníků a opravářů a 10. místo u výše mezd pracovníků ve službách a prodeji.

Graf 2.19 Průměrná hrubá měsíční mzda podle tříd CZ-ISCO v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Nejvyšší mzdy v kraji pobírají manažeři, nejnižší pomocní a nekvalifikovaní pracovníci.

Nejvyšší mzdy v Jihomoravském kraji byly u pracovníků v manažerských pozicích (80 523 Kč). Nejvyšší meziroční nárůst v absolutním i relativním vyjádření však byl zjištěn u specialistů (o 4 350 Kč, resp. o 8,3 %). Na opačném pólu žebříčku výše krajských mezd podle kategorie zaměstnání jsou mzdy pomocných a nekvalifikovaných pracovníků. V roce 2021 činily jen 24 377 Kč. V této kategorii byl taktéž zaznamenán i nejnižší růst průměrné mzdy v relativním i v absolutním vyjádření (o 4,4 %, tj. o 1 023 Kč).

Úplné náklady práce

Roční náklady na zaměstnance v roce 2020 v kraji přesáhly částku 570 tisíc Kč, mezi kraji byly 4. nejvyšší.

Do úplných nákladů práce jsou zařazeny mzdy a platy, náhrady mzdy, sociální požitky, sociální náklady a výdaje, personální náklady, daně a dotace související se zaměstnáváním lidí. Podle definitivních údajů za rok 2020 dosáhly tyto náklady v Jihomoravském kraji ročně výše 570 701 Kč, měsíčně 47 558 Kč a hodinové náklady činily 351 Kč. Roční náklady práce za Českou republiku představovaly 600 047 Kč, měsíční 50 004 Kč a hodinové pak 372 Kč. V mezikrajském srovnání byly měsíční náklady nejvyšší v Praze, a to 58 513 Kč (o 10 954 Kč vyšší než v Jihomoravském kraji), nejnižší v kraji Karlovarském (42 576 Kč). Údaj za Jihomoravský kraj byl v žebříčku krajů 4. nejvyšší.

Rozdíly v nákladech práce mezi jednotlivými kraji jsou dány rozdíly v odvětvové struktuře hospodářství.

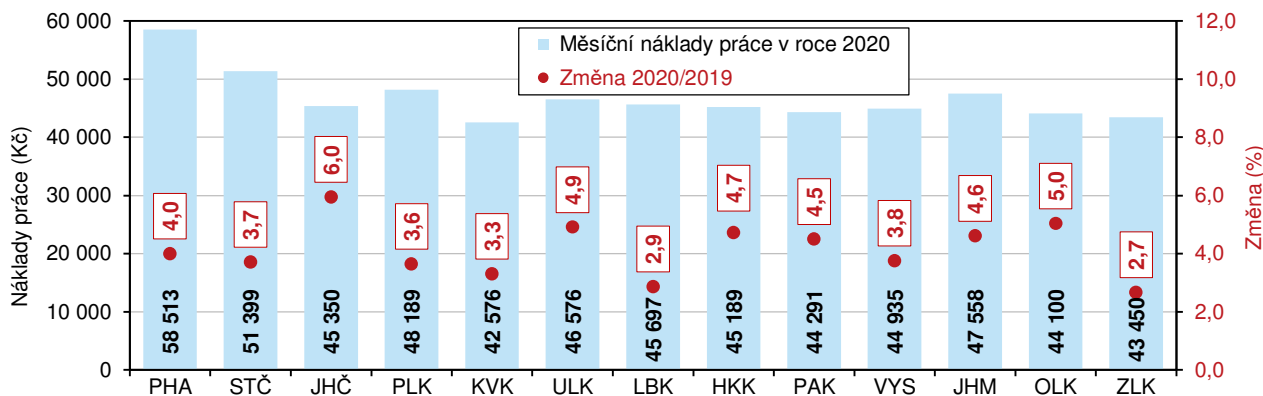
Rozdíly v nákladech práce mezi jednotlivými kraji v ČR jsou dány zejména rozdíly v odvětvové struktuře jednotlivých oblastí republiky. V Praze, ale i ve Středočeském kraji, sídlí podniky s vyšší úrovní mezd a platů, zejména v odvětvích finančního zprostředkování, veřejné správy a obrany. Často je zde sídlo zahraničních firem a podniků s mezinárodní účastí, které vykazují nejen vyšší mzdy, ale poskytují zaměstnancům i různé nadstandardní programy sociálního a důchodového pojištění.

Téměř tři čtvrtiny úplných nákladů práce tvořily mzdy a náhrady mzdy, tedy přímé náklady.

K jednotlivým složkám ÚNP v kraji v roce 2020 lze uvést - mzdy za vykonanou práci činily 30 427 Kč, na náhrady mzdy připadlo 4 345 Kč. Přímé náklady na jednoho zaměstnance tak dosáhly výše 34 772 Kč měsíčně (73,1 % celku). Čtvrtina celkových nákladů práce připadla na platby zákonného pojistného (11 762 Kč), sociální požitky činily 367 Kč a personální náklady 302 Kč měsíčně na zaměstnance.

Graf 2.20 Měsíční náklady práce v roce 2020 a jejich meziroční změna podle krajů

Zdroj: ČSÚ

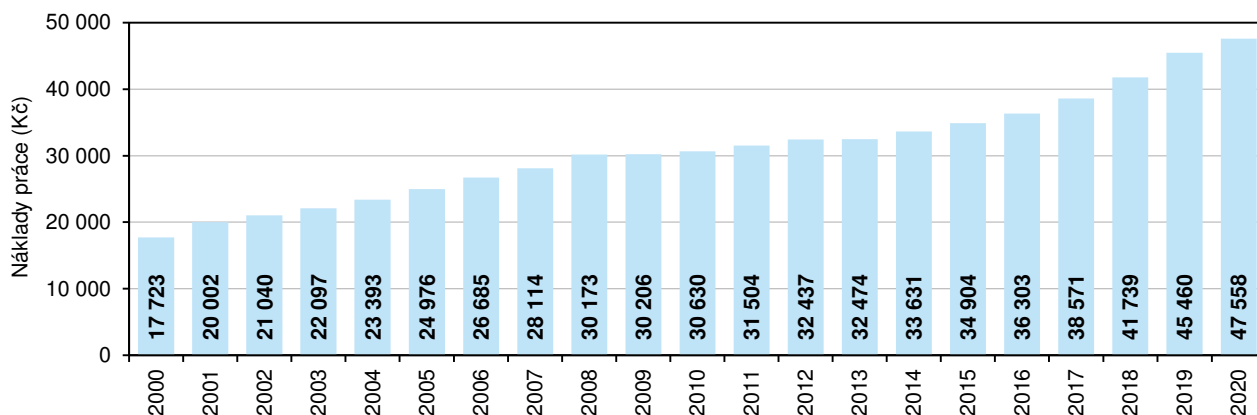
Náklady práce se postupně zvyšují.

Měsíční náklady práce v kraji dosáhly v roce 2020 téměř 2,7násobku částky roku 2000, i když oproti roku 2019 se zvýšily jen o 4,6 %. V letech 2018 a 2019 byl zaznamenán nárůst o 8,2 resp. o 8,9 % (při hodnocení dlouhodobého vývoje ÚNP je ale třeba brát zřetel na změny ve způsobu výběru jednotek; vykazujícími jednotkami byly ekonomické subjekty podnikatelské sféry zapsané do obchodního rejstříku, od roku 2009 jsou zahrnuty i údaje za fyzické osoby nezapsané do obchodního rejstříku bez ohledu na počet zaměstnanců). K růstu nákladů práce v roce 2020 došlo ve

všech krajích, nejvyšší relativní nárůst byl zaznamenán v Jihočeském kraji (o 6,0 %), naopak nejnižší ve Zlínském kraji (o 2,7 %). Jihomoravský nárůst byl mezi kraji 5. nejvyšší.

Graf 2.21 Vývoj měsíčních nákladů práce v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Vzdělávání

Již 8 let je v mateřských školách více než 41 tisíc dětí.

Situace ve školství je „opožděným“ obrazem demografického vývoje. V minulých 10 letech (resp. školních letech) se postupně zvyšovaly nároky na kapacity mateřských škol. V roce 2012 bylo ve školkách v kraji 39,5 tis. dětí, v roce 2014 byla překročena hranice 41 tis. dětí a maxima bylo dosaženo v roce 2019 (41,8 tis. dětí). V roce 2021 bylo v mateřských školách 41,6 tis. dětí, což bylo o 2,1 tis. více než v roce 2012.

Počet žáků základních škol se s odstupem 10 let zvýšil o více než 20 tisíc.

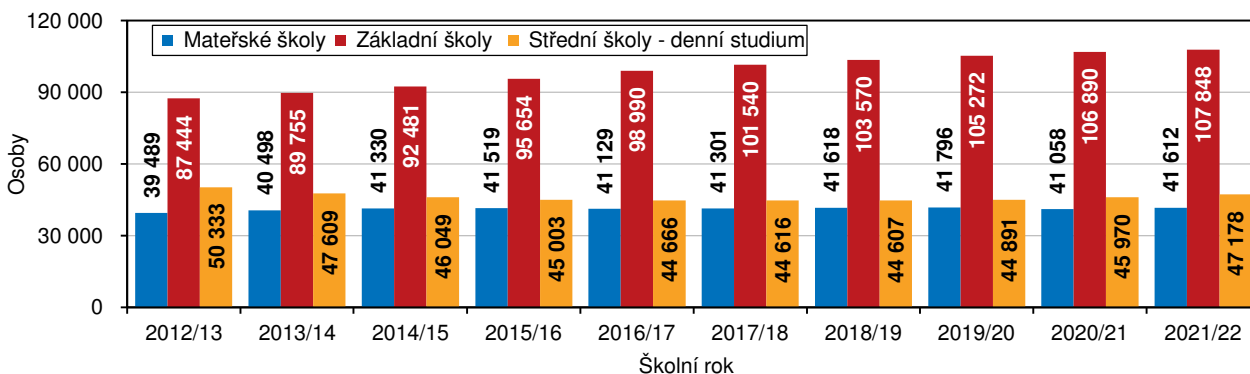
Základní školy se až do roku 2010 potýkaly s poklesem počtu žáků (snížení na 85,0 tis. žáků), následující roky byly roky zvyšování počtu až na 107,8 tis. ve školním roce 2021/22. Meziročně počet žáků základních škol vzrostl téměř o 1,0 tis. a proti stavu před 10 lety byl vyšší o 20,4 tis.

Počet žáků středních škol se zvyšoval až v posledních 3 letech.

Jestliže se počet dětí ve školkách a počet žáků základních škol během 10 let zvýšil v součtu o 22,5 tis., pak situace na středních školách byla opačná – za 10 let se počet žáků denního studia snížil o 3,2 tis. Nástup slabých populačních ročníků do středních škol způsobil, že z výchozího stavu 50,3 tis. žáků v roce 2012 se jejich počet postupně snížil až na 44,6 tis. v roce 2018. V posledních 3 letech se počet žáků začal zvyšovat a v roce 2021 bylo na středních školách již 47,2 tis. žáků.

Graf 2.22 Žáci mateřských, základních a středních škol v Jihomoravském kraji

Pramen: MŠMT

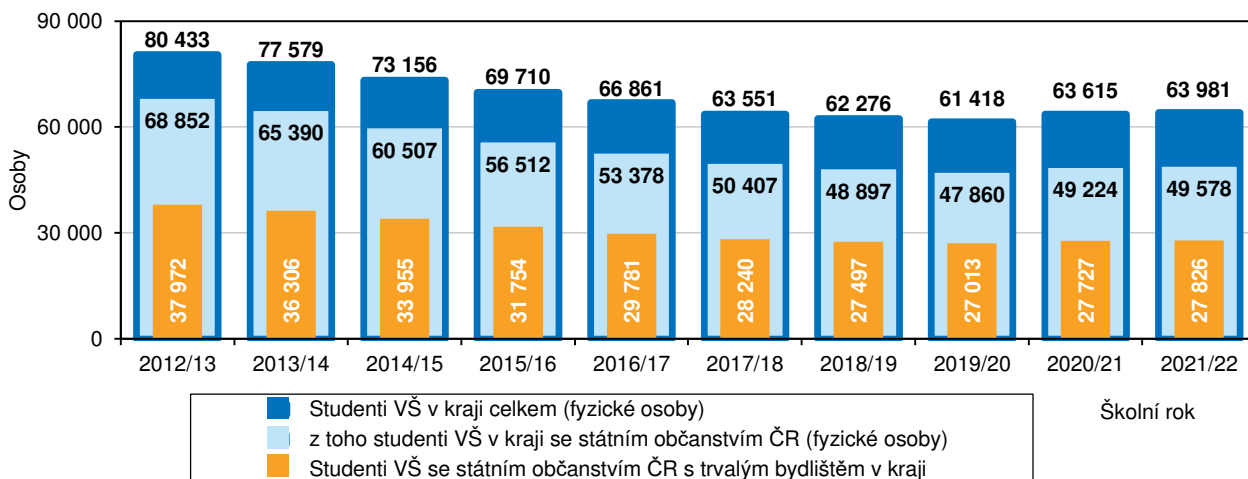

Zastavil se pokles počtu studujících vysoké školy v kraji i počet studentů VŠ s bydlištěm v kraji.

Obdobný vývoj jako ve středních školách probíhal i ve vysokém školství. V Jihomoravském kraji ještě v roce 2012 studovalo na vysokých školách přes 80 tis. studentů. V kraji mělo v roce 2012 trvalé bydliště 38 tis. studentů vysokých škol. O 7 let později, resp. ve školním roce 2019/2020, se počet studentů vysokých škol v kraji snížil o 19,0 tis. na 61,4 tis. Zároveň o téměř 11,0 tis. poklesl i počet vysokoškoláků s bydlištěm v kraji. V roce 2020 zaznamenáváme nárůst počtu studentů o 2,2 tis., v posledním školním roce uvedeném v grafu 2.23 celkový počet studentů vysokých škol víceméně stagnoval, resp. po mírném meziročním nárůstu dosáhl 64,0 tis.

Graf 2.23 Studenti vysokých škol v Jihomoravském kraji

Pramen: MŠMT

Počet absolventů byl nejnižší za posledních 10 let.

V roce 2011 (resp. ve školním roce 2011/12) byl zaznamenán i nejvyšší počet absolventů vysokých škol – studium dokončilo 9 776 vysokoškoláků se státním občanstvím ČR s bydlištěm v Jihomoravském kraji. V následujících letech se počet absolventů vysokých škol s bydlištěm v kraji postupně snižoval až na 6 173 v roce 2021.

Zdravotnictví, dočasná pracovní neschopnost

V kraji je přes 6,5 tis. lékařů, polovina z nich pracuje v nemocnicích.

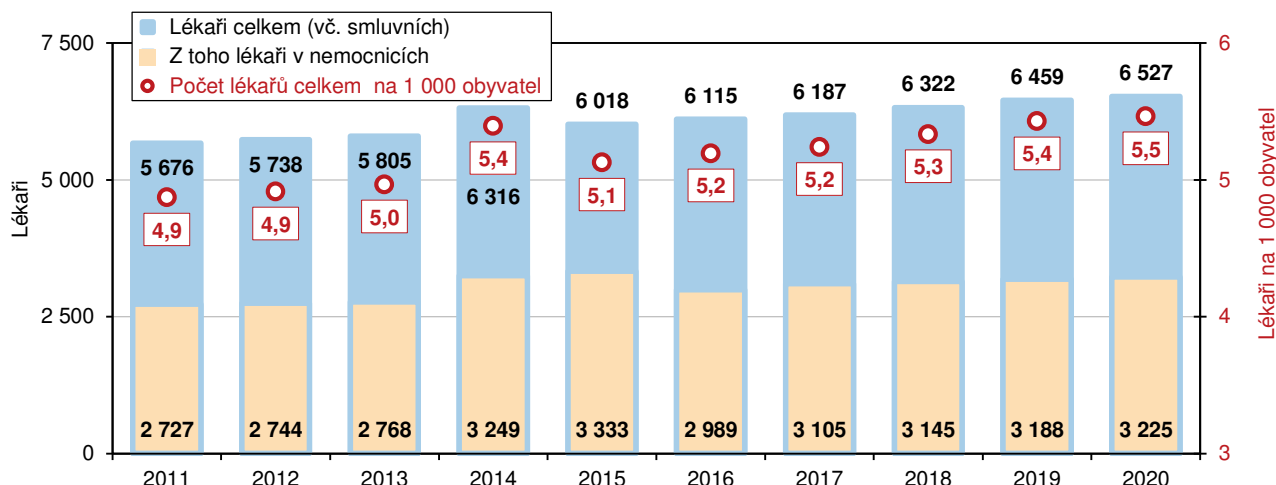
Údaje o zdravotnických zařízeních a počtech lékařů za rok 2021 nejsou dosud k dispozici, proto jsou uvedena stručná fakta roku předešlého. Ve zdravotnických zařízeních v Jihomoravském kraji v roce 2020 působilo 6 527 lékařů (počet přepočtený na plně zaměstnané), z toho jich 3 225 (49,4 %) pracovalo v nemocnicích. Od roku 2015 se počet lékařů v kraji každoročně zvyšoval až na maximum v roce 2020.

Počet lékařů v přepočtu na jednoho obyvatele je mezi kraji druhý nejvyšší.

Relativní ukazatel, počet lékařů na 1 000 obyvatel, dosáhl v roce 2020 hodnoty 5,5 a je nejvyšší hodnotou v celém sledovaném období. Mezi kraji zůstal 2. nejvyšší po hl. m. Praze. V rámci kraje však existují podstatné rozdíly. Zatímco v Brně-městě na 1 000 obyvatel připadalo 10,4 lékařů, v okrese Brno-venkov je to jen 1,8 lékařů. Zdravotnickou péči v kraji zajišťovalo v roce 2020 i 14,5 tis. pracovníků, pracujících jako střední zdravotnický personál (přepočteno na plně zaměstnané). Jejich počet během 10 let kolísal či mírně narůstal, proti roku 2011 byl stav roku 2020 o 1 780 přepočtených osob vyšší a dosáhl dlouhodobého maxima.

Graf 2.24 Lékaři v Jihomoravském kraji (přepočtené osoby)

Pramen: ÚZIS

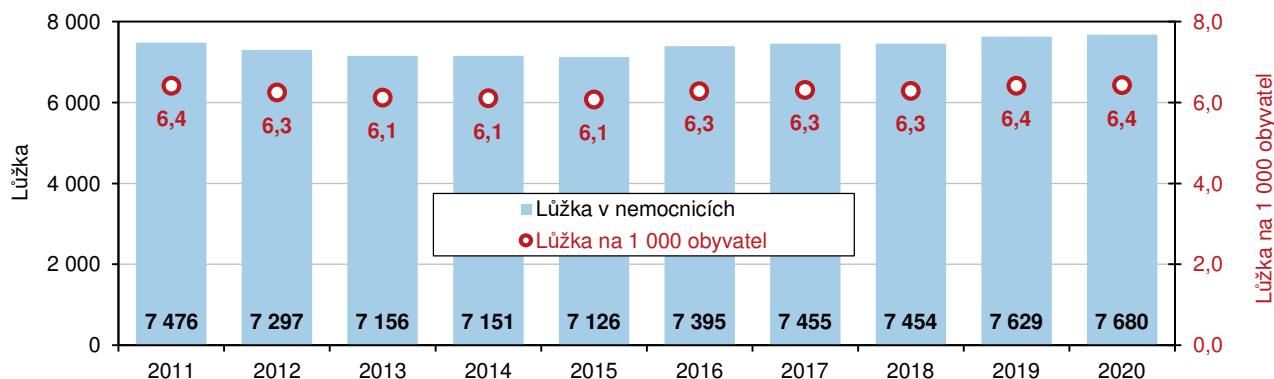

Zvýšil se počet lůžek v nemocnicích, pacient zde strávil v průměru necelých 7 dní.

V Jihomoravském kraji bylo v roce 2020 v provozu 23 nemocnic, v nichž bylo k dispozici 7 680 lůžek, což je maximální hodnota za uplynulých deset let. Z hodnot uvedených v grafu 2.25 je patrné, že v roce 2016 byl přerušen pokles počtu lůžek. Do roku 2015 byl v nemocnicích sledován počet hospitalizovaných pacientů, od roku 2016 je to počet hospitalizací. K dispozici jsou ale jen údaje do roku 2019, kdy v nemocnicích v kraji bylo registrováno 273,1 tis. hospitalizací (meziročně o 0,2 tis. více), průměrná ošetrovací doba v délce 6,6 dne se meziročně o 0,2 dne zkrátila.

Graf 2.25 Lůžka v nemocnicích v Jihomoravském kraji

Pramen: ÚZIS

Od roku 2012 jsou údaje pracovní neschopnosti získávány z dat České správy sociálního zabezpečení.

Údaje statistiky dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz jsou od roku 2012 získávány zpracováním dat z administrativního zdroje Informačního systému České správy sociálního zabezpečení (IS ČSSZ). Statistika zachycuje veškerá onemocnění a úrazy, které zapříčinily alespoň jednodenní pracovní neschopnost u nemocensky pojištěných osob. Administrativní data IS ČSSZ jsou vykazována za všechny zaměstnance právnických i fyzických osob a samostatně za osoby samostatně výdělečně činné.

Od roku 2020 je povinně zavedeno používání ...

V letech 2011 – 2013 poskytoval zaměstnavatel po dobu prvních 21 dní dočasné pracovní neschopnosti zaměstnancům náhradu mzdy a OSSZ vyplácely nemocenské až od 22. kalendářního dne trvání dočasné pracovní neschopnosti; v době od 1. 1. 2014, zaměstnavatelé vyplácejí náhradu mzdy za období prvních 14 dnů trvání pracovní neschopnosti a od 15. kalendářního dne trvání dočasné pracovní neschopnosti má zaměstnanec nárok na dávku nemocenského pojištění,

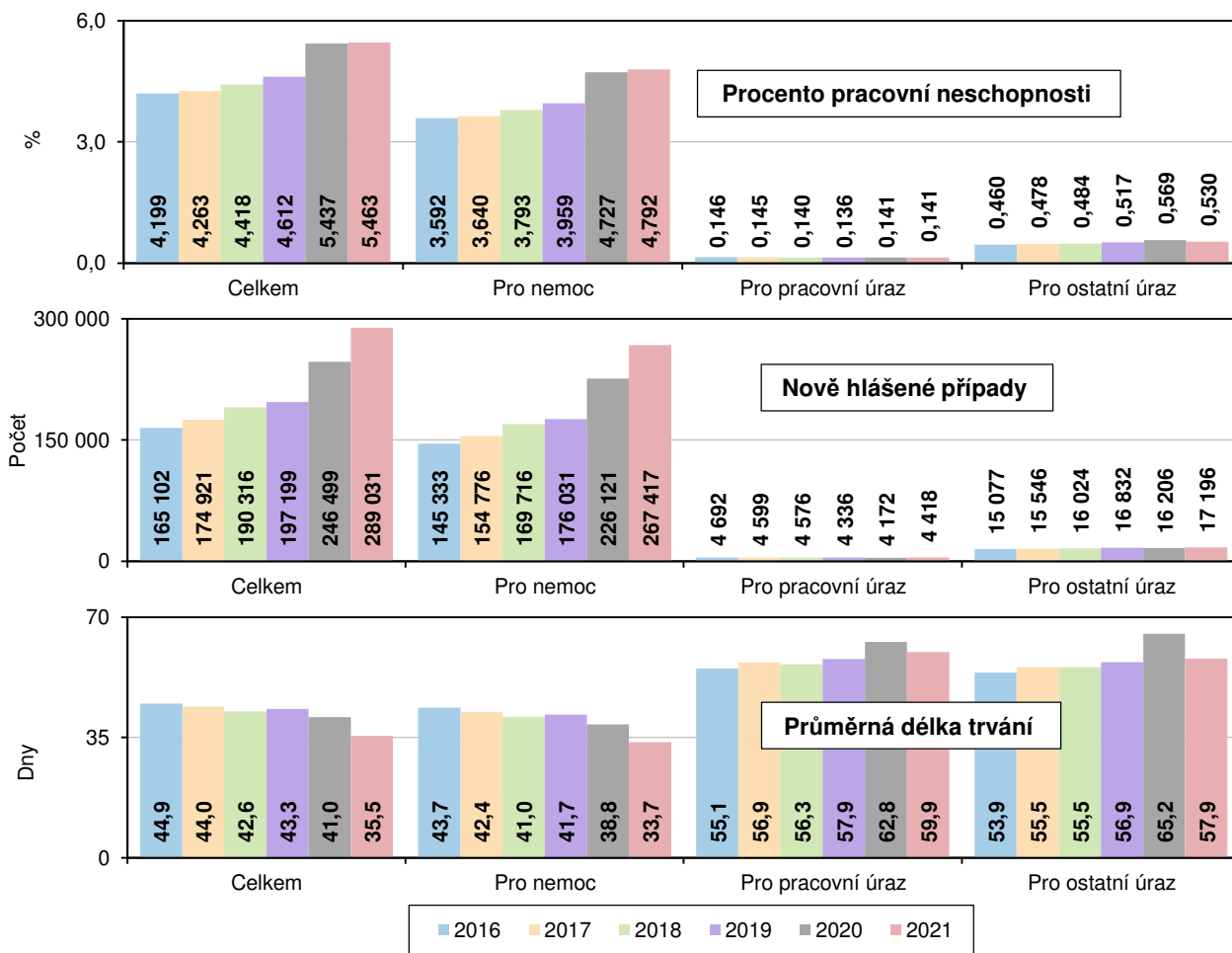

... elektronického systému pro vydávání neschopností.

kteou vyplácí OSSZ. Náhrada mzdy od zaměstnavatele je od 1. července 2019 vyplácena již od prvního pracovního dne pracovní neschopnosti nebo karantény. Dříve za první tři dny pracovní neschopnosti, které měly být pro zaměstnance původně pracovními, náhrada mzdy nepříslušela a byla vyplácena až od čtvrtého dne. Tato karenční doba byla zrušena, zejména na základě požadavků zaměstnaneckých odborů. Od 1.1.2020 je povinně zavedeno používání elektronického systému pro vydávání neschopností. „Rozhodnutí o dočasné pracovní neschopnosti“ elektronicky (tzv. „eNeschopenky“) vystavuje ošetřující lékař.

Graf 2.26 Vybrané ukazatele dočasné pracovní neschopnosti v Jihomoravském kraji

Pramen: ČSSZ

Přes opětovný nárůst procenta pracovní neschopnosti je krajská hodnota v porovnání s ostatními kraji 2. nejvyšší.

V roce 2021 bylo v kraji evidováno 514,7 tis. nemocensky pojištěných osob (2. nejvyšší počet mezi kraji) a v pracovní neschopnosti strávily celkem 10,26 mil. dnů (v roce 2020 to bylo 10,10 mil. dnů). Za meziročním nárůstem všech ukazatelů dočasné pracovní neschopnosti stojí pandemie nemoci Covid-19. Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti, které udává, kolik ze 100 pojištěnců je průměrně každý den v pracovní neschopnosti pro nemoc či úraz, se v Jihomoravském kraji meziročně zvýšilo z 5,437 % v roce 2020 na 5,463 % v roce 2021. I přes mírný nárůst procenta dočasné pracovní neschopnosti je krajská hodnota v roce 2021 v porovnání s ostatními kraji 2. nejvyšší.

Příčinou téměř 93 % případů pracovní neschopnosti je nemoc.

Počet nově hlášených případů dočasné pracovní neschopnosti celkem v kraji vzrostl z 246,5 tis. v roce 2020 na 289,0 tis. v roce 2021 (o 42,5 tis., tj. o 17,3 %). Největší část nově hlášených případů tvoří případy dočasné pracovní neschopnosti pro

nemoc (267,4 tis., tj. 92,5 % z celku). Počet případů dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc meziročně vzrostl o 41,3 tis., tj. o 18,3 %.

Průměrná doba trvání jednoho případu dočasné pracovní neschopnosti je 35,5 dne.

V Jihomoravském kraji bylo v roce 2021 denně v průměru 28 121 práce neschopných osob (o 525 osob více než v roce 2020), z toho 24 666 osob pro nemoc, 725 pro pracovní úraz a 2 730 osob pro ostatní úrazy. Průměrná doba trvání jednoho případu dočasné pracovní neschopnosti v kalendářních dnech se v roce 2021 v kraji snížila o 5,5 dne na 35,5 dne a byla 5. nejdelší mezi kraji. Nejkratší dobu trvání každoročně mají případy pracovní neschopnosti pro nemoc, naopak nejdelší průměrnou dobu léčení měly v roce 2021 případy pracovní neschopnosti pro pracovní úraz.

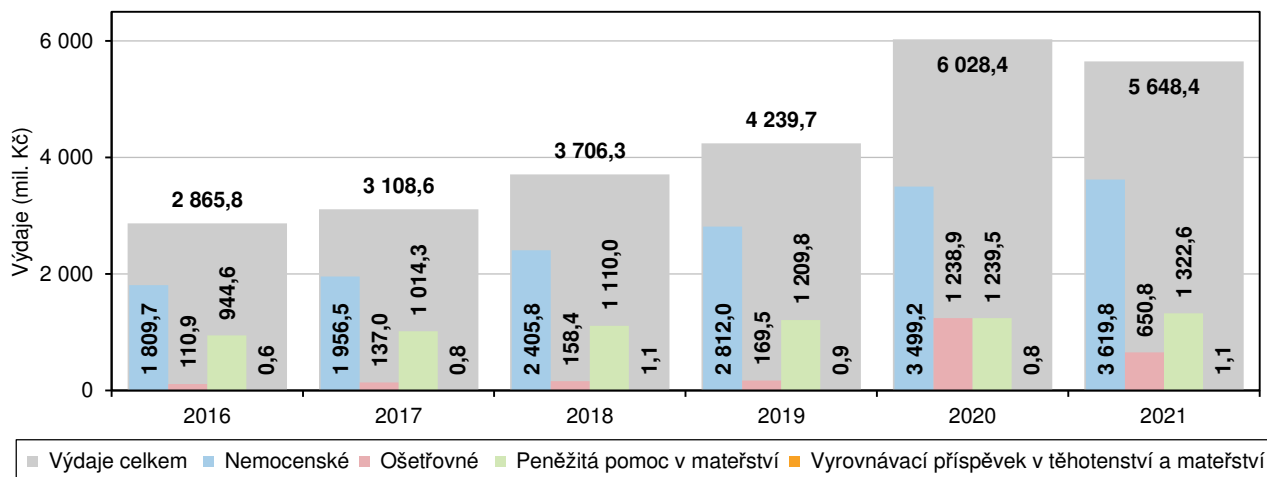
Nemocenské pojištění, státní sociální podpora

Dávky nemocenského pojištění dosáhly v průměru necelých 4 800 Kč na jednoho obyvatele.

V dávkách nemocenského pojištění se projevila vliv „covidové“ situace. V roce 2021 byla v Jihomoravském kraji v těchto dávkách vyplacena částka 5,65 mld. Kč, což bylo o 1,41 mld. Kč, tj. o 33,2 % více než v „předcovidovém“ roce 2019. Meziročně však došlo ke snížení o 0,38 mld. Kč, tj. o 6,3 %. Na jednoho obyvatele kraje připadla částka 4 777 Kč. Celková výše vyplacených dávek byla mezi kraji 3. nejvyšší (po Praze a Moravskoslezském kraji), přepočtená částka byla 4. nejvyšší (po Praze, Moravskoslezském a Zlínském kraji). Největší díl z dávek nemocenského pojištění připadá na nemocenské (64,1 %), peněžitá podpora v mateřství představovala 23,4 % celkových výdajů na tyto dávky, ošetřovné se podílelo 11,5 %.

Graf 2.27 Výdaje na dávky nemocenského pojištění v Jihomoravském kraji

Pramen: MPSV

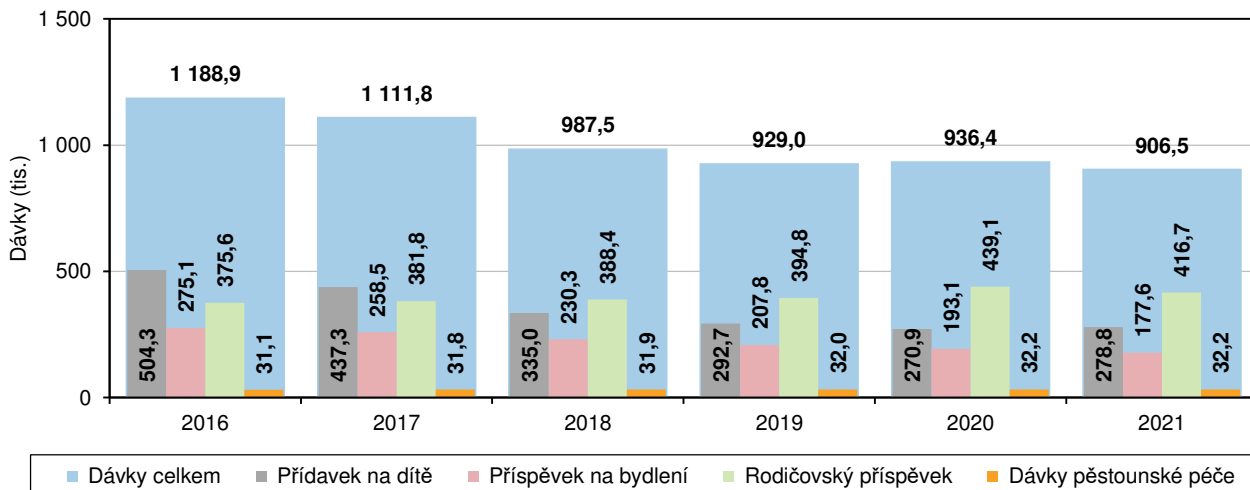
Přes 900 tisíc dávek státní sociální podpory a péčovské péče představovalo vyplacenou částku 5,4 mld. Kč.

Mezi dávky státní sociální podpory se řadí přírůstek na dítě, příspěvek na bydlení, rodičovský příspěvek, porodné a pohřebné. K dávkám péčovské péče mj. patří příspěvek na úhradu potřeb dítěte a odměna pěstouna. V roce 2021 bylo v Jihomoravském kraji v sociálních programech vyplaceno 906,5 tis. dávek (874,3 tis. dávek státní sociální podpory a 32,2 tis. dávek péčovské péče). Celková výše dávek dosáhla částky 5,42 mld. Kč (5,06 mld. Kč v dávkách státní sociální podpory a 362,8 mil. Kč v dávkách péčovské péče). Na jednoho obyvatele v kraji tak v průměru připadla částka 4 584 Kč. Počet vyplacených dávek byl mezi kraji 3. nejvyšší (po Moravskoslezským a Středočeským kraji), výše vyplacených dávek byla mezi kraji 4. nejvyšší, ale přepočtená částka na obyvatele až 6. nejvyšší.

Graf 2.28 Počet dávek státní sociální podpory a péčovské péče v Jihomoravském kraji

Pramen: MPSV

I přes meziroční pokles se na dávkách ošetřovného vyplátilo téměř 4x více než v „předcovidovém“ roce 2019.

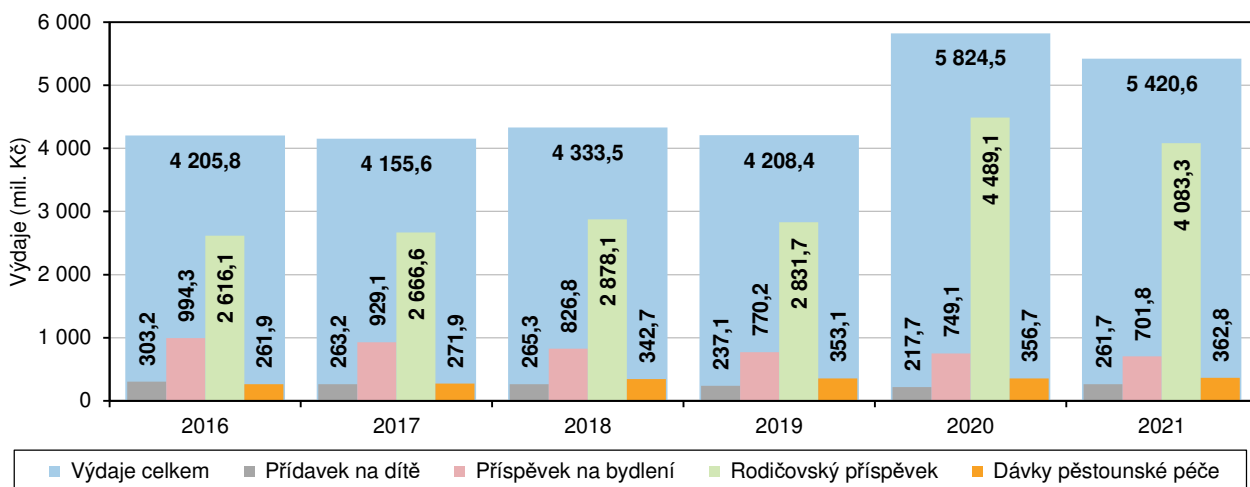
Dávky ošetřovného se meziročně snížily o 47,5 %, oproti počátku sledovaného období (roku 2016) však i tak zaznamenaly takřka 6násobné zvýšení, resp. takřka 4násobné zvýšení oproti „předcovidovému“ roku 2019. Částka na peněžitou podporu v mateřství vzrostla meziročně o 6,7 % (o 83,1 mil. Kč). Vyrovňovací příspěvek v těhotenství a mateřství vzrostl o 30,5 %, ale ten tvoří jen nepatrnou část z celkových vyplacených dávek.

Počet vyplacených dávek rodičovského příspěvku meziročně klesl o 5 %, vyplacená částka byla téměř o desetinu nižší.

V počtu vyplacených dávek státní sociální podpory (SSP) tvořil do roku 2017 největší část přídavek na dítě, v letech 2018 až 2021 to již byl rodičovský příspěvek (v roce 2021 celkem 47,7 % z počtu dávek SSP). Nejvyšší částka z vyplacených dávek SSP v celém období let 2016 až 2021 připadla právě na rodičovský příspěvek (v roce 2021 80,7 %). V roce 2021 proti předešlému roku klesl počet vyplacených dávek SSP o 30,0 tis., tj. o 3,3 %. Vyplacená částka dávek SSP klesla o 410,0 mil. Kč, tj. o 7,5 %. Za meziročními změnami je především změna u počtu a objemu rodičovského příspěvku. Jeho počet meziročně klesl o 22,4 tis. (o 5,1 %), vyplacená částka byla nižší o 405,8 mil. Kč, tj. o 9,0 %.

Graf 2.29 Výdaje na dávky státní sociální podpory a péčovské péče v Jihomoravském kraji

Pramen: MPSV

Sociální služby, příspěvek na péči, držitelé průkazů osob se zdravotním postižením

Příspěvek na péči lze použít k úhradě profesionální sociální služby i k zajištění péče v rodině.

Sociální službou rozumíme činnost zajišťující pomoc a podporu osobám za účelem sociálního začlenění nebo prevence sociálního vyloučení. Sociální služby je možno poskytovat terénní formou – uživateli je služba poskytována v jeho domácím prostředí (pečovatelská služba, osobní asistence); formou ambulantní – uživatel dochází do zařízení (poradny); formou pobytovou – uživatel v zařízení poskytující sociální služby bydlí (domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem, azylové domy). Na zajištění sociálních služeb se podílí i stát, a to formou příspěvku na péči. Příspěvek je poskytován osobám, které z důvodu dlouhodobě nepříznivého stavu potřebují pomoc jiné fyzické osoby při péči o sebe, při zvládnutí základních životních potřeb a při zajištění soběstačnosti. Výše příspěvku je stanovena podle stupně závislosti oprávněné osoby. Osoba může z příspěvku na základě vlastní svobodné volby hradit profesionální sociální službu nebo jej použít k pokrytí nezbytných nákladů při zajištění péče v rodině.

K pobytovým zařízením sociálních služeb patří především domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem a domovy pro osoby se zdravotním postižením.

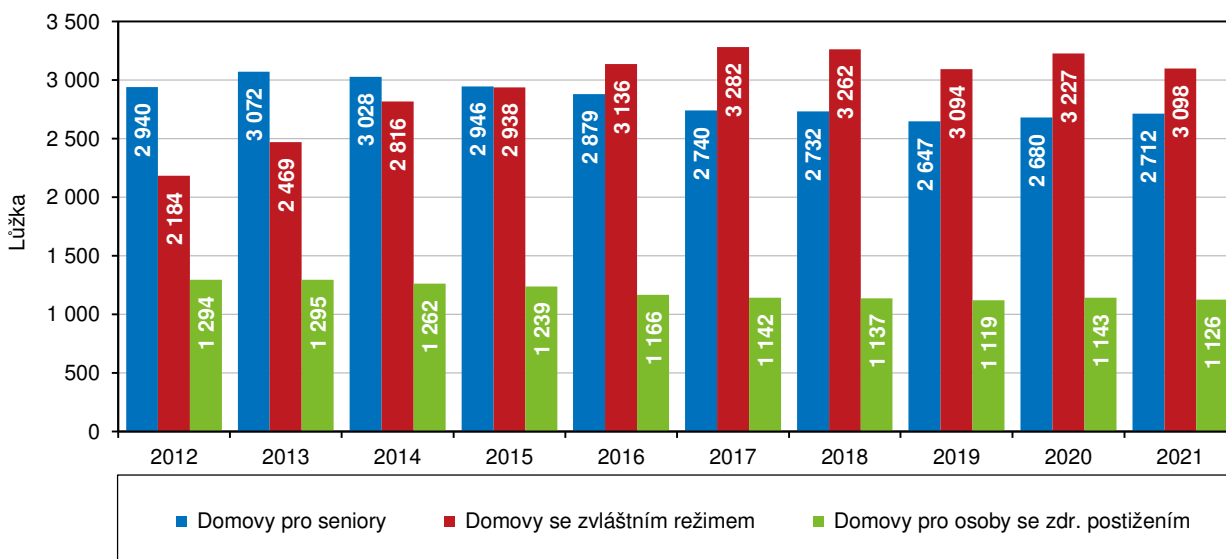
Zákon o sociálních službách (108/2006 Sb.) definuje 20 druhů zařízení poskytující sociální služby. Mezi ně se řadí i domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem a domovy pro osoby se zdravotním postižením. Domovy pro seniory jsou určeny zpravidla pro osoby ve věku 65 a více let, mající sníženou soběstačnost především z důvodu věku, jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby. Domovy se zvláštním režimem jsou určeny pro osoby se sníženou soběstačností z důvodu chronického duševního onemocnění - stařecká, Alzheimerova a ostatní typy demencí – vyžadující komplexní péči.

V zařízeních poskytujících vybrané sociální služby bylo na konci roku 2021 k dispozici více než 8 tisíc míst.

Nejčetnější pobytovou službou jsou domovy pro seniory a domovy se zvláštním režimem. Podle údajů MPSV bylo v zařízeních poskytujících vybrané sociální služby v roce 2021 v kraji k dispozici více než 8 tisíc míst, z tohoto počtu bylo 2 712 míst v domovech pro seniory, 3 098 míst v domovech se zvláštním režimem a 1 126 míst v domovech pro osoby se zdravotním postižením.

Graf 2.30 Lůžka ve vybraných pobytových zařízeních sociálních služeb v Jihomoravském kraji

Pramen: MPSV

V přepočtu kapacit na tisíc obyvatel ve věku 65 a více let si kraj stojí velmi dobře u domovů ...

V přepočtených hodnotách připadalo v roce 2020 na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let 11,1 lůžek v domovech pro seniory, resp. 12,7 lůžek v domovech se zvláštním režimem. Zatímco přepočtený počet lůžek v domovech pro seniory byl mezi kraji 2. nejnižší (nižší byl pouze v Praze - 9,2 %, nejvyšší v Jihočeském kraji - 21,7 %), počet

... se zvláštním režimem, opak ale platí pro přepočtení v domovech pro seniory.

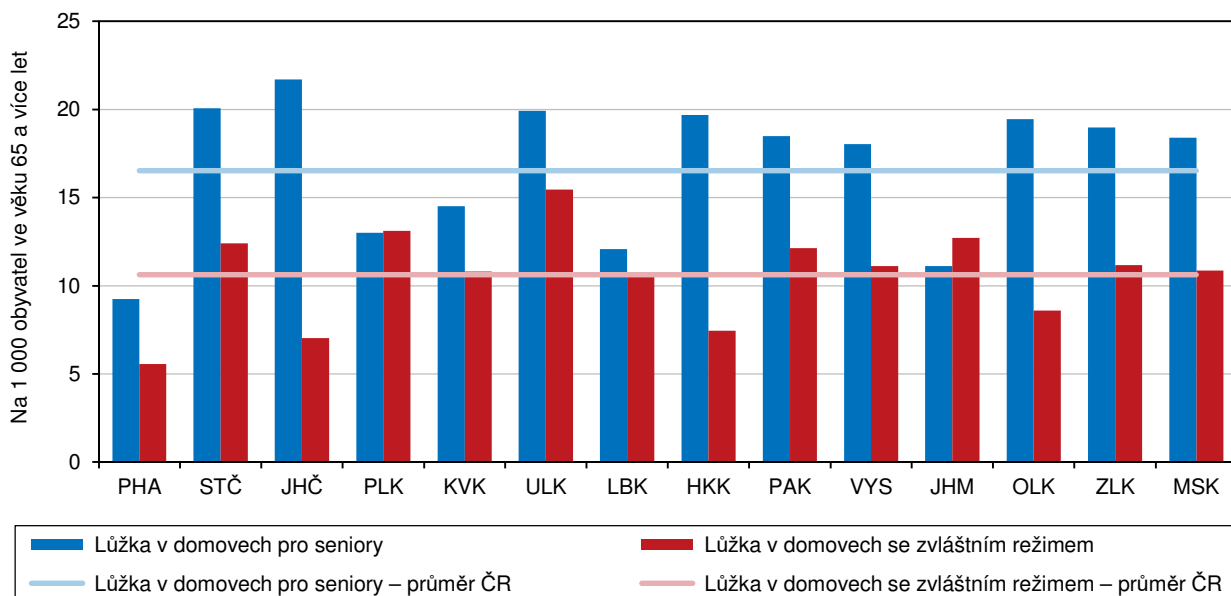
míst v domovech se zvláštním režimem byl 3. nejvyšší (po Ústeckém kraji s 15,5 % a Plzeňském kraji s 13,1%, nejnižší stav byl v Praze - 5,6 %). V rámci kraje (v porovnání hodnot roku 2020) byla nejpříznivější situace v okrese Vyškov - na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let připadlo 15,8 lůžek v domovech pro seniory, nejmenší hodnota byla zaznamenána v okrese Brno-venkov, a to 6,3 %.

Kapacity vybraných pobytových služeb se měnily oběma směry, v souhrnu se však počet míst mírně zvýšil.

Celková kapacita zařízení vybraných pobytových sociálních služeb uvedených v grafu 2.31 se od roku 2012 zvýšila o 518 míst. Nárůst byl zaznamenán u počtu míst v domovech se zvláštním režimem, počet míst byl v roce 2021 o 914 vyšší. Počet míst v domovech pro osoby se zdravotním postižením se v průběhu 10 let snížil o 168 míst a v domovech pro seniory poklesl o 228 míst. Ve změnách kapacit však není zohledněna možná změna určení poskytované sociální služby.

Graf 2.31 Lůžka v domovech pro seniory a v domovech se zvláštním režimem v krajích v roce 2021

Pramen: MPSV

Stávající kapacity zařízení poskytujících pobytové sociální služby jsou nedostačující, svědčí o tom množství neuspokojených žádostí o umístění.

Očekávané navyšování počtu osob v seniorském věku v blízké budoucnosti bude klást zvýšené požadavky na sociální služby. Služby, které ani v současnosti svými kapacitami nestačí pokrýt vznesené požadavky. Na konci roku 2020 bylo v kraji 4,2 tis. neuspokojených žadatelů o umístění do domova pro seniory a 3,9 tis. žadatelů o umístění do domova se zvláštním režimem. Mezikrajské srovnání v roce 2020 Jihomoravskému kraji přineslo nelichotivé prvenství v počtu neuspokojených žádostí o umístění do domova se zvláštním režimem, resp. 6. místo v pořadí v počtu neuspokojených žádostí o umístění do domova pro seniory.

Držitelé průkazu TP.

Průkaz zdravotně-tělesně postižených vydává úřad práce lidem, které uzná za dlouhodobě tělesně, smyslově nebo duševně postižené. Podle stupně postižení jsou 3 typy průkazů. Průkaz TP (tělesně postižený) náleží těm osobám, jimž bylo uznáno funkční postižení pohyblivosti a orientace, včetně onemocnění autistického spektra. Jde o stav, kdy došlo k poruše pohyblivosti v domácím prostředí, v exteriéru je schopna chůze se sníženým dosahem a má problémy s chůzí okolo překážek a na nerovném terénu. V Jihomoravském kraji bylo v roce 2021 5 475 držitelů průkazů TP. Více jak polovina (56,0 %) z nich byla ve věku 65 a více let. Mezi držitelé těchto průkazů převládaly ženy (54,8 %).

Držitelé průkazu ZTP.

Průkaz ZTP (zvláště tělesně postižený) patří nemocným, kteří mají těžké funkční postižení pohyblivosti nebo orientace, včetně poruchy autistického spektra. Jde o stav, kdy se daná osoba potýká s dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem, díky němuž není schopen samostatné pohyblivosti v domácím prostředí a v exteriéru je schopna pohybu se značnými obtížemi a jen na krátké vzdálenosti. V kraji bylo 32 263 držitelů těchto průkazů, mezi nimi opět převládaly věkové kategorie 65+ (76,3 % držitelů) a ženy (52,5 %).

Držitelé průkazu ZTP/P.

Průkaz ZTP/P (zvláště tělesně postižený s průvodcem) náleží osobám, které trpí obzvláště těžkým funkčním postižením, které je spojeno s úplnou ztrátou pohybu nebo orientace s potřebou průvodce, a to včetně osob s poruchou autistického spektra. Nemocní nejsou schopni samostatné chůze a pohyb je možný zpravidla na invalidním vozíku. V Jihomoravském kraji bylo 11 061 držitelů průkazu ZTP/P s 47,7% zastoupením osob starších 65 let. V této kategorii – jako v jediné – převládali muži (52,2 %).

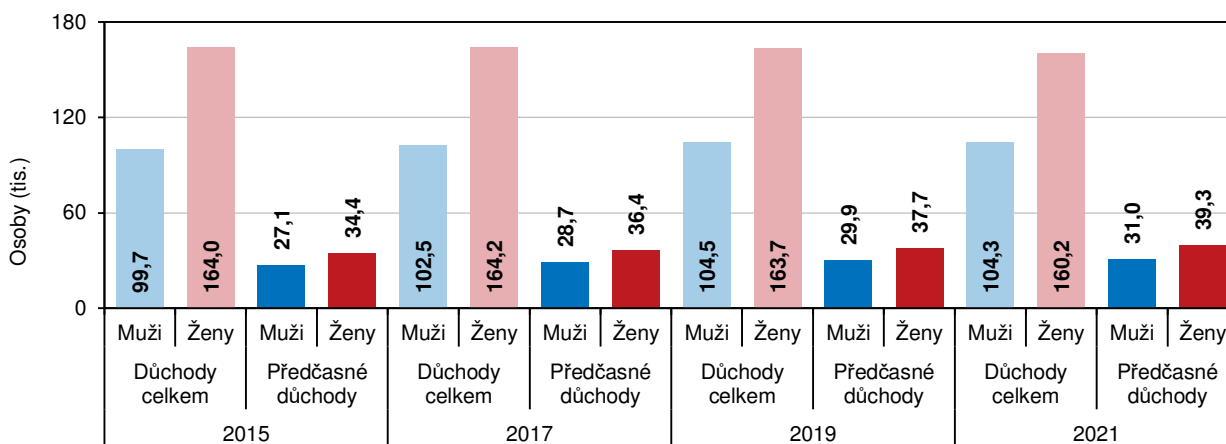
Důchodci, důchody

Starobní důchod v kraji na konci roku 2021 pobíralo více než 264 tisíc osob.

Starobní důchod včetně souběhu s vdovským/vdoveckým důchodem (bez poměrného starobního důchodu) na konci roku 2021 v kraji pobíralo 264,5 tis. osob. Proti roku 2020 poklesl počet příjemců starobního důchodu o 2,2 tis., tj. o 0,8 % (počet příjemců od roku 2013 do roku 2019 narůstal, nyní již druhým rokem klesá). Mezi příjemci starobního důchodu převažují ženy, v roce 2021 bylo v kraji 160,2 tis. žen (meziroční pokles o 1 605 žen) a 104,3 tis. mužů (meziroční pokles o 589 mužů). Počet mužů se proti roku 2015 zvýšil o 4,6 tis., počet žen poklesl o 3,8 tis.

Graf 2.32 Příjemci starobních důchodů (vč. souběhu) podle pohlaví v Jihomoravském kraji

Pramen: ČSSZ

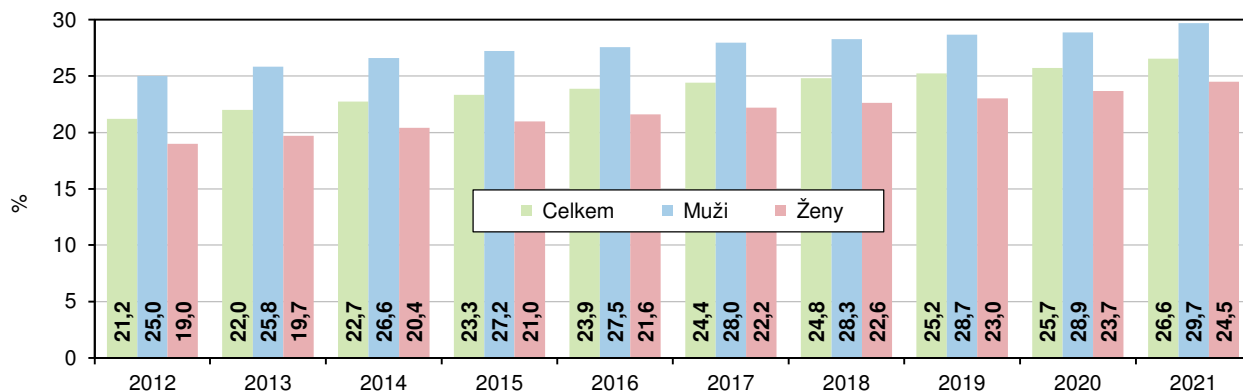
Bylo mezi nimi i 70 tisíc příjemců předčasného důchodu.

Mezi příjemci starobního důchodu (vč. souběhu) bylo v roce 2021 také 70,2 tis. příjemců předčasného důchodu (31,0 tis. mužů a 39,3 tis. žen). Tento počet byl proti roku 2015 téměř o sedminu vyšší (o 8,7 tis., tj. o 14,1 %). Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na celku se postupně zvyšuje, v roce 2011 činil 20,3 %, v roce 2015 23,3 % a v roce 2021 již 26,6 %. U mužů v kraji byl na konci roku 2021 podíl předčasných důchodů výrazně vyšší (29,7 % proti 24,5 % u žen). I přes postupné zvyšování podílu předčasných důchodů byla krajská hodnota po Praze a Středočeském kraji 3. nejnižší a pod průměrem ČR (28,2 %).

Graf 2.33 Podíl příjemců předčasného starobního důchodu (vč. souběhu) v Jihomoravském kraji

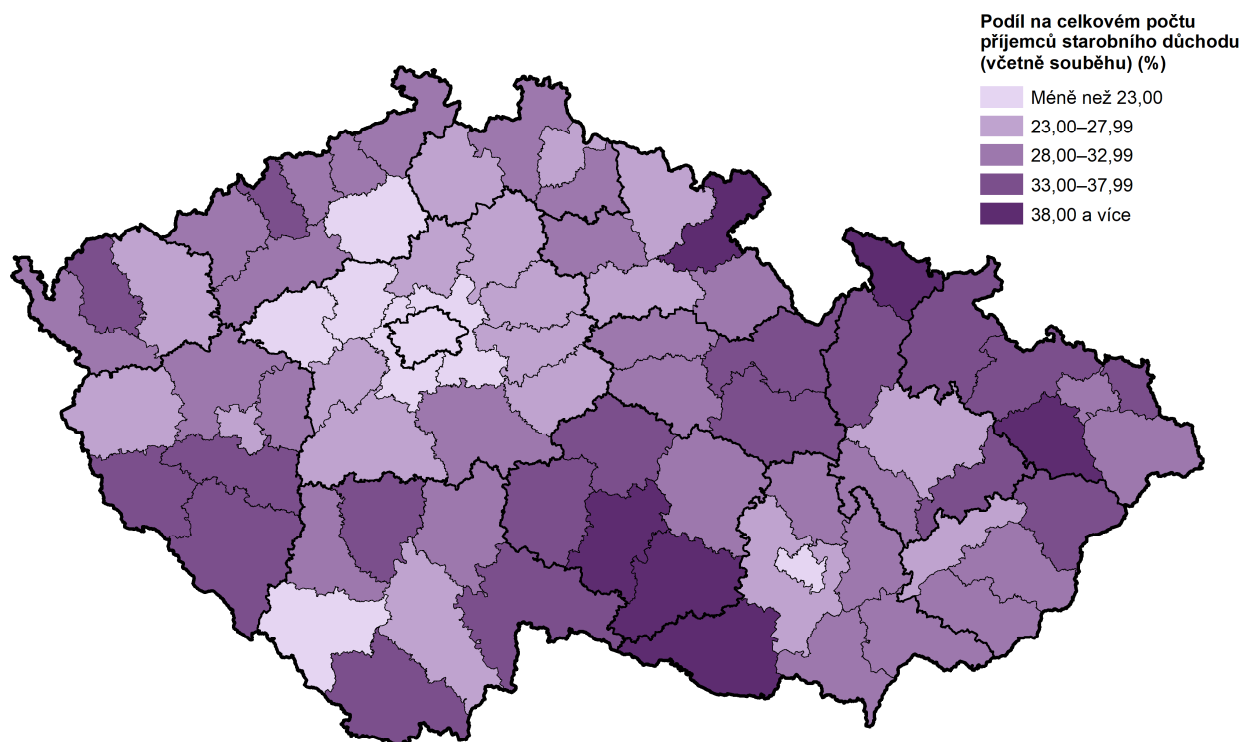
Pramen: ČSSZ

Samostatný starobní důchod pobíralo 199 tisíc osob.

Z celkového počtu příjemců starobního důchodu bylo v roce 2021 v kraji 198,7 tis. příjemců starobního důchodu sólo (bez souběhu s vdovským či vdoveckým důchodem, bez poměrného starobního důchodu). Meziročně se jejich počet snížil o 2 072 osob. Mezi příjemci starobního důchodu v roce 2021 v kraji bylo 104,3 tis. žen (meziroční snížení o 1 447 žen), mužů bylo 94,4 tis. (meziroční pokles o 625 mužů).

Příjemci předčasného starobního důchodu v okresech v prosinci 2021

Pramen: ČSSZ, vlastní dopočet

Starobní důchod vyplácený v Jihomoravském kraji je ve srovnání s ostatními ...

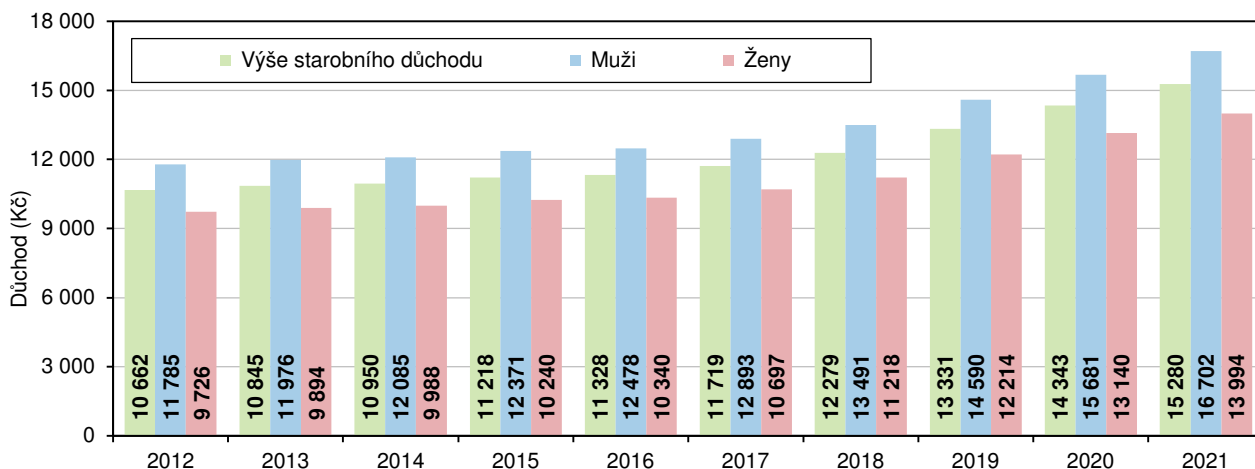
Průměrný starobní důchod (bez souběhu s vdovským/vdoveckým důchodem, bez poměrného starobního důchodu) v Jihomoravském kraji, který na konci roku 2021 činil 15 280 Kč, byl proti průměru ČR nižší o 173 Kč a ve srovnání s ostatními kraji byl 7. nejvyšší (resp. 8. nejnižší). Nejvyšší starobní důchody byly v prosinci roku 2021 vypláceny v hl. m. Praze, nejnižší pobírali důchodci žijící v Karlovarském kraji.

... kraji průměrný, resp.
7. nejvyšší.

Starobní „sólo“ důchod mužů v kraji dosáhl v prosinci 2021 částky 16 702 Kč a o 2 708 Kč převyšoval důchod žen (13 994 Kč). Rozdíl v důchodech mužů a žen se zvyšuje každoročně, v roce 2016 rozdíl činil „jen“ 2 138 Kč.

Graf 2.34 Průměrný měsíční starobní důchod sólo (bez souběhu) v Jihomoravském kraji

Pramen: ČSSZ

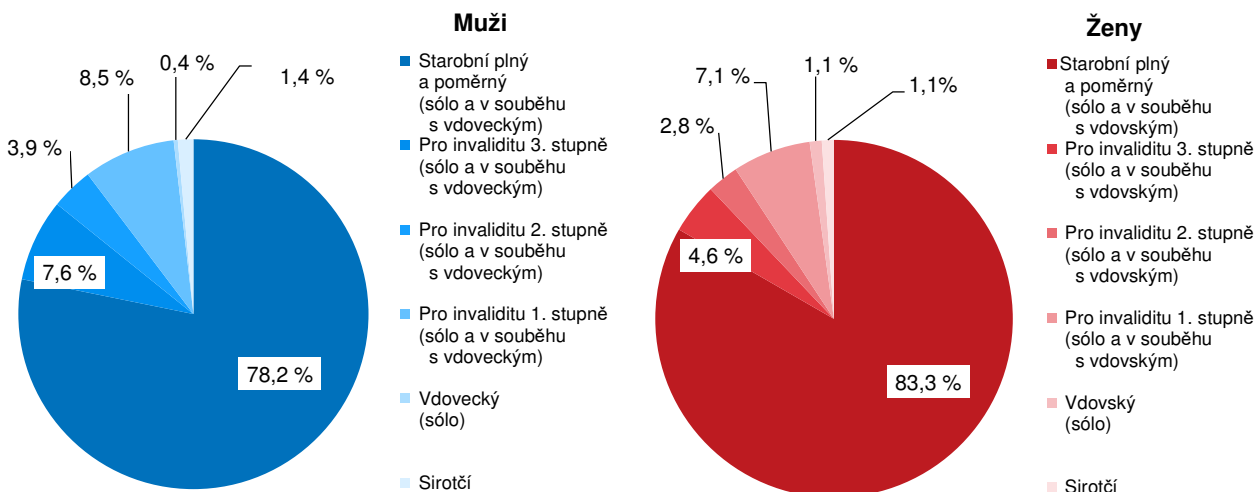

V kraji jsou nejvyšší důchody v Brně a nejnižší na Znojmsku.

V rámci kraje jsou dlouhodobě nejvyšší starobní důchody vypláceny v Brně-městě (v roce 2021 v průměru 15 800 Kč). Nejnižší částky, a to také dlouhodobě, jsou vypláceny starobním důchodcům v okrese Znojmo (14 269 Kč). Tato skutečnost souvisí i s podílem příjemců předčasného starobního důchodu, neboť nejvyšší podíl příjemců předčasného důchodu v roce 2021 byl zjištěn právě v okrese Znojmo (41,7 %) a nejnižší v Brně-městě (19,0 %).

Graf 2.35 Příjemci důchodů podle pohlaví a druhu pobíraného důchodu v Jihomoravském kraji

Pramen: ČSSZ

Výše průměrného důchodu se vzdaluje od mediánu mezd.

Výši průměrného starobního důchodu sólo (bez souběhu) lze posuzovat i ve vztahu k mediánu průměrné mzdy v kraji. V letech 2011 až 2013 průměrný důchod tvořil více než 49 % mediánu průměrného výdělku, v roce 2016 podíl poklesl na 46 % a v roce 2021 tvořil již jen 43,5 %.

Starobní důchody pobírá více než čtyři pětiny důchodců.

Starobní plný a poměrný (sólo a v souběhu s vdoveckým) pobíralo v prosinci 2021 v kraji 265,3 tis. důchodců, což představuje 81,2 % všech příjemců důchodů (u mužů 78,2 % a 83,3 % u žen). Dalšími nejpočetnějšími skupinami jsou příjemci důchodů pro invaliditu 1. stupně v souběhu (7,7 %) a 3. stupně v souběhu (5,8 %).

Počet příjemců důchodů 3. stupně invalidity vytrvale klesá.

Supěň invalidity vystihuje míru omezení pracovních schopností. Nejmírnější 1. stupeň znamená snížení pracovní schopnosti o 35 – 49 %, při snížení pracovní schopnosti o 70 a více procent se jedná o invaliditu 3. stupně. Zatímco v roce 2012 byl 3. stupeň invalidity mezi invalidními důchodci v kraji zastoupen nejvíce, v roce 2021 byli nejpočetnější skupinou důchodci s 1. stupněm invalidity. Počet důchodců, pobírajících invalidní důchod (včetně souběhu s vdovským nebo vdoveckým důchodem), se v průběhu posledního desetiletí téměř nezměnil – meziroční změny probíhají v řádech jednotek desetiny procenta. V prosinci 2021 jich bylo celkem 54 678, z toho 45,7 % s 1. stupněm, 34,7 % s 3. stupněm a 19,5 % s 2. stupněm invalidity.

Kriminalita, dopravní nehody, požáry

Pokles počtu registrovaných trestných činů.

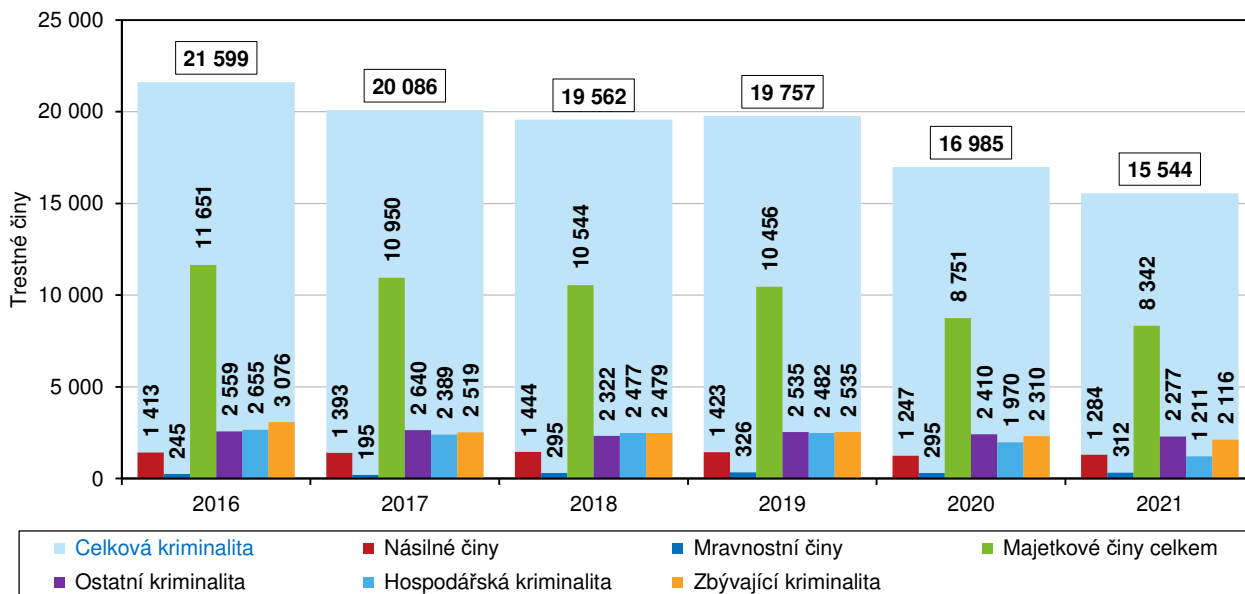
Do celkového počtu registrovaných trestných činů jsou zahrnuty i trestné činy spáchané na železnici a trestné činy zjištěné na letištích. Počet trestných činů v Jihomoravském kraji se v posledních letech s výjimkou roku 2019 každoročně snižoval. V roce 2021 bylo registrováno 15 544 trestných činů, meziročně počet trestných činů poklesl o 1 441, tj. o 8,5 %.

Přepočet registrovaných trestných činů na tisíc obyvatel byl ve srovnání s ostatními kraji 7. nejvyšší.

Počet registrovaných trestných činů v Jihomoravském kraji v roce 2021 byl ve srovnání s ostatními kraji 4. nejvyšší a tvořil 10,1 % z celkového počtu trestných činů v ČR. Nejvyšší počet registrovaných trestných činů byl evidován v hl. m. Praze (35,1 tis.), nejméně v Karlovarském kraji (3,8 tis.). V relativním vyjádření byla nejvyšší kriminalita také v Praze (27,7 trestných činů na 1 tisíc obyvatel), přepočet v Jihomoravském kraji ve výši 13,1 ‰ byl mezi kraji 7. nejvyšší, nejnižší kriminalita v této formě vyjádření byla ve Zlínském kraji (8,4 ‰). Meziroční pokles počtu registrovaných trestných činů byl zaznamenán ve všech krajích.

Graf 2.36 Registrované trestné činy v Jihomoravském kraji

Pramen: Policejní prezidium ČR

Obecné trestné činy se podílejí na celkové kriminalitě více než třemi čtvrtinami.

Z hlediska klasifikace patřila většina trestných činů mezi obecné trestné činy (násilné, mravnostní, majetkové trestné činy a ostatní kriminalita) – v roce 2021 tvořily 78,6 % z celkového počtu registrovaných trestných činů. Hospodářské činy tvořily 7,8 % z celku a na tzv. „zbývající“ kriminalitu připadlo 13,6 % z celkového počtu trestných činů.

Trestné činy páchají i mladiství a nezletilí. Polovinu trestných činů mají na svědomí recidivisté.

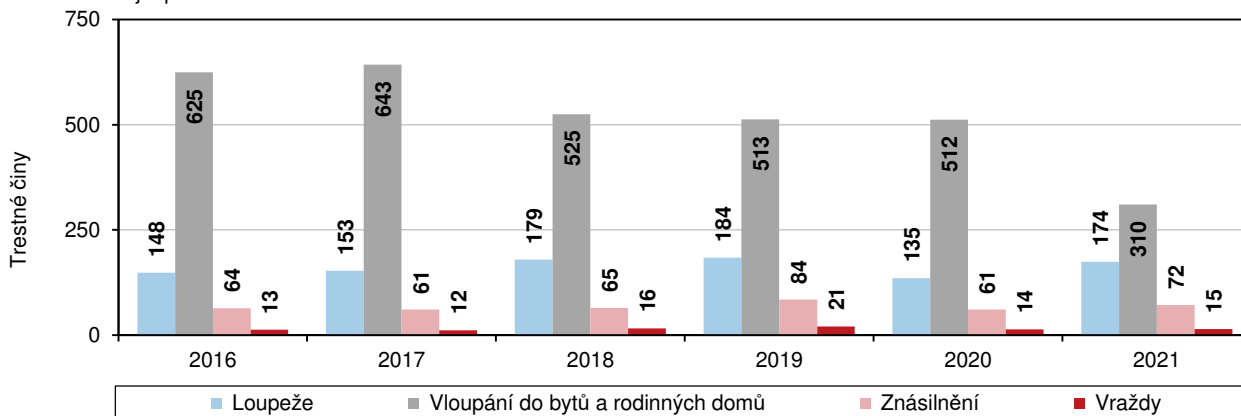
Z celkového počtu registrovaných trestných činů v roce 2021 bylo 6 351 objasněno, dodatečně bylo objasněno 1 836 trestných činů (dodatečně objasněné skutky jsou ty, u nichž bylo trestní stíhání zahájeno již v předešlém roce či předešlých letech). Z úhrnu objasněných trestných činů v kraji (8 187 činů) bylo 160 činů spácháno nezletilými (osoby ve věku do 14 let) a 283 trestných činů spáchali mladiství (osoby ve věku 15 až 17 let). Polovinu objasněných trestných činů spáchaly opakovaně trestané osoby (4 152 činů, tj. 50,7 % z krajského úhrnu). Celkem 1 401 činů bylo spácháno pod vlivem návykových látek, z toho 880 trestných činů pod vlivem alkoholu.

Nejvyšší kriminalita je v Brně, nejnižší na Vyškovsku, resp. po přepočtu na obyvatele na Blanensku.

Z okresů Jihomoravského kraje bylo nejvíce trestných činů v roce 2021 zjištěno v Brně-městě (8 554, tj. 55,0 % celkové kriminality v kraji) a nejméně v okrese Vyškov (741, tj. 4,8 % z krajské hodnoty). Při přepočtu na 1 000 obyvatel byla nejvyšší úroveň kriminality opět v Brně (22,6 trestných činů na 1 000 obyvatel), nejnižší však v okrese Blansko (7,2 trestných činů na 1 000 obyvatel). Je třeba uvést, že meziroční pokles počtu zjištěných trestných činů byl s výjimkou Vyškova zaznamenán ve všech okresech Jihomoravského kraje.

Graf 2.37 Vybrané trestné činy v Jihomoravském kraji

Pramen: Policejní prezidium ČR

Pokles počtu dopravních nehod i snížení objemu způsobených škod.

S provozem dopravních prostředků, který v kraji probíhá na 4,4 tis. kilometrů silnic a dálnic, je spojena i negativní stránka, a tou je nehodovost. V minulých letech se ukazatele nehodovosti v kraji spíše každoročně zhoršovaly. V letech 2020 a 2021 omezující opatření vydané v souvislosti s pandemickou situací příznivě ovlivnily alespoň oblast dopravní nehodovosti. Počet 6 364 dopravních nehod, k nimž došlo v kraji v roce 2021, byl meziročně o 675 nehod nižší (o 9,6 %). Způsobené škody činily 419,8 mil. Kč, proti roku 2020 se snížily o 7,5 mil. Kč (o 1,7 %).

Průměrná škoda způsobená dopravní nehodou dosáhla 66 tisíc Kč.

I přes pokles celkových škod způsobených dopravními nehodami průměrná výše škody u jedné nehody meziročně vzrostla (o 5,3 tis., tj. o 8,7 %). V roce 2021 činila 66,0 tis. Kč, což je nejvyšší zaznamenaná hodnota v průběhu posledních 10 let.

Při dopravních nehodách v kraji v roce 2021 ...

Neměnným ukazatelem nehodovosti zůstávají škody způsobené na zdraví. Pokud by měřítkem dopravní nehodovosti byl pouze počet usmrcených (osoby, které zemřely bezprostředně nebo na následky dopravní nehody do 24 hodin), pak nejpříznivější

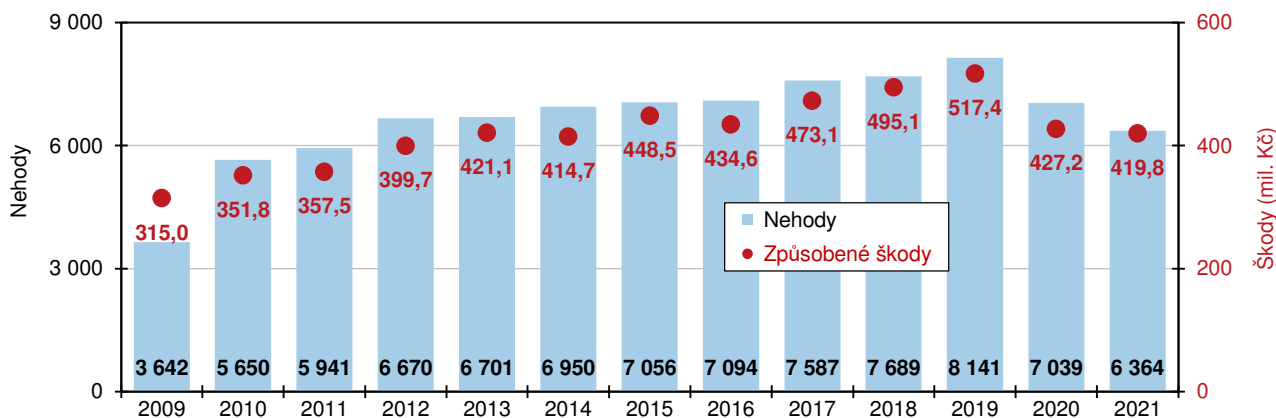

... zemřelo 42 osob a 193 osob bylo těžce zraněno.

v novodobé historii kraje byl právě rok 2021. V tomto roce při nehodách v kraji zemřelo 42 osob, což bylo o 9 méně než v roce předchozím. Meziročně poklesl i počet těžce zraněných, počet lehce zraněných zůstal stejný. Těžce zraněno bylo 193 účastníků nehod (o 8 méně), s lehkým zraněním - stejně jako v roce 2020 - vyvázlo z nehod 2 333 osob.

Graf 2.38 Dopravní nehody a způsobená škoda při nehodách v Jihomoravském kraji

Pramen: Policejní prezidium ČR

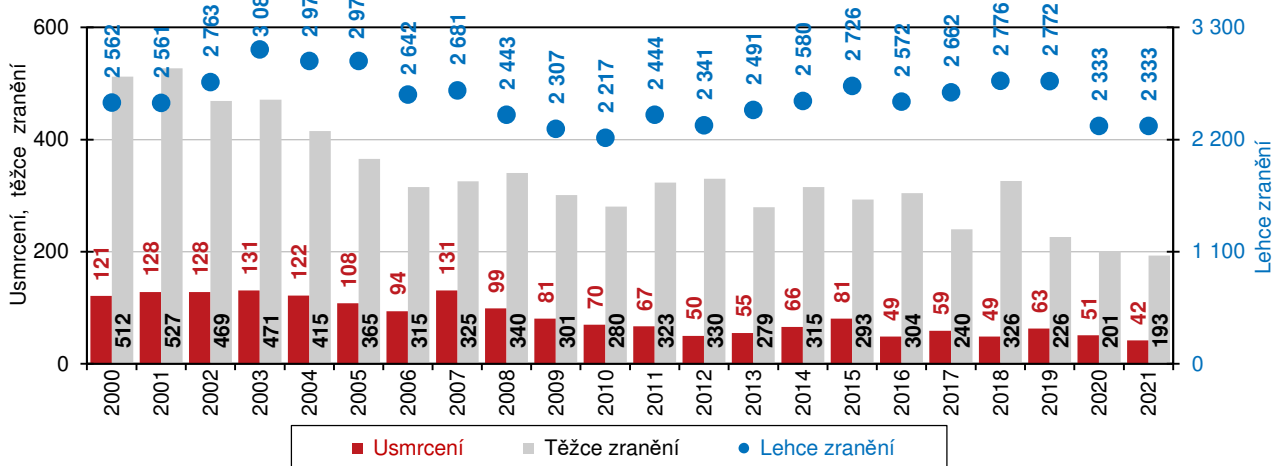

Příčinou takřka dvou třetin nehod byl nesprávný způsob jízdy.

Převládající příčinou dopravních nehod v kraji byl v roce 2021 nesprávný způsob jízdy (63,8 % z celkového počtu), následovala nepřiměřená rychlost jízdy (15,4 %) a nedání přednosti v jízdě (12,7 %). Mezi nejčastější viníky dopravních nehod obecně patří řidiči motorového vozidla. V Jihomoravském kraji řidiči motorového vozidla zavinili 5 536 nehod, tj. 87,0 % celku. Bylo zde však i 389 nehod, které zavinily řidiči nemotorového vozidla (6,1 % z celkového počtu) a 247 nehod (3,9 % z celkového počtu) jako následek střetu s lesním či domácím zvířetem.

Graf 2.39 Škody na zdraví při dopravních nehodách v Jihomoravském kraji

Pramen: Policejní prezidium ČR

Počet zemřelých při dopravních nehodách byl mezi kraji 3. nejvyšší.

Počet dopravních nehod v Jihomoravském kraji byl v roce 2021 ve srovnání s ostatními kraji 5. nejvyšší, počet zemřelých byl 3. nejvyšší. Nejvíce nehod bylo v Praze, nejméně v Karlovarském kraji. Nejvyšší počet usmrcených byl ve Středočeském kraji, nejnižší počet obětí dopravních nehod zaznamenal Karlovarský a Liberecký kraj. Přepočteme-li počet usmrcených na 1 000 hlášených nehod, pak nehody s nejtragičtějšími následky byly v roce 2021 v Jihočeském kraji – na 1 000 hlášených nehod připadlo 10,4 usmrcených. Naproti tomu v Praze připadlo na

jeden tisíc nehod „pouze“ 1,3 usmrčených, v Jihomoravském kraji připadlo 6,6 usmrčených na tisíc nehod, což byla mezi kraji 5. nejvyšší hodnota.

Řidič pod vlivem alkoholu či drog za volant nepatří, Jihomoravský kraj je ale v popředí pomyslného žebříčku krajů.

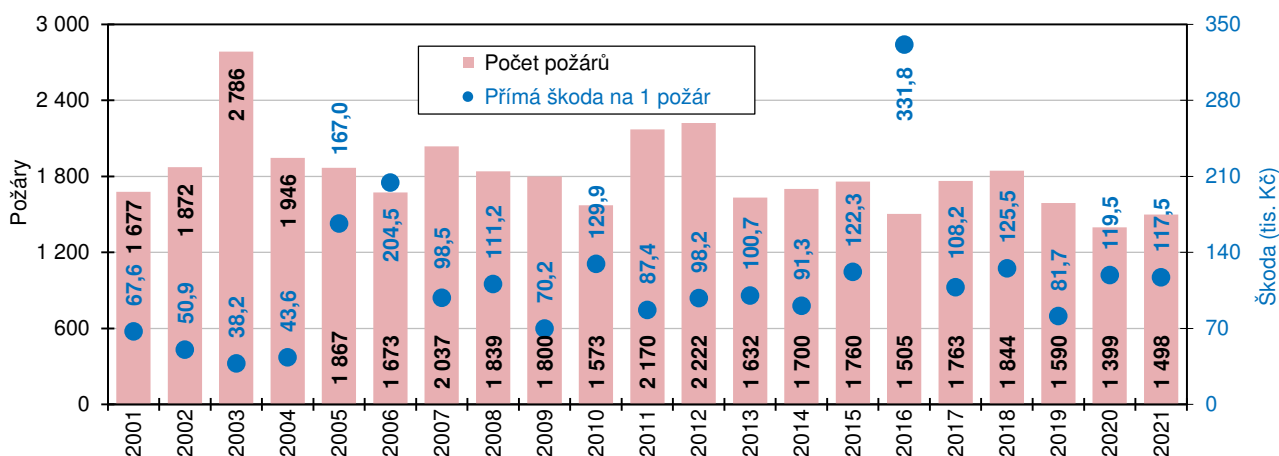
Nejvíce dopravních nehod pod vlivem alkoholu se v roce 2021 stalo na území Středočeského kraje (598 nehod), v pořadí následoval Jihomoravský a Moravskoslezský kraj (503, resp. 461 nehod). V čele pomyslného žebříčku počtu nehod s viníkem nehody pod vlivem drog byl Ústecký kraj.

Hasiči v kraji v roce 2021 likvidovali 1 500 požárů.

V roce 2021 bylo na území Jihomoravského kraje likvidováno 1 498 požárů. Jejich počet meziročně vzrostl o 99 případů, stále ale byl o 335 případů nižší, než je průměr počtu požárů v letech 2001 až 2020 (1 833). Počet požárů za rok byl 2. nejnižším ve sledovaném období (prvenství drží rok 2020). K nejvyššímu počtu požárů v kraji ve sledovaném období došlo v roce 2003 (2 786 požárů).

Graf 2.40 Počet požárů a přímá škoda připadající na jeden požár v Jihomoravském kraji

Pramen: Hasičský záchranný sbor ČR

Při požárech byla způsobena škoda ve výši 176 mil Kč. Požár s nejvyšší škodou byl likvidován v Brně-Slatině.

S nárůstem počtu požárů vrostla i přímá škoda jimi způsobená. Škody ve výši 176,0 mil. Kč se proti předešlému roku zvýšily o 8,9 mil. Kč (nárůst o 5,3 %). Jedním požárem byla v roce 2021 v průměru způsobena škoda ve výši 117,5 tis. Kč. K nejničivějším požárům v kraji v roce 2021 patřil požár CNC stroje v hale strojírenské výroby v Brně-Slatině se škodou 10,0 mil. Kč, požár rodinného domu v Syrovicích (okr. Brno-venkov) se škodou 7,0 mil. Kč a požár nákladního automobilu v Říčkách (okr. Brno-venkov) se škodou 5,0 mil. Kč. Nejvyšší přímá škoda způsobená požáry byla v kraji zaznamenána v roce 2016, a to 499,3 mil. Kč.

Uchráněn byl majetek, jehož hodnota přesahovala 870 milionů Kč.

Hodnota majetku uchráněného před požáry v kraji v roce 2021 dosáhla částky 872,0 mil. Kč a představovala téměř pětinasobek hodnoty přímých škod. Z tohoto pohledu nejúspěšnějším rokem byl rok 2007, kdy sice byla způsobena přímá škoda ve výši přesahující 200 mil. Kč, uchráněné hodnoty však dosahovaly desetinásobku.

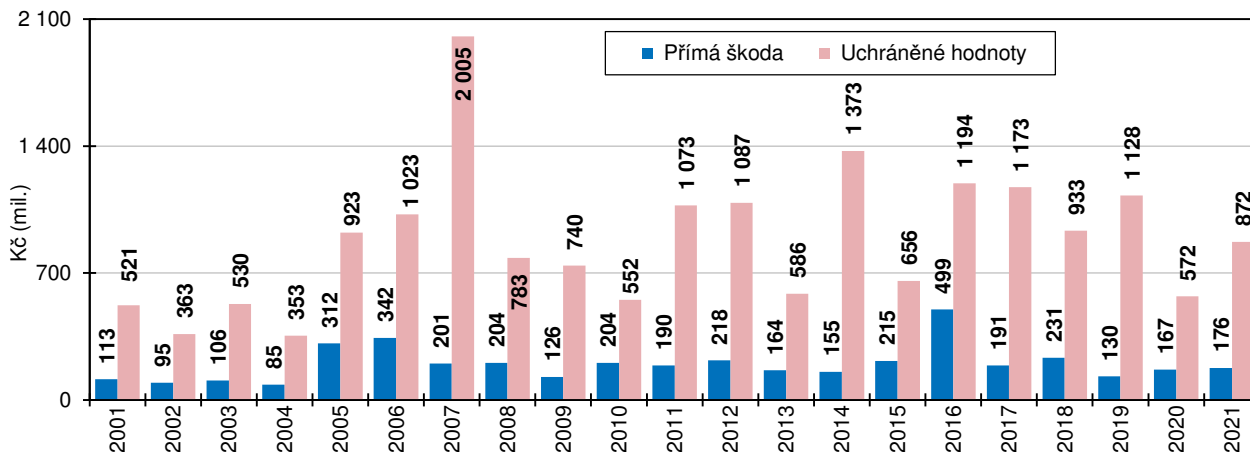
Při požárech v kraji v roce 2021 zemřelo 8 osob.

Při požárech vznikají nejen škody na majetku, ale i škody na zdraví. V roce 2021 při požárech v kraji zemřelo 8 osob a dalších 107 osob bylo zraněno. Počet zemřelých byl v přehledu následků požárů v kraji od roku 2001 spolu s rokem 2018 2. nejnižší. Nejtragičtějším rokem ve sledovaném období byl rok 2004, kdy při požárech zemřelo 27 osob, z pohledu počtu zraněných potom rok 2016 se 160 zraněnými.

Graf 2.41 Přímé škody a uchráněné hodnoty při požárech v Jihomoravském kraji

Pramen: Hasičský záchranný sbor ČR

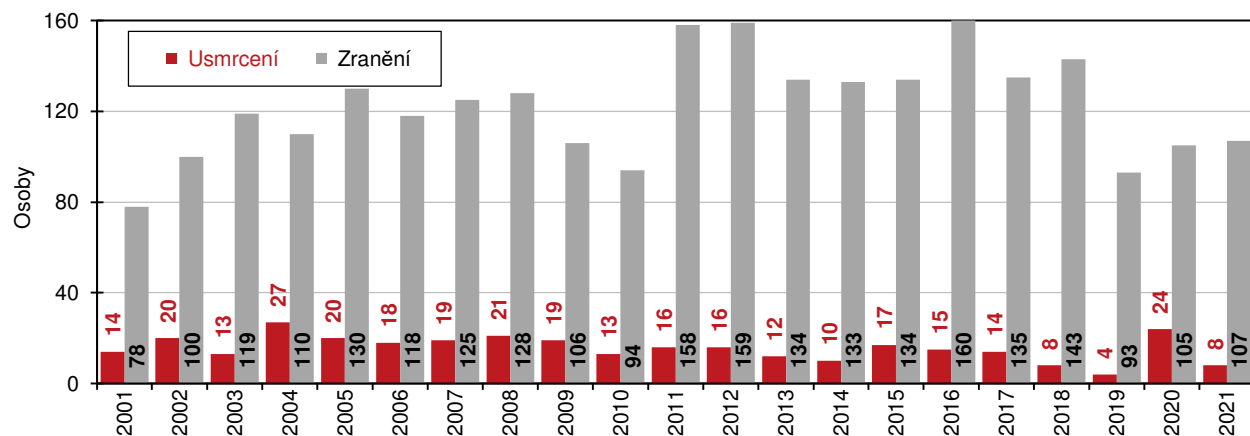

Počet požárů přepočtený na 10 tisíc obyvatel byl v mezikrajském srovnání 2. nejvyšší.

Počet požárů v Jihomoravském kraji v roce 2021 byl ve srovnání s ostatními kraji 5. nejvyšší. Nejvíce požárů bylo zaznamenáno ve Středočeském kraji (2 405), nejméně v Karlovarském kraji (460 požárů). V přepočtu v Jihomoravském kraji připadlo na 10 000 obyvatel 12,7 požárů, což byla mezi kraji spolu s Pardubickým krajem 2. nejnižší hodnota. V čele žebříčku se umístil Zlínský kraj (11,0 požárů na 10 000 obyvatel), nejhorší výsledek zaznamenal v tomto způsobu vyjádření Ústecký kraj (20,0 požárů na 10 000 obyvatel). Počet požárů v roce 2021 ve srovnání s předchozím rokem poklesl ve všech krajích s výjimkou Jihomoravského, Olomouckého a Kraje Vysočina.

Graf 2.42 Škody na zdraví při požárech v Jihomoravském kraji

Pramen: Hasičský záchranný sbor ČR

Počet usmrcených v přepočtu na jeden tisíc požárů dosáhl při mezikrajském porovnání relativně příznivé hodnoty.

Méně příznivé pro Jihomoravský kraj bylo porovnání škod na zdraví. Počet zemřelých při požárech v kraji byl 3. nejvyšší, nelichotivé prvenství připadlo Středočeskému a Moravskoslezskému kraji, kde při požárech zemřelo 18 lidí. Počet zraněných při požárech byl mezi kraji 4. nejvyšší. Přepočteme-li počet usmrcených na 1 000 požárů, pak požáry s nejtragičtějšími následky byly v roce 2021 v Karlovarském kraji – na tisíc požárů připadlo 15,2 usmrcených. V Jihomoravském kraji tato hodnota dosáhla 5,3 a v mezikrajském srovnání byla 5. nejnižší.

3. Ekonomický vývoj

Makroekonomický rámec

Výsledky regionální makroekonomické statistiky za rok 2021 budou až na počátku roku 2023.

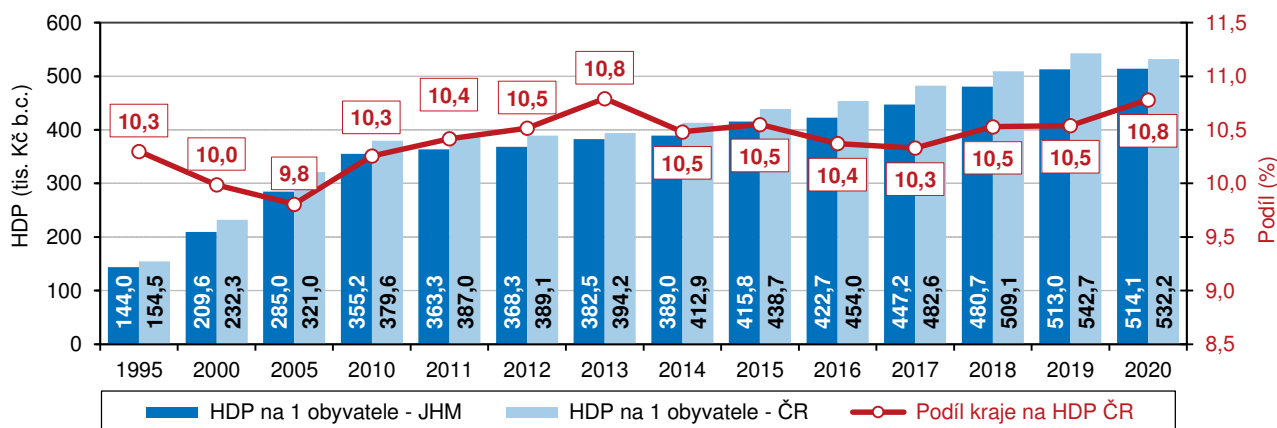
V roce 2020 byla provedena mimořádná revize celé časové řady ročních národních účtů. V souladu s revizemi národních účtů byly revidovány rovněž regionální makroekonomické ukazatele. K dispozici jsou předběžné údaje za rok 2020, výsledky roku 2021 za kraje budou zveřejněny na počátku roku 2023.

Na jednoho obyvatele kraje připadl v roce 2020 hrubý domácí produkt ve výši 514 tisíc Kč.

Základním národohospodářským ukazatelem užívaným pro měření výkonnosti ekonomiky na daném území je hrubý domácí produkt (HDP). Podle předběžných výsledků dosáhl regionální HDP v Jihomoravském kraji v roce 2020 hodnoty 613,8 mld. Kč (běžné ceny), což v přepočtu představovalo 514,1 tis. Kč na jednoho obyvatele.

Graf 3.1 Hrubý domácí produkt v Jihomoravském kraji (běžné ceny)

Zdroj: ČSÚ

Až v roce 2012 přesáhl objem HDP na obyvatele hodnotu roku 2008.

Přepočtená hodnota HDP na jednoho obyvatele se zvyšovala až do roku 2008, kdy dosáhla maxima (366,0 tis. Kč na obyvatele). Po poklesu v roce 2009 následoval opět postupný růst, v roce 2012 byla překonána i tzv. „předkrizová“ hodnota a meziroční zvýšení bylo zaznamenáno i v dalších letech a rok 2020 představuje dosavadní maximum.

Krajský podíl na HDP České republiky byl mezi kraji 3. nejvyšší.

Od roku 1995 byla krajská hodnota HDP na obyvatele vždy pod průměrem ČR, v roce 2005 činila dokonce jen 88,8 % průměru. K hodnotě ČR se kraj přiblížil nejvíce v roce 2013 (97,1 %), v roce 2020 krajská hodnota HDP na obyvatele dosáhla 96,6 % průměru ČR. Na republikové hodnotě HDP se Jihomoravský kraj podílel nejméně, a to 9,8 %, v roce 2005. V roce 2020 dosáhl podíl kraje na republikovém HDP 10,8 % (stejně jako v roce 2013), mezi kraji je podíl dlouhodobě 3. nejvyšší.

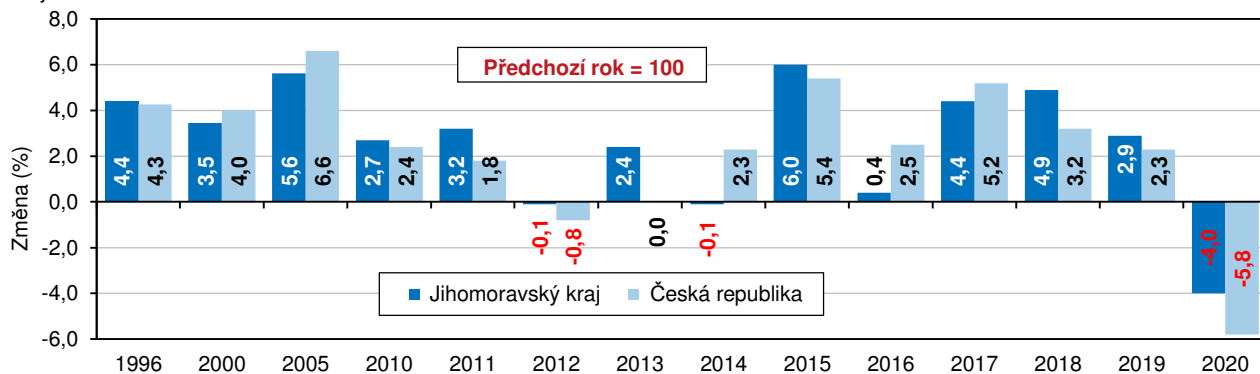
Dominantní postavení Prahy ovlivňuje republikové makroekonomické ukazatele.

Republikový průměr výše HDP na jednoho obyvatele (i ostatní makroekonomické ukazatele) ovlivňuje svou vysokou ekonomickou výkonností hl. m. Praha, a to do té míry, že pod průměrem ČR jsou všechny ostatní kraje. Jihomoravský kraj se u výše tohoto ukazatele řadí na 2. místo v pořadí krajů. Nejnižší hodnota HDP na jednoho obyvatele byla v roce 2020 zaznamenána v Karlovarském kraji, a to 332,0 tis. Kč. Karlovarský kraj vykazoval i nejnižší podíl na HDP ČR (1,7 %), naopak Praha se na republikovém celku podílí více než čtvrtinou.

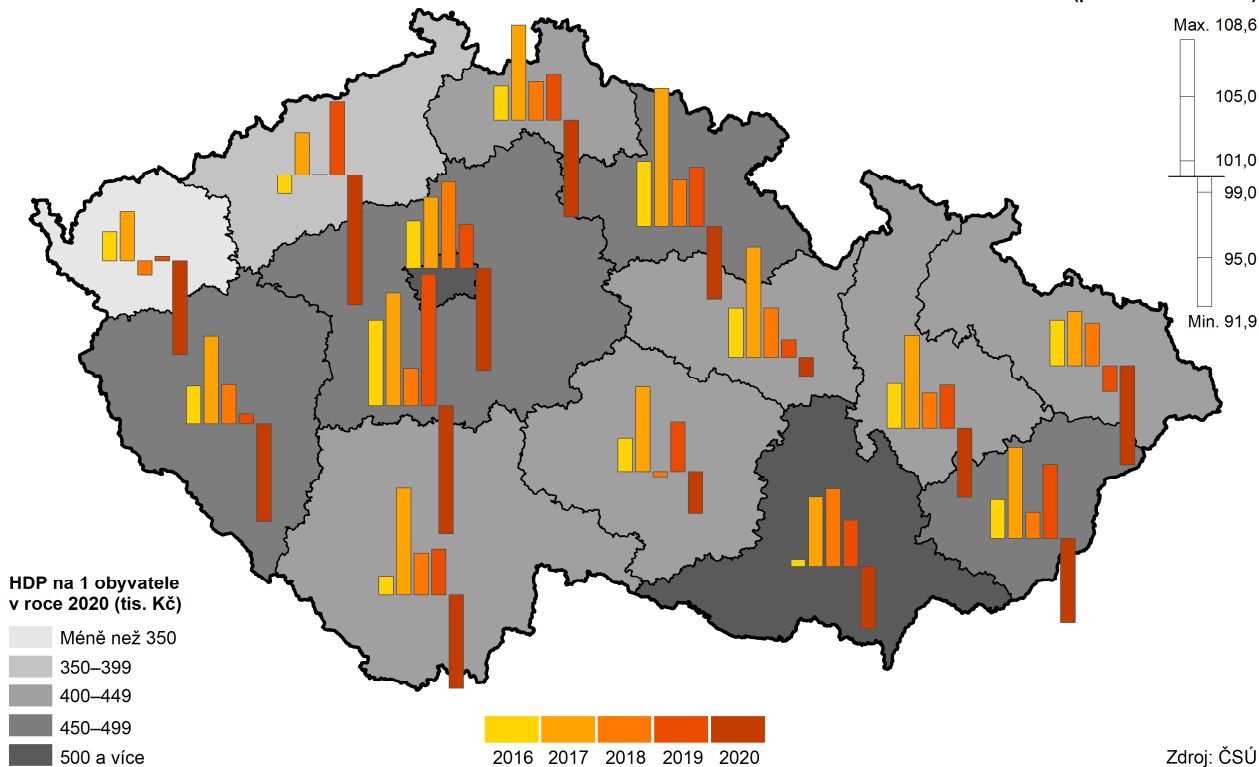
Graf 3.2 Vývoj regionálního HDP ve stálých cenách (předchozí rok = 100)

Zdroj: ČSÚ

Regionální hrubý domácí produkt v krajích v letech 2016 až 2020

Vývoj HDP ve srovnatelných cenách (předchozí rok = 100)

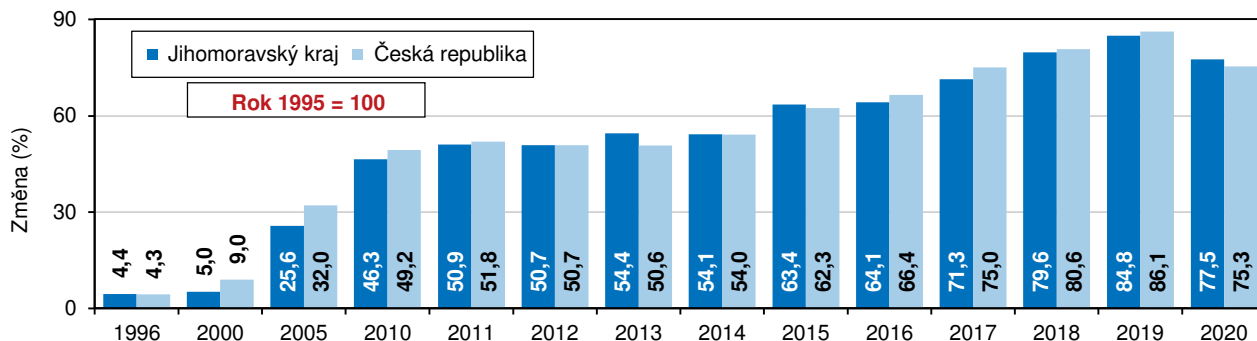

Meziroční reálný pokles regionálního HDP ve všech krajích.

Nejvyšší meziroční reálný růst regionálního HDP v kraji (vývoj HDP ve stálých cenách) byl v posledním desetiletí zaznamenán v roce 2015, a to 6,0 %. Mírný meziroční pokles regionálního HDP byl vykázán v letech 2012 a 2014 (shodně o 0,1 %), výrazný pokles pak v roce 2020, a to o 4,0 %. Rok 2020 byl silně ovlivněn pandemií Covid-19 a přinesl meziroční snížení HDP ve srovnatelných cenách ve všech krajích. Nejvyšší propad byl zjištěn v Ústeckém (o 8,1 %) a Středočeském kraji (o 8,0 %) a v Praze (o 6,5 %). Meziroční pokles HDP vykázáný v Jihomoravském kraji byl v mezikrajském srovnání 3. nejnižší (po Pardubickém kraji se snížením o 1,2 % a Kraji Vysočina s poklesem o 2,6 %).

Graf 3.3 Vývoj regionálního HDP ve stálých cenách (rok 2000 = 100)

Zdroj: ČSÚ

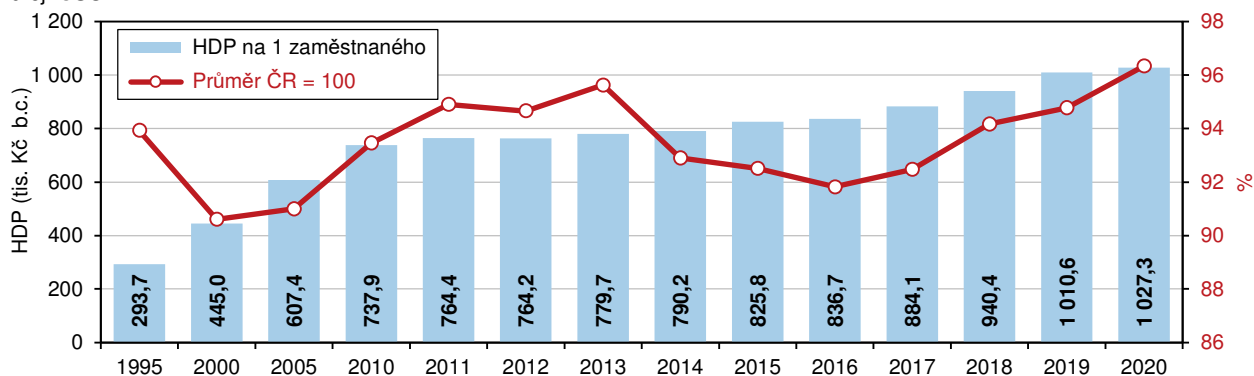

Jen v 5 letech převýšil nárůst HDP v kraji republikovou hodnotu.

Vývoj regionálního HDP ve stálých cenách roku 1995 ukázal, že HDP v kraji v roce 2008 byl proti roku 1995 o 51,0 % vyšší. Po „krizovém“ roku 2009 (nárůst proti roku 1995 o 42,5 %) až rok 2013 v Jihomoravském kraji znamenal překročení této hranice (nárůst o 54,4 %). V rámci ČR v roce 2008 zvýšení dosáhlo 52,8 %, tento stav byl překonán až v roce 2014. Nárůst HDP vyjádřený ve stálých cenách roku 1995 byl v kraji ve srovnání s vývojem v ČR vždy nižší. Výjimkou byly roky 1996, 2013 až 2015 a právě rok 2020 (v roce 2012 byly přírůstky shodné).

Graf 3.4 Vývoj regionálního HDP na zaměstnaného v Jihomoravském kraji (běžné ceny)

Zdroj: ČSÚ

Kromě roku 2009 a 2012 se meziročně zvyšovala hodnota přepočtu HDP na zaměstnaného.

Přepočet regionálního HDP na zaměstnaného je vyjádřením produktivity práce. V roce 2020 v Jihomoravském kraji dosáhl objem HDP na zaměstnaného 1 027,3 tis. Kč běžných cen, což bylo o 16,8 tis. Kč (o 1,7 %) více než v roce 2019. V letech následujících po roku 1995 byl meziroční nárůst tohoto ukazatele zaznamenán každoročně s výjimkou let 2009 a 2012. Ovšem vztah krajské hodnoty regionálního HDP na zaměstnaného k průměru ČR spíše kolísal. Nejvyšší odstup od průměru ČR byl v kraji zaznamenán v letech 1999 a 2000 (90,3 %, resp. 90,6 % průměru ČR), ovšem právě v roce 2020 se kraj k průměru ČR přiblížil nejvíce (96,3 %). V mezikrajském srovnání byl objem HDP na zaměstnaného 3. nejvyšší (za Prahou a Středočeským krajem), stejně tak dopadlo i srovnání výše podílu vztahu k průměru ČR.

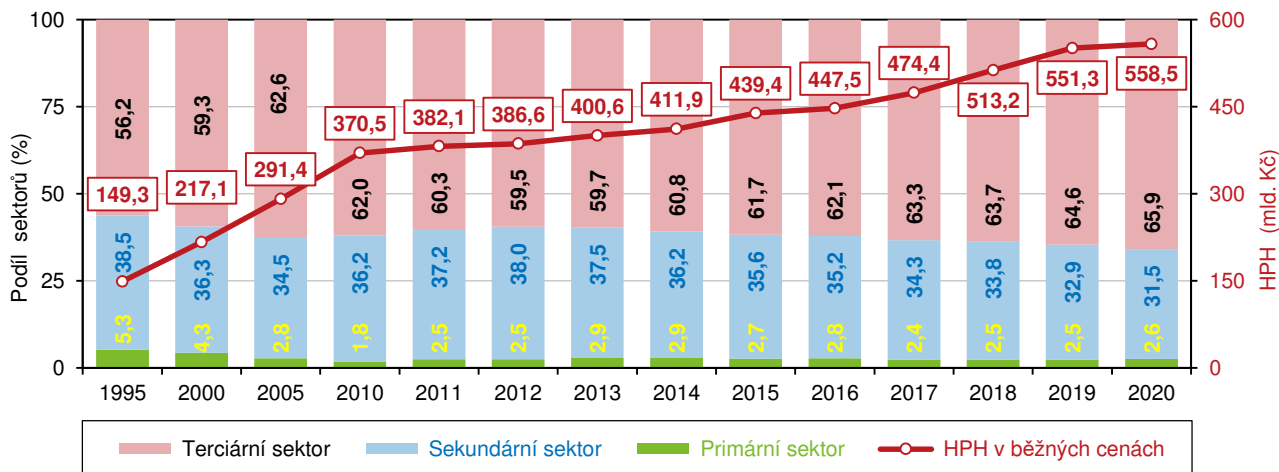
Objem hrubé přidané hodnoty se zvyšoval každoročně, výjimku tvořil rok 2009.

Vývoj regionálního HDP úzce souvisí s vývojem regionální hrubé přidané hodnoty (HPH), která je jeho součástí. Regionální HPH představuje rozdíl mezi celkovou produkcí a mezispotřebou jednotlivých odvětví daného regionu. Podle předběžných výsledků hrubá přidaná hodnota (HPH) v Jihomoravském kraji dosáhla v roce 2020 objemu 558,5 mld. Kč běžných cen. Objem HPH, i když vyjádřený v běžných cenách, se v letech 1995 až 2020 zvyšoval každoročně s výjimkou roku 2009.

Graf 3.5 Hrubá přidaná hodnota v Jihomoravském kraji (běžné ceny)

Zdroj: ČSÚ

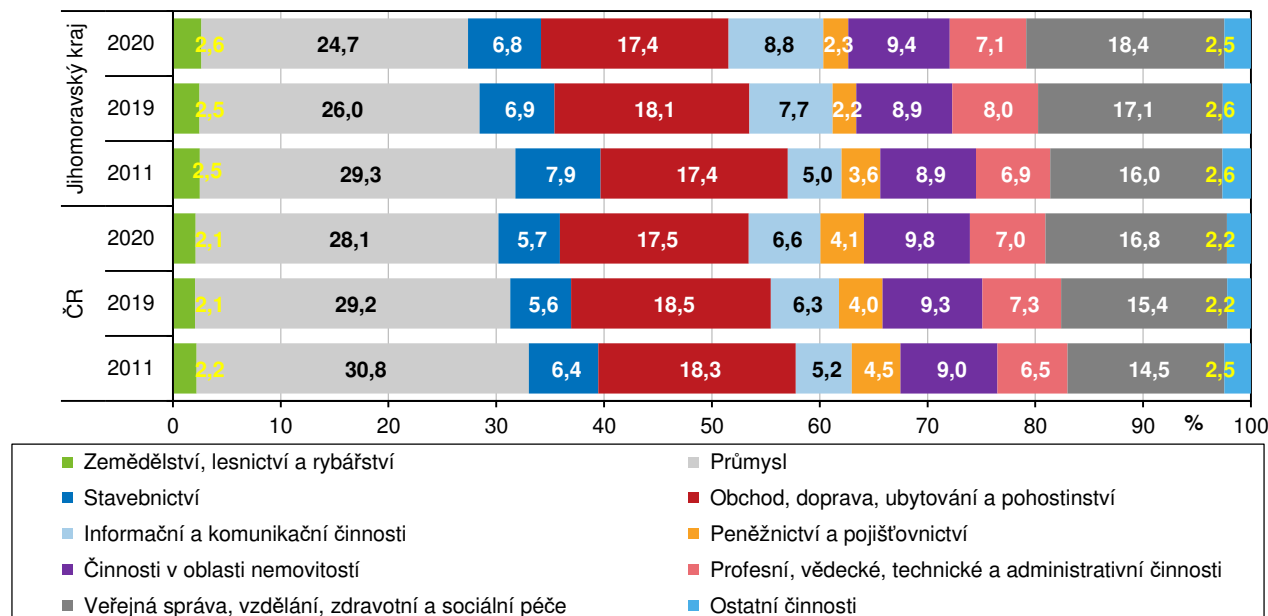

Primární sektor má na tvorbě HPH nejnižší podíl, proti roku 2010 se však zvýšil. Terciární sektor posiluje na úkor sekundárního sektoru.

Ve skladbě tvorby HPH podle sektorů z dlouhodobého hlediska dochází ke zvyšování podílu sektoru služeb na úkor snižování podílu zemědělství a průmyslu. Primární sektor měl nejnižší zastoupení, v roce 1995 se podílel na HPH vytvořené v Jihomoravském kraji 5,3 %. V roce 2010 tento podíl klesl na minimum sledovaného období (1,8 %), v roce 2020 podíl zemědělských odvětví činil 2,6 %. Podíl sekundárního sektoru na tvorbě HPH (dobývání nerostných surovin, průmysl celkem, stavebnictví) se od roku 2012, kdy tvořil 38,0 %, postupně snižoval a v roce 2020 činil 31,5 %. Terciární sektor tvoří v souhrnu oblast služeb, obchodu, ubytování, stravování, dopravy, podnikatelské činnosti, veřejné správy, vzdělávání, zdravotnictví atd. Meziročně podíl terciárního sektoru na tvorbě HPH vzrostl o 1,3 procentního bodu na 65,9 %, což je nejvyšší hodnota v novodobé historii kraje.

Graf 3.6 Odvětvová struktura hrubé přidané hodnoty v Jihomoravském kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ

Změny v krajské odvětvové struktuře HPH jsou podobné republikovým změnám.

Z grafu 3.6 je zřejmé, že trend změn v krajské struktuře HPH v roce 2020 proti roku 2011 byl s republikovými změnami podobný v 8 z 10 uvedených odvětví – např. zvýšení podílu oboru informační a komunikační činnosti, podílu činnosti v oblasti nemovitostí, podílu profesní, vědecké, technické a administrativní činnosti i podílu

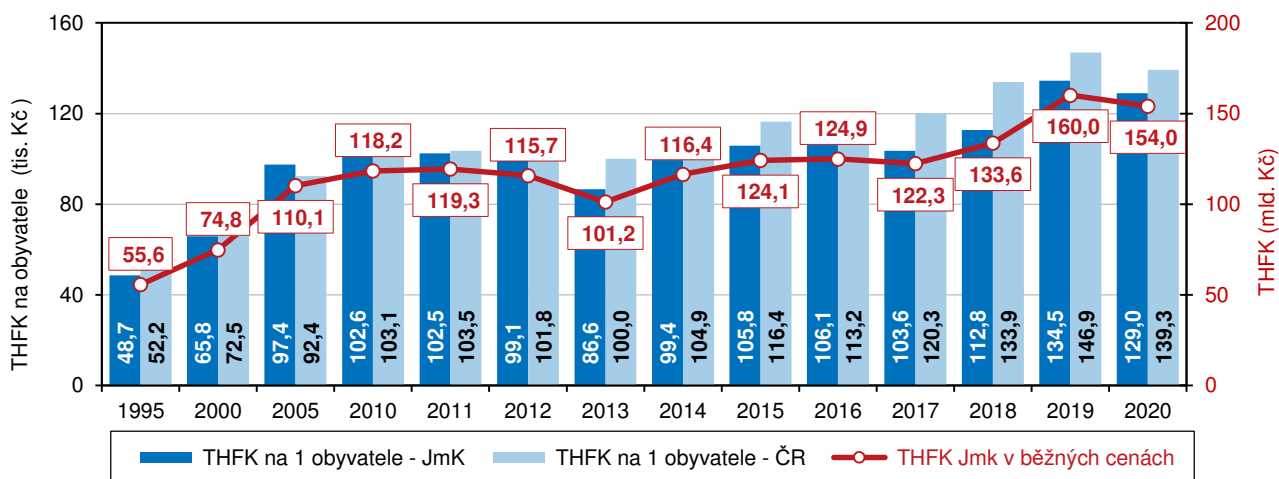
veřejné správy, vzdělávání, zdravotní a sociální péče; pokles podílu průmyslu, stavebnictví a činnosti v peněžnictví a pojišťovnictví.

Podíl služeb na tvorbě HPH je mezi kraji druhý nejvyšší.

Objem HPH v Jihomoravském kraji byl ve srovnání s ostatními kraji v roce 2020 3. nejvyšší (po Praze a Středočeském kraji). Jihomoravský kraj je podílem terciárního sektoru druhý mezi kraji a je o 1,8 procentního bodu nad úroveň průměru ČR. Průměr ČR je ovšem ovlivněn hl. m. Prahou, kde podíl činí 84,5 %. Nejnižší podíl terciárního sektoru je zaznamenán v Kraji Vysočina (49,7 %). Primární sektor má nejvýraznější zastoupení v Kraji Vysočina (5,7 %) a v Jihočeském kraji (4,2 %), sekundární sektor ve Zlínském kraji (47,3 %).

Graf 3.7 Tvorba hrubého fixního kapitálu v Jihomoravském kraji (běžné ceny)

Zdroj: ČSÚ

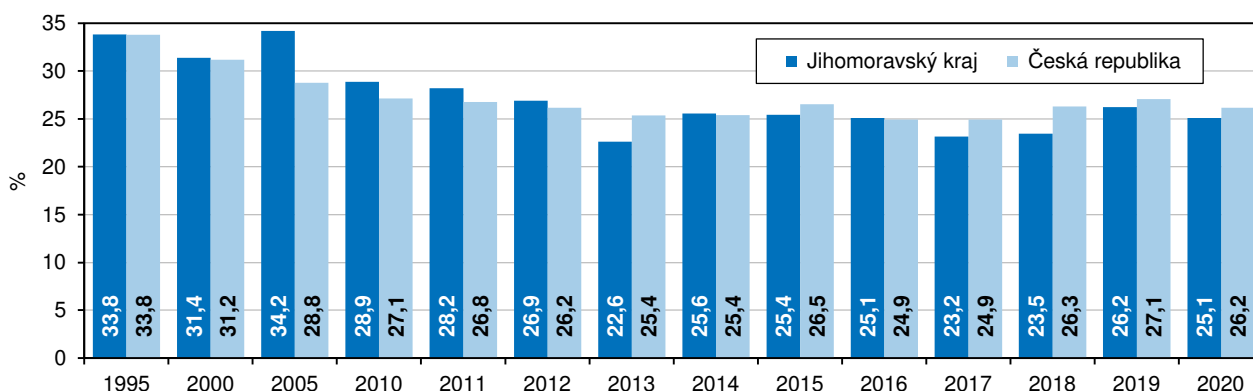

Nejvyšší objem THFK byl v kraji zaznamenán v roce 2019. Přepočet THFK na obyvatele téměř každoročně zaostával za republikovým průměrem.

Investiční aktivita vyjádřená prostřednictvím tvorby hrubého fixního kapitálu (THFK) po znovuoobnovení ekonomického růstu po roce 2010 v Jihomoravském kraji mírně poklesla v roce 2012 (meziročně o 3,6 mld. Kč) a výrazněji v roce 2013 (o 14,5 mld. Kč). Mírný meziroční pokles objemu THFK byl zaznamenán i v roce 2017 (o 2,6 mld. Kč). V roce 2019 byla v kraji vykázána dosud nejvyšší hodnota THFK, a to 160,0 mld. Kč (běžné ceny). Skutečnost roku 2020 ve výši 154,0 mld. Kč tak byla meziročně o 6,0 mld. Kč nižší. Krajský objem THFK v přepočtu na jednoho obyvatele převyšoval republikový průměr pouze v roce 2003 a v letech 2005 až 2009. V dalších letech byl pod republikovou úroveň, nejvyšší zaznamenaný odstup od republikového průměru byl zaznamenán v roce 2018 (84,2 % průměru ČR). V roce 2020 krajská hodnota THFK ve výši 129,0 tis. Kč na obyvatele zaostávala za průměrem ČR o 10,3 tis. Kč a činila 92,6 % průměru ČR.

Graf 3.8 Míra investic v Jihomoravském kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ

Srovnání míry investic s republikovým průměrem i ostatními kraji je pro kraj příznivé.

Do roku 2012 pro Jihomoravský kraj vyznívalo příznivě srovnání míry investic vyjádřené v procentech jako podíl úhrnu THFK na úhrnu HDP (oba ukazatele v běžných cenách). Do tohoto roku a dále v letech 2014 a 2016 míra investic v kraji převyšovala republikový průměr. Objem investic v roce 2020 v kraji tvořil 25,1 %, což bylo o 1,1 procentního bodu méně, než činila míra investic ČR. Z pohledu mezikrajského srovnání v roce 2020 byla hodnota THFK na jednoho obyvatele v Jihomoravském kraji mezi kraji 3. nejvyšší za Prahou a Středočeským krajem. Tyto dva kraje spolu s Libereckým krajem předčily republikový průměr výše míry investic. Krajská míra investic byla v mezikrajském žebříčku 6. nejvyšší.

Místní rozpočty

Příjmy místních rozpočtů v roce 2021 převyšovaly výdaje.

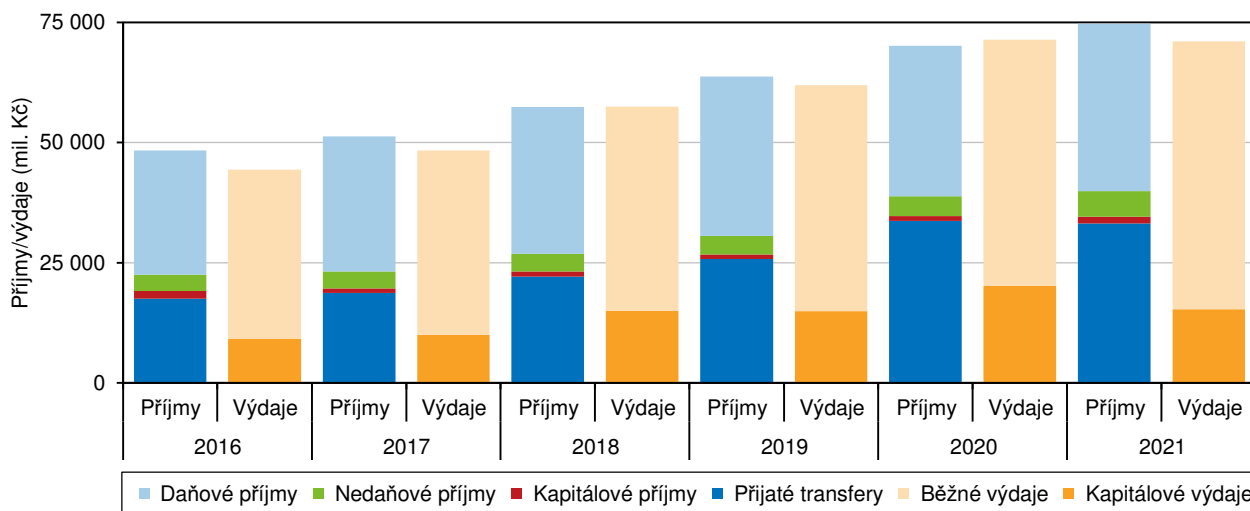
Do místních rozpočtů řadíme finanční hospodaření kraje, obcí a dobrovolných svazků obcí. V roce 2021 dosáhly příjmy místních rozpočtů 74,70 mld. Kč a výdaje částky 71,08 mld. Kč. Rozdíl mezi příjmy a výdaji byl kladný (+3,62 mld. Kč). Záporné saldo byl v uplynulém desetiletí vykázáno pouze v roce 2020 (-1,35 mld. Kč) a v roce 2018 (-69 mil. Kč). Nejvyšší kladné saldo místních rozpočtů bylo vykázáno v letech 2016 (3,97 mld. Kč), a právě v roce 2021.

V roce 2021 největší část příjmů místních rozpočtů tvořily daňové příjmy.

V letech 2012 až 2021 největší část příjmů místních rozpočtů tvořily daňové příjmy. V období roku 2016 až 2019 překročil podíl daňových příjmů na celkových příjmech hranici 50 %. Výjimkou ale byl rok 2020, kdy největší podíl na příjmech dosáhly přijaté transfery - 33,7 mld. Kč tvořilo 48,1 % celku, daňové příjmy činily 31,2 mld. Kč, což bylo 44,6 % celkových příjmů. V roce 2021 podíl daňových příjmů (34,84 mld. Kč, tj. 46,6 % celku) jen mírně přesahoval podíl přijatých transferů (33,17 mld. Kč, tj. 44,4 % celku).

Graf 3.9 Místní rozpočty v Jihomoravském kraji

Pramen: Ministerstvo financí ČR

Meziroční pokles objemu přijatých transferů.

Celkové příjmy v roce 2021 meziročně vzrostly o 4,64 mld. Kč (o 6,6 %), daňové příjmy vzrostly o 3,62 mld. Kč (o 11,6 %), ale u přijatých transferů byl zaznamenán pokles o 491,8 mil. Kč, tj. o 1,5 %. Nedaňové příjmy ve výši 5,33 mld. Kč byly vyšší o 1,17 mld. Kč (o 28,1 %), objem kapitálových příjmů vzrostl o 346,1 mil. Kč (o 34,3 %) na částku 1,35 mld. Kč.

Objem výdajů místních rozpočtů se proti roku 2020 ...

Převážnou část výdajů místních rozpočtů tvoří běžné výdaje, v roce 2021 dosáhly částky 55,73 mld. Kč (meziročně o 4,47 mld. Kč více). Kapitálové výdaje ve výši 15,35 mld. Kč ale byly proti roku 2020 o čtvrtinu nižší (o 4,80 mld. Kč), celkový objem

... snížil o 333 mil. Kč.

výdajů místních rozpočtů se tak snížil o 333,4 mil. Kč, tj. o 0,5 %. Polovinu běžných výdajů zpravidla tvoří neinvestiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím. V roce 2021 dosáhly částky 29,21 mld. Kč, meziročně byly vyšší o 2,58 mld. Kč, tj. o 9,7 %.

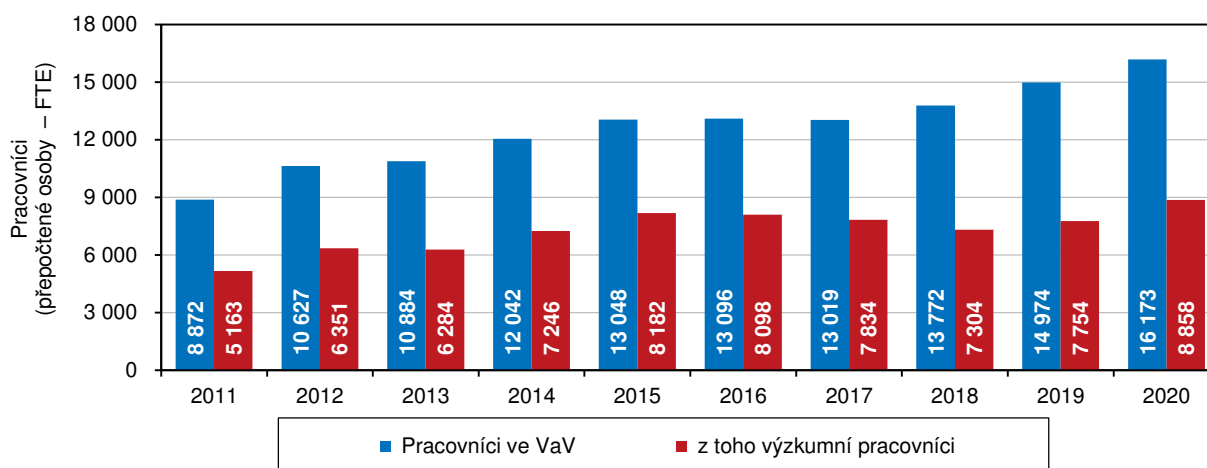
Věda, IT

Pětina republikového počtu pracovníků zabývajících se výzkumem a vývojem působí v Jihomoravském kraji.

V Jihomoravském kraji v roce 2020 na 550 pracovištích zabývajících se výzkumem a vývojem (VaV) pracovalo celkem 16 173 osob (20,0 % republikového celku), počet pracovníků meziročně vzrostl o 8,0 %. Více než polovina z nich působila v podnikatelském sektoru (55,4 %) a téměř třetina v sektoru vysokého školství (32,9 %). Mezi pracovníky VaV bylo 8 858 výzkumných pracovníků (54,8 % z krajského počtu pracovníků VaV), jejich počet proti roku 2019 vzrostl o 14,2 %. U počtu zaměstnanců a počtu výzkumných pracovníků je uvedena zkratka FTE³).

Graf 3.10 Pracovníci ve výzkumu a vývoji v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Do výzkumu a vývoje v kraji v roce 2020 směřovalo 20,4 mld. Kč.

V roce 2011 bylo na výzkum a vývoj (VaV) v Jihomoravském kraji vynaloženo 11,2 mld. Kč. Do roku 2015 se objem výdajů na VaV v kraji každoročně zvyšoval, a to až na částku 17,7 mld. Kč. Po 2 letech poklesu či stagnace se v roce 2018 obnovil růst výdajů a v roce 2020 bylo dosaženo novodobého maxima objemu výdajů, a to 20,4 mld. Kč. Částka byla meziročně o 1,6 mld. Kč vyšší, relativní nárůst o 8,7 % byl mezi kraji nejvyšší, ovšem zvýšení bylo zaznamenáno pouze v dalších 4 krajích.

Kraji patřilo prvenství ve vyšší podílu výdajů na výzkum a vývoj na objemu regionálního hrubého domácího produktu.

Na republikovém celku výdajů na VaV se kraj podílel 18,0 %, což byl po Praze 2. nejvyšší podíl. Prvenství Jihomoravskému kraji patřilo ve vyšší podílu výdajů na VaV na objemu regionálního hrubého domácího produktu (HDP). Podíl v kraji v roce 2020 dosáhl 3,3 % a republikový průměr (nad nímž byla i Praha a Středočeský kraj a Liberecký kraj byl na úrovni průměru ČR) převyšoval o 1,3 bodu.

Více než polovina výdajů na výzkum a vývoj je financována z podnikatelských zdrojů.

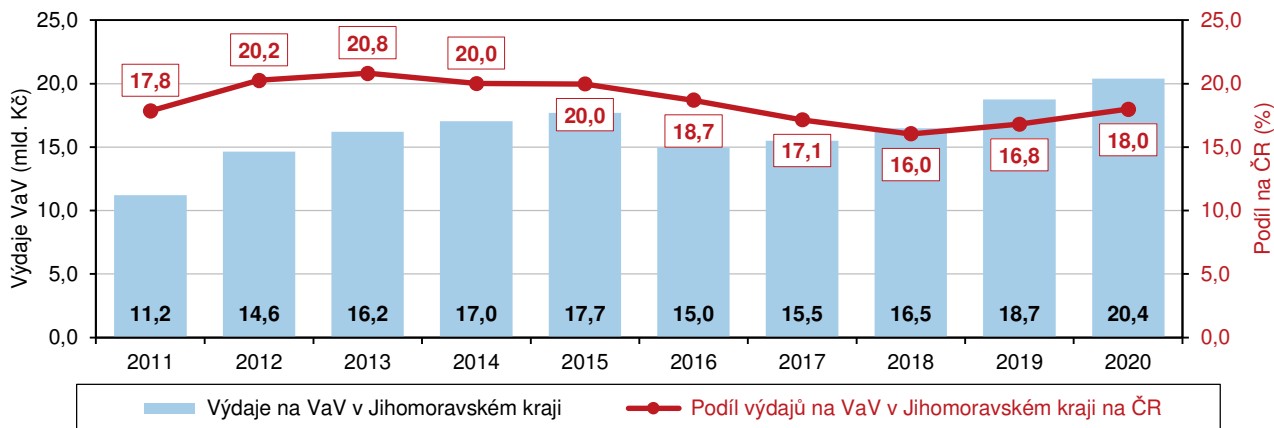
Mezi zdroji financování od roku 2012 převažuje podnikatelský sektor. V roce 2020 bylo z těchto zdrojů financováno 51,9 % nákladů na VaV v kraji, 35,4 % objemu nákladů pokryly domácí veřejné zdroje. Oproti minulosti výrazně poklesla role zdrojů ze zahraničí. Zatímco v letech 2012 a 2013 zdroje ze zahraničí tvořily až 29 % celkové částky zdrojů VaV, v roce 2016 tento podíl poklesl na 4,2 %. V roce 2020 podíl zdrojů ze zahraničí činil 7,5 %.

³ Jedná se o průměrný evidenční počet zaměstnanců na plný pracovní úvazek věnovaný výzkumným a vývojovým činnostem (jeden FTE se rovná jednomu roku práce zaměstnance na plný úvazek, který se na sto procent věnuje výzkumné a vývojové činnosti).

Graf 3.11 Výdaje na výzkum a vývoj v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

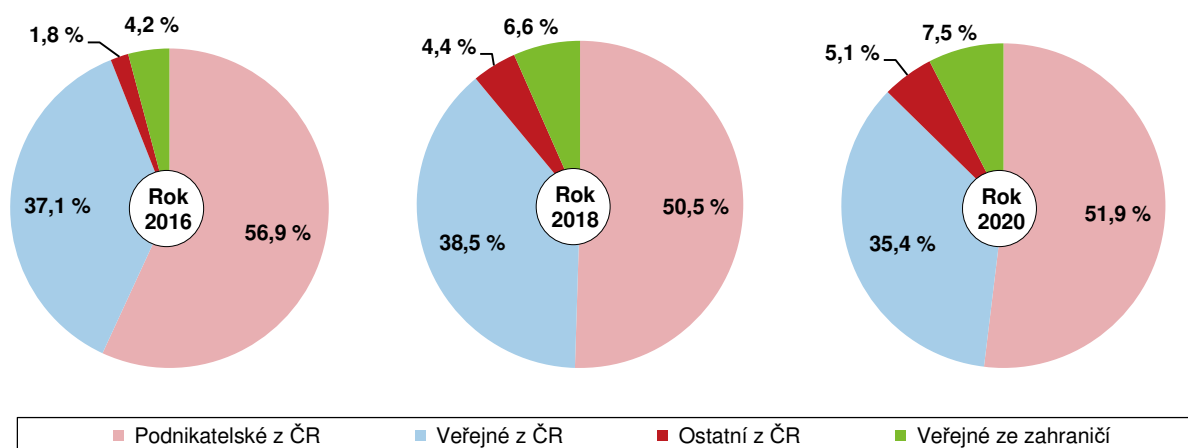

Největší část prostředků přímé veřejné podpory mířila do vysokého školství.

Ze státního rozpočtu bylo na přímou veřejnou podporu VaV v kraji v roce 2020 vynaloženo 7,0 mld. Kč, tedy o 0,6 mld. více než v roce 2019. Největší objem prostředků z veřejné podpory, a to 4,5 mld. Kč, směřoval do výzkumu prováděného na veřejných vysokých školách, veřejné výzkumné instituce získaly 1,2 mld. Kč.

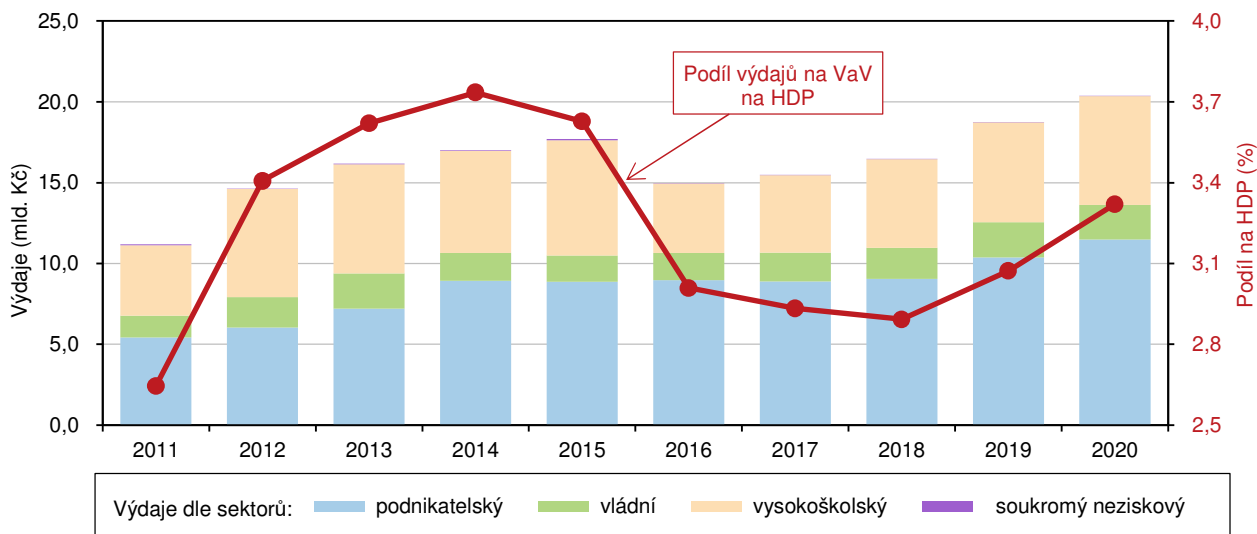
Graf 3.12 Struktura zdrojů financování výdajů na výzkum a vývoj v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Graf 3.13 Výdaje VaV podle sektorů provádění, podíl výdajů na VaV na HDP v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Pro podnikatelský sektor je zpravidla určena největší část výdajů na výzkum a vývoj.

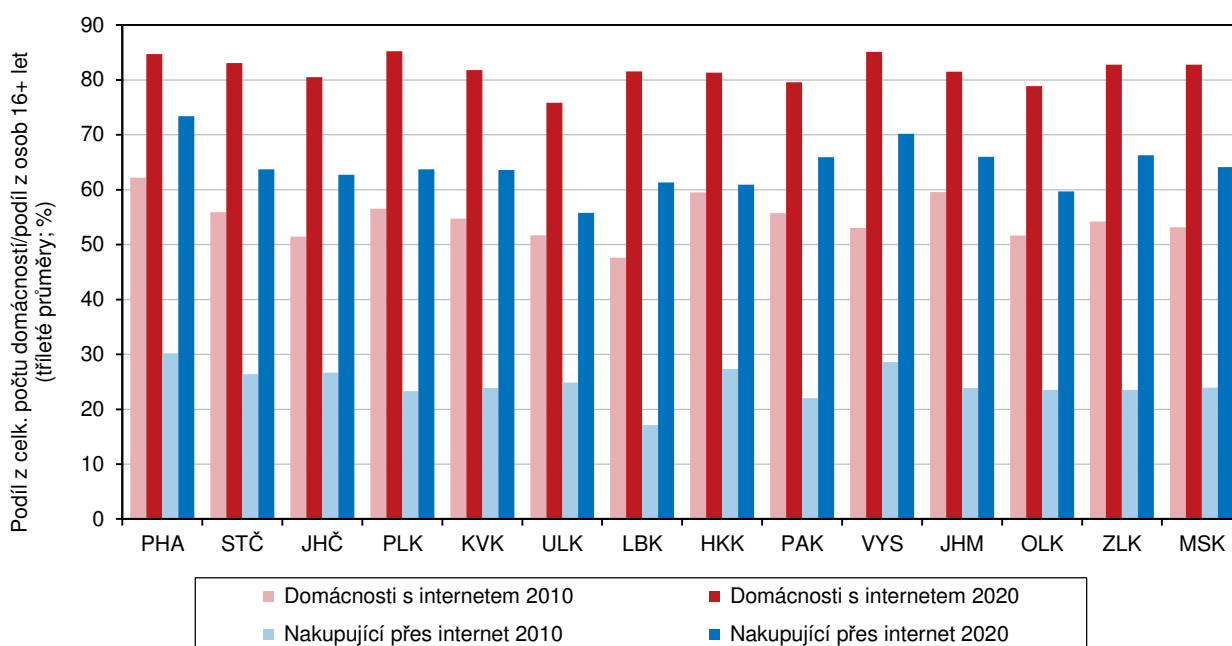
Největší část výdajů na výzkum a vývoj v Jihomoravském kraji byla v minulých letech určena pro podnikatelský sektor, výjimkou byl rok 2012 s převahou vysokoškolského sektoru provádění. V roce 2020 do podnikatelského sektoru mířilo 56,3 % výdajů a do sektoru vyššího odborného a vysokého školství 33,0 %.

Osobní počítač a přístup k internetu nemá jen pětina domácností Jihomoravského kraje.

Podle šetření o využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech bylo v roce 2020⁴ 79,6 % domácností v Jihomoravském kraji vybaveno osobním počítačem a 81,5 % domácností mělo přístup k internetu. Meziročně došlo v obou případech jen k mírnému zvýšení procenta vybavenosti domácností, a to o 0,2 bodu u vybavenosti počítači a o 0,1 bodu u přístupu k internetu. Posun v této oblasti je spíše patrný ze srovnání nynějších hodnot se situací např. v roce 2010, kdy počítač mělo 62 % domácností v kraji a přístup k internetu jen 60 % domácností.

Graf 3.14 Domácnosti s připojením k internetu a jednotlivci nakupující přes internet podle krajů

Zdroj: ČSÚ

Kdo je uživatelem internetu?

Zajímavý pohled nabízí socio-demografické členění uživatelů internetu v kraji, kdy je uváděn podíl z příslušné kategorie – podle pohlaví je v kraji více uživatelů internetu mezi muži (81,6 %), mezi ženami je to podíl 78,4 %. V dělení podle věku je nejvyšší podíl mezi osobami ve věku 16 až 34 let (99,0 %), u osob ve věku 35 až 54 let je to 96,0 % a u starších 55 let pak 52,4 %. V členění podle ekonomické aktivity používá internet 40,4 % důchodců a očekávaně 100 % studentů. Podle dosaženého vzdělání používá internet 99,6 % osob s vysokoškolským vzděláním.

Stále ve větší míře se rozvíjí internetové bankovníctví a nakupování po internetu.

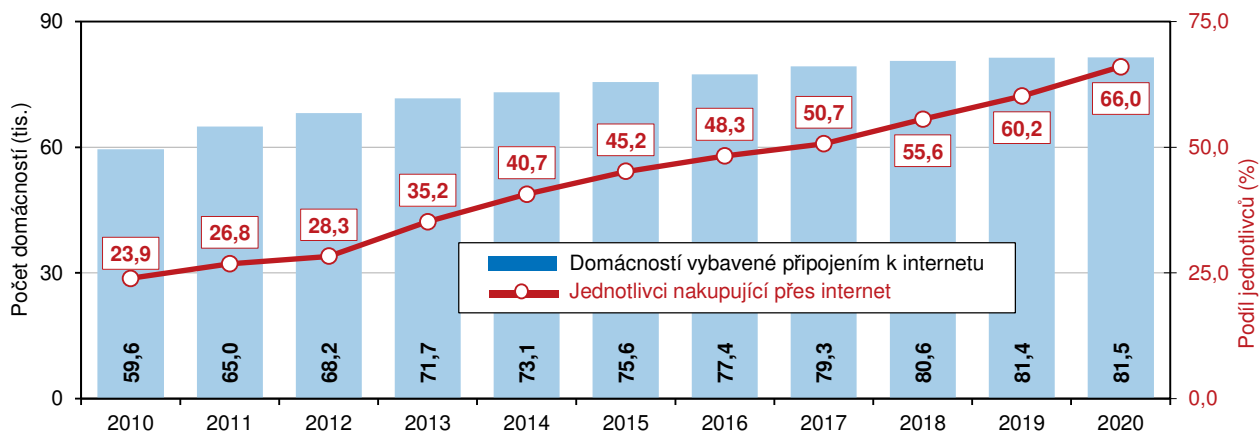
Mezi uživateli internetu v kraji výrazně vzrostl podíl nakupujících přes internet a uživatelů internetového bankovníctví. Zatímco v roce 2010 podíl využívajících tyto možnosti nedosahoval v obou případech ani 24 %, v roce 2020 využívaly tyto produkty již dvě třetiny uživatelů internetu.

⁴ Údaje jsou zjišťovány jedenkrát ročně, z důvodu vyšší reprezentativnosti jsou data v regionálním členění publikována za tříleté průměry (hodnota uvedená za rok 2020 je průměrem hodnot zjištěných v šetření ve 2. čtvrtletí let 2019, 2020 a 2021).

Graf 3.15 Domácnosti s připojením k internetu a jednotlivci nakupující přes internet v kraji

Zdroj: ČSÚ

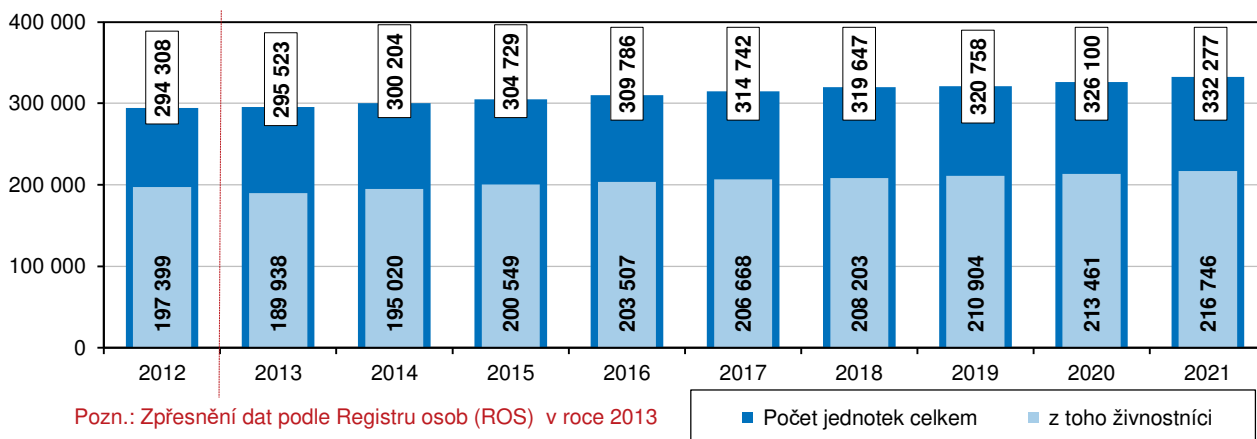
Ekonomické subjekty

V registru ekonomických subjektů bylo evidováno více než 332 tisíc jednotek se sídlem v kraji.

Údaje v registru ekonomických subjektů (RES) byly v roce 2013 zpřesněny podle Registru osob (ROS), údaje do roku 2012 tak nejsou s následujícími roky srovnatelné. V RES bylo k 31. 12. 2021 evidováno více než 332 tisíc subjektů se sídlem v Jihomoravském kraji (3. nejvyšší počet mezi kraji, 11,1 % z republikového celku). Meziročně se jejich počet zvýšil o 6,2 tis. jednotek (o 1,9 %).

Graf 3.16 Registr ekonomických subjektů v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Mezi fyzickými osobami převažují živnostníci, mezi právníckými osobami je nejvíce společností s ručením omezeným.

V registru kraje bylo 237,9 tis. fyzických osob (71,6 % celku) a 94,3 tis. právníckých osob. Mezi fyzickými osobami převažují živnostníci (216,7 tis., tj. 91,1 % fyzických osob), mezi právníckými osobami je nejvíce společností s ručením omezením (60,6 tis., tj. 64,3 % z počtu právníckých osob). Meziročně se počet živnostníků zvýšil o 3,3 tis. (o 1,5 %), počet společností s ručením omezeným vzrostl o 2,5 tis. (o 4,2 %).

Nižší intenzita podnikatelské aktivity.

Počet živnostníků v Jihomoravském kraji byl mezi kraji sice 3. nejvyšší, ukazatel intenzity podnikatelské aktivity (přepočtení živnostníků na 1 000 obyvatel) byl ale průměrný - mezi ostatními kraji 7. nejvyšší, resp. 8. nejnižší.

V roce 2021 v registru přibýlo 8 tisíc živnostníků.

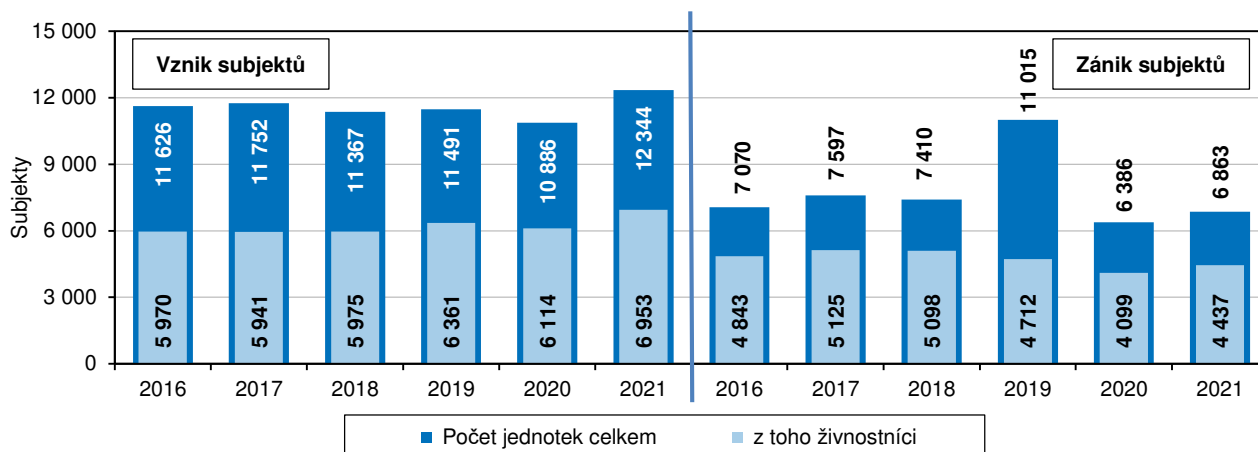
V roce 2021 v kraji vzniklo 12,3 tis. nových subjektů, z toho bylo 8,0 tis. fyzických osob (7,0 tis. živnostníků). Zaniklo 6,9 tis. subjektů, z tohoto počtu bylo 5,2 tis. fyzických osob (4,4 tis. živnostníků). Počty vzniklých subjektů se proti roku 2020 zvýšily o 13,4 %, počet zaniklých subjektů vzrostl o 7,5 %.

Údaj o počtu zaměstnanců chybí u více než poloviny jednotek, v kraji je ale 38 podniků s tisíci a více zaměstnanci.

U nadpoloviční většiny jednotek RES v kraji v roce 2021 není uveden údaj o počtu zaměstnanců (189,1 tis., tj. 56,9 % celku), dalších 109,1 tis. jednotek (32,8 %) bylo bez zaměstnanců. Strukturu dotváří podniky se zaměstnanci – 27,1 tis. mikropodniků (1 až 9 zaměstnanců), 5,5 tis. malých podniků (10 až 49 zaměstnanců), 1,3 tis. středních podniků (50 až 249 zaměstnanců). V kraji sídlí 237 podniků s 250 a více zaměstnanci (velké podniky), z tohoto počtu bylo 38 podniků v kategorii 1 000 a více zaměstnanců.

Graf 3.17 Vznik a zánik ekonomických subjektů v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

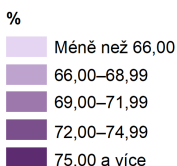
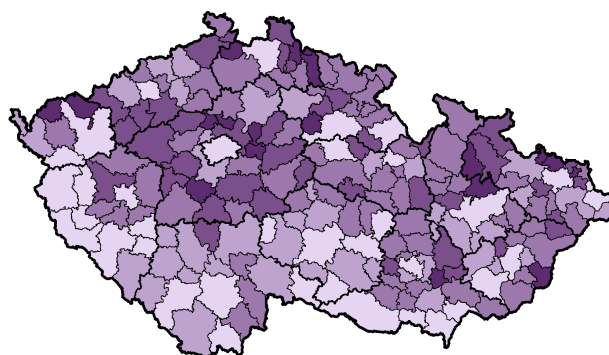
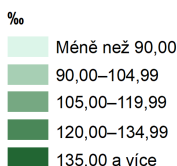
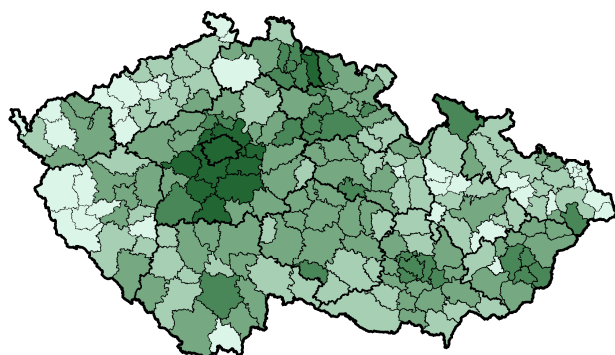
Nejvíce subjektů se zabývá velkoobchodem a maloobchodem, opravami a údržbou motorových vozidel.

Ve struktuře podle převažující činnosti CZ-NACE bylo nejvíce subjektů zabývajících se velkoobchodem a maloobchodem, opravami a údržbou motorových vozidel. Na konci roku 2021 jich bylo evidováno 60,4 tis. Přestože se jejich počet meziročně snížil o 1,7 %, tvořily téměř pětinu z celkového počtu subjektů. Celkem 43,8 tis. subjektů (13,2 %) mělo jako převažující činnost průmysl. Stavebnictvím se zabývalo 39,5 tis. subjektů (11,9 %).

Živnostníci *) ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností k 31. 12. 2021

Na 1 000 obyvatel ve věku 18 a více let

Podíl na ekonomických subjektech se zjištěnou aktivitou

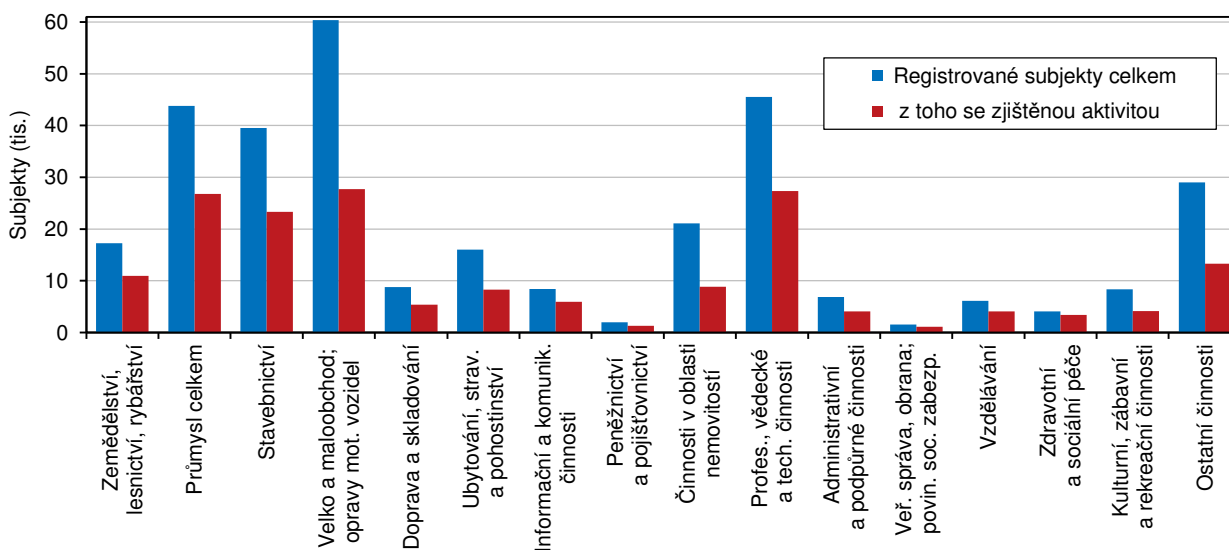
*) Osoby podnikající dle živnostenského zákona se zjištěnou aktivitou a sídlem na daném území

Zdroj: ČSÚ

Graf 3.18 Ekonomické subjekty podle převažující ekonomické činnosti v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2021 (subjekty s uvedenou činností)

Zdroj: ČSÚ

Z hlediska statistického využití je více než polovina jednotek aktivních.

V RES jsou uvedeny všechny jednotky bez ohledu na jejich ekonomickou aktivitu. Užší soubor (z hlediska statistického využití) tvoří subjekty se zjištěnou aktivitou (podle informací ze statistických zjišťování nebo z administrativních zdrojů vykazují ekonomickou činnost). Ke konci roku 2021 byla v kraji zjištěna aktivita 181,1 tis. jednotek (54,5 % z celkového počtu subjektů v RES v kraji), z toho bylo 113,2 tis. podnikatelů (živnostníci a zemědělní podnikatelé).

Zemědělství, lesnictví

Hodnota zemědělské produkce v roce 2020 meziročně vzrostla o 3,4 %.

Finanční ukazatele souhrnného zemědělského účtu za rok 2021 dosud nejsou k dispozici. Lze uvést pouze předběžné výsledky za rok 2020, kdy objem zemědělské produkce v kraji dosáhl 13,42 mld. Kč (ve stálých cenách roku 2000). Částku 8,23 mld. Kč tvořila rostlinná produkce a 4,10 mld. Kč živočišná produkce. Proti roku 2019 byl objem finančních ukazatelů o 437,7 mil. Kč vyšší (o 3,4 %). Objem zemědělské produkce v roce 2020 vyjádřený v běžných cenách, dosáhl hodnoty 17,8 mld. Kč, což v přepočtu na 1 hektar obhospodařované zemědělské půdy činilo 49,5 tis. Kč. Přepočtený údaj byl mezi kraji 3. nejvyšší (po Pardubickém kraji a Kraji Vysočina). Nejúspěšnějším rokem v zemědělství Jihomoravského kraje byl v minulých letech rok 2008, kdy objem zemědělské produkce dosáhl 14,5 mld. Kč (ve stálých cenách roku 2000).

Úspěšná sklizeň obilovin díky nárůstu hektarových výnosů a dobré úrodě kukuřice.

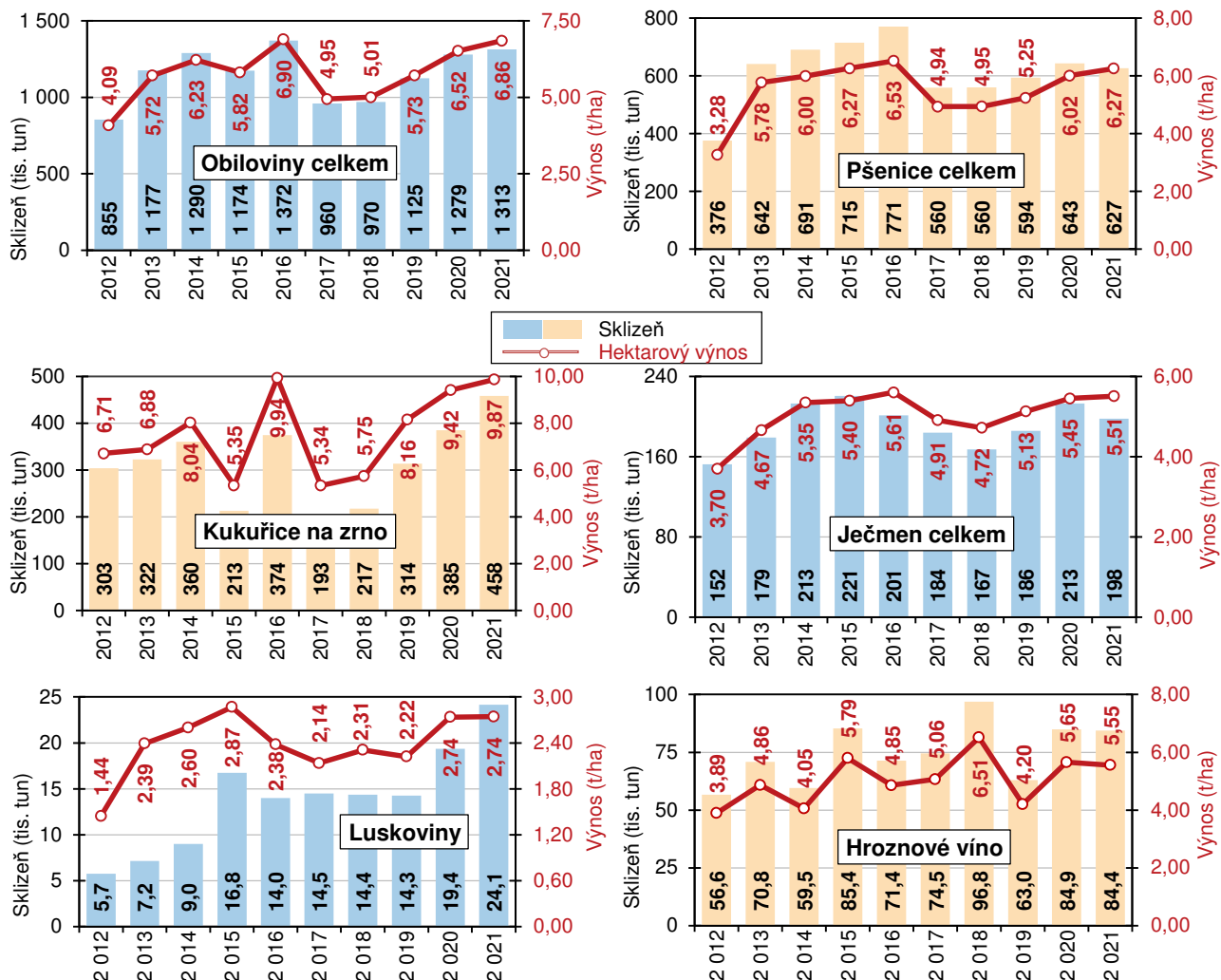
Výsledky sklizně zemědělských plodin v roce 2021 byly ve srovnání s rokem předešlým příznivější. V kraji bylo sklizeno 1,31 mil. tun obilovin, což byl po Středočeském kraji 2. nejvyšší objem v mezikrajském srovnání. Úroda obilovin byla meziročně vyšší o 2,7 %. Vyšší úroda byla dílem nárůstu hektarového výnosu o 5,1 % na 6,86 t/ha, když sklizňové plochy 191,6 tis. hektarů byly o 2,3 % nižší. Celkové navýšení sklizně lze přičíst především dobré úrodě kukuřice na zrno.

Pokles objemu sklizně pšenice ozimé a ječmene jarního byl výsledkem snížení rozlohy sklizňových ploch.

Stěžejní plodinou základních obilovin v kraji je pšenice ozimá a ječmen jarní. Oběma plodinám byl společný vývoj – snížení sklizňových ploch, snížení objemu sklizně i přes navýšení hektarových výnosů. Pšenice ozimá byla sklizena z 91,3 tis. ha (o 13,0 % nižší plocha), sklizeň 585,1 tis. tun byla nižší o 7,9 %, výnos 6,41 t/ha byl vyšší o 5,9 %. Ječmene jarního bylo z plochy 25,2 tis. ha (o 10,2 % nižší) sklizeno 132,3 tis. tun (méně o 8,6 %), výnos 5,25 t/ha byl vyšší o 1,8 %.

Graf 3.19 Sklizeň a sklizňové plochy vybraných zemědělských plodin v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Dařilo se kukuřiči na zrno, její hektarový výnos byl za posledních 10 let 2. nejvyšší.

Jihomoravský kraj je největším pěstitelem kukuřice na zrno. Sklizeň dosáhla 458,2 tis. tun, což představuje 46,4 % republikového celku. Meziroční navýšení úrody této plodiny v kraji o 73,7 tis. tun (o 19,2 %) zajistil jak vyšší hektarový výnos (zvýšení o 0,46 t, tj. o o 4,8 %, na 9,87 t/ha), tak i rozšíření sklizňové plochy ze 40,8 tis. ha v roce 2020 na 46,4 tis. ha v roce 2021 (o 13,7 %). Hektarový výnos byl za posledních 10 let po roce 2016 druhý nejvyšší.

Zásadou rozšíření osevní plochy se sklídilo více luskovin.

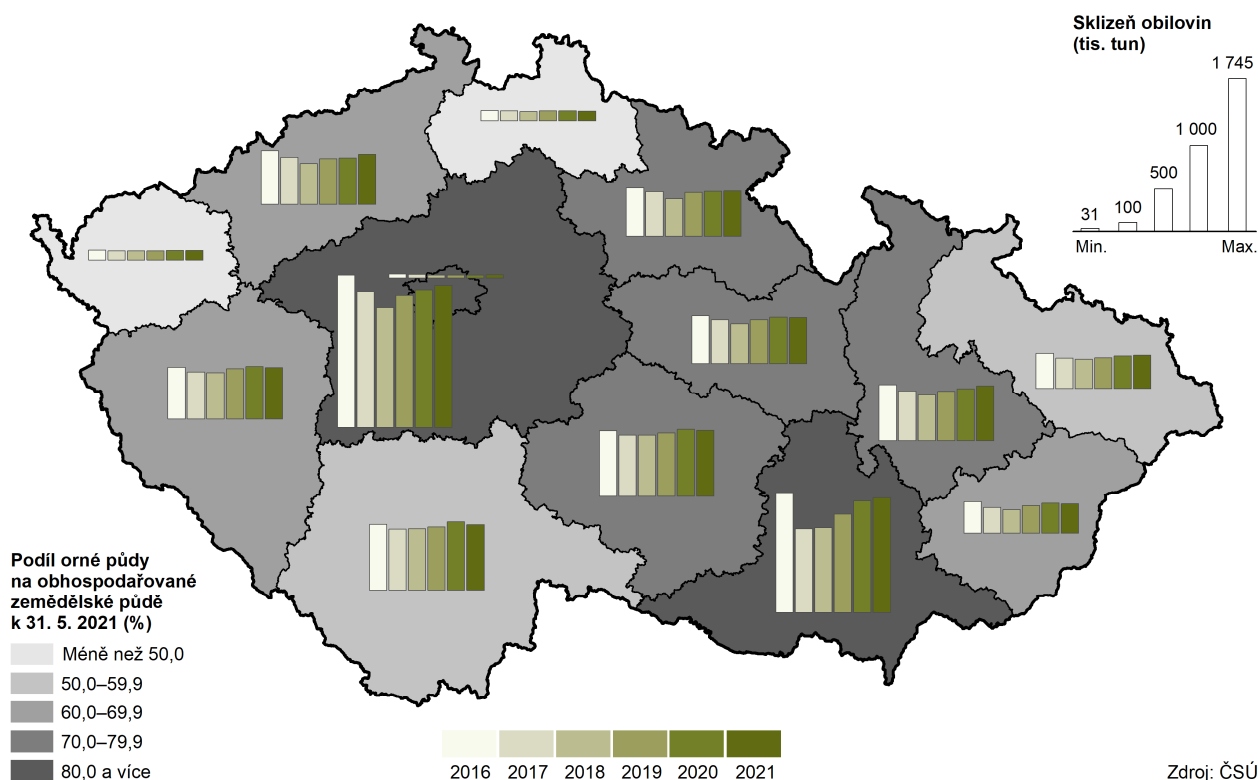
Kraj je 2. největším pěstitelem luskovin (po Středočeském kraji), sklídilo se jich více z vyšší výměry při téměř stejném výnosu. Ze sklizňové plochy 8,8 tisíc hektarů bylo sklizeno 24,1 tis. tun luskovin (21,6 % republikového celku). Plocha, z níž byly v kraji luskoviny sklizeny, byla proti roku 2020 o 1,7 tis. ha vyšší (o 24,2 %). Sklizeň vzrostla také téměř o čtvrtinu (o 24,5 %), hektarový výnos 2,74 tun luskovin z hektaru byl ve srovnání se skutečností roku 2020 vyšší jen o 0,2 %.

Dařilo se i při pěstování vinné révy, i když objem sklizně i výnos byly meziročně nepatrně nižší.

V Jihomoravském kraji, který je největší vinařskou oblastí v ČR, se v roce 2021 rozkládaly vinice plodné na ploše 15,2 tis. ha, což je 93,0 % republikového celku. Hektarový výnos 5,55 tun byl jen o 1,7 % nižší než v roce 2020. V kraji bylo sklizeno 84,4 tis. tun hroznového vína s mírným meziročním poklesem 0,6 %. Z uvedeného grafu je zřejmé, že úrodné roky (2015, 2018, 2020 i 2021) se střídaly s roky průměrnými či neúrodnými (2012, 2014, 2019).

Skližeň obilovin v krajích v letech 2016 až 2021

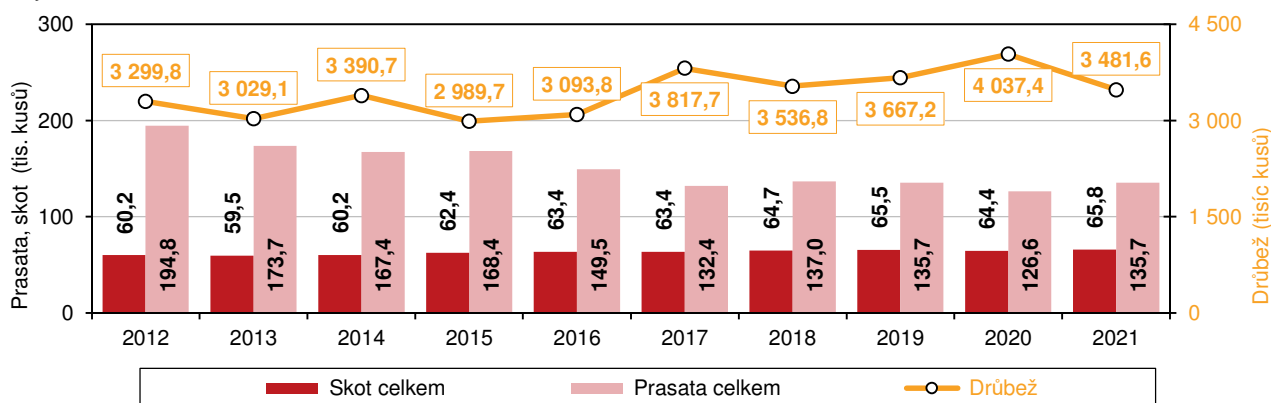

Změny stavů skotu, prasat a drůbeže v uplynulém období.

Chovy hospodářských zvířat (podle soupisu k 1. 4.) v kraji do roku 2013 vykazovaly postupný pokles. V letech 2014 až 2019 a v roce 2021 se mírně navyšovaly stavy skotu, stav v roce 2021 byl nejvyšší od roku 2009. Pokles stavu prasat přetrvával s výjimkou roku 2015, 2018 a právě roku 2021. Stavy drůbeže se nejvýrazněji zvýšily v roce 2017 a v roce 2020.

Graf 3.20 Stavů skotu, prasat a drůbeže v Jihomoravském kraji (stav k 1. 4.)

Zdroj: ČSÚ

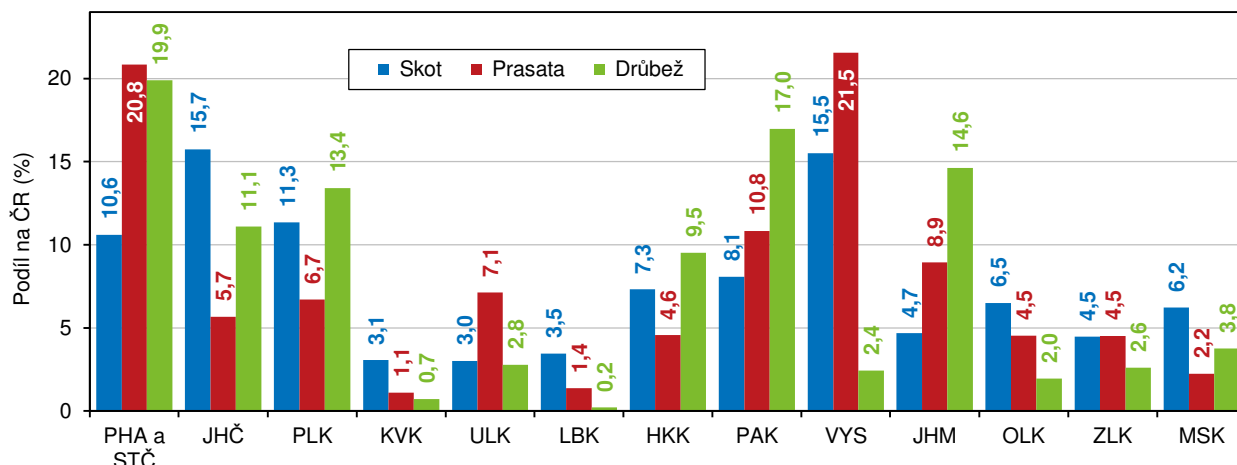

Meziroční nárůst stavů skotu a prasat, snížení stavu drůbeže.

Podle soupisu hospodářského zvířectva k 1. 4. 2021 tak v kraji bylo celkem 65,8 tis. kusů skotu (o 1,4 tis. kusů více než před rokem), 135,7 tis. kusů prasat (o 9,1 tis. více) a 3,5 mil. kusů drůbeže (meziročně o 555,8 tis. kusů méně). Na republikovém chovu drůbeže se Jihomoravský kraj podílel 14,6 % (3. nejvyšší podíl mezi krají), na stavu prasat podílem 8,9 % (4. nejvyšší podíl) a na stavu skotu podílem 4,7 % (až 9. nejvyšší podíl mezi krají).

Graf 3.21 Podíl krajů na stavech skotu, prasat a drůbeže chovaných v České republice k 1. 4. 2021

Zdroj: ČSÚ

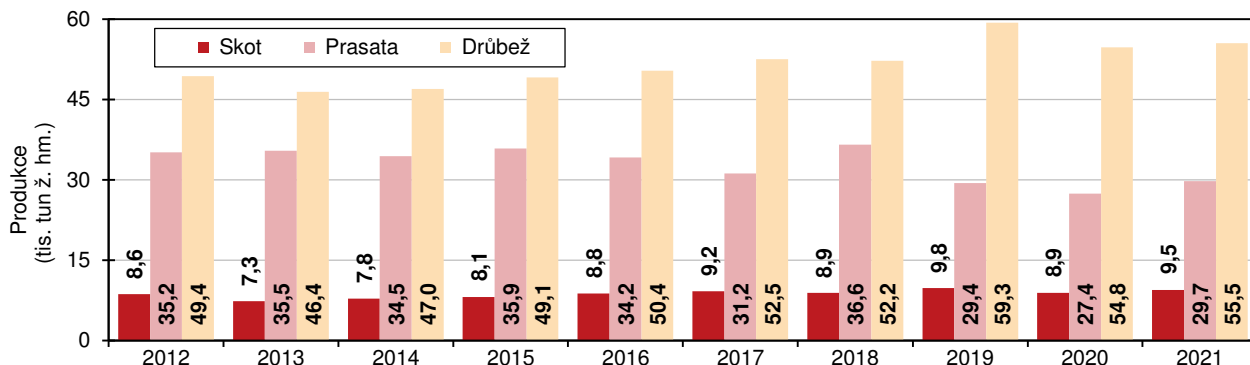

Změny ve stavech zvířat se promítly do jejich užítkovosti.

Meziroční změny ve stavech hospodářských zvířat se promítly i do změn hodnot užítkových ukazatelů chovu. Zvýšení stavu skotu doprovázel růst produkce jatečného skotu i růst produkce mléka. Zvýšení stavů prasat se promítlo ve zvýšení produkce jatečných prasat. Pokles stavu drůbeže se do užítkových ukazatelů promítl poklesem snášky vajec, u produkce jatečné drůbeže byl zaznamenán mírný nárůst.

Graf 3.22. Produkce jatečných zvířat v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

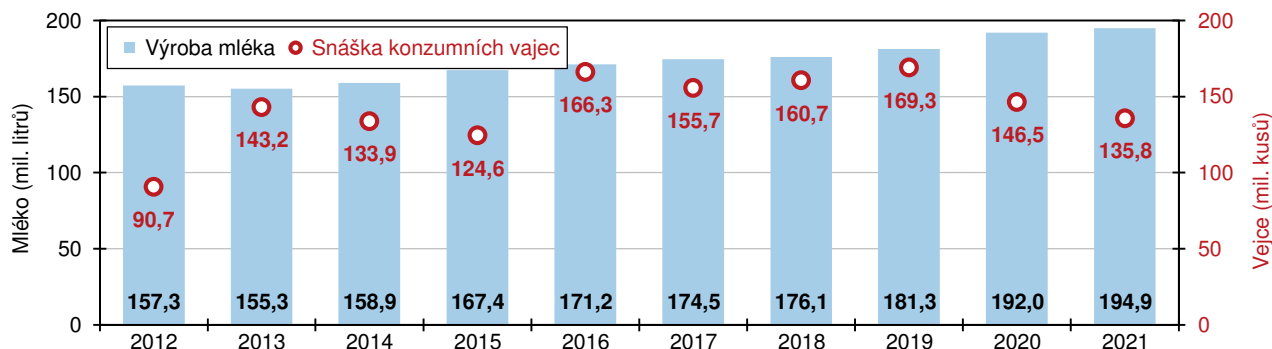

Nárůst produkce jatečných prasat, skotu i drůbeže.

V kraji bylo v roce 2021 vyprodukováno 9,5 tis. tun živé hmotnosti (t ž. hm.) jatečného skotu (meziroční nárůst o 6,6 %), 29,7 tis. t ž. hm. jatečných prasat (+ 8,4 %) a 55,5 tis. t ž. hm. jatečné drůbeže (+1,4 %). Bylo vyrobeno 194,9 mil. litrů mléka (+1,5 %) a 135,8 mil. kusů konzumních vajec (-7,3 %).

Graf 3.23. Produkce mléka a vajec v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Lesní pozemky tvoří 28 % rozlohy kraje.

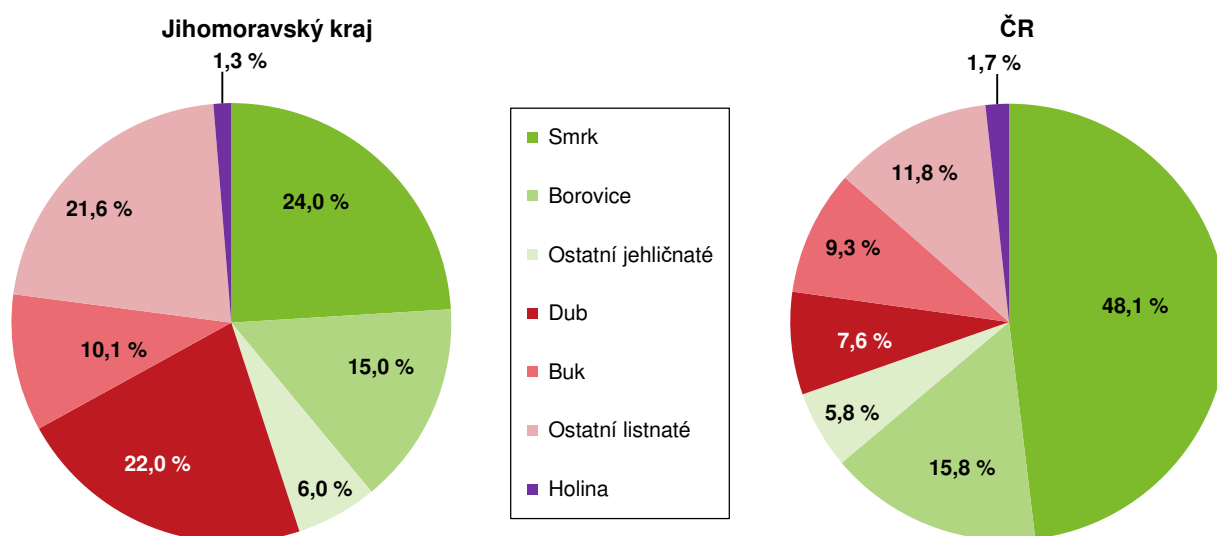
Na konci roku 2020 se lesní pozemky rozkládaly na ploše 201,8 tis. hektarů (7,5 % z plochy lesů v ČR) a tvořily 28,0 % rozlohy Jihomoravského kraje (lesní pozemek je pozemek s lesním porostem, lesní průsek, nezpevněné cesty). Meziročně se plocha lesních pozemků zvýšila jen o 8 hektarů.

Zvyšuje se podíl listnatých dřevin, plocha listnatých dřevin je mezi kraji nejvyšší.

Porostní plochy dřevin celkem tvořily 97,4 % lesních pozemků (196,9 tis. ha). Podle údajů z Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů jehličnaté dřeviny v kraji zaujímaly plochu 86,3 tis. ha (z toho 46,1 tis. ha smrk a 28,7 tis. ha borovice), listnaté dřeviny plochu 103,1 tis. hektarů (z toho 41,9 tis. ha dub a 19,4 tis. ha buk). Plocha listnatých dřevin je mezi kraji nejvyšší a tvoří 13,8 % úhrnu ČR. Podíl plochy listnatých dřevin na celku se zvýšil z 50,0 % v roce 2008 na 54,4 % v roce 2021. Zvyšování podílu listnatých dřevin je potřebné, neboť listnaté dřeviny se vyznačují vyšší odolností vůči povětrnostním vlivům, suchu a hmyzím škůdcům.

Graf 3.24 Druhá skladba dřevin lesních porostů v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2021

Zdroj: ČSÚ

Při zalesňování je nejvíce vysazován buk a dub.

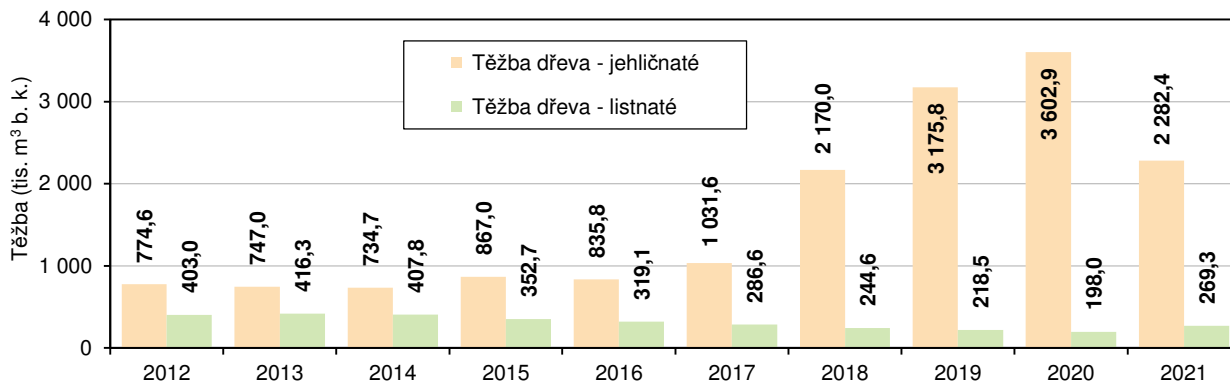
Skladbu lesních porostů ovlivňuje struktura těžby dřeva a následné zalesňování. Vývoj v posledních letech je ale především důsledkem likvidace kůrovcové kalamity. Rozloha zalesněné půdy v Jihomoravském kraji se čtvrtým rokem navyšuje. V roce 2019 bylo zalesněno celkem 3 855 ha půdy, což je více než dvojnásobek hodnoty z roku 2018. V roce 2020 dosáhla zalesněná plocha 4 500 ha a v roce 2021 dosud rekordních 5 037 ha (po Kraji Vysočina 2. největší). V kraji byly při výsadbě v posledních letech upřednostněny listnaté dřeviny, v roce 2021 jejich podíl na celku dosáhl 63,5 %. Listnaté dřeviny byly vysazeny na 3 197 ha, z toho dub na 1 261 ha a buk na 1 262 ha. Jehličnany byly vysazeny na 1 840 ha, z toho 1 028 ha zabíral smrk a 396 ha borovice.

Nejvyšší objem dřeva byl vytěžen v roce 2020.

Objem vytěženého dřeva celkem v Jihomoravském kraji od roku 2017 postupně narůstal, maxima dosáhl v roce 2020, kdy bylo vytěženo 3 800,9 tis. m³ dřeva. V roce 2021 těžba meziročně poklesla téměř o třetinu na 2 551,7 tis. m³. Tato hodnota je o 5,7 % vyšší proti skutečnosti roku 2018, kdy se v jihomoravských lesích rozšířila hmyzová kalamita.

Graf 3.25 Těžba dřeva v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

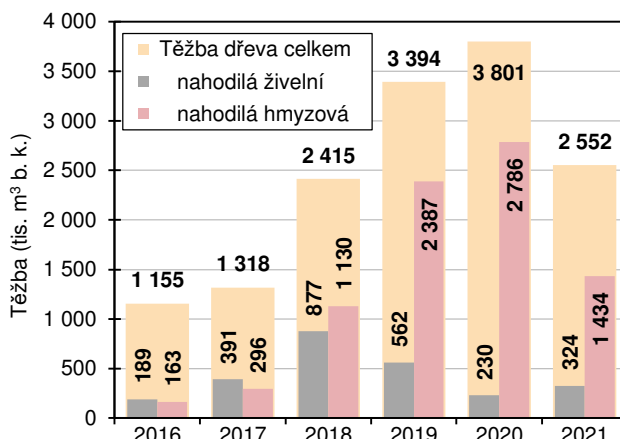
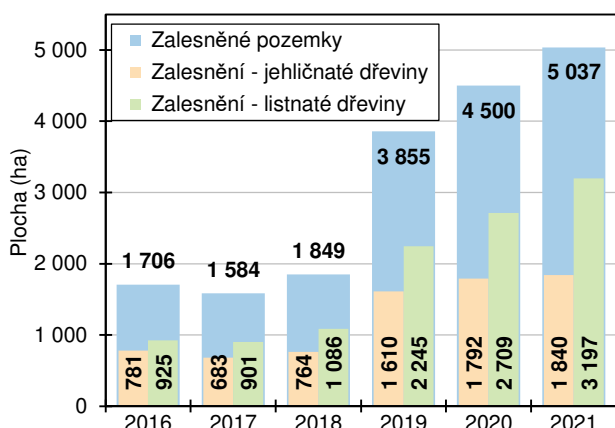

Objem vytěžených listnatých dřevin byl mezi kraji druhý nejvyšší.

V roce 2021 se v kraji vytěžilo 2 282,4 tis. m³ dřeva jehličnatých dřevin, což je o 1 320,5 tis. m³ dřeva méně v porovnání s rokem 2020. Ve struktuře vytěžených jehličnatých dřevin podle druhu tvoří dřevo smrkové 81,1 %, dřevo borovicové 11,0 %. Těžba listnatých dřevin překročila skutečnost roku 2020 o 36,0 % a dosáhla 269,3 tis. m³ dřeva. Tento objem je v mezikrajském porovnání po Olomouckém kraji druhý největší. Jihomoravský kraj je v ČR předním producentem dubového dřeva, kterého se vytěžilo 88,2 tis. m³. Proti roku 2020 se těžba tohoto dřeva navýšila o 29,5 %. Bukového dřeva se v roce 2021 získalo 96,9 tis. m³ s meziročním navýšením o 46,1 tis. m³.

Graf 3.26 Zalesněná plocha a nahodilá těžba dřeva v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Objem nahodilé hmyzové těžby byl proti roku 2020 jen poloviční.

V Jihomoravském kraji bylo v roce 2021 zpracováno 324,5 tis. m³ dřeva z nahodilé těžby z důvodu živelných příčin, v roce předchozím to bylo 230,4 tis. m³. Kvůli hmyzové kalamitě bylo v kraji zpracováno 1 434,2 tis. m³ dřeva (polovina, resp. 51,5 % skutečnosti roku 2020), mezi kraji to ale byl 4. největší objem. Nejrozsáhlejší těžba z těchto důvodů se uskutečnila v Kraji Vysočina, a to 5 992,3 tis. m³ dřeva, což bylo 32,3 % republikové těžby tohoto druhu.

Průmysl, energetika

Tržby velkých průmyslových podniků po 2 letech poklesu opět meziročně vzrostly.

V roce 2021 v Jihomoravském kraji sídlilo celkem 249 průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci (nejvyšší počet mezi kraji). Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb průmyslového povahy (bez DPH, dále jen „tržby“) dosáhly v těchto podnicích 254,5 mld. Kč (běžné ceny). Objem tržeb byl mezi kraji 6. nejvyšší a tvořil 6,5 % republikového celku. V letech 2013 až 2018 docházelo každoročně ke zvyšování objemu tržeb, tržby vyjádřené v běžných cenách v roce 2018 činily

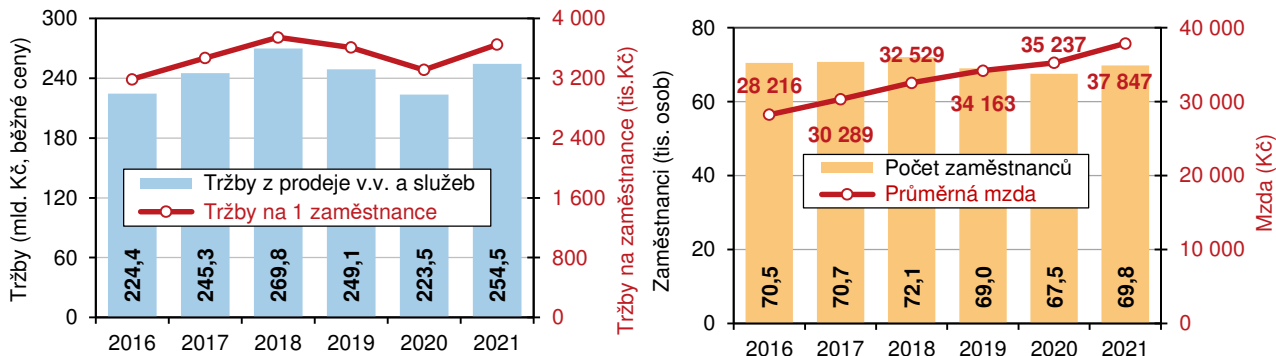

Tržby rostly ve 12 krajích ČR.

dosavadní maximum, a to 269,8 mld. Kč. V letech 2019 a 2020 však byl zaznamenán meziroční pokles, ale skutečnost roku 2021 byla v kraji proti roku 2020 vyšší o 31,0 mld. Kč, tj. o 13,9 %. Meziroční nárůst tržeb byl zaznamenán ve všech krajích s výjimkou Prahy a Pardubického kraje.

Graf 3.27 Průmysl v Jihomoravském kraji (podniky se 100 a více zaměstnanci)

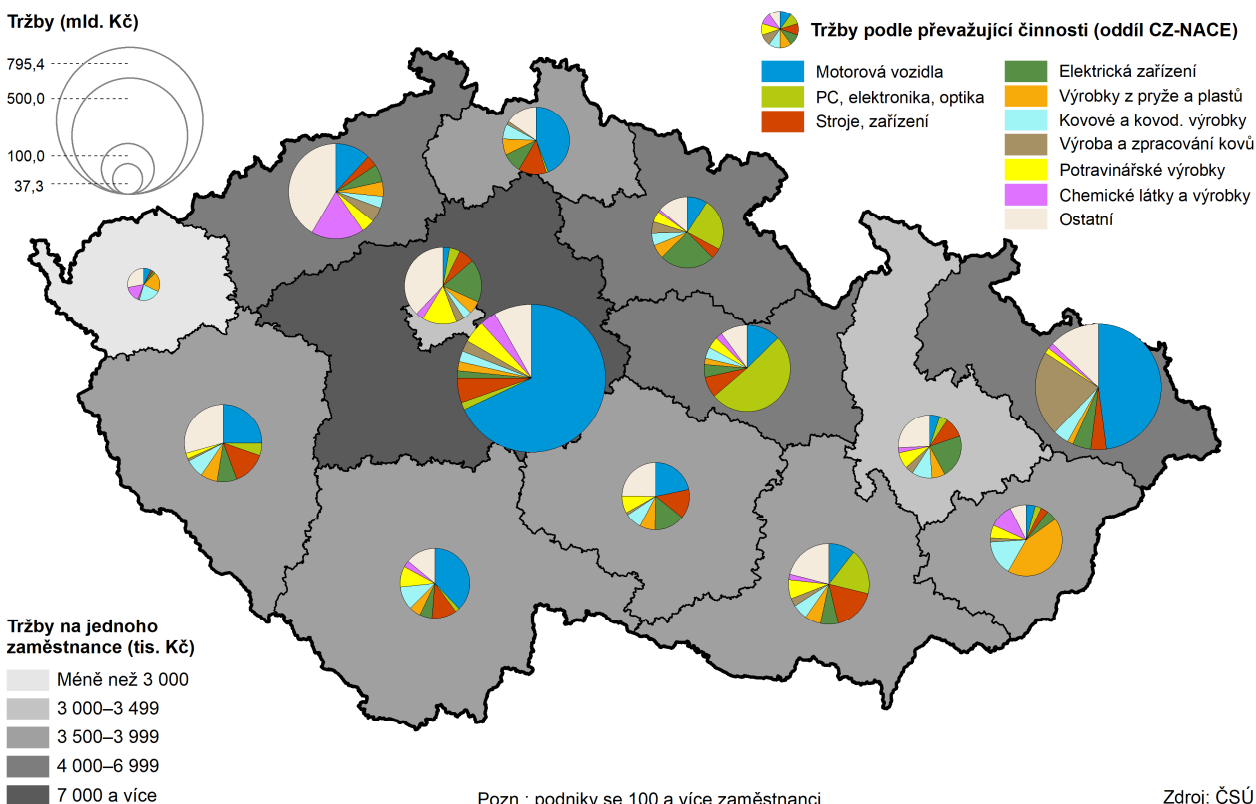
Zdroj: ČSÚ

Více než polovinu tržeb z prodeje tvoří tržby z přímého vývozu výrobků a služeb.

Tržby z přímého vývozu výrobků a služeb průmyslové povahy (dále jen „tržby z vývozu“) v roce 2021 dosáhly hodnoty 143,4 mld. Kč. Vývoj objemu tržeb z vývozu kopíroval vývoj tržeb celkem – po každoročním navýšování dosáhly maxima 161,3 mld. Kč v roce 2018 a tvořily 59,8 % z celkového objemu tržeb. V dalších 2 letech došlo k poklesu těchto tržeb až na 124,3 mld. Kč v roce 2020. Skutečnost roku 2021 ve výši 143,4 mld. Kč byla meziročně o 15,4 % vyšší a tvořila 56,3 % tržeb (proti roku 2020 se podíl zvýšil o 0,7 procentního bodu).

Tržby z prodeje výrobků a služeb průmyslové povahy zpracovatelského průmyslu v krajích v roce 2021

Zvýšil se počet zaměstnanců průmyslových podniků, vzrostla i produktivita práce a průměrné mzdy.

Velké průmyslové podniky zaměstnávaly 69,8 tis. zaměstnanců (fyzické osoby), počet zaměstnanců se meziročně zvýšil o 3,3 %. Produktivita, vyjádřená jako přepočtené tržby na jednoho zaměstnance, meziročně vzrostla o 10,2 % (vysoký nárůst objemu tržeb a nižší nárůst počtu zaměstnanců). Průměrná měsíční mzda v průmyslových podnicích dosáhla částky 37 847 Kč a mezi kraji byla 5. nejvyšší. Proti roku 2020 vzrostla o 7,4 %, ale oproti republikovému průměru byla o 1 412 Kč nižší.

Výsledky průmyslových podniků ve zpracovatelském průmyslu v detailnějším pohledu.

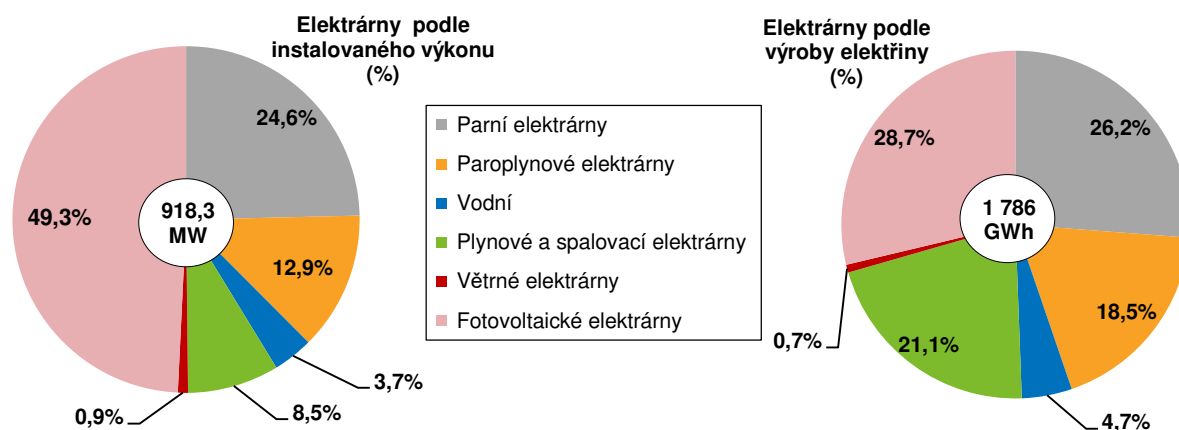
Za rok 2021 je k dispozici i podrobnější pohled na výsledky průmyslu v kraji. Celkem 244 velkých průmyslových podniků v kraji se převažující průmyslovou činností řadilo do zpracovatelského průmyslu. Pracovalo zde 66,6 tis. zaměstnanců. Tržby v roce 2021 dosáhly 236,9 mld. Kč, z toho 143,1 mld. Kč (60,4 % z celku) tvořily tržby z vývozu. Největší část tržeb, a to téměř pětina, byla realizována v průmyslových podnicích, které vyráběly počítače, elektronické a optické přístroje a zařízení (18,2 % z tržeb ve zpracovatelském průmyslu), v tomto odvětví ale bylo zaměstnáno pouze 5,5 % z celkového počtu zaměstnanců zpracovatelského průmyslu. Nejvíce zaměstnanců (19,6 % celku) působilo v podnicích vyrábějících stroje a zařízení jinde neuvedené, na tržbách zpracovatelského průmyslu se toto odvětví podílelo 17,4 % (2. nejvyšší podíl z jednotlivých odvětví).

Instalovaný výkon elektráren a výroba elektřiny v kraji tvořily jen zlomek republikového celku. Největší kapacitou disponují solární elektrárny.

Instalovaný výkon elektrizační soustavy v Jihomoravském kraji v roce 2021 činil 918,3 MW (4,4 % výkonu elektráren ČR, 6. nejnižší podíl mezi kraji). Téměř polovinu instalovaného výkonu elektráren v kraji tvoří fotovoltaické elektrárny. Na území kraje zaznamenaly nejvýraznější rozmach v letech 2009 a 2010. V roce 2009 tvořily tyto elektrárny 23,9 % výkonu a v roce 2010 již 51,0 % instalovaného výkonu. V roce 2009 se instalovaný výkon elektráren celkem v kraji vlivem rozvoje fotovoltaiky zvýšil o 27,8 % a v roce 2010 dokonce o 66,0 %. V dalších letech se instalovaný výkon elektráren již nijak výrazně neměnil. Celková struktura instalovaného výkonu elektráren podle typu je zřejmá z grafu 3.28.

Graf 3.28 Instalovaný výkon a výroba v elektrárnách podle typu v Jihomoravském kraji v roce 2021

Pramen: Energetický regulační úřad

Třetina elektrické energie byla v roce 2021 v kraji vyrobena v elektrárnách využívajících obnovitelné zdroje.

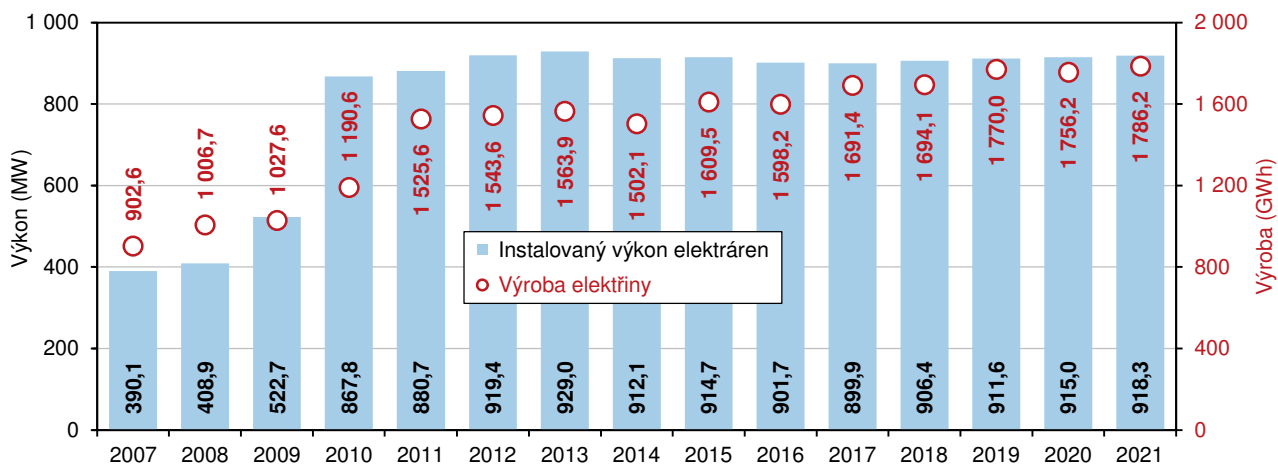
V Jihomoravském kraji v roce 2021 elektrárny vyrobily 1 786,0 GWh elektrické energie, což bylo pouze 2,1 % výroby energie v ČR. Ve srovnání s ostatními kraji to byl podíl 7. nejnižší. Prvenství dlouhodobě patří Ústeckému kraji, zde bylo vyrobeno 23 471,1 GWh elektrické energie, což bylo 27,6 % výroby ČR. Více než třetina elektrické energie v roce 2021 byla v Jihomoravském kraji vyrobena v elektrárnách využívajících „obnovitelné zdroje“ - 28,7 % energie vyprodukovaly fotovoltaické elektrárny, 4,7 % vodní elektrárny a 0,7 % větrné elektrárny. Celkem 26,2 % elektřiny

bylo vyrobeno v parních elektrárnách, 21,1 % v plynových a spalovacích elektrárnách a 18,5 % v paroplynových elektrárnách.

Graf 3.29 Instalovaný výkon elektráren a výroba elektřiny v Jihomoravském kraji

Pramen: Energetický regulační úřad

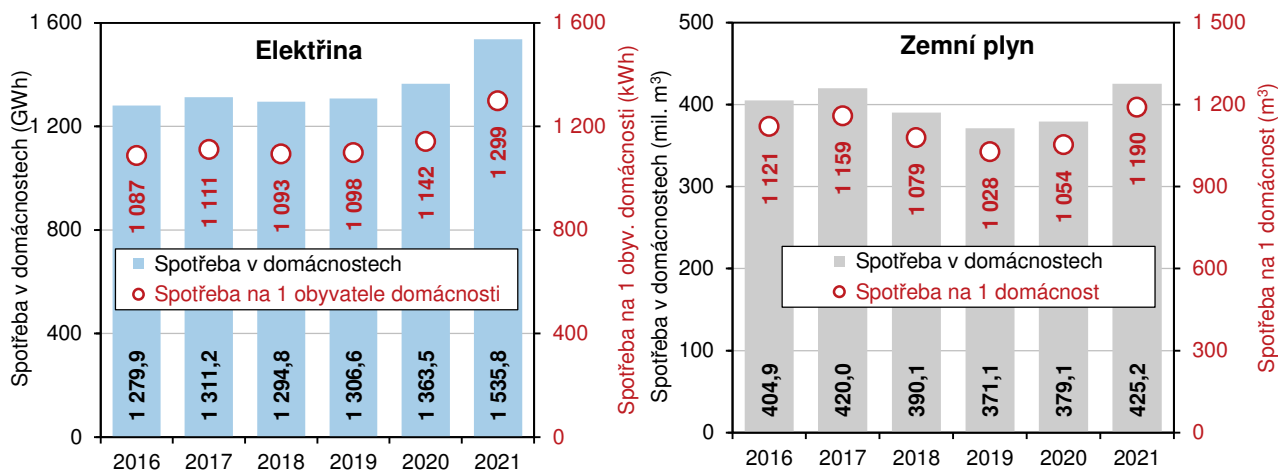

V domácnostech v kraji vzrostla spotřeba elektrické energie.

Zatímco na výrobě elektrické energie v ČR se v roce 2020 Jihomoravský kraj podílel pouze 2 procenty, na spotřebě energie se podílel hodnotou 9,1 %. Spotřeba energie v kraji dosáhla 5 453,1 GWh, meziročně poklesla o 327,9 GWh, tj. o 6,4 %. Výrazný nárůst spotřeby byl zaznamenán v domácnostech, a to o 12,6 %. Jeden obyvatel jihomoravské domácnosti v roce 2021 spotřeboval v průměru 1 299 kWh elektrické energie. Přepočtený údaj ovšem není srovnatelný s předchozími lety vzhledem k promítnutí výsledků SLDB 2021 do počtu obyvatel.

Graf 3.30 Spotřeba elektřiny a zemního plynu v domácnostech v Jihomoravském kraji

Pramen: Energetický regulační úřad

Vzrostla i spotřeba zemního plynu. Nárůst spotřeby energií v domácnostech je zřejmě i důsledek širšího využívání práce z domu a omezení školní výuky.

Jihomoravské domácnosti v roce 2021 spotřebovaly 425,2 mil. m³ zemního plynu, na jednu domácnost tak připadlo v průměru 1 190 m³ plynu. S ohledem na skutečnost, že velká část domácností v Jihomoravském kraji využívá zemní plyn k vytápění, je meziroční kolísání spotřeby závislé na průběhu zimního období. Vyšší spotřebu plynu i elektřiny v domácnostech v roce 2021 lze zřejmě přičíst i opatřením vydaných v souvislosti s pandemickou situací (širší využívání práce z domu, zrušení či omezení výuky ve školách).

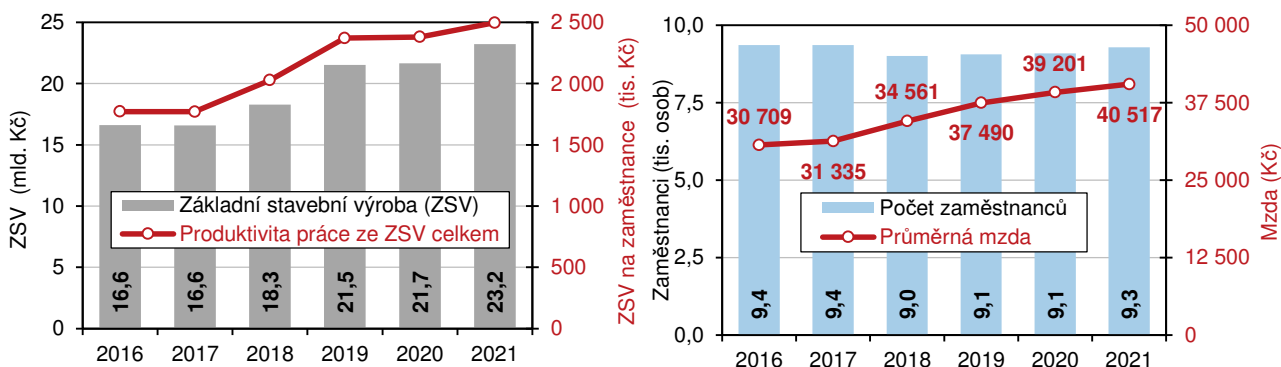
Stavebnictví, stavební povolení

Počet zaměstnanců ve velkých stavebních podnicích se meziročně zvýšil jen nepatrně.

V roce 2021 mělo na území Jihomoravského kraje sídlo 71 středních a velkých stavebních podniků (podniky s 50 a více zaměstnanci), ve kterých bylo zaměstnáno 9,3 tis. osob. Počet zaměstnanců oproti předchozímu roku vzrostl o 193 osob, tj. o 2,1 %. Průměrná měsíční mzda v těchto podnicích dosáhla částky 40 517 Kč (5. nejvyšší mezi kraji), proti roku 2020 vzrostla o 1 316 Kč, tj. o 3,4 % ale proti průměru ČR byla o 1 721 Kč nižší.

Graf 3.31 Stavebnictví v Jihomoravském kraji - podniky s 50 a více zaměstnanci se sídlem v kraji

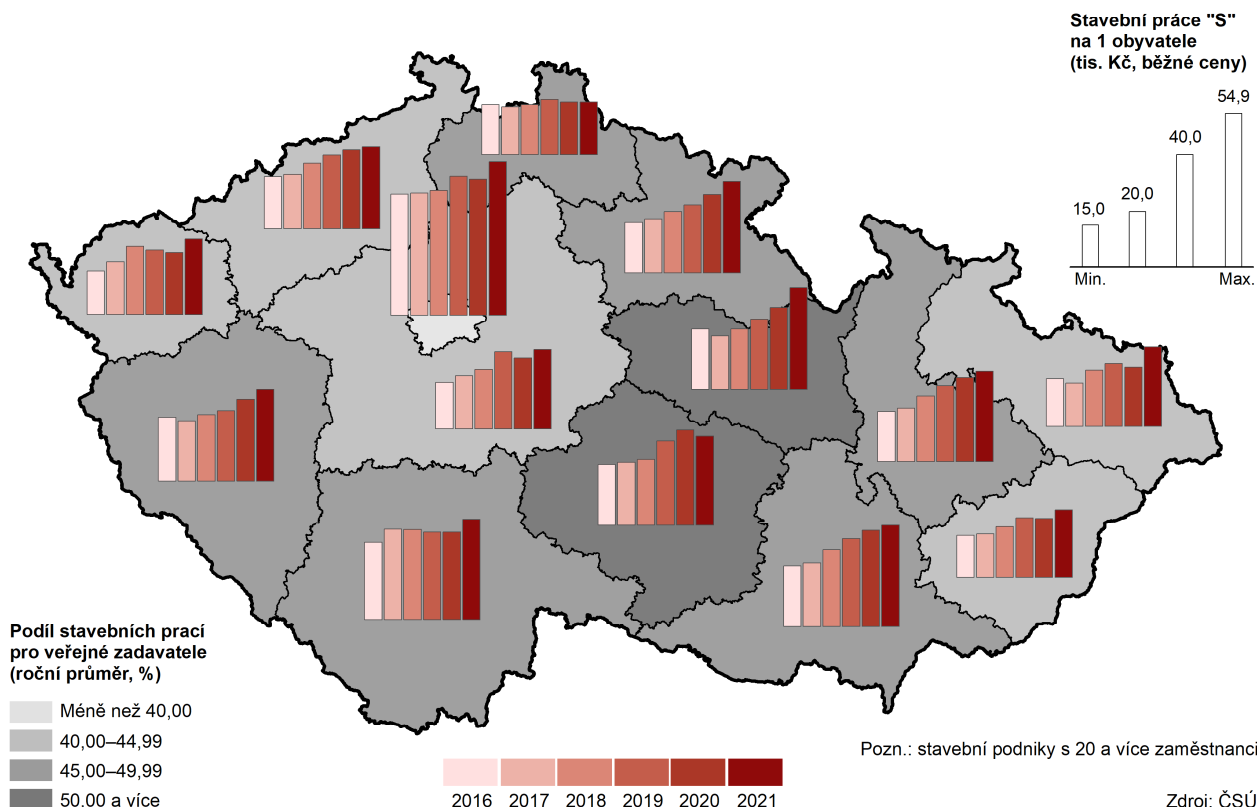
Zdroj: ČSÚ

Nárůst objemu základní stavební výroby, zvýšení bylo vykázáno především u pozemního stavitelství.

Základní stavební výroba (ZSV) dosáhla hodnoty 23,2 mld. Kč v běžných cenách (2. místo v mezikrajském srovnání, 12,2 % republikového celku), proti roku 2020 byla o 7,1 % vyšší (o 1,5 mld. Kč). V roce 2021 jihomoravské podniky realizovaly ve větší míře práce v oblasti inženýrského stavitelství (11,4 mld. Kč), o málo menší objem vykázalo pozemní stavitelství (10,7 mld. Kč). Oproti roku 2020 se objem práce inženýrského stavitelství zvýšil o 3,9 %, u pozemního stavitelství došlo k výraznému nárůstu, a to o 14,9 %.

Stavební práce "S" podle kraje místa stavby v letech 2016 až 2021

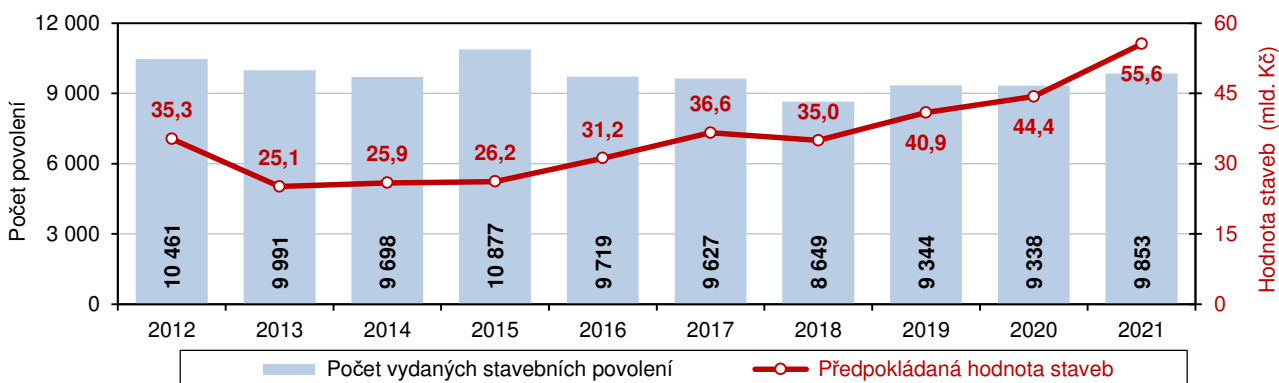
Vzrostla i produktivita práce. Meziročním vývoji objemu stavební výroby odpovídá i vývoj produktivity. Produktivita práce vyjádřená jako přepočtený objem ZSV na jednoho pracovníka dosáhla v kraji 2,5 mil. Kč a proti roku 2020 vzrostla o 4,9 %.

Výsledky stavebních podniků s 20 a více zaměstnanci.

Stavební podniky s 20 a více zaměstnanci v roce 2021 na území kraje realizovaly stavební práce v hodnotě 43,2 mld. Kč (běžné ceny, meziroční nárůst o 1,7 mld. Kč, tj. o 8,1 %). Nejvyšší objem prací na území kraje byl dosud vykázán právě v roce 2020. Na jednoho obyvatele kraje v roce 2021 připadly stavební práce ve výši 36,5 tis. Kč, což byla mezi kraji po Praze a Pardubickém kraji 3. nejvyšší hodnota. Z celkového objemu stavebních prací připadlo 22,3 mld. Kč na stavební práce pro veřejné zadavatele (v roce 2020 to bylo 21,8 mld. Kč).

Graf 3.32 Vydaná stavební povolení v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

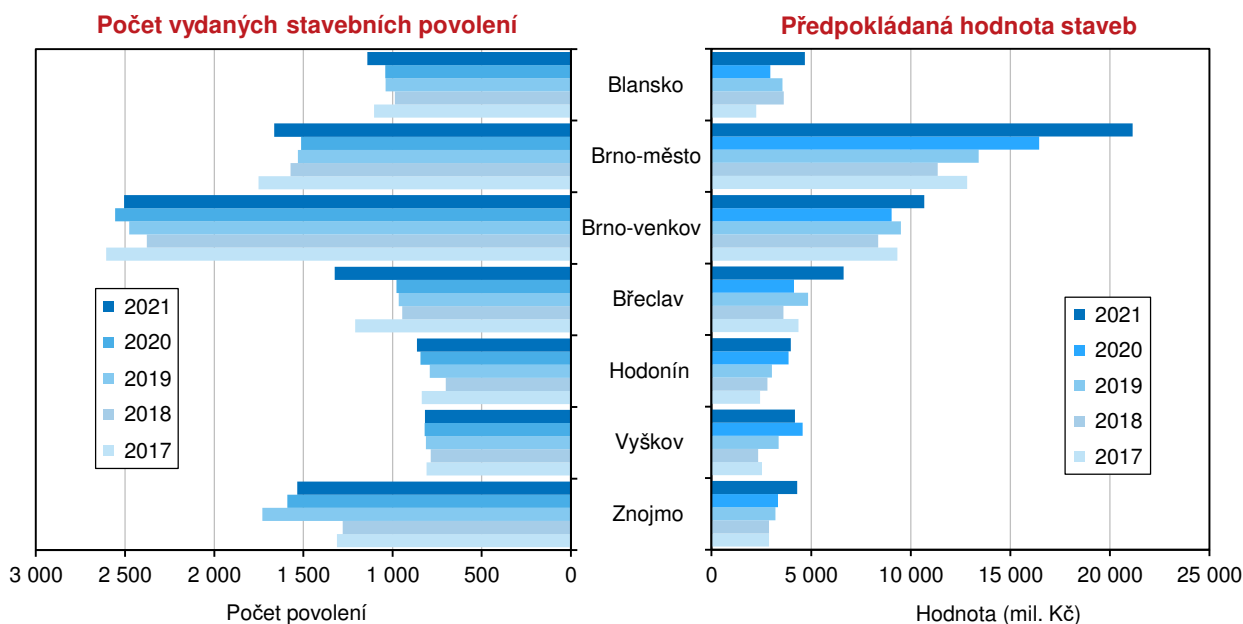

Počet vydaných stavebních povolení v posledních třech letech opět překročil hranici 9 tisíc.

V Jihomoravském kraji bylo v roce 2021 vydáno 9 853 stavebních povolení (SP), mezi ostatními kraji to byl 2. nejvyšší počet (po Středočeském kraji) a tvořil 11,0 % republikového celku. Meziročně došlo ke zvýšení počtu SP o 515, tj. o 5,5 %. K nárůstu stavební aktivity, resp. počtu vydaných SP, došlo ve všech krajích, v relativním vyjádření k nejméně výraznějším v Libereckém kraji, a to o 14,9 %.

Graf 3.33 Stavební povolení podle okresů v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Orientační hodnota staveb vzrostla a mezi kraji byla 3. nejvyšší.

Orientační hodnota staveb, na které bylo v kraji vydáno SP, dosáhla částky 55,6 mld. Kč (12,5 % republikového celku, 3. nejvyšší hodnota v mezikrajském srovnání po Praze a Středočeském kraji). Meziročně byla o 11,2 mld. Kč vyšší (o 25,3 %), meziroční nárůst orientační hodnoty staveb byl zaznamenán ve všech krajích s výjimkou Ústeckého kraje.

Nejvyšší průměrná orientační hodnota povolených staveb je v Brně.

Z okresů Jihomoravského kraje byl nejvyšší počet vydaných stavebních povolení v roce 2021 zaznamenán v okrese Brno-venkov (2 505), nejméně v okrese Vyškov (819). Nejvyšší orientační hodnotu povolených staveb zaznamenali v Brně-městě – 21,1 mld. Kč (38,0 % z celkové výše orientační hodnoty staveb v kraji). V Brně-městě byla současně dosažena nejvyšší průměrná hodnota na jedno stavební povolení v meziokresním srovnání, a to 12,7 mil. Kč.

Bytová výstavba

Meziroční nárůst počtu zahájených bytů.

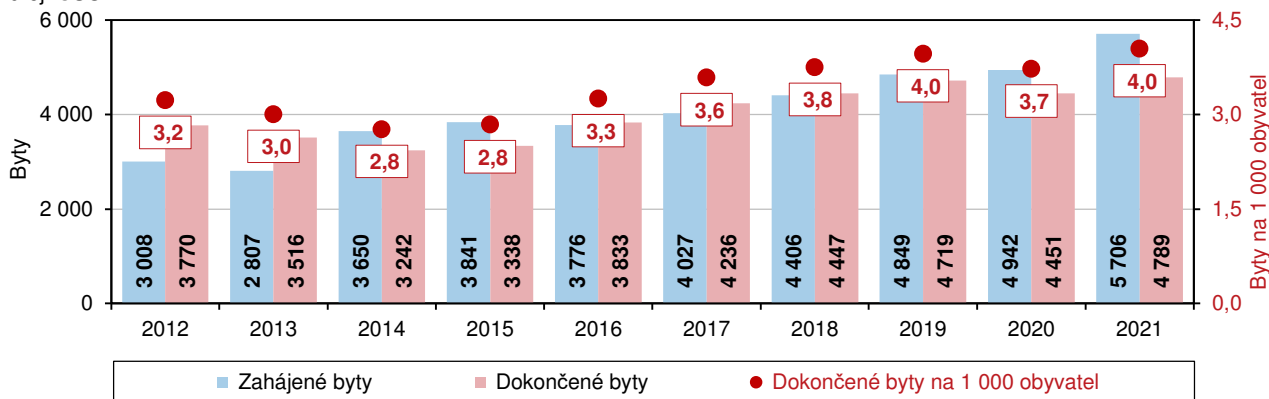
Jihomoravský kraj se počtem 5 706 bytů, jejichž výstavba byla v roce 2021 zahájena, řadí na 3. nejvyšší příčku za Prahu a Středočeský kraj. Tento počet bytů představuje 12,7 % republikového celku a je nejvyšší od roku 2006, kdy byla zahájena výstavba 5 909 bytů. V porovnání s rokem 2020 vzrostla zahájená výstavba v kraji o 15,5 %, tj. o 764 bytů. Nejvyšší relativní nárůst počtu zahájených bytů byl zaznamenán v Praze, a to o 117,9 %, k poklesu zahájené výstavby bytů v roce 2021 došlo pouze v Plzeňském kraji a Olomouckém kraji.

Téměř polovinu zahájených bytů tvoří byty v rodinných domech.

V nových rodinných domech byla v kraji zahájena výstavba 2 703 bytů (meziroční nárůst o 115 bytů, tj. o 4,4 %), což bylo 47,4 % z celkového počtu zahájených bytů v kraji. V nových bytových domech byla v kraji v roce 2021 zahájena výstavba 1 854 bytů, meziročně byl tento počet o 596 bytů vyšší (o 47,4 %).

Graf 3.34 Zahájené a dokončené byty v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Počet dokončených bytů se proti předešlému roku zvýšil a mezi kraji byl 3. nejvyšší.

Dokončená výstavba v kraji v roce 2021 meziročně vzrostla o 7,6 %. Celkem bylo dokončeno 4 789 bytů, tedy o 338 bytů více než v roce 2020. Počet dokončených bytů byl v novodobé historii kraje 3. nejvyšší - v roce 2007 bylo dokončeno 6 013 bytů a v roce 2009 celkem 4 928 bytů. Na republikovém počtu dokončených bytů se kraj podílel 13,8 %, v mezikrajském srovnání byl počet dokončených bytů 3. nejvyšší po Středočeském kraji a hl. městě Praze. Dokončená výstavba vzrostla celkem v 8 krajích, nejvýrazněji, a to o 20,1 %, v Kraji Vysočina. Naopak v Olomouckém kraji byl zaznamenán nejvyšší meziroční propad dokončené výstavby bytů (-13,4 %).

Byty v nových rodinných a bytových domech tvořily ...

V nových rodinných domech bylo v kraji dokončeno 2 355 bytů, což bylo 49,2 % z celkového počtu dokončených bytů v kraji. Meziroční počet bytů v rodinných domech vzrostl jen o 31, tj. o 1,3 %. V nových bytových domech bylo v roce 2021

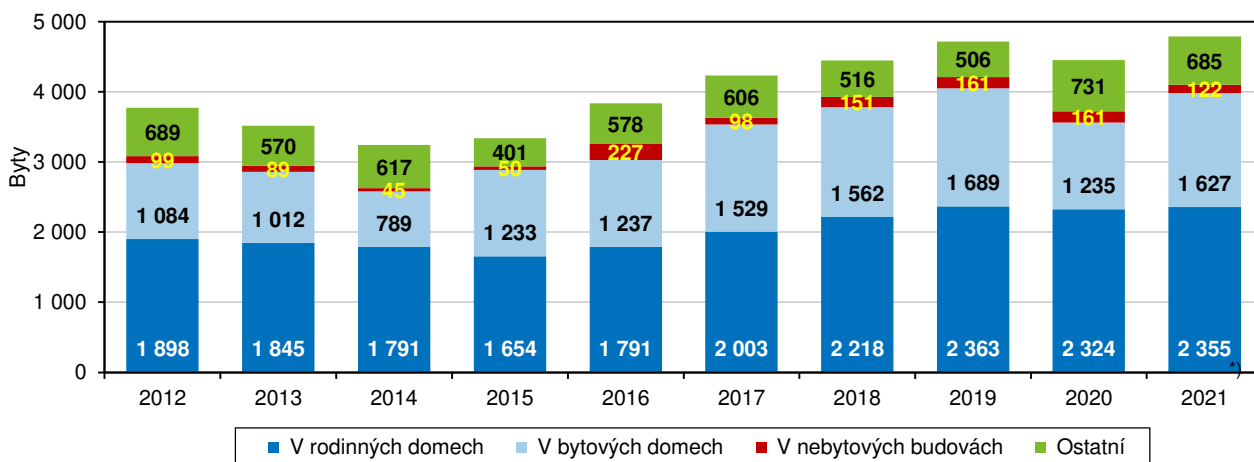

... 80 % celkového počtu dokončených bytů.

dokončeno 1 627 bytů, meziročně byl tento počet o 392 bytů vyšší (o 31,7 %). Byty v nových rodinných a bytových domech tvořily čtyři pětiny z celkového počtu dokončených bytů.

Graf 3.35 Dokončené byty podle druhu stavby v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

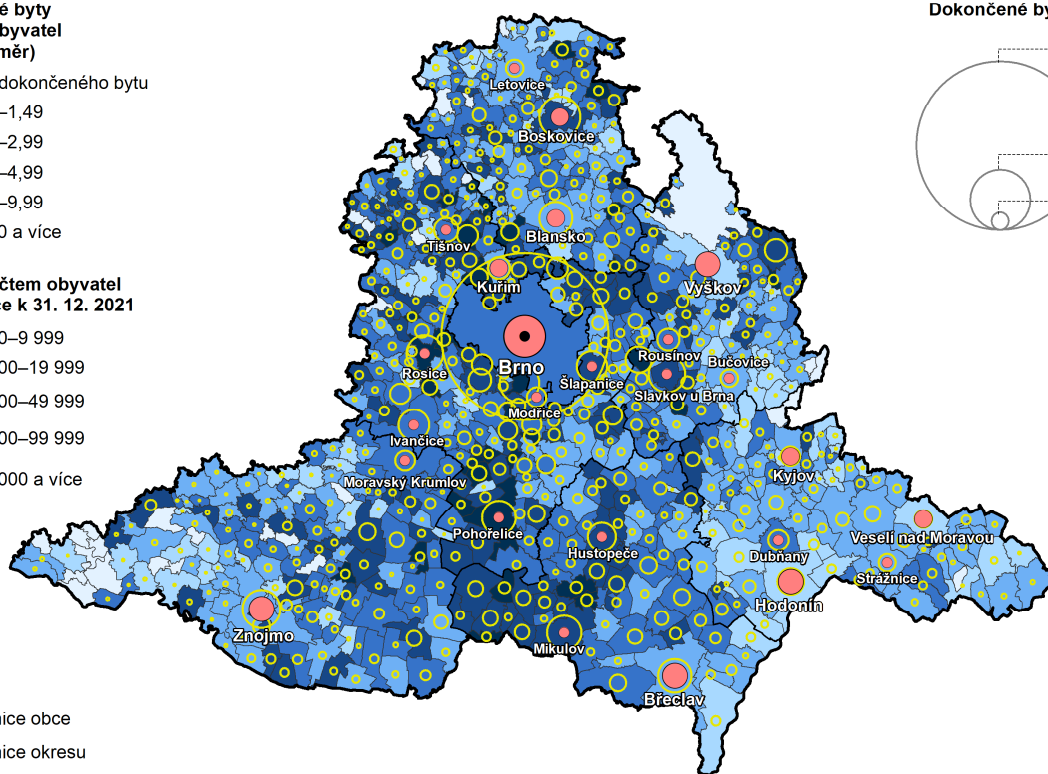
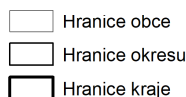
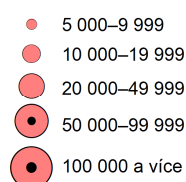

Bytová výstavba v obcích Jihomoravského kraje v letech 2016 až 2021

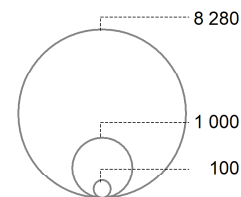
Dokončené byty na 1 000 obyvatel (roční průměr)

Obce s počtem obyvatel 5 000 a více k 31. 12. 2021

Dokončené byty celkem

Zdroj: ČSÚ

Příznivý vývoj počtu dokončených bytů na Blanensku.

V meziokresním srovnání byla polovina krajského počtu bytů dokončena v okresech Brno-venkov (1 214 bytů) a Brno-město (1 101 bytů). K nejvyššímu meziročnímu nárůstu v relativním vyjádření došlo v okrese Blansko (+38,4 %), k poklesu počtu dokončených bytů došlo v okresech Znojmo (-4,5 %) a Břeclav (-13,5 %). Nejvíce bytů v rodinných domech, a to 766, bylo dokončeno v okrese Brno-venkov (32,5 % krajského počtu).

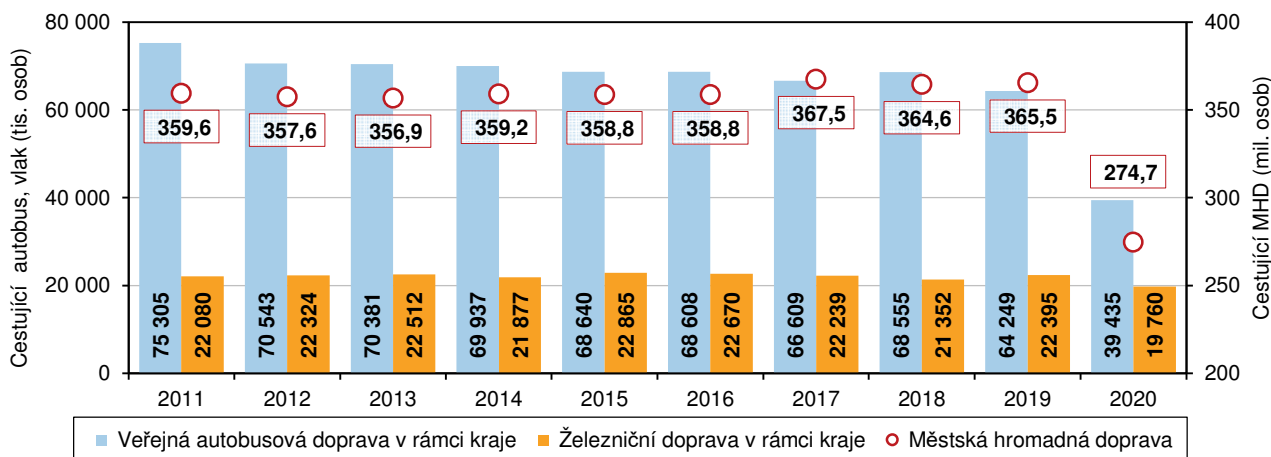
Doprava

Hustota silniční i železniční sítě je ve srovnání s ostatními kraji spíše nižší.

V silniční dopravě je v Jihomoravském kraji využíváno 4,4 tis. kilometrů silnic a dálnic. Silniční dopravní síť v kraji tvoří 134,4 km dálnic I. třídy, 25,8 km dálnic II. třídy, 425,9 km silnic 1. třídy, 1 467,4 km silnic 2. třídy a 2 391,6 km silnic 3. třídy. Hustota silniční sítě v Jihomoravském kraji (61,8 km na 100 km²) je ve srovnání s ostatními kraji 4. nejnižší. Provozní délka železničních tratí v kraji dosahuje 753,6 km. Hustota železniční sítě v kraji (10,5 km na 100 km²) je ve srovnání s ostatními kraji 5. nejnižší. Pro úplnost je třeba uvést, že v kraji je i 45,4 km splavných vodních cest využitelných pro pravidelnou dopravu.

Graf 3.36 Přeprava cestujících v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

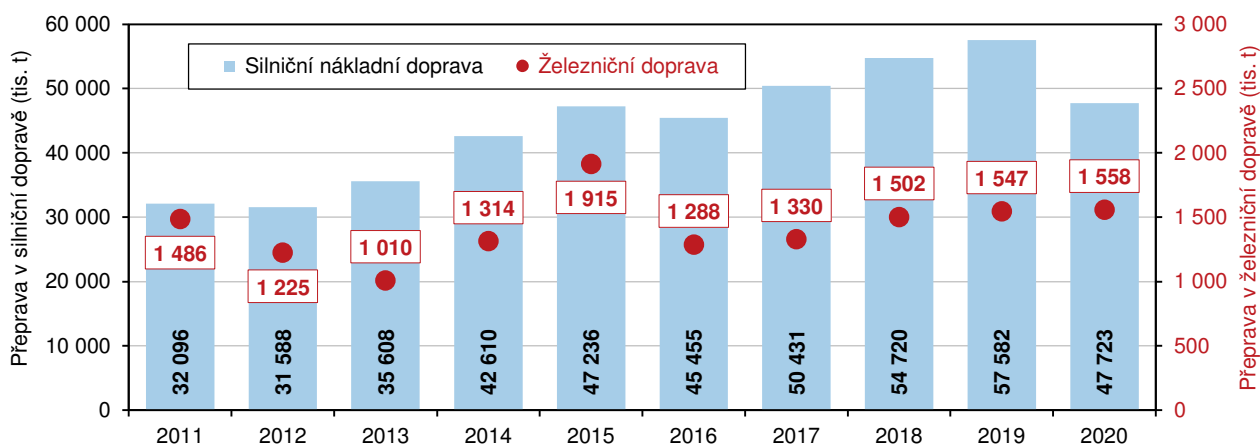

Autobusy v roce 2020 přepravily 39 mil. cestujících, železniční dopravu využilo 20 mil. osob, do výkonů osobní přepravy se promítly dopady covidových opatření.

Veřejnou autobusovou dopravou v rámci kraje bylo v roce 2020 přepraveno 39,4 mil. osob, což bylo meziročně o 24,8 mil. přepravených méně. Pokles počtu přepravených autobusy o dvě pětiny byl důsledkem omezení pracovního i společenského života „covidovými“ opatřeními (práce i vyučování z domova). Maximum přepravených, a to více než 77 milionů, bylo zaznamenáno v roce 2010. Vlakovou dopravou v kraji v roce 2020 jezdila v porovnání s autobusy pouze polovina cestujících. Meziroční pokles počtu přepravených byl zaznamenán i v tomto způsobu přepravy, skutečnost 19,8 mil. přepravených byla o 2,6 mil., tj. o 11,8 %, nižší.

Graf 3.37 Přeprava zboží v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Mnohonásobně více zboží se přepravuje po silnici.

Nesrovnatelné jsou výkony v přepravě zboží – přeprava zboží po železnici tvoří dlouhodobě jen zlomek objemu nákladní silniční přepravy. V roce 2020 bylo nákladní silniční dopravou přepraveno 47,7 mil. tun zboží (v roce 2019 dosud rekordních 57,6 mil. tun), po železnici jen 1,6 mil. tun. Největší část přepravy nákladní silniční dopravy každoročně tvoří přeprava zboží v rámci kraje (v roce 2020 28,7 mil. tun, tj. 60,1% celku), 9,5 mil. tun tvořil vývoz zboží z kraje a 9,5 tun dovoz zboží do kraje.

Od roku 2016 v registru vozidel v kraji přibýlo 87 tisíc osobních automobilů.

Každoročně se v kraji zvyšují počty vozidel. Na konci roku 2021 bylo podle Centrálního registru vozidel v Jihomoravském kraji evidováno 636,6 tis. osobních vozidel (550,0 tis. na konci roku 2016), 136,5 tis. motocyklů (122,6 tis.), 83,6 tis. nákladních automobilů (77,1 tis.) a 1,9 tis. autobusů (2,0 tis. na konci roku 2016). Pro srovnání úrovně „motorizace“ krajů lze použít přepočtený počet osobních automobilů na 1 000 obyvatel. V tomto srovnání je Jihomoravský kraj s počtem 538 osobních automobilů na 1 000 obyvatel až na 11. místě, nejvíce osobních vozů v přepočtu na 1 000 obyvatel je v Praze (750) a nejméně v Moravskoslezském kraji (493 osobních automobilů na 1 000 obyvatel).

Cestovní ruch

Dopady na návštěvnost ubytovacích zařízení.

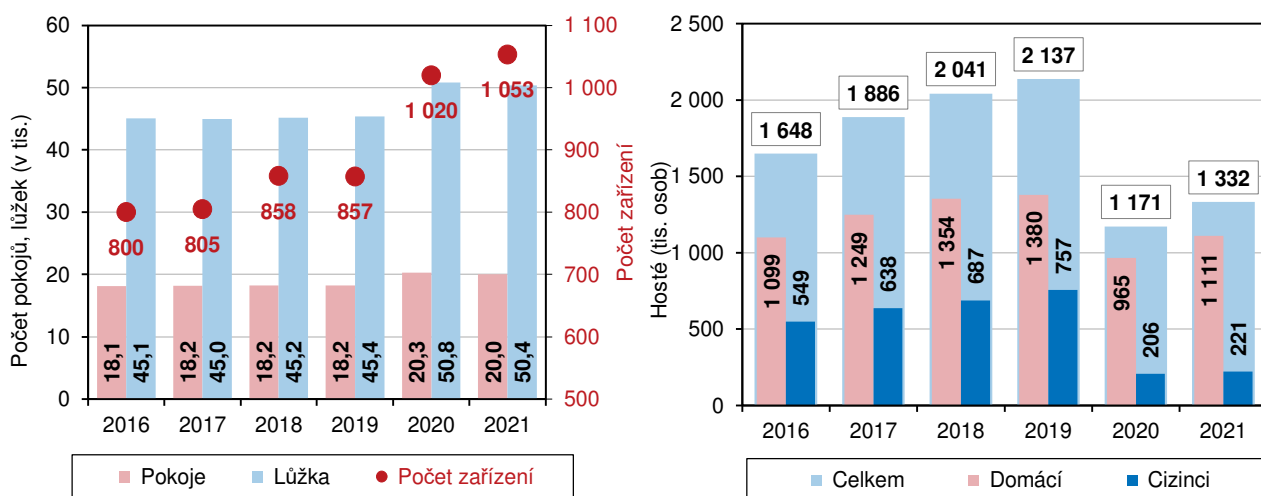
Oblast cestovního ruchu a návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení byla v letech 2020 a 2021 výrazně ovlivněna dopady epidemiologické situace a s ní souvisejících omezujících opatření. Pandemie koronaviru, kvůli které bylo omezeno cestování a poskytování ubytovacích služeb, zvrátila začátkem roku 2020 do té doby rostoucí trend návštěvnosti. Pouze letní sezóna – 3. čtvrtletí roku, kdy byla opatření uvolněná, byla často srovnatelná s předchozími roky, i když s rozdílnou skladbou hostů. Výpadek zahraničních návštěvníků částečně eliminovali domácí hosté.

Kapacity hromadných ubytovacích zařízení v kraji.

Hromadné ubytovací zařízení (HUZ) je zařízení s minimálně pěti pokoji a zároveň deseti lůžky sloužící pro účely cestovního ruchu. Podle výsledků šetření bylo v roce 2021 v kraji 1 053 HUZ, bylo v nich 20,0 tis. pokojů a 50,4 tis. lůžek. Mezi ubytovacími zařízeními v kraji v členění podle kategorií bylo 231 hotelů, 591 penzionů, 72 kempů a chatových osad, 52 turistických ubytoven a 107 ostatních zařízení.

Graf 3.38 Kapacity a hosté hromadných ubytovacích zařízení v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

V ubytovacích zařízeních v kraji se ubytovalo 1,3 mil. hostů, tedy téměř ...

V ubytovacích zařízeních na území Jihomoravského kraje se v roce 2021 ubytovalo 1,3 mil. hostů, což byl po hl. m. Praze druhý nejvyšší počet. Proti roku 2020 byl počet hostů sice o 161,1 tis. vyšší – vzrostl počet domácích hostů (o 145,7 tis.) i počet

... o 800 tis. méně než v předcovidovém roce 2019.

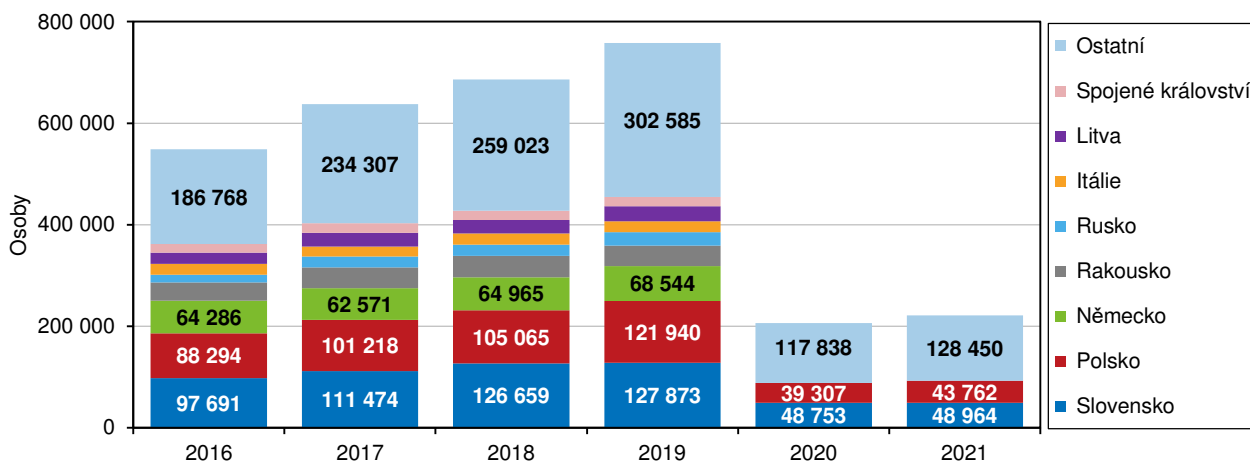
hostů z ciziny (o 15,3 tis.), ovšem proti „předcovidovému“ roku 2019 byl celkový počet hostů o 805,4 tis. osob nižší.

Nejvíce zahraničních hostů přijelo ze Slovenska.

Nejvíce zahraničních hostů v roce 2021 přijelo do Jihomoravského kraje ze Slovenska (49,0 tis.), z Polska (43,8 tis.) a z Německa (23,8 tis.). Počet hostů ze Slovenska převýšil počty návštěvníků z jiných zemí v posledních 7 letech, do roku 2014 byli nejpočetněji zastoupeni vždy hosté z Polska.

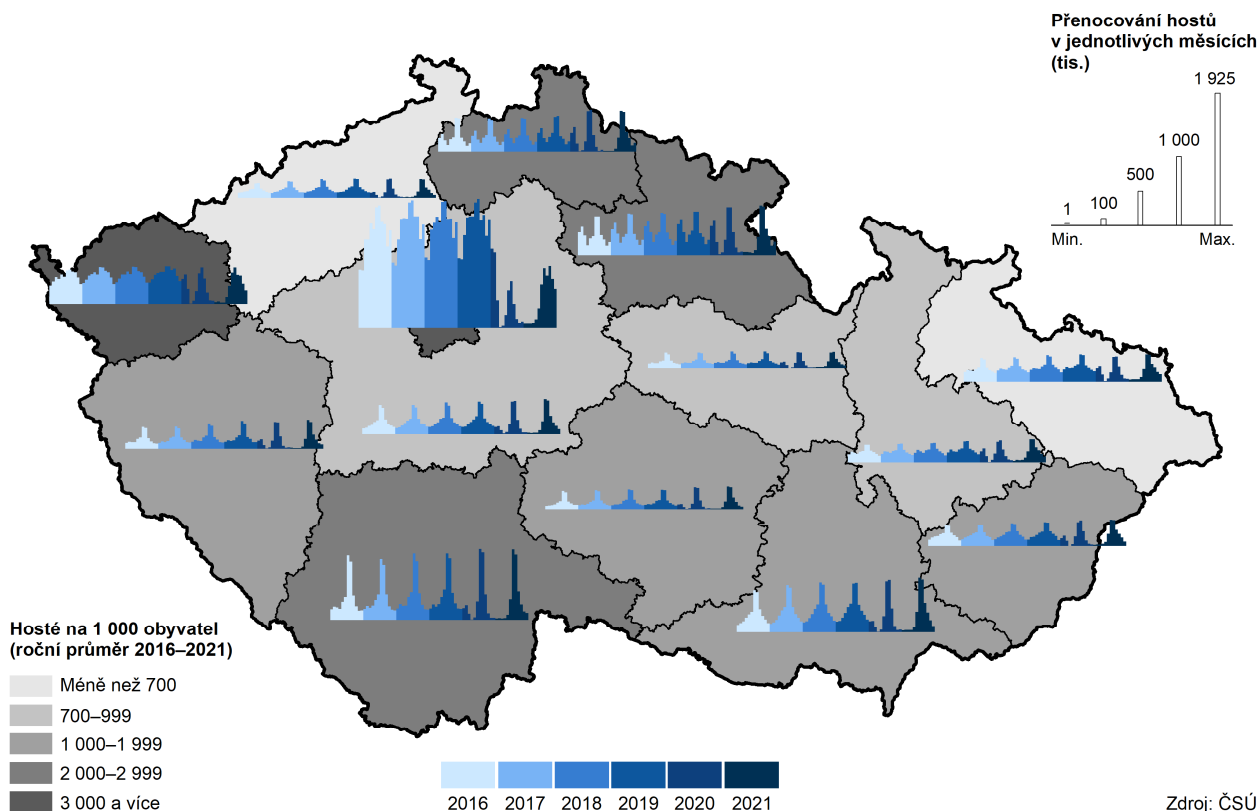
Graf 3.39 Zahraniční hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Pozn.: V letech 2020 a 2021 jsou uvedeni jen hosté ze Slovenska a Polska, hosté z dalších zemí v legendě jsou zahrnuti v kategorii "ostatní".

Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v krajích v letech 2016 až 2021

Zdroj: ČSÚ

4. Životní prostředí

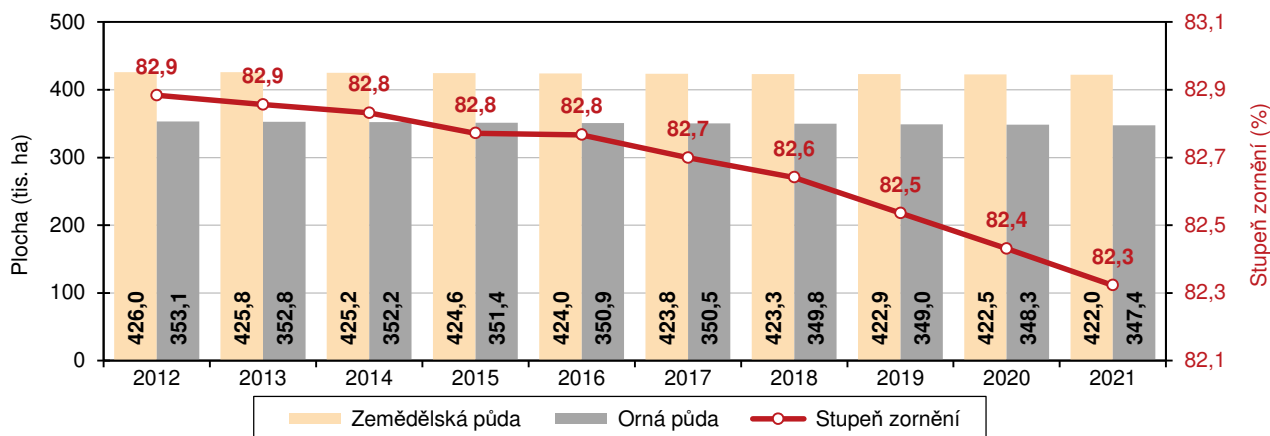
Půdní fond

Téměř polovinu rozlohy kraje tvoří orná půda, stupeň zornění je mezi kraji nejvyšší.

Jihomoravský kraj je s rozlohou 718,8 tis. hektarů v ČR 4. největší. V roce 2016 se rozloha kraje redukcí katastrálního území vojenského újezdu Březina snížila o 724 ha (správní úpravou území přešlo do Olomouckého kraje). K 31. 12. 2021 v kraji bylo 422,0 tis. ha zemědělské půdy, z toho bylo 347,4 tis. ha půdy orné (48,3% výměry kraje). Výměra orné půdy se proti roku 2012 v kraji snížila o 5,7 tis. ha. Stupeň zornění (podíl orné půdy ze zemědělské), který zůstal i v roce 2021 mezi kraji nejvyšší, poklesl jen nepatrně, a to z 82,88 % v roce 2012 na 82,32 % v roce 2021.

Graf 4.1 Plocha zemědělské a orné půdy v Jihomoravském kraji

Pramen: ČÚZK

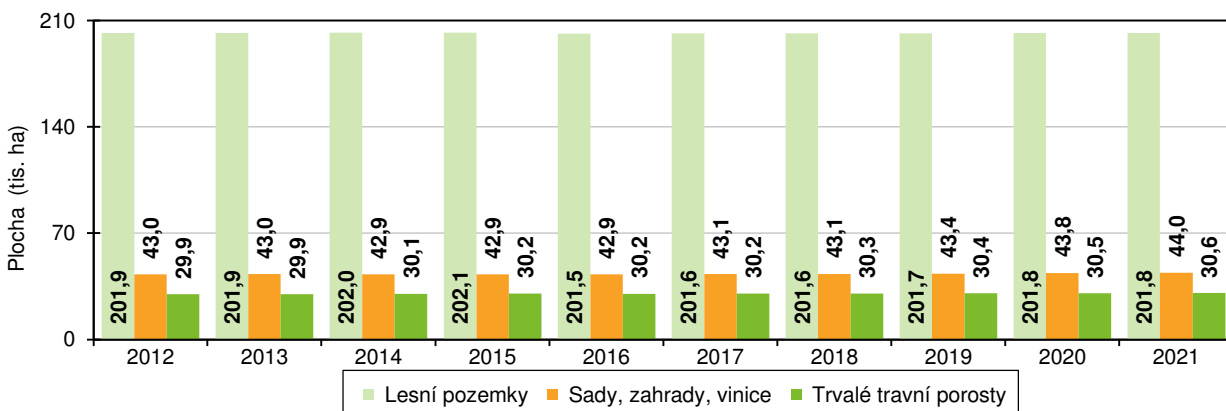

Plocha ekologicky stabilních prvků se během 10 let mírně zvětšila, zároveň došlo k poklesu výměry orné půdy, což společně vedlo k příznivému vývoji koeficientu ekologické stability.

Snížování rozlohy orné půdy doprovázené intenzivním a efektivním využíváním stávající výměry je nutnou podstatou vztahu zemědělství k přírodě a životnímu prostředí. V souladu s péčí o životní prostředí je i rozšiřování plochy ekologicky stabilních prvků (sady, zahrady, vinice a trvalé travní porosty, z nezemědělské půdy lesní pozemky a vodní plochy). V Jihomoravském kraji výměra orné půdy během 10 let mírně poklesla, plocha ekologicky stabilních prvků naopak mírně vzrostla - v roce 2012 v součtu tvořily plochu 290,3 tis. ha a na konci roku 2021 292,0 tis. ha. V souvislosti s tímto vývojem je znatelné i mírné zlepšení koeficientu ekonomické stability v kraji - v roce 2012 činil 0,677 a v roce 2021 0,684. Koeficient stability je vypočten jako poměr ekologicky stabilních prvků a ekologicky nestabilních prvků (orná půda, zastavěná a ostatní plocha).

Graf 4.2 Plochy vybraných druhů pozemků v Jihomoravském kraji

Pramen: ČÚZK

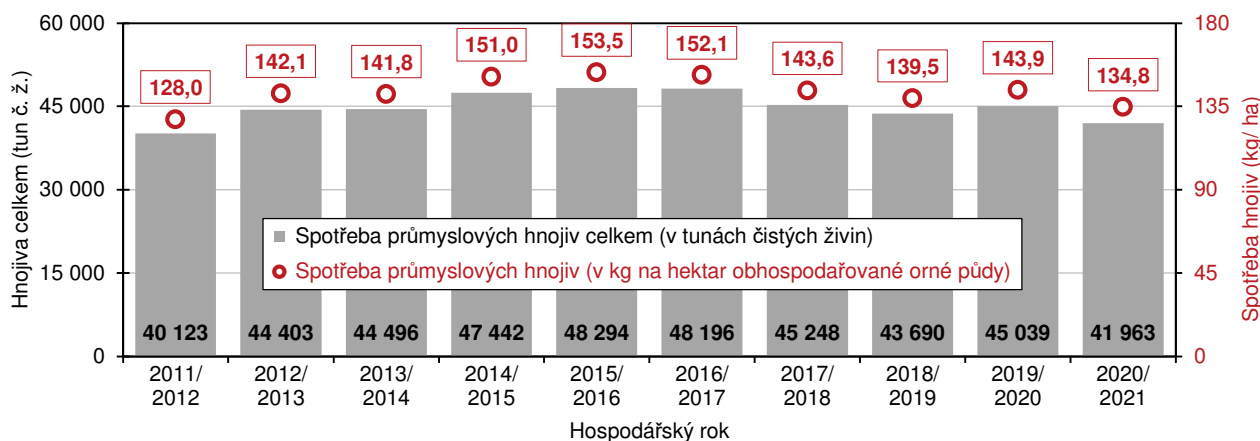
Ekologické zemědělství, chráněná území

Spotřeba průmyslových hnojiv dosáhla maxima v roce 2016.

O intenzivním využívání orné půdy svědčí spotřeba průmyslových hnojiv. Za hospodářský rok 2020/2021 se v kraji spotřebovalo 42,0 tis. tun minerálních hnojiv v čistých živinách, což v přepočtu činilo 134,8 kg na hektar obhospodařované orné půdy. Po předešlém meziročním zvýšení, jemuž předcházely 3 roky postupného poklesu, opět celková spotřeba průmyslových hnojiv poklesla. Maximum spotřeby minerálních hnojiv celkem i v přepočtu bylo v kraji zaznamenáno v hospodářském roce 2015/2016. Porovnání přepočtené hodnoty spotřeby průmyslových hnojiv roku 2021 s rokem 2012 ukazuje nárůst o 5,3 %, celková spotřeba vzrostla o 4,6 %, ovšem proti zmíněnému roku 2015/2016 byly loňské hodnoty o 12,2, resp. o 13,1 % nižší.

Graf 4.3 Spotřeba průmyslových hnojiv v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

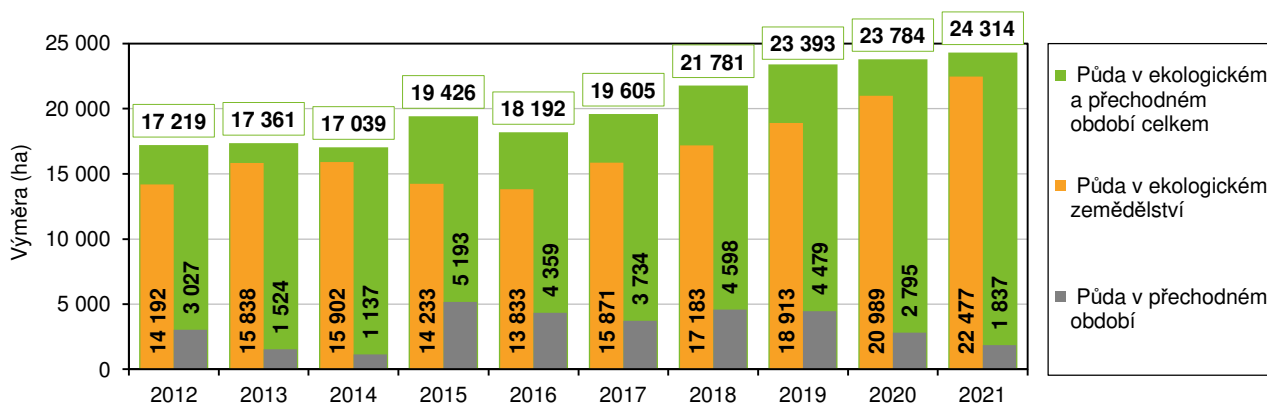

Ekologicky obhospodařovaná půda v kraji tvoří jen zlomek výměry zemědělské půdy.

Intenzivní zemědělská výroba je tedy spojena s používáním průmyslových hnojiv a ochranných chemických látek, tedy látek, jejichž výroba i spotřeba životní prostředí výrazně zatěžuje. K životnímu prostředí šetrnou alternativou je ekologické zemědělství, které je založeno na hospodaření bez používání umělých hnojiv, chemických přípravků, postřiků, hormonů, umělých látek a genetických modifikací, a to jak v rostlinné, tak v živočišné výrobě, popř. při obhospodařování lesních pozemků. V Jihomoravském kraji se ale ekologické zemědělství rozvíjí pomaleji, neboť se uplatňuje spíše tam, kde nejsou pro konvenční zemědělství podmínky (např. v podhorských oblastech). Ekologicky obhospodařovaná půda a půda v přechodném období na konci roku 2021 zabírala v kraji výměru 24,3 tis. ha, meziročně vzrostla o 513,9 tis. hektarů a tvořila 5,8 % z výměry zemědělské půdy.

Graf 4.4 Výměra půdy v ekologickém zemědělství v Jihomoravském kraji

Pramen: Ministerstvo zemědělství

Na území kraje je více než 50 tisíc hektarů chráněných území.

V Jihomoravském kraji se nachází několik chráněných území. Jejich celková rozloha k 31. 12. 2021 činila 50,1 tis. ha, což tvoří 7,5 % rozlohy kraje. Je zde Národní park Podyjí (vyhlášen v roce 1991) o rozloze 6,3 tis. ha, 3 chráněné krajinné oblasti - Moravský kras (vyhlášen v roce 1956), Pálava (rok 1976) a Bílé Karpaty (rok 1980) v souhrnu o rozloze 35,9 tis. ha. Na území kraje je i 343 maloplošných chráněných území (národní přírodní památky, národní přírodní rezervace, přírodní památky, přírodní rezervace) o celkové rozloze 11,5 tis. ha. K 1. 3. 2017 došlo ke změně metodiky výpočtu souhrnných rozloh chráněných území. Rozlohy jsou od tohoto data vypočítávány ve všech případech z obvodových hranic chráněných území. V předchozím období se ve většině případů využívaly číselné údaje z vyhlášovací dokumentace.

Evropsky významné lokality.

V rámci soustavy chráněných území Natura 2000, kterou vytvářejí státy EU, se v kraji nachází také 203 evropsky významných lokalit o celkové rozloze 65,7 tis. ha (9,1 % rozlohy kraje) a 8 ptačích oblastí o rozloze 41,0 tis. ha (5,7 % rozlohy kraje).

Vodovody a kanalizace

V zásobování pitnou vodou převládá voda z veřejných vodovodů.

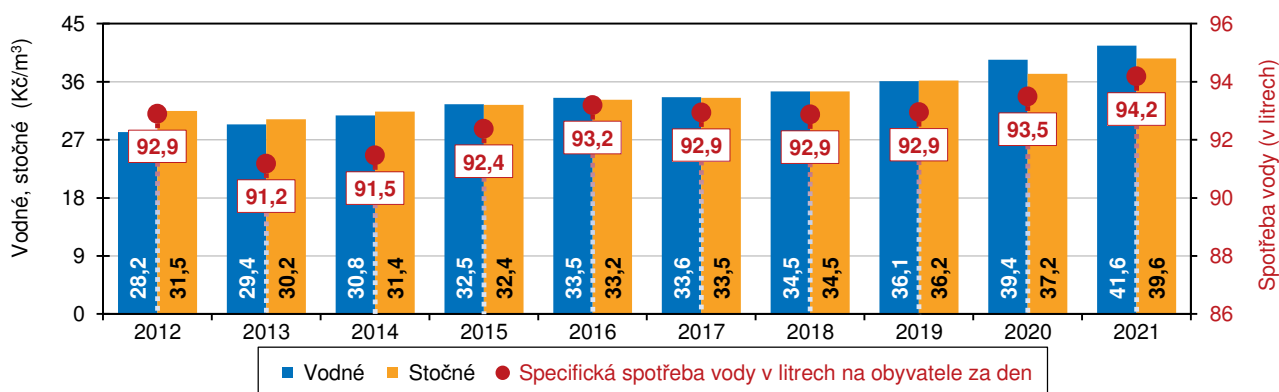
V roce 2021 bylo v Jihomoravském kraji zásobováno pitnou vodou z veřejných vodovodů 1 152 tis. osob, což bylo 97,4 % obyvatel kraje. Délka vodovodní sítě je v mezikrajském porovnání druhá nejdelší a činí 8 024 km; prvenství drží kraj Středočeský s 11 496 km. Vodovodních přípojek bylo v Jihomoravském kraji na konci roku 285,3 tis., počet osazených vodoměrů představoval 288,3 tis.

Každý obyvatel kraje denně spotřebuje v průměru 94 litrů vody. Nejnižší denní spotřebu vody, a to 81 litrů, mají domácnosti ve Zlínském kraji.

V posledních dvou letech se spotřeba pitné vody v Jihomoravském kraji prakticky nezměnila. Specifické množství vody fakturované celkem (podíl vody fakturované celkem domácnostem, průmyslu a ostatním odběratelům na jednoho obyvatele s připojením na vodovod za den) zůstalo na úrovni roku 2020, resp. pokleslo jen o 0,1 litru na 131,3 litru. Ovšem proti roku 2018 byla tato spotřeba o 5,5 litru nižší. V mezikrajském srovnání se hodnoty tohoto ukazatele pohybují od 113,7 litru za den ve Zlínském kraji do 163,1 v Praze; Jihomoravský kraj uvádí třetí nejvyšší hodnotu. Specifické množství vody fakturované domácnostem v Jihomoravském kraji se meziročně zvýšilo z 93,5 litru za den v roce 2020 na 94,2 litru za den v roce 2021. Nejnižší denní spotřebu mají domácnosti ve Zlínském kraji (80,9 litru na osobu), opak vykazují Pražané se spotřebou 120,0 litru za den. Spotřeba pitné vody Jihomoravanů je po Praze a Ústeckém kraji třetí nejvyšší.

Graf 4.5 Spotřeba vody na obyvatele, cena vody a stočného v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Cena vody se zvyšuje každoročně.

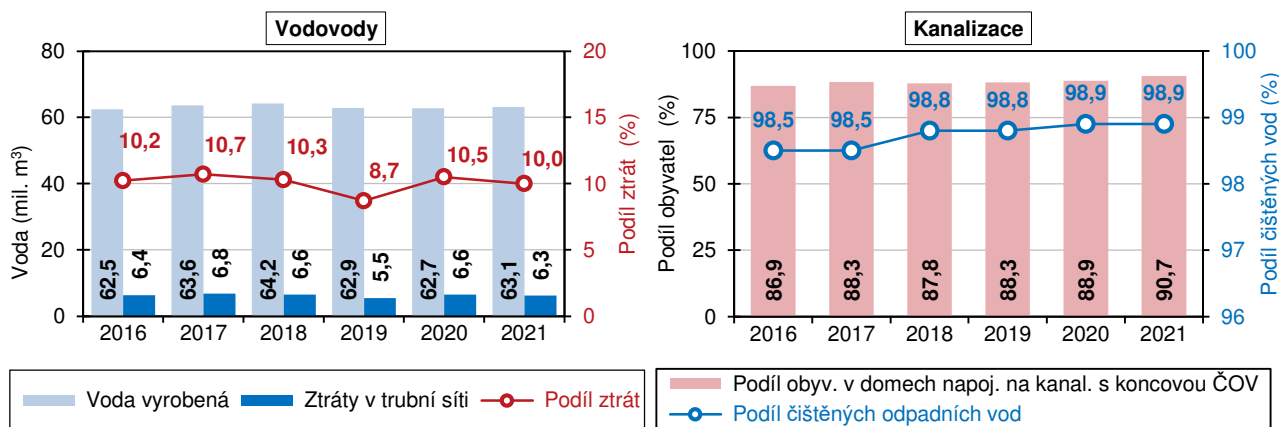
Objem tržeb za vodu celkem v kraji v roce 2021 dosáhl 2,3 mld. Kč (bez DPH) s meziročním navýšením o 6,6 %. Jeden kubický metr fakturované vody v kraji stál 41,60 Kč a proti předchozímu roku cena vzrostla o 2,20 Kč. Rozdíl ceny za kubík

Nejlevnější voda je v Olomouckém kraji.

vody mezi kraji činil téměř 13 Kč – nejlevnější voda byla v Olomouckém kraji, a to 37,10 Kč za 1 m³, nejdražší v Praze (49,90 Kč za m³ vody), republikový průměr představuje 43,80 Kč. Cena vody v kraji byla 8. nejnižší (resp. 7. nejvyšší).

Graf 4.6 Vodovody a kanalizace v Jihomoravském kraji

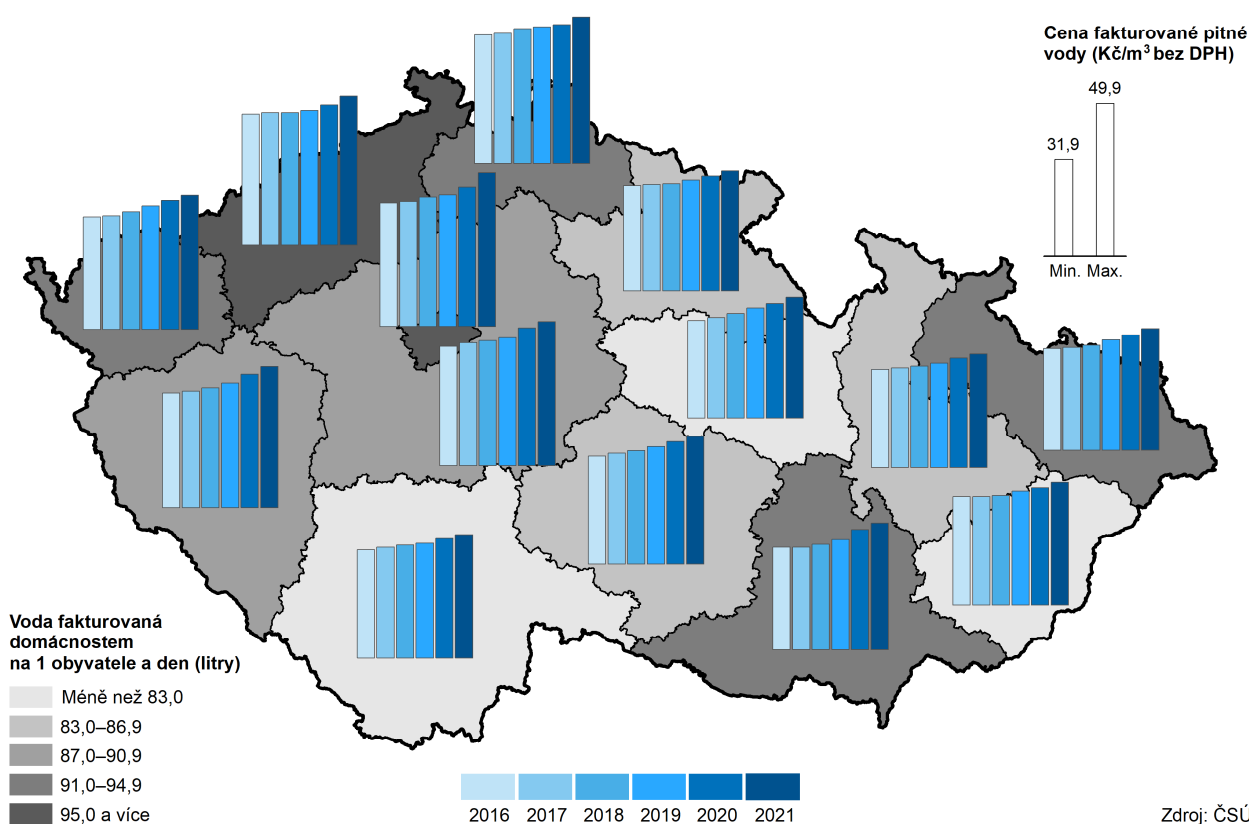
Zdroj: ČSÚ

V domech, které nejsou napojeny na kanalizaci, žije 7 % obyvatel kraje.

V domech s napojením na kanalizaci odpadních vod žilo v roce 2021 v kraji 1 098,0 tis. obyvatel (92,9 % obyvatel kraje). V domech napojených na kanalizaci ústící do čistírny odpadních vod (ČOV) žilo 1 072,3 tis. osob. Kanalizační síť v roce 2021 dosahovala délky 5,8 tis. km, bylo zde 262,1 tis. kanalizačních přípojek.

Spotřeba vody v roce 2021 a vývoj cen vody

Podíl čistěných odpadních vod vypuštěných ...

V roce 2021 kanalizací odteklo 60,6 mil. m³ odpadních vod, z toho 64,8 % tvořily vody splaškové. V čistírnách odpadních vod bylo celkem vyčištěno 84,8 mil. m³

... do kanalizace dosáhl téměř 99 %.

vody. Podíl čistěných odpadních vod z vod vypouštěných do kanalizace představoval 98,9 %. Převažující částí čistěných vod jsou vody splaškové, a to 45,6 %, 38,3 % představují vody srážkové (balastní) a zbývající část, tj 22,5 %, připadá na vody z průmyslové a ostatní činnosti. Do vodních toků bylo v roce 2021 vypuštěno 86,0 milionu m³ vody, což je o 1,5 % méně než v roce 2020.

Zvýšila se i cena stočného.

Tržby za stočné v Jihomoravském kraji meziročně vzrostly o 7,0 % a v roce 2021 dosáhly 2,4 mld. Kč (bez DPH). Cena stočného v kraji činila 39,60 Kč, byla o 1,10 Kč vyšší v porovnání s republikovým průměrem a proti předešlému roku vzrostla o 2,40 Kč. V mezikrajském porovnání se průměrná cena za 1 m³ odváděných odpadních vod pohybovala od 31,30 Kč v Kraji Vysočina do 46,40 Kč v Libereckém kraji. Průměrná cena stočného v Jihomoravském kraji je 5. nejvyšší.

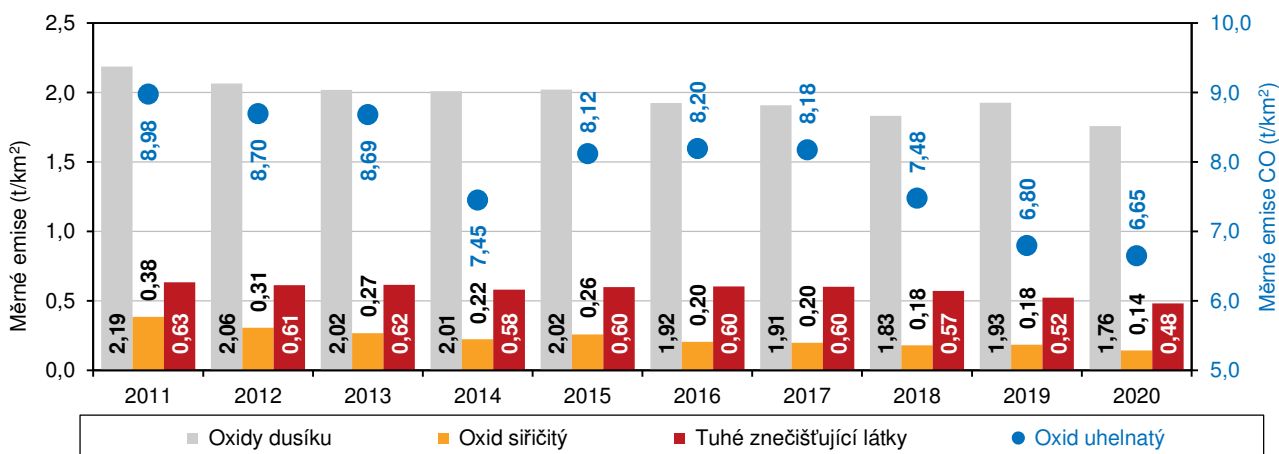
Emise, odpady

Co jsou emise.

Emisí je označován děj, při kterém jsou do ovzduší vnášeny látky různého skupenství. Mezi základní znečišťující látky patří oxid uhelnatý (CO), oxidy dusíku (NO_x), oxid siřičitý (SO₂) a tuhé emise v ovzduší.

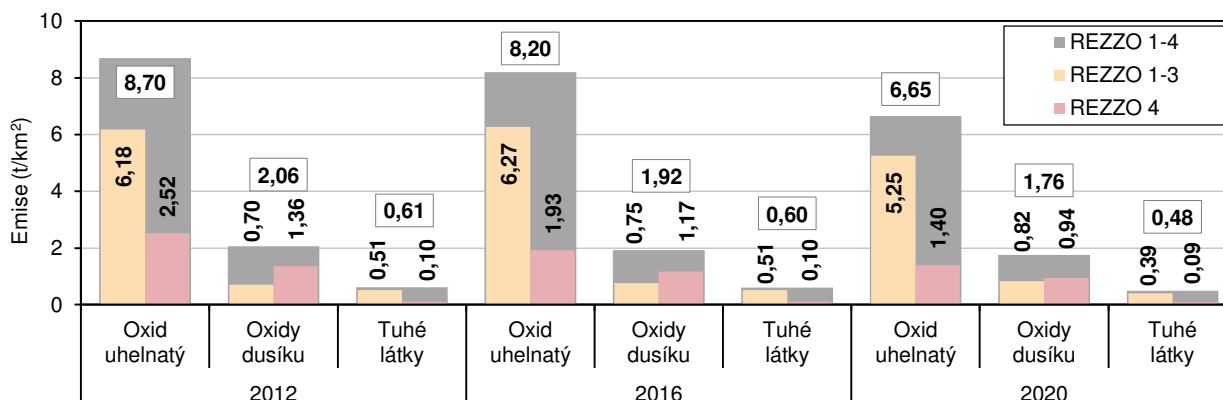
Graf 4.7 Měrné emise REZZO 1-4 v Jihomoravském kraji

Pramen: ČHMÚ

Graf 4.8 Měrné emise vybraných znečišťujících látek v Jihomoravském kraji

Pramen: ČHMÚ

Měření, množství a evidence znečišťujících látek.

U emisí se měří jejich celková produkce v tunách, případně měrné emise těchto látek – v přepočtu v tunách na km² nebo v kilogramech na obyvatele. Množství znečišťujících látek vypouštěných do ovzduší a jejich zdroje eviduje Registr emisí a zdrojů znečišťování ovzduší (REZZO). Podle závislosti na druhu zdrojů a jejich tepelných výkonech se REZZO člení na REZZO 1 (velké stacionární zdroje

znečišťování), REZZO 2 (střední stacionární zdroje znečišťování), REZZO 3 (malé stacionární zdroje znečišťování) a REZZO 4 (mobilní zdroje znečišťování – silniční a železniční vozidla, plavidla, letadla).

Meziroční vývoj produkce emisí nebyl příznivý.

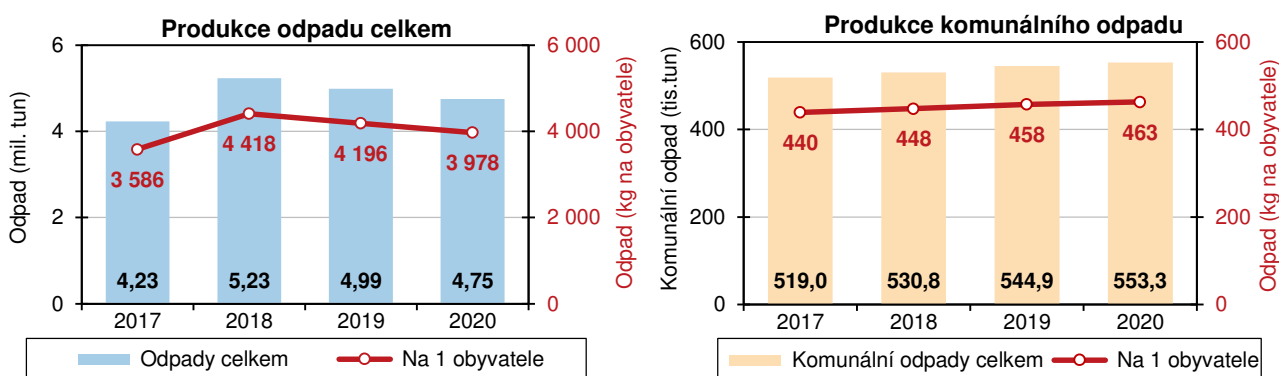
V Jihomoravském kraji bylo v roce 2020 vyprodukováno všemi zdroji 47,8 tis. tun oxidu uhelnatého (48,9 tis. tun v roce 2019), 12,6 tis. tun oxidů dusíku (13,8 tis. tun v předešlém roce), emise oxidu siřičitého činily 1,0 tis. tun (1,3 tis. tun) a tuhé látky dosáhly objemu 3,5 tis. tun (3,8 tis. tun v roce 2019).

Role zdrojů znečišťování.

Na produkci oxidů dusíku se vyšší mírou podílely mobilní zdroje znečišťování (REZZO 4), naopak u oxidu uhelnatého i tuhých znečišťujících látek to byly zdroje stacionární (REZZO 1-3). Hlavní roli v produkci oxidu siřičitého hrají velké zdroje znečišťování (REZZO 1) a malé stacionární zdroje znečišťování (REZZO 3).

Graf 4.9 Produkce odpadu v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

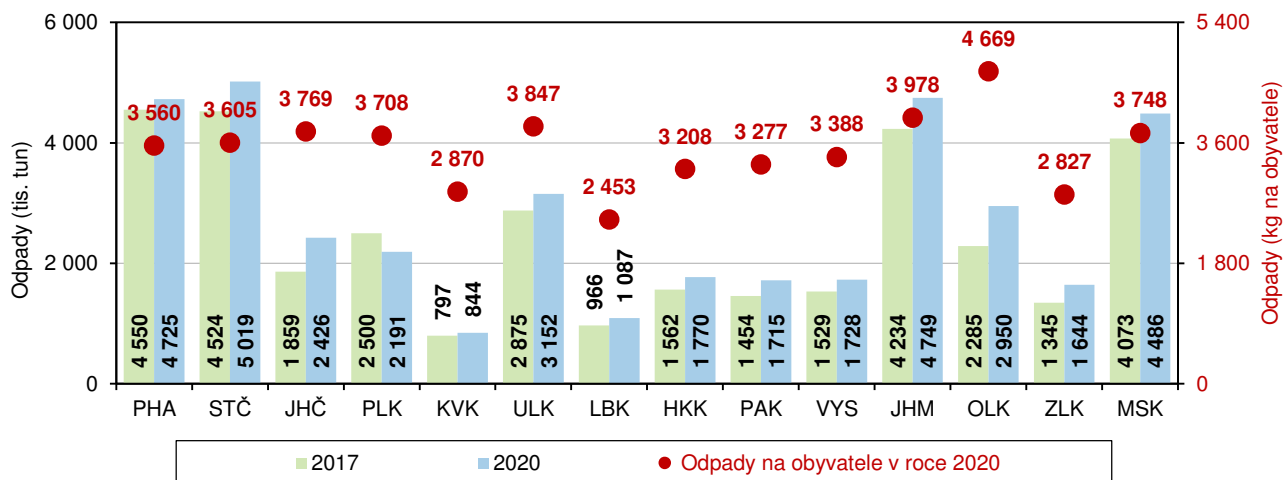

Změny ve výkaznictví odpadového hospodářství.

V roce 2020 došlo ke změně metodiky zpracování statistiky odpadů. Sběr dat výkazem Odp 5-01 byl částečně nahrazen převzetím údajů z Integrovaného systému plnění ohlašovacích povinností Ministerstva životního prostředí ČR. Cílem činnosti odpadového hospodářství je minimalizovat vedlejší produkty a jejich vliv na život kolem a maximalizovat jejich další možné využití.

Graf 4.10 Odpady v letech 2017 a 2020 podle krajů

Zdroj: ČSÚ

Nelichotivé postavení v žebříčku pořadí krajů ve výši produkce odpadů a přepočtu odpadů na obyvatele.

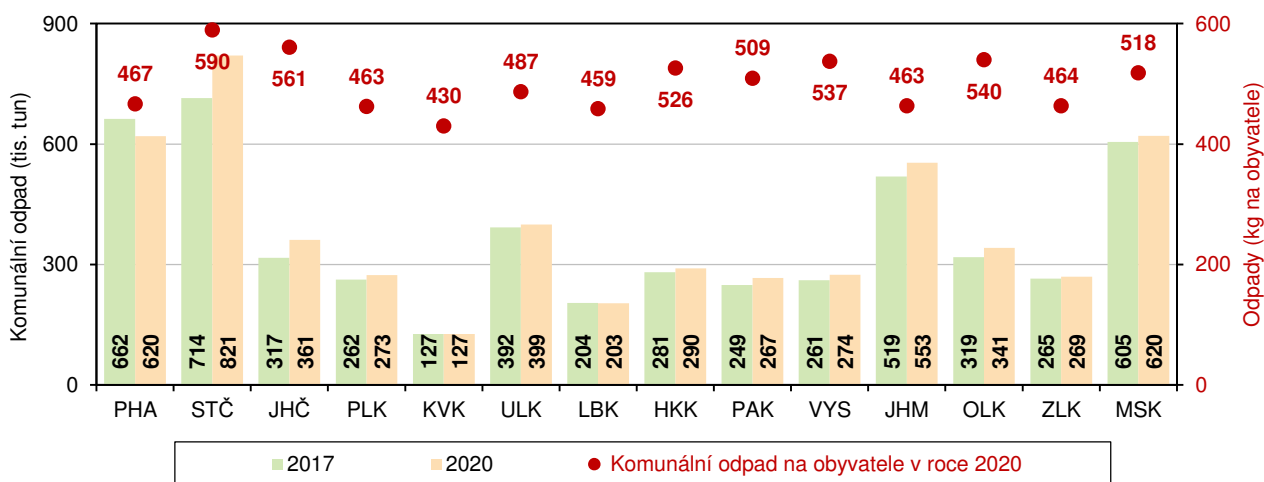
V roce 2020 bylo v Jihomoravském kraji vyprodukováno 4,75 mil. tun odpadů, tento objem byl mezi kraji po po Středočeském kraji 2. nejvyšší a tvořil 12,3 % republikového celku. Proti roku 2019 se produkce odpadů v kraji snížila o 241,5 tis. tun, tj. o 4,8 %. Na jednoho obyvatele v kraji připadlo 3 978 kg odpadů, což bylo mezi kraji opět 2. nejvyšší množství (po Olomouckém kraji). Meziročně se přepočtená hodnota v kraji snížila o 218 kg, tj. o 5,2 %.

Nárůst produkce komunálního odpadu.

Objem komunálního odpadu vyprodukovaného v kraji se postupně navyšoval. Zatímco v roce 2017 bylo v kraji vyvezeno 519,0 tis. tun komunálního odpadu, v roce 2020 to bylo již 553,3 tis. tun, tedy o 34,2 tis. tun, tj. o 6,6 % více. Objem komunálního odpadu z roku 2020 byl mezi kraji 4. nejvyšší a tvořil 10,2 % republikového množství.

Graf 4.11 Komunální odpad v letech 2017 a 2020 podle krajů

Zdroj: ČSÚ

Jeden obyvatele kraje v roce 2020 vyprodukoval v průměru 463 kg komunálního odpadu.

Celkovému navyšování objemu komunálního odpadu odpovídá i navyšování přepočtených hodnot na jednoho obyvatele. V roce 2017 na obyvatele v kraji připadla produkce 440 kg komunálního odpadu, v roce 2018 to bylo 448 kg, v roce 2019 o dalších 10 kg více a v roce 2020 na 1 obyvatele připadlo již 463 kg komunálního odpadu. Skutečnost roku 2020 byla proti roku 2019 o 5 kg vyšší, ovšem i tak byla mezi kraji 4. nejnižší (po Plzeňském, Karlovarském a Libereckém kraji).

Výdaje na ochranu životního prostředí

Co obnáší výdaje na ochranu životního prostředí, je rozdíl mezi výdaji investorů v kraji a výdaji realizovanými na území kraje.

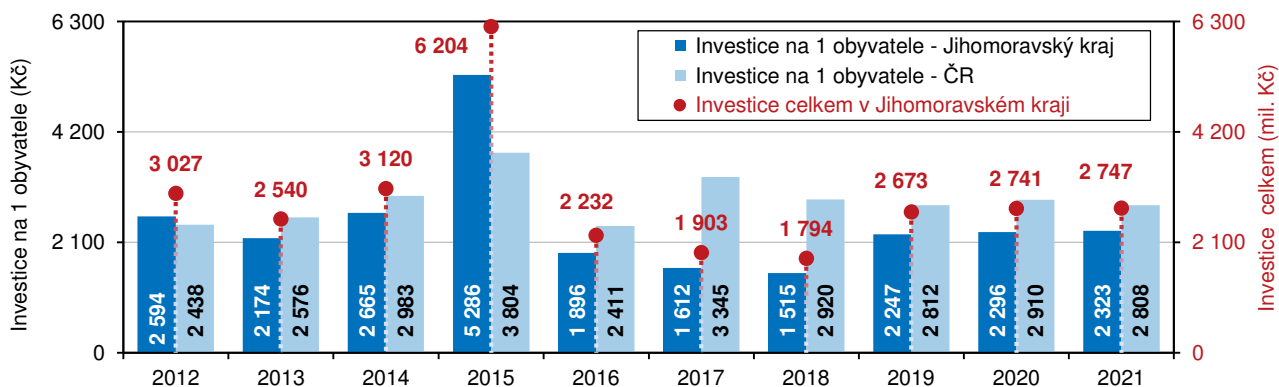
U výdajů na ochranu životního prostředí je nutno rozlišit výdaje investorů se sídlem v kraji (bez územního určení) a výdaje, které jsou realizovány na území kraje. U investorů se sídlem v kraji výdaje na ochranu životního prostředí zahrnují investiční výdaje na pořízení dlouhodobého hmotného majetku a neinvestiční náklady, které se vztahují k aktivitám na ochranu životního prostředí. Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí zahrnují mzdové náklady, platby nájemného, energie a ostatní materiál a platby za služby, u kterých je účelem ochrana životního prostředí.

Výdaje na ochranu životního prostředí v roce 2021 byly téměř shodné s předešlým rokem. V přepočtu investic na obyvatele však kraj zaostával za průměrem ČR.

Na území Jihomoravského kraje bylo na ochranu životního prostředí v roce 2021 investováno 2,75 mld. Kč. Tato částka byla téměř shodná s rokem 2020, resp. meziročně byla jen o 5,8 mil. Kč, tj. o 0,2 % vyšší. Nejvyšší objem prostředků na ochranu životního prostředí v kraji byl vynaložen v roce 2015, a to 6,20 mld. Kč. Přepočtená hodnota investic na jednoho obyvatele ve výši 2 323 Kč byla meziročně jen o 27 Kč vyšší, byla pod průměrem ČR (2 808 Kč na obyvatele) a mezi kraji byla 6. nejnižší.

Graf 4.12 Investice na ochranu životního prostředí na 1 obyvatele podle místa investice

Zdroj: ČSÚ

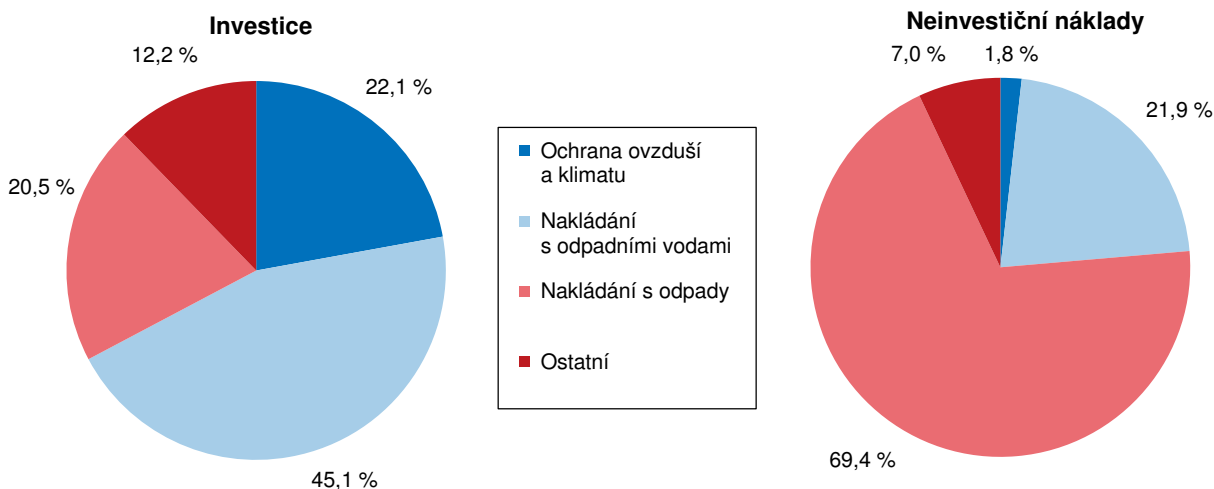

Výdaje na ochranu životního prostředí v roce 2019 byly o polovinu vyšší než v roce předešlém. V přepočtu na obyvatele však zaostávaly za průměrem ČR.

Na území Jihomoravského kraje bylo do ochrany životního prostředí v roce 2021 investováno 2,75 mld. Kč. Tato částka byla téměř shodná s rokem 2020, resp. meziročně byla jen o 5,8 mil. Kč, tj. o 0,2 % vyšší. Nejvyšší objem prostředků na ochranu životního prostředí v kraji byl vynaložen v roce 2015, a to 6,20 mld. Kč. Přepočtená hodnota investic na jednoho obyvatele ve výši 2 323 Kč byla meziročně jen o 27 Kč vyšší, byla pod průměrem ČR (2 808 Kč na obyvatele) a mezi kraji byla 6. nejnižší.

Graf 4.13 Investice a neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí podle kraje sídla investora a podle účelu v Jihomoravském kraji (průměr let 2016–2021)

Zdroj: ČSÚ

Investoři se sídlem v kraji vydali na ochranu životního prostředí 10,5 mld. Kč.

Investoři se sídlem v Jihomoravském kraji na ochranu životního prostředí vynaložili v roce 2021 celkem 10,49 mld. Kč. V této částce byly zahrnuty investice za 2,37 mld. Kč, dalších 8,11 mld. Kč tvořily neinvestiční náklady. Celkový objem výdajů se meziročně zvýšil o 1,76 mld. Kč, tj. o 20,2 %. Vzrostl ale jen objem neinvestičních nákladů (zvýšení o 1,82 mld. Kč, tj. o 29,0 %), objem investičních nákladů poklesl o 61,0 mil. Kč, tj. o 2,5 %.

Investice na ochranu životního prostředí tvořily téměř čtvrtinu celkových nákladů.

Objem investičních nákladů na ochranu životního prostředí tvořil 22,6 % celkových nákladů. V roce 2021 byly investice ve výši 420,8 mil. Kč určeny na ochranu ovzduší (17,7 % z celku investic), 1,30 mld. Kč na nakládání s odpadními vodami (54,9 %) a 438,0 mil. Kč na nakládání s odpady (18,5 %). V grafu 4.11 jsou uvedeny podíly

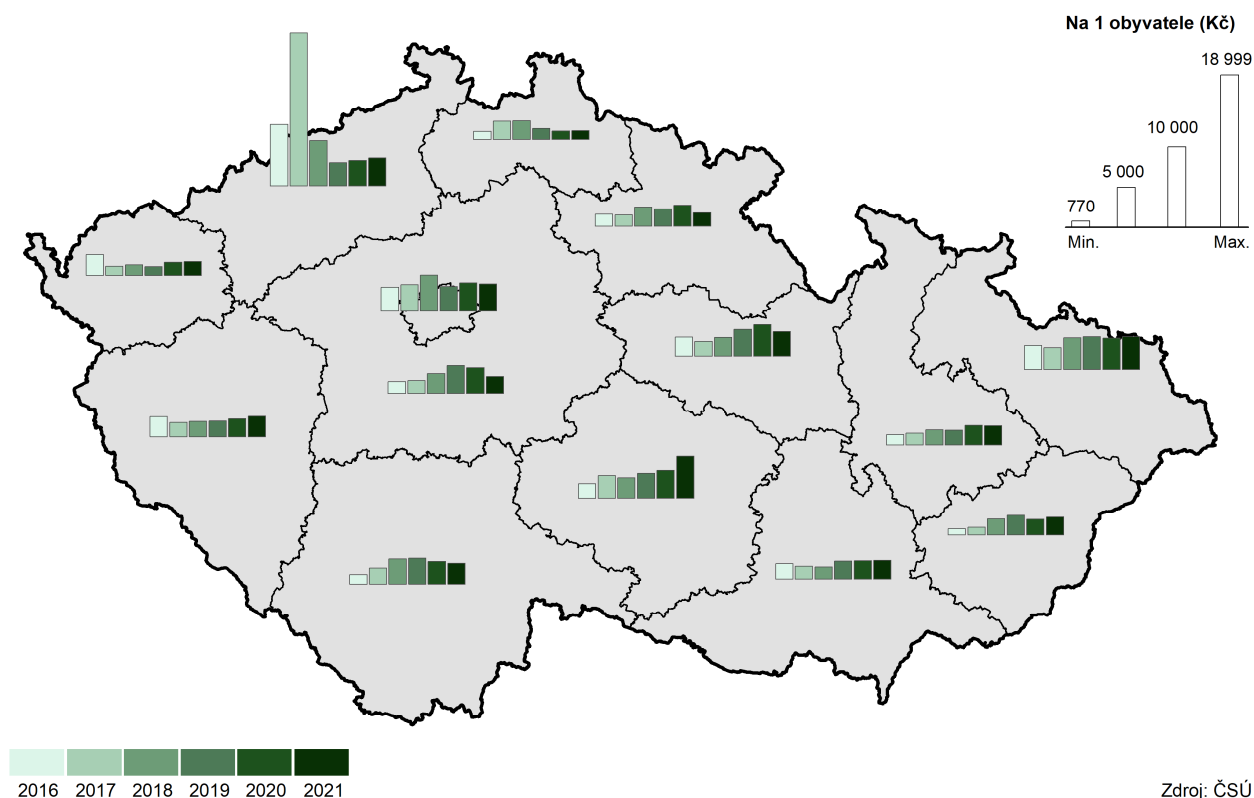

jednotlivých určení investic v průměru za 6 let, podíly roku 2021 tak alespoň vzdáleně korespondují s 6letými průměry.

Na nakládání s odpady je určeno 75 % neinvestičních nákladů.

Více než tři čtvrtiny výdajů na ochranu životního prostředí vynaložili investoři se sídlem v kraji na neinvestiční výdaje. Již uvedená částka 8,11 mld. Kč byla za posledních 10 let nejvyšší. Rozložení výdajů jako průměr let 2016 až 2021 je patrné z grafu, největší část, a to 69,4 %, připadalo na nakládání s odpady. V roce 2021 na nakládání s odpady bylo vynaloženo 5,96 mld. Kč (73,5 %), na ochranu ovzduší a klimatu byla určena částka 104,7 mil. Kč (1,3 % z celku) a na nakládání s odpadními vodami bylo vynaloženo 1,54 mld. Kč (19,0 % z celkové částky neinvestičních výdajů).

Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice v krajích v letech 2016 až 2021

5. Mezikrajské srovnání

Z pohledu demografického vývoje byly v roce 2021 v řadě ukazatelů zachovány trendy předchozích let. Dlouhodobě trvalým procesem zůstává stárnutí populace. Základní migrační proudy se nemění a převažuje stěhování do Středočeského kraje a hl. m. Prahy. Zvýšená úmrtnost v letech 2020 a 2021 však přinesla pokles naděje dožití mužů i žen ve všech krajích. Na vývoj ekonomiky v posledních letech měla vliv epidemie covid-19 a opatření přijatá proti šíření této nemoci. V roce 2020 došlo k meziročnímu snížení objemu hrubého domácího produktu České republiky o 5,5 % (ve stálých cenách, podle revize zveřejněné v červnu 2022), v roce 2021 HDP Česka vzrostl o 3,5 %, ale k dosažení úrovně předpandemického roku 2019 chyběly 2,2 %. V regionálním pohledu jsou informace o vývoji HDP k dispozici pouze do roku 2020 (regionální účty a výsledky za rok 2021 budou zveřejněny v lednu 2023). Plochy ekologického zemědělství se rozšiřují ve všech krajích. V posledních letech dochází k postupnému snižování měrných emisí znečišťujících látek, velké rozdíly mezi kraji však zůstávají.

Demografický vývoj

Populace stárne ve všech krajích. V průměru nejstarší je obyvatelstvo kraje Zlínského, naopak nejmladší je kraj Středočeský.

Demografický vývoj zaznamenal ve 14 krajích České republiky řadu společných rysů. Jedním z hlavních fenoménů zůstává stárnutí populace, které dokumentuje řada ukazatelů. Průměrný věk obyvatele v České republice se zvyšuje souvisle od jejího vzniku. V roce 2021 dosáhl hodnoty 42,8 let a oproti roku 2001 vzrostl o 3,8 roku. V dlouhodobém pohledu stárne populace všech krajů, avšak různým tempem. Díky tomu se pořadí krajů podle průměrného věku v čase mění. Do roku 2012 bylo průměrně nejstarším obyvatelstvo hlavního města Prahy, které však v roce 2021 bylo vlivem demografických změn druhé nejmladší. Druhé nejpomalejší tempo stárnutí charakterizovalo v uplynulých dvou desetiletích obyvatelstvo Středočeského kraje. Zatímco v roce 2001 byla třetí nejstarší, o 20 let později již byla nejmladší mezi všemi kraji. Obyvatelstvo Prahy i kraje Středočeského je dlouhodobě nejvíce ovlivněno početnými migračními přírůstky. Vyšší tempa stárnutí byla naopak typická pro regiony s výraznými migračními úbytky. Zcela nejrychlejší byla v kraji Karlovarském a Moravskoslezském. Jestliže obyvatelstvo Karlovarského kraje bylo v roce 2001 nejmladší, v roce 2021 bylo v mezikrajském srovnání třetí nejstarší. Nejvyšší průměrný věk náležel v roce 2021 kraji Zlínskému a Královéhradeckému.

Dlouhodobě klesá podíl osob ve věku 15–64 let a roste podíl osob starších 65 let.

Stárnutí obyvatelstva je determinováno jeho stávající věkovou skladbou. Průběžně je ovlivňováno počty narozených dětí, nadějí dožití a migrací. Homogenním rysem všech krajů je od roku 2008 trvale klesající podíl produktivní populace ve věku 15 až 64 let. Zatímco ještě v roce 2008 přesahoval ve všech krajích 70% hranici, o 13 let později osciloval v rozmezí od 61,9 % v kraji Královéhradeckém do 64,4 % v Praze. Výrazně proměnil věkové složení obyvatelstva odchod populačně silných ročníků do důchodu. Jestliže v roce 2001 žilo v zemi 1 415 tis. osob ve věku 65 a více let (tj. 13,9 %), v roce 2021 jejich počet vzrostl na 2 169 tis. osob (tj. 20,6 %). Nejvyšší podíl osob v postproduktivním věku vykazala dvojice krajů s nejvyšším věkovým průměrem, tj. Královéhradecký a Zlínský. Na opačném pólu pořadí se umístil kraj Středočeský a hlavní město Praha.

Index ekonomického zatížení roste ve všech krajích nepřetržitě již 14 let. Nejvyšší hodnota náleží kraji Královéhradeckému.

Zásadní změny ve věkovém složení obyvatelstva jednotlivých krajů se promítly do proměn indexů stárnutí a ekonomického zatížení. Index stárnutí, tj. počet osob ve věku 65 a více let na 100 dětí ve věku 0 až 14 let, roste od roku 2011 ve všech krajích kromě hlavního města. V Praze byl index stárnutí nejvyšší až do roku 2013. Od roku 2014 přísluší nejvyšší hodnota kraji Královéhradeckému. Naopak nejnižší index stárnutí je posledních 11 let v kraji Středočeském. Počet seniorů zde převážil nad počtem dětí jako v posledním z krajů až v roce 2015. Neměnná tendence charakterizovala vývoj indexu ekonomického zatížení, který vyjadřuje počet osob ve věku 0 až 14 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 15 až 64 let. Tento index roste ve všech krajích

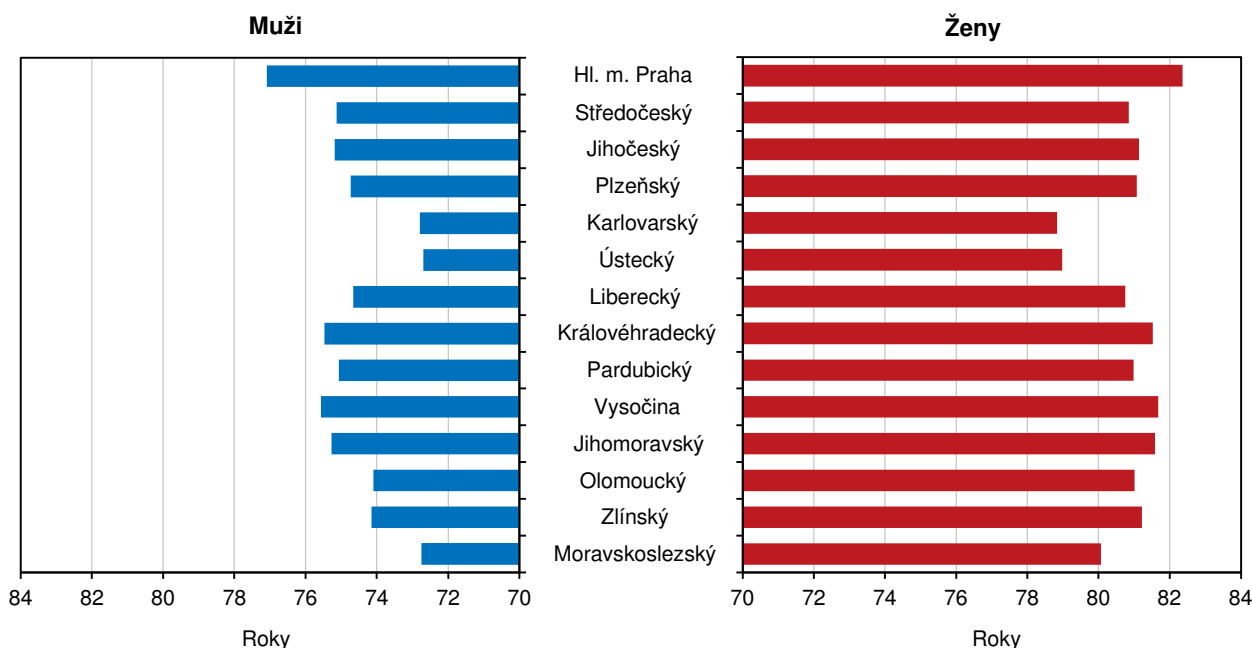
nepřetržitě již 14 let. V posledních čtyřech letech se nezměnila ani pozice krajů s mezními hodnotami. Nejvyšší index ekonomického zatížení náležel kraji Královéhradeckému a nejnižší hlavnímu městu Praze.

Ve všech krajích zemřelo v letech 2020 a 2021 nejvíce obyvatel od roku 2000.

Statistika obyvatelstva byla v letech 2020 a 2021 výrazně ovlivněna epidemií onemocnění covid-19. V obou letech byly počty zemřelých ve všech krajích nejvyšší od vzniku novodobého krajského uspořádání. Nejvyšší hrubá míra úmrtnosti příslušela kraji Karlovarskému, naopak nejnižší hodnoty náležely Praze. V roce 2021 zemřelo v České republice 139,9 tis. osob, tj. nejvíce od konce 2. světové války. Nejčastějšími příčinami úmrtí byly nemoci oběhové soustavy, novotvary a covid-19.

Graf 5.1 Naděje dožití při narození podle pohlaví podle krajů v letech 2020–2021

Zdroj: ČSÚ

Naděje dožití mužů i žen klesla v průměru let 2020 až 2021 ve všech krajích. Nejvyšší hodnoty přísluší Praze.

Společným jmenovatelem demografického vývoje ve všech krajích bylo v průměru let 2020 až 2021 zkrácení očekávané průměrné délky života při narození. S výjimkou Kraje Vysočina byl vyšší pokles zaznamenán v případě mužů. Napříč všemi kraji zůstala naděje dožití žen vyšší než naděje dožití mužů. Nejvyšší genderový rozdíl náležel kraji Moravskoslezskému (o 7,3 let). Nejnižší rozdíl mezi oběma pohlavími příslušel hlavnímu městu Praze (o 5,3 let), která současně vykázala nejvyšší hodnoty naděje dožití mužů (77,1 let) i žen (82,3 let) v mezikrajském srovnání. Pod 74letou hranicí byla v letech 2020 až 2021 očekávaná průměrná délka života mužů při narození v kraji Ústeckém, Moravskoslezském a Karlovarském. Nejnižší naděje dožití žen charakterizovala stejnou trojici krajů, ale v odlišném pořadí.

Nejlidnatějším zůstal kraj Středočeský. Následovala Praha, kraj Jihomoravský a Moravskoslezský.

Zatímco v řadě ukazatelů vykazují kraje souhlasné trendy, v dílčích demografických statistikách jsou tendence zcela protichůdné. Jednu z takových oblastí, spojenou se zásadními krajskými disparitami, představuje migrace. Výrazné přírůstky obyvatel stěhováním charakterizují v dlouhodobém pohledu kraj Středočeský a hlavní město Prahu. Nejvyšší úbytky přísluší kraji Moravskoslezskému. Dlouhodobě protichůdné migrační trendy se podepsaly pod změny v pořadí krajů podle počtu obyvatel. Na konci roku 2021, ve kterém demografická bilance již navazuje na výsledky Sčítání 2021, byl nejlidnatějším kraj Středočeský (1 387 tis. osob). Přes milion obyvatel mělo registrovaný pobyt také v Praze (1 275 tis. osob), kraji Jihomoravském (1 185 tis.

osob) a Moravskoslezském (1 178 tis. osob). Nejméně lidnatým zůstal kraj Karlovarský (283 tis. osob).

Více než třetina cizinců v ČR měla na konci roku 2021 registrovaný pobyt v Praze. Nejnižší podíl cizinců byl v kraji Olomouckém.

Velmi různorodé jsou kraje nejen v počtu obyvatel, ale také ve struktuře obyvatel podle státního občanství. Na konci roku 2021 žilo v České republice 658,6 tis. cizinců s trvalým nebo dlouhodobým pobytem nad 90 dnů (v případě občanů EU s pobytem přechodným). Zatímco v populaci hlavního města Prahy tvořil podíl cizinců 18,5 %, v populaci Olomouckého kraje jen 2,2 %. Republikový podíl 6,3 % cizinců v populaci překonala vedle hlavního města pouze trojice krajů – Plzeňský, Karlovarský a Středočeský.

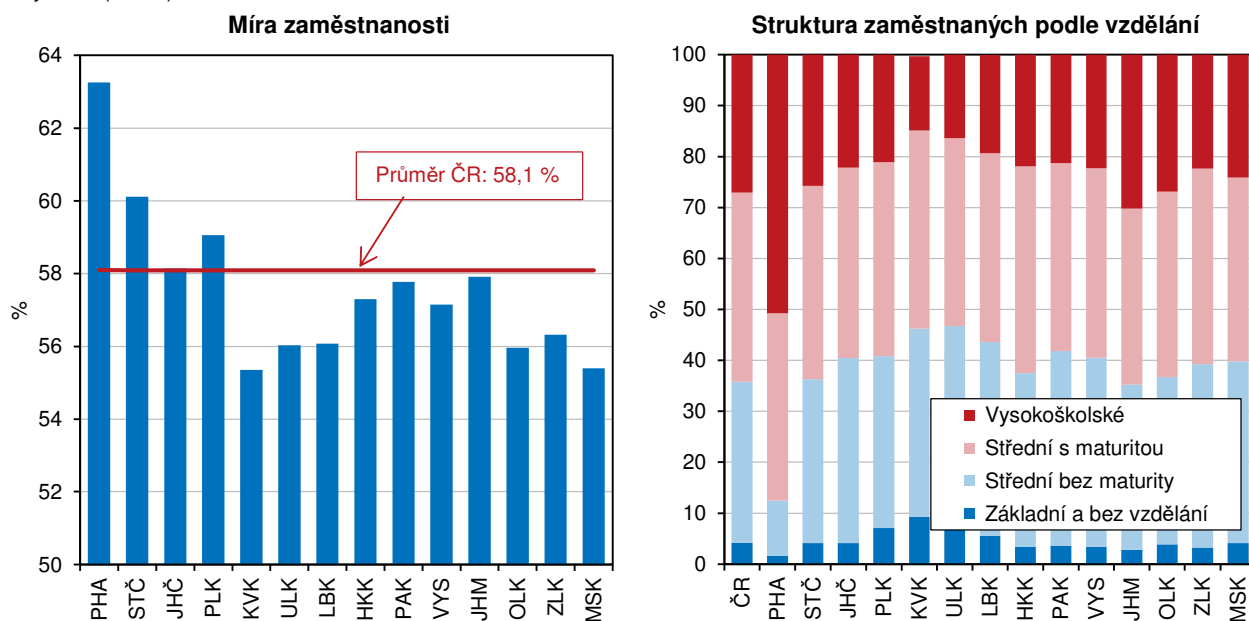
Sociální vývoj

Vývoj zaměstnanosti v letech 2020 a 2021 ovlivnila protiepidemická opatření.

Trh práce, který významně ovlivňují trendy v ekonomickém a demografickém vývoji, byl v souvislosti s příznivým ekonomickým vývojem v letech 2014 až 2019 charakterizován vysokou zaměstnaností. Míra zaměstnanosti dosáhla nejvyšších hodnot na přelomu let 2018 a 2019. Rok 2020 znamenal přerušení dlouhodobého trendu a trh práce se vlivem protiepidemických opatření proměnil, míra zaměstnanosti se meziročně snížila o 0,9 p. b., přičemž významně vyšší byl pokles zaměstnanosti žen (o 1,1 p. b.) než mužů (o 0,8 p. b.). Rok 2021 charakterizovalo postupné rozvolnění těchto opatření, a tím i oživení na trhu práce. Z regionálního hlediska však byla situace velmi různorodá, proti roku 2020 zaměstnanost poklesla v osmi krajích, nejrychleji v Karlovarském kraji (o 1,7 p. b.), v ostatních krajích se míra zaměstnanosti zvýšila či stagnovala. Nejvyšší míra zaměstnanosti zůstala tradičně v hlavním městě Praze, Středočeském a Plzeňském kraji a naopak nejnižší byla zaznamenána v Karlovarském, Moravskoslezském a Olomouckém kraji.

Graf 5.2 Míra zaměstnanosti a struktura zaměstnaných osob podle vzdělání a krajů v roce 2021

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

Struktura zaměstnaných podle vzdělání se zlepšuje ve prospěch středoškolského vzdělání s maturitou a vysokoškolského vzdělání.

Existuje pozitivní závislost mezi stupněm vzdělání a intenzitou ekonomického zapojení, takže také vzdělanostní úroveň populace má vliv na míru zaměstnanosti. Porovnáním skupin zaměstnaných v národním hospodářství v letech 2001 a 2021 dle vzdělání vidíme, že během dvaceti let se změnila vzdělanostní struktura ve všech krajích. Podíl zaměstnaných se základním vzděláním a středním bez maturity se snižuje ve prospěch zaměstnaných se středním vzděláním s maturitou a vysokoškolským vzděláním. Na republikové úrovni se podíl zaměstnaných se středním vzděláním bez maturity snížil od roku 2001 téměř o 12 procentních bodů

a naopak vysokoškolsky vzdělaní zaměstnanci posílili o 14 p. b. Nejvyšší podíl zaměstnaných s vysokoškolským vzděláním byl v roce 2021 dosažen v hlavním městě Praze (51 %) a Jihomoravském kraji (30 %), nejvyšší podíl zaměstnaných pouze se základním vzděláním byl zaznamenán v Karlovarském a Ústeckém kraji (shodně 9 %).

Zaměstnanost v sektoru služeb se dlouhodobě zvyšuje.

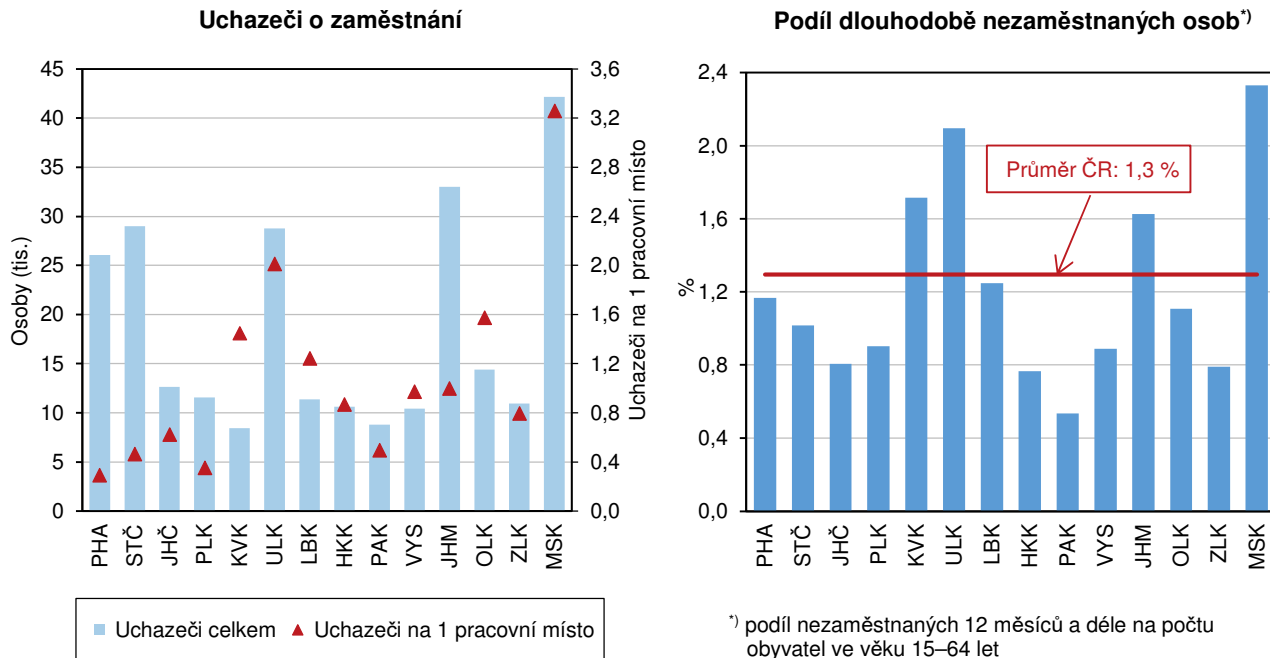
Vývoj celkové zaměstnanosti v České republice byl provázen pokračujícími změnami v odvětvové skladbě pracujících. Nejvýznamnějším sektorem z hlediska zaměstnanosti byl sektor služeb (terciér). Dlouhodobě počet zaměstnaných v tomto sektoru roste, a stejně tak se zvyšuje i jeho podíl na celkové zaměstnanosti; vývoj významně neovlivnil ani odliv zaměstnanců v roce 2020. Zastoupení sektoru služeb se v jednotlivých krajích liší. Markantní vliv na průměrnou zaměstnanost ve službách v České republice má hlavní město Praha, kde v tomto sektoru dlouhodobě pracuje více než 80 % zaměstnaných osob (v roce 2021 to bylo 83,1 %). V ostatních krajích pracovala ve službách více než polovina zaměstnaných, pouze v Libereckém kraji to bylo 49,4 %.

Počet pracovních míst v evidenci úřadů práce se v letech 2016–2021 zvyšoval ve všech krajích.

Zatímco na sklonku roku 2020 nabízely úřady práce ve své evidenci 319 tis. pracovních míst, o dvanáct měsíců později vlivem pokoronavirového oživení trhu práce to bylo více než 343 tis. volných pozic, přičemž od roku 2016 se počet volných pracovních míst zvýšil více než dvaapůlkrát. V roce 2021 byl nejvyšší meziroční nárůst počtu pracovních míst v evidenci úřadů práce zaznamenán v Karlovarském kraji (o 31 %), Olomouckém a Zlínském kraji (shodně o 28 %) a Jihomoravském kraji (o 13 %); pokles naopak zaznamenaly kraje Pardubický (o 14 %), Liberecký (o 10 %) a Moravskoslezský (o 4 %).

Graf 5.3 Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce a dlouhodobá nezaměstnanost podle krajů k 31. 12. 2021

Pramen: MPSV

V roce 2020 byl přerušen klesající trend podílu nezaměstnaných.

Z dlouhodobého hlediska podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na obyvatelstvu stejného věku od roku 2007 rostl a kulminoval v roce 2013, kdy se jeho hodnota v ČR vyšplhala k 8,2 % (podíl nezaměstnaných osob v ČR v roce 2007 tvořil 4,5 %). I v mezikrajském srovnání dosáhl podíl nezaměstnaných osob v posledních deseti letech maximálních hodnot v roce 2013 (kromě krajů Plzeňského, Pardubického a Kraje Vysočina, které dosáhly maxima již v roce 2010).

Po roce 2013 se podíl nezaměstnaných osob ve všech krajích snižoval na minimum v roce 2019 (kromě Plzeňského, Královéhradeckého a Pardubického kraje, kde byla nejnižší hodnota v roce 2018, a hlavního města Prahy, kde byla minimální hodnota dosažena již v roce 2008). V roce 2020 došlo ke změně klesajícího trendu vývoje nezaměstnanosti a podíl nezaměstnaných osob v ČR meziročně vzrostl o 1,1 p. b. V roce 2021 došlo k pozitivnímu obratu na trhu práce a hodnota podílu nezaměstnaných osob meziročně klesla ve všech regionech, a to u mužů i u žen. Nejvyšší nezaměstnanost byla zaznamenána v Moravskoslezském a Ústeckém kraji. Nejpříznivější situace naopak byla v Pardubickém a Zlínském kraji. Koncem roku 2021 bylo v České republice téměř 86,2 tis. dlouhodobě nezaměstnaných. Podíl dlouhodobě nezaměstnaných osob se od roku 2016 do roku 2019 stále snižoval, v roce 2020 byla klesající tendence přerušena, v roce 2021 podíl dlouhodobě nezaměstnaných meziročně vzrostl ve všech krajích. S problémem dlouhodobě nezaměstnaných se potýkal zejména Moravskoslezský a Ústecký kraj.

Čistý disponibilní důchod v roce 2020 rostl.

Čistý disponibilní důchod domácností, tedy částka, kterou mohou domácnosti věnovat na konečnou spotřebu, meziročně vzrostl podle posledního dostupného údaje (rok 2020) v průměru o 5,1 %, ale v souvislosti s ekonomickým vývojem se jeho růst zpomalil; ve srovnání s rokem 2014 činil průměrný nárůst 26,7 %. Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele zaznamenal meziročně nejvyšší nárůst v Ústeckém kraji (o 7,6 %, tj. o 18 tis. Kč), nejnižší nárůst byl evidován v Karlovarském kraji (o 2,5 %, tj. o 6 tis. Kč). Nejvyšší hodnoty dosáhl v hl. městě Praze, naopak nejnižší čistý disponibilní důchod na 1 obyvatele měly domácnosti v kraji Karlovarském.

Tempo růstu mezd od roku 2019 zpomaluje.

Zvyšující se napětí na pracovním trhu spojené jak s nízkou nezaměstnaností, tak s vysokým a dále rostoucím počtem volných pracovních míst působilo prorůstově i v oblasti mezd. Od roku 2013 rostou průměrné hrubé měsíční mzdy každoročně. Tempo růstu mezd však od roku 2019 začalo zpomalovat.

Průměrné hrubé mzdy i medián mezd jsou dlouhodobě nejvyšší v hlavním městě Praze.

Podle výsledků strukturálního šetření mezd za rok 2021, které publikuje Český statistický úřad ve spolupráci s Ministerstvem práce a sociálních věcí, vzrostly proti roku 2020 hrubé měsíční mzdy ve všech krajích ČR. Mzdový vývoj byl velmi nerovnoměrný, nadprůměrně mzdy rostly v Jihomoravském a Jihočeském kraji (o 7,0, resp. 6,8 %), nejpomaleji v Středočeském a Plzeňském kraji (o 3,8, resp. 4,8 %). V reálném vyjádření byl vlivem zvýšení míry inflace mzdový růst mnohem slabší. Diference mzdové úrovně zůstávají mezi kraji zachovány, i když náskok hl. města Prahy se v čase mírně snižuje. Nejvyšší hrubé měsíční mzdy byly v roce 2021 vyplaceny v hl. městě Praze (50 494 Kč) a proti nejnižším mzdám v Karlovarském kraji (35 611 Kč) byly téměř o 15 tis. Kč vyšší. V těchto dvou krajích byly zaznamenány i nejvyšší a nejnižší hodnoty mediánu mezd, avšak rozdíl mezi nimi byl menší (9 tisíc korun).

Počet příjemců důchodů se již druhým rokem snižuje.

Celkový počet příjemců důchodů, nehledě na druh důchodu, se již druhým rokem snižuje. Zatímco v roce 2020 se počet důchodců v České republice proti roku předchozímu snížil o 16 tis. osob, v roce následujícím pokles pokračoval a úbytek představoval již téměř 24 tis. osob. Pokles se dotkl všech krajů ČR. Jako jeden z hlavních faktorů snížení počtu příjemců důchodů lze uvést zvýšenou úmrtnost v důsledku onemocnění covid-19. Naposledy došlo k poklesu počtu důchodců v roce 2013.

V delším časovém horizontu počet příjemců důchodů v návaznosti na demografický vývoj a stárnutí populace spíše roste. Dlouhodobý trend nárůstu počtu důchodců mírně pouze postupně zvyšování věkové hranice pro odchod do důchodu, která v současné době činí 65 let.

Poklesl počet starobních důchodců, výraznější úbytek byl zaznamenán mezi ženami.

Počet starobních důchodců meziročně poklesl o 22,7 tis., v roce 2021 tak v České republice pobíralo starobní důchod (vč. souběhu s vdovským nebo vdoveckým) 2,4 mil. osob – 952 tis. mužů a 1 426 tis. žen. Výraznější úbytek byl zaznamenán mezi ženami (-15,8 tis.) než mezi muži (-6,8 tis.). Ve většině krajů se celkový počet starobních důchodců proti roku 2020 snížil (s výjimkou Jihomoravského a Olomouckého kraje).

Počet i podíl osob pobírajících předčasný starobní důchod roste.

Dlouhodobě se zvyšuje počet i podíl osob pobírajících předčasný starobní důchod. V roce 2021 pobíralo předčasně přiznaný starobní důchod téměř 670 tis. osob, tedy 28,2 % ze všech příjemců plného starobního důchodu (vč. souběhu s vdovským nebo vdoveckým). Srovnáním s rokem 2010 vzrostl počet osob v předčasném starobním důchodu na republikové úrovni téměř o 240 tis., relativně se podíl příjemců předčasných důchodů zvýšil o 9,1 procentních bodů. V osmi krajích ČR (Vysočina, Pardubický, Moravskoslezský, Olomoucký, Jihočeský, Karlovarský, Plzeňský a Zlínský) překročil v roce 2021 podíl osob v předčasném důchodu 30 % s maximem v Kraji Vysočina (36,1 %), v dalších 4 krajích přesáhl 25 %. Opačný konec žebříčku obsadil Středočeský kraj s 24,1% podílem předčasných starobních důchodců a hlavní město Praha s 14,2% podílem (oba regiony vykazují nižší zastoupení důchodců na populaci kraje než je průměr ČR).

Starobní důchody v ČR meziročně vzrostly o 6,6 % a jejich výše přestavovala 43,9 % mediánu hrubého výdělku.

Průměrná výše důchodů je ovlivňována zvyšováním vyplácených důchodů. Na růst penzí má vliv jak valorizace, tak i výše nově přiznaných důchodů, které jsou vyšší než postupně zanikající důchody starších penzistů. V prosinci 2021 vzrostla průměrná výše sólo vyplácených plných starobních důchodů v ČR meziročně o 6,6 % na 15 453 Kč a činila 43,9 % mediánu hrubého výdělku. V regionálním pohledu na výši starobních důchodů v poměru ke mzdovému mediánu se nejvýše umístily kraje, ve kterých podíl starobních důchodů dosáhl nebo přesáhl 46 % mzdového mediánu, a to Karlovarský Zlínský, Moravskoslezský a Jihočeský. Pod republikový průměr se řadí kraje Středočeský, Jihomoravský, Plzeňský a s výrazným odstupem hlavní město Praha (40,1 %).

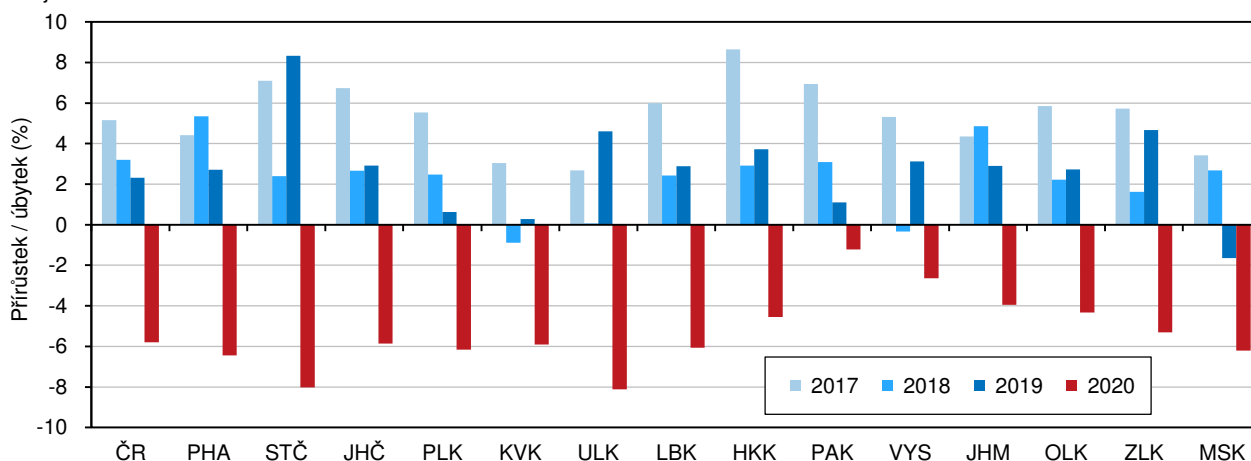
Ekonomický vývoj

Po šesti letech růstu HDP v roce 2020 v celém Česku a napříč regiony poklesl.

Rokem 2019 skončilo šestileté období konjunktury. Zatímco v letech 2014 až 2019 HDP ve srovnatelných cenách (s. c.) meziročně ve všech krajích až na ojedinělé výjimky rostl, v roce 2020 měla restriktivní opatření přijatá proti šíření koronaviru negativní dopady na ekonomiku a promítla se do poklesu HDP v s. c. ve všech krajích. Ve většině regionů se jednalo o propad, který neměl od roku 1995 obdoby a který byl ještě hlubší než v roce 2009, kdy začalo období hospodářské krize.

Graf 5.4 Regionální HDP ve srovnatelných cenách podle krajů (předchozí rok = 100 %)

Zdroj: ČSÚ

V Karlovarském kraji se v roce 2020 HDP propadl na úroveň roku 2000.

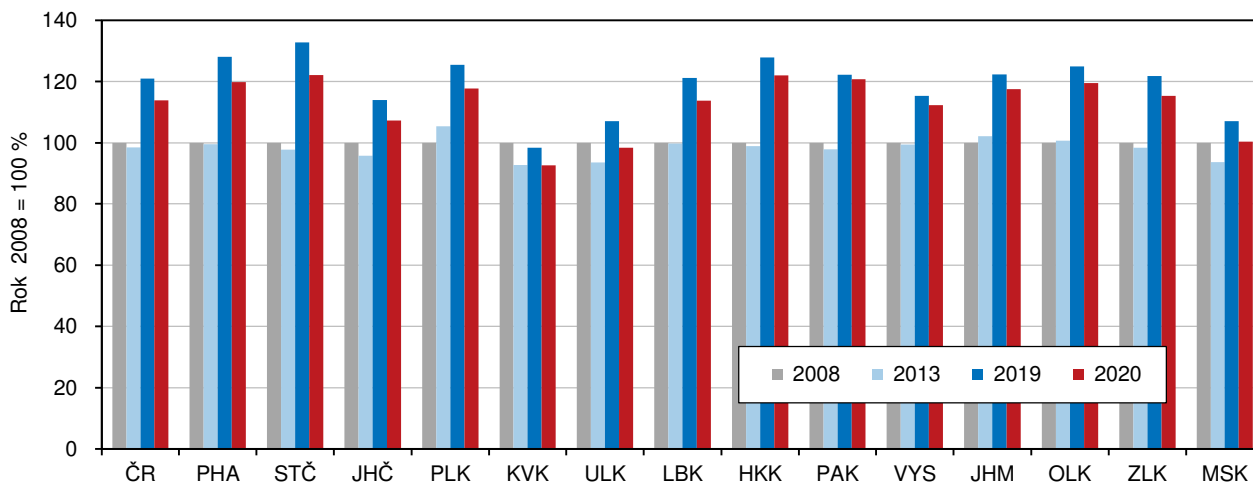
HDP v s. c. se v roce 2020 propadl v Ústeckém kraji pod hodnotu předkrizového roku 2008, v Moravskoslezském kraji klesl na jeho úroveň, v lázeňském Karlovarském kraji se propadl ještě hlouběji, až na úroveň roku 2000. V ostatních krajích se HDP v s. c. v roce 2020 pohyboval nad úrovní roku 2008 v rozmezí od 7 % v Jihočeském kraji až po 22 % ve Středočeském a Královéhradeckém kraji.

V roce 2020 hrubá přidaná hodnota (v b. c.) ve většině krajů meziročně poklesla.

Koronavirová krize negativně zasáhla především průmysl, obchod, dopravu, ubytování a stravování, z menších odvětví např. profesní, vědecké, technické a administrativní činnosti. Hrubá přidaná hodnota (HPH) v běžných cenách (b. c.) v těchto odvětvích v ČR a ve většině krajů meziročně poklesla. Na druhou stranu některá odvětví zaznamenala nárůst HPH. Ve všech krajích se její objem zvýšil v odvětví veřejné správy, vzdělávání, zdravotní a sociální péče; většinově pak v odvětví činnosti v oblasti nemovitostí a informační a komunikační činnosti. Úhrnem HPH v roce 2020 v ČR a většině krajů meziročně poklesla (s výjimkou Pardubického, Jihomoravského, Královéhradeckého a Olomouckého kraje a Kraje Vysočina). K tomu došlo naposledy v roce 2009, tehdy však pokles zasáhl více krajů. Všechny uvedené změny se promítly i do struktury HPH.

Graf 5.5 Regionální HDP ve srovnatelných cenách podle krajů (rok 2008 = 100 %)

Zdroj: ČSÚ

Z krajů ČR má nejvyšší ekonomickou výkonnost hlavní město Praha, ...

Hospodářsky nejsilnějším krajem České republiky je hlavní město Praha, k jehož vysoké ekonomické výkonnosti napomáhá odvětvová struktura HPH s vysokým podílem služeb (od roku 2016 více než 84 %). Příspěvek hlavního města Prahy k celorepublikovému HDP se od roku 2014 zvolna zvyšoval, i když v pandemické krizi v roce 2020 poněkud klesl (na 27,0 %). Vedle hlavního města svůj přínos k celorepublikovým výsledkům zvyšoval dlouhodobě také druhý nejvýznamnější Středočeský kraj se silným automobilovým průmyslem. Jeho podíl na HDP ČR v roce 2020 meziročně mírně poklesl na 11,6 %.

...která již dvacet let překračuje dvojnásobek republikové hodnoty HDP na 1 obyvatele.

HDP hlavního města Prahy v přepočtu na 1 obyvatele překračuje od roku 2001 dvojnásobek průměru ČR a od roku 2017 rovněž dvojnásobek unijního průměru HDP EU27 vyjádřený ve standardu parity kupní síly (PPS) na 1 obyvatele. Ostatní kraje republikového ani unijního průměru nedosáhly. Nejvíce se jim přiblížil v roce 2020 Jihomoravský kraj, který republikového průměru dosáhl z 96,6 % a unijního průměru v PPS z 89,8 %, dále kraje Královéhradecký (90,4 %, resp. 84,1 %) a Středočeský (89,4 %, resp. 83,2 %). Za republikovým a unijním průměrem naopak nejvíce zaostávají Karlovarský a Ústecký kraj (o více než 30 %).

Převahu hlavního města posiluje struktura HPH s vysokým podílem terciárního sektoru.

Výraznou převahu hlavního města ovlivňuje vedle struktury HPH i vysoký počet zaměstnaných, kteří do Prahy přijíždějí z jiných regionů, zejména ze Středních Čech. Srovnáním HDP na 1 zaměstnaného, kde je zohledněn počet osob, které produkt vytváří (zahrnuje i dojíždějící z jiných krajů), je odstup hlavního města od ostatních krajů samozřejmě menší. V roce 2020 překročila Praha republikový průměr o 51,3 %, druhý Středočeský kraj o 2,4 %. Ostatní kraje průměru nedosáhly, Jihomoravský kraj se mu přiblížil z 96,3 % a Královéhradecký kraj z 94,8 %.

Zemědělská produkce v roce 2020 byla téměř ve všech krajích historicky nejvyšší.

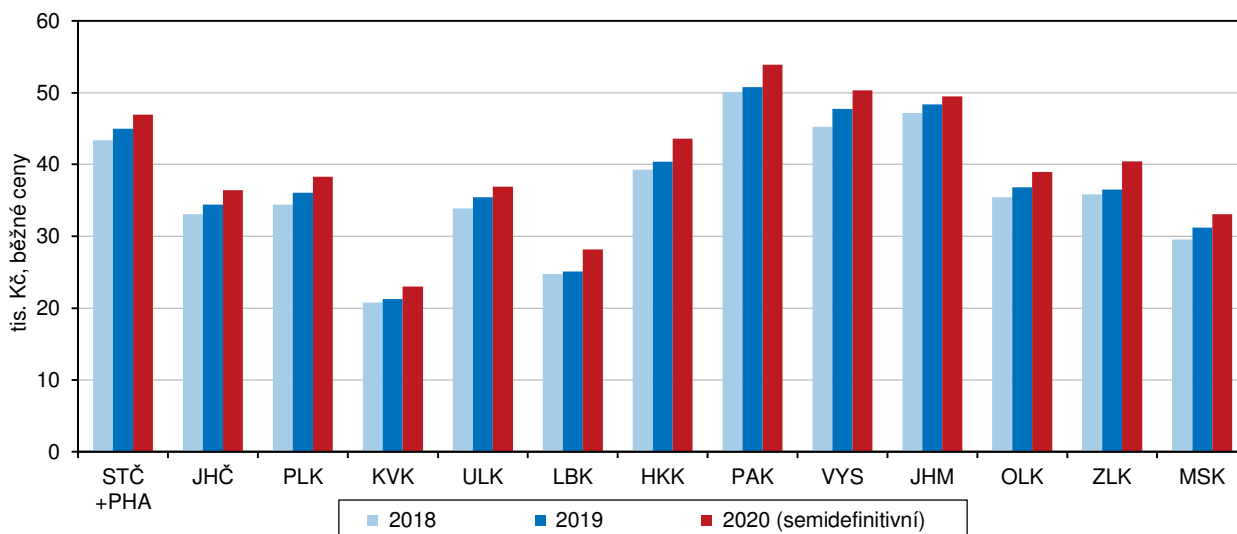
Produkce zemědělského odvětví v běžných cenách vzrostla v roce 2020 podle semidefinitivních výsledků (poslední dostupné údaje) ve všech krajích a s výjimkou Moravskoslezského kraje dosáhla historicky nejvyšších hodnot. O tento výsledek se zasloužila rekordní rostlinná produkce zajištěná více než dobrou sklizní. Živočišná produkce v b. c. v roce 2020 meziročně vlivem nepříznivého cenového vývoje v sedmi krajích i celorepublikově mírně poklesla.

Největší produkci zemědělského odvětví na 1 hektar půdy měli pardubičtí zemědělci.

Produkci zemědělského odvětví České republiky dlouhodobě vytvářejí z více než poloviny kraje s největší výměrou obhospodařované zemědělské a orné půdy, Středočeský, Jihomoravský, Kraj Vysočina a Jihočeský. Po přepočtu zemědělské produkce na 1 hektar obhospodařované zemědělské půdy se v čele pomyslného regionálního žebříčku držel od roku 2012 Pardubický kraj díky drůbežářství a na jeho konci se dlouhodobě umisťoval Karlovarský kraj, jehož produkce nedosahovala hodnot Pardubického kraje ani z poloviny.

Graf 5.6 Produkce zemědělského odvětví na 1 ha obhospodařované zemědělské půdy podle krajů

Zdroj: ČSÚ

V roce 2021 se meziročně zvýšila produkce obilovin a mléka, menší však byla úroda řepky a snáška vajec.

Po poměrně úrodném roce 2020 sklidili zemědělci v roce 2021 více obilovin celkem (zásluhou pšenice, ovsa a kukuřice na zrno), luskovin, cukrovky a sena. Slabší a podprůměrná byla ve většině krajů úroda ječmene, žita a brambor a dále ve všech krajích sklizeň řepky. V živočišné výrobě se v roce 2021 zvýšila oproti předchozímu roku ve většině krajů výroba mléka, ale snáška vajec většinou poklesla. Ve většině krajů zemědělci vyprodukovali více jatečných zvířat a v polovině krajů více jatečné drůbeže.

Kvůli odstraňování následků kůrovcové kalamity a polomů dosahoval v posledních letech objem těžby dřeva rekordních hodnot.

Těžba dřeva, která v letech 2018 až 2020 dramaticky rostla v souvislosti s likvidací následků kůrovcové kalamity a polomů, se v roce 2021 zvýšila již jen ve 4 krajích. I když v úhrnu za ČR v tomto roce klesla o 15,4 %, byla historicky třetí nejvyšší po předchozích dvou letech. S postupem kůrovce dosáhla rekordního objemu v roce 2018 v Olomouckém, Moravskoslezském a Zlínském kraji, v roce 2020 na

Vysočině a v Jihomoravském, Královéhradeckém a Plzeňském kraji, v roce 2021 ve Středočeském, Ústeckém, Libereckém a Pardubickém kraji. Pouze v Jihočeském a Karlovarském kraji zůstal nepřekonaný objem těžby z roku 2007 spojený s odstraňováním polomů po orkánu Kyrill.

Nejvíce dřeva se vytěžilo v Kraji Vysočina, kde se téměř výhradně jednalo o nahodilou těžbu.

Z hlediska regionálního srovnání se v období let 2018 až 2021 nejvíce dřeva vytěžilo v Kraji Vysočina, 22,3 % z celorepublikové hodnoty. Přitom na Vysočině 99 % objemu těžby dřeva tvořila nahodilá těžba, při které se zpracovávaly zejména kůrovcem napadené stromy a polomy. Ve většině krajů v posledních čtyřech letech nahodilá těžba představovala více než 90 % z celkového objemu těžby. Nejméně byly kůrovcem a polomy zasaženy lesy v Karlovarském a Zlínském kraji, ve kterých podíl nahodilé těžby tvořil méně než 80 %.

Od roku 2019 se rozšiřovala plocha zalesňování s převahou listnatých dřevin.

Jako reakce na kalamitu, v jejímž důsledku vznikly holiny, se v posledních letech zvyšovala plocha zalesňování. Zatímco celorepublikově bylo po roce 2000 obvykle zalesňováno každoročně cca 20 tis. ha plochy převážně jehličnany, od roku 2019 se plocha zalesňování zvětšovala a upřednostňovány byly listnaté dřeviny. V roce 2021 dosáhla plocha zalesňování dvojnásobku obvyklé hodnoty s podílem listnáčů 52 %. Nejvíce se zalesňovalo v Kraji Vysočina, Jihomoravském, Olomouckém a Jihočeském kraji.

Regionální data z průmyslu jsou za průmyslové podniky se 100 a více zaměstnanci a sídlem v kraji.

Z oblasti průmyslu má statistika do úrovně krajů k dispozici údaje za podniky, které v daném roce zaměstnávaly 100 a více zaměstnanců a měly sídlo v příslušném kraji. Výsledky a zejména jejich srovnání v čase může být ovlivněno tím, že zařazení podniku do souboru vykazujících subjektů na základě neměnných kritérií se může rok od roku lišit. Přepočty na srovnatelnou organizační strukturu se neprovádějí.

Počet zaměstnanců velkých průmyslových firem se od roku 2019 ve většině krajů snižoval.

Počet zaměstnanců velkých průmyslových podniků se poslední tři roky snižoval. Po pětiletém období 2014–2018, kdy podniky v úhrnu za ČR a zpravidla i za regiony nabíraly zaměstnance, došlo v roce 2019 ve většině krajů (kromě dvou) ke snížení počtu zaměstnanců. Tento nastoupený trend pokračoval i v pandemické roce 2020, kdy počet pracujících v průmyslu poklesl ve všech krajích kromě Královéhradeckého a ve většině krajů pokles neustal ani v roce 2021. Největším průmyslovým zaměstnavatelem mezi regiony se stal od roku 2018 Středočeský kraj (aktuálně s podílem na ČR 13,7 %), poté co předstihl do té doby vedoucí Moravskoslezský kraj. Dlouhodobě nejméně osob zaměstnává průmysl v nejmenším Karlovarském kraji (podíl na ČR 2,0 %).

Tržby z prodeje výrobků a služeb průmyslové povahy (v b. c.) v pandemické roce 2020 ve většině krajů meziročně klesly, ...

Na rozdíl od počtu zaměstnanců, který od roku 2019 klesal, tržby z prodeje výrobků a služeb průmyslové povahy (v b. c.) v roce 2019 rostly. Pandemie koronaviru, kvůli které podniky některých klíčových odvětví na jaře 2020 dočasně zastavily výrobu a při které došlo k narušení subdodavatelských procesů, se v roce 2020 promítla do meziročního poklesu tržeb z prodeje výrobků a služeb průmyslové povahy v odvětvích zpracovatelského průmyslu jako celku a tím i průmyslu celkem. Snížení tržeb z průmyslové činnosti v roce 2020 zaznamenaly všechny kraje s výjimkou Královéhradeckého a Pardubického a většina odvětví zpracovatelského průmyslu, zejména výroba motorových vozidel, přívěsů a návěsů, výroba strojů a zařízení, pryžových a plastových výrobků, výroba kovodělných výrobků. Ne všechna odvětví ale pandemie omezila, naopak díky zvýšené poptávce po jejich výrobcích vzrostly tržby ve farmaceutickém, potravinářském a ostatním zpracovatelském průmyslu (zahrnuje mj. výrobu her, hraček nebo zdravotnických lůžek).

... ale v roce 2021 již většinou opět vzrostly.

V roce 2021 již ve většině krajů tržby z průmyslové činnosti zpracovatelského průmyslu celkem (v b. c.) meziročně vzrostly, pouze v Pardubickém kraji klesly

na hodnotu roku 2019. Z hlediska jednotlivých odvětví tam, kde v roce 2020 došlo k poklesu tržeb, se v roce 2021 většinou podařilo vyrovnat výpadek předchozího roku. Pouze výroba motorových vozidel, přívěsů a návěsů a textilní průmysl, i přes nárůst v roce 2021, za rokem 2019 zaostala a výroba počítačů a elektronických a optických přístrojů dále klesala.

Na export byl nejvíce orientován průmysl Středočeského kraje.

Z tržeb z průmyslové činnosti zpracovatelského průmyslu ČR bylo v letech 2019 až 2021 zhruba 65 % dosaženo za zboží vyvezené přímo do zahraničí, přičemž tento podíl byl nejvyšší v roce 2020 – 65,5 %. Z hlediska odvětvového směřovala na vývoz relativně největší část z produkce farmaceutického průmyslu (84 % tržeb z vývozu v roce 2021), a dále z textilního průmyslu, výroby ostatních dopravních prostředků a výroby motorových vozidel, přívěsů a návěsů (více než 75 % z tržeb bylo za přímý vývoz). Z hlediska regionálního byl na export nejvíce orientován zpracovatelský průmysl Středočeského kraje (75,0 %).

Od roku 2017 se objem stavebních prací „S“ meziročně zvyšoval. K mírnému růstu ve většině krajů v roce 2020 napomohl objem prací na inženýrských stavbách.

Objem stavebních prací podle dodavatelských smluv, tedy v hodnotě „S“ (v b. c.; vč. cenového vlivu), provedených stavebními podniky s 20 a více zaměstnanci na stavbách v tuzemsku, se v letech 2017 až 2021 ve většině krajů každoročně zvyšoval. Rok předtím, v roce 2016, tedy na začátku sledované časové řady, došlo k meziročnímu poklesu v ČR (-12,1 %) a ve všech krajích kromě dvou. Důvodem propadu byla vysoká stavební aktivita v roce 2015 v souvislosti s dočerpáváním fondů z EU. Od roku 2017 již stavební práce „S“ provedené v ČR meziročně trvale rostly, v pandemickém roce 2020 však jejich růst výrazně zpomalil (+3,1 %). Mírné zvýšení v b. c. tehdy zajistila vysoká dynamika růstu objemu prací na inženýrských stavbách (v ČR +19,1 %), které díky tomu v roce 2020 zvýšily svůj podíl na celkovém objemu prací „S“ provedených v ČR na 41,2 %.

V roce 2020 objem „S“ poklesl v šesti a v roce 2021 ve dvou krajích.

Z regionálního hlediska poklesl v pandemickém roce 2020 objem stavebních prací „S“ v šesti krajích, v roce 2021 ve dvou krajích. Naproti tomu nepřetržitě rostl v období let 2017 až 2021 v Ústeckém, Královéhradeckém, Jihomoravském a Olomouckém kraji.

V letech 2020 a 2021 byl objem stavebních prací „S“ z poloviny financován z prostředků veřejných zadavatelů.

Stavebnictví se ve sledovaném období stále více opíralo o čerpání veřejných prostředků. V letech 2016 a 2017 tvořily z celkového objemu stavebních prací „S“ provedených v ČR práce pro veřejné zadavatele necelou třetinu, v roce 2020 to byla více než polovina a v roce 2021 necelá polovina. Z větší části se práce pro veřejné zadavatele týkaly inženýrských a vodohospodářských staveb. Regionálně se podíl prací pro veřejné zadavatele z objemu prací provedených na stavbách v kraji pohyboval v úhrnu let 2016 až 2021 od 31 % v hlavním městě Praze po 57 % v Pardubickém kraji.

V přepočtu na 1 obyvatele byl největší objem prací proveden na stavbách v Praze a na jihu Čech.

Nejvyšší objem stavebních prací „S“ byl proveden na území hlavního města Prahy (za šestileté období podíl na ČR 21,2 %) a dále v Jihomoravském (11,9 %) a Středočeském kraji (10,9 %), nejméně pak v nejmenším Karlovarském kraji (2,2 %). Po přepočtu na 1 obyvatele zůstalo zcela bezkonkurenčně v čele pomyslného žebříčku krajů hlavní město Praha, které v průměru let 2016 až 2021 převyšovalo republikový průměr o 74 %. Za ním se na druhém a třetím místě umístil Jihočeský (16 % nad průměrem) a Jihomoravský kraj (+7 %); průměrný byl Kraj Vysočina. V ostatních krajích se intenzita výstavby pohybovala pod celorepublikovým průměrem; nejnižší byla v Libereckém kraji (-32 %).

Počet zahájených a dokončených bytů v roce 2020 většinou poklesl. V roce 2021 ...

Bytová výstavba reagovala na ekonomický vývoj. Konjunkturu v letech 2014 až 2019 provázal růst bytové výstavby. V roce 2020 ekonomiku i bytovou výstavbu zbrzdila pandemická krize. Počet zahájených i dokončených bytů v ČR a většině regionů

... došlo k rozmachu výstavby, v ČR byl zahájen rekordní počet bytů.

meziročně poklesl. Ale hned v následujícím roce se počet zahájených bytů prudce zvýšil a v republikovém úhrnu dosáhl rekordní hodnoty za posledních třicet let. O výsledek se zasloužil především nárůst výstavby bytových domů v hlavním městě Praze, ve Středočeském a Jihočeském kraji. Vzhledem k tomu bylo v Praze a v jižních Čechách zahájeno nejvíce bytů celkem od roku 2000.

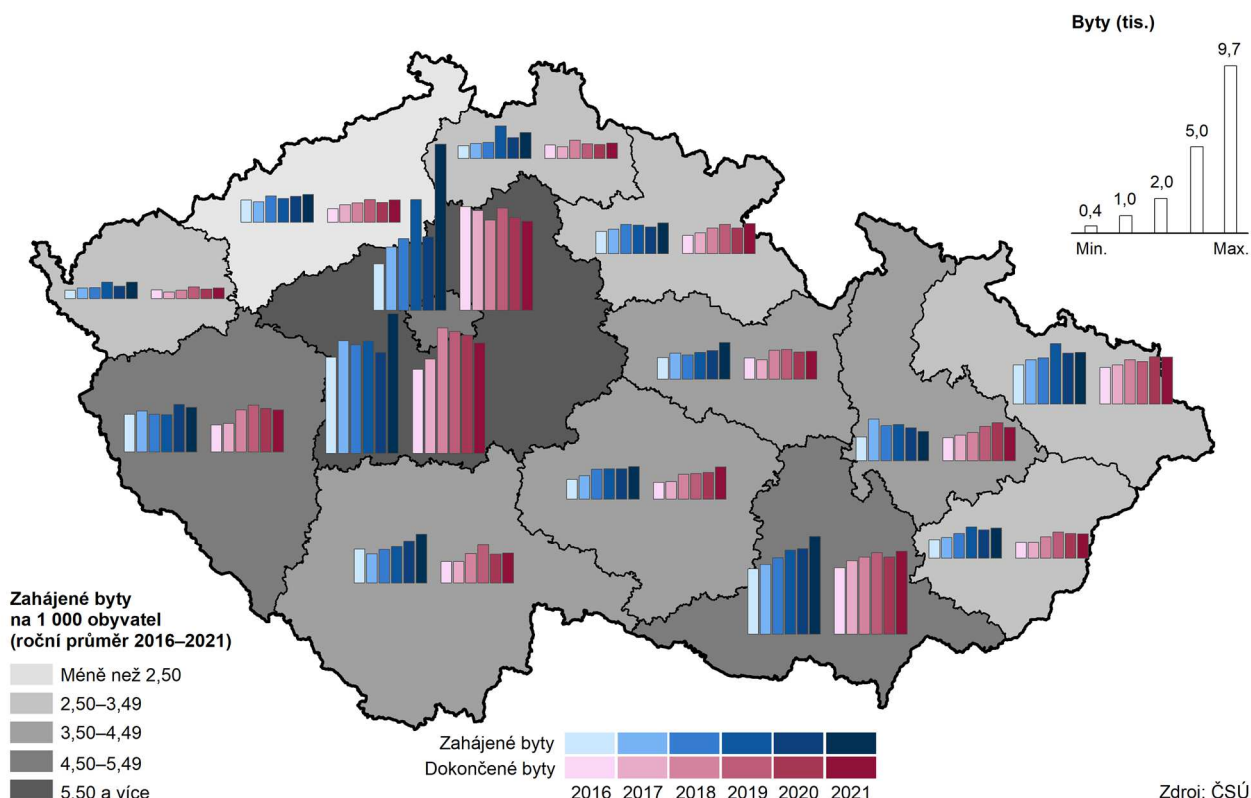
Většina bytů vznikala v rodinných domech.

Ve všech krajích přitom i nadále platilo, že většina nových bytů vznikala v rodinných domech, pouze v hlavním městě Praze s naprostou převahou v bytových domech.

Počet dokončených bytů v roce 2021 meziročně vzrostl.

Přírůstek počtu dokončených bytů v roce 2021 byl ve srovnání s vývojem zahájených bytů menší. V úhrnu za ČR byl dokončen druhý nejvyšší počet bytů za poslední desetiletí; v Královéhradeckém a Jihomoravském kraji a Kraji Vysočina dokonce šlo o nejvyšší počet dokončených bytů za stejnou dobu.

Bytová výstavba v krajích v letech 2016 až 2021

Absolutně i relativně se nejvíce bytů stavělo ve Středočeském kraji. Nejnižší intenzitu bytové výstavby má dlouhodobě Ústecký kraj.

V letech 2016 až 2021 se nejvíce bytů stavělo ve Středočeském kraji, hlavním městě Praze a Jihomoravském kraji. Do celorepublikového počtu dokončených bytů přispěly tyto kraje přesnou polovinou a do počtu zahájených bytů 46,2 %, to znamená s ohledem na počet jejich obyvatel (podíl na ČR 36,5 %) nadprůměrně. Zmíněné kraje se umístily v čele žebříčku krajů i po přepočtu na 1 000 obyvatel. Vklínil se mezi ně ještě Plzeňský kraj, který byl podle intenzity zahajování bytové výstavby druhý a podle intenzity dokončování bytové výstavby třetí. Na špici obou žebříčků se držel Středočeský kraj, hlavní město Praha bylo třetí, resp. druhé, Jihomoravský kraj obsadil v obou žebříčcích čtvrté místo. Krajem s nejnižší intenzitou bytové výstavby je v dlouhodobém pohledu (od roku 1990) Ústecký kraj.

Opatření přijatá proti šíření koronaviru ochromila cestovní ruch.

Pandemie koronaviru, kvůli které bylo omezeno poskytování ubytovacích služeb a cestování přes hranice a na určitou dobu i uvnitř republiky, zvrátila ve 2. čtvrtletí roku 2020 do té doby ve všech krajích rostoucí trend návštěvnosti a ochromila na následující dva roky cestovní ruch. Pouze letní sezóna, 3. čtvrtletí 2020 a 2021,

kdy došlo k uvolnění opatření, byla srovnatelná s předchozími roky, i když s rozdílnou skladbou hostů, ve které výpadek zahraničních návštěvníků alespoň částečně eliminovali rezidenti.

Největší ztráty v cestovním ruchu zaznamenaly kraje s vysokým podílem zahraničních hostů, ...

V roce 2020 propadl počet přenocování hostů ubytovaných v HUZ ve srovnání s rekordní návštěvností roku 2019 nejhluběji v hlavním městě Praze (-73,5 %) především kvůli absenci cizinců. Relativně nejmenší ztrátu v počtu přenocování zaznamenaly v roce 2020 kraje Liberecký a Královéhradecký (-20,8 %, resp. -23,6 %), se silnou zimní lyžařskou sezónou, kterou začátkem roku 2020 ještě žádná omezení nenarušila. K výpadku zimní sezóny došlo až v následujícím roce, a v těchto dvou krajích se kvůli tomu počet přenocování za celý rok meziročně znovu snížil (v obou - 12 %). V ostatních krajích v roce 2021 se již v HUZ většinou ubytovalo více hostů na více nocí. Na předcovidový rok 2019 však všechny kraje v počtu přenocování ztrácely od 17,2 % (Kraj Vysočina) až po 71,6 % (hlavní město Praha). V úhrnu za ČR byl počet přenocování hostů v roce 2021 ve srovnání s rokem 2019 o 44,0 % nižší.

...především hlavní město Praha, kde výpadek počtu přenocování v letech 2020 a 2021 oproti roku 2019 byl více než 70%,...

Dominantní postavení v cestovním ruchu má dlouhodobě hlavní město Praha, kde podstatnou část z ubytovaných v HUZ tvoří cizinci. A protože kvůli pandemii byl ochromen zejména zahraniční turistický ruch, pocítila to především Praha. Z 18,5 mil. přenocování hostů v roce 2019, které tvořili téměř z 90 % cizinci, a propadu v roce 2020 se v roce 2021 v hlavním městě ubytovali hosté na 5,3 mil. nocí s podílem cizinců 65 %. Příspěvek hlavního města na celorepublikovém počtu přenocování se z 32,4 % v roce 2019 snížil v roce 2021 na polovinu.

...a Karlovarský kraj.

Druhý nejvyšší počet přenocování měl v předcovidové době Karlovarský kraj, díky lázeňství a nejdělsí průměrné době pobytu, ve kterém jako jediném kraji po Praze mezi hosty převládali zhruba ze dvou třetin cizinci. Jejich úbytek, i přes snahu vyrovnat ho domácími klienty, měl za následek druhou nejhlubší ztrátu (-47,6 %) celkového počtu přenocování v roce 2021 oproti roku 2019 v mezikrajském srovnání. V posledních dvou letech se počtem přenocování Karlovarský kraj zařadil v regionálním žebříčku až na páté místo. Předstihly ho kraje Jihočeský, Královéhradecký a Jihomoravský. Konec tohoto žebříčku patřil v posledních deseti letech Pardubickému kraji.

Životní prostředí

Nadále ubývá orná půda ve prospěch trvalých travních porostů, lesních pozemků a ostatních ploch.

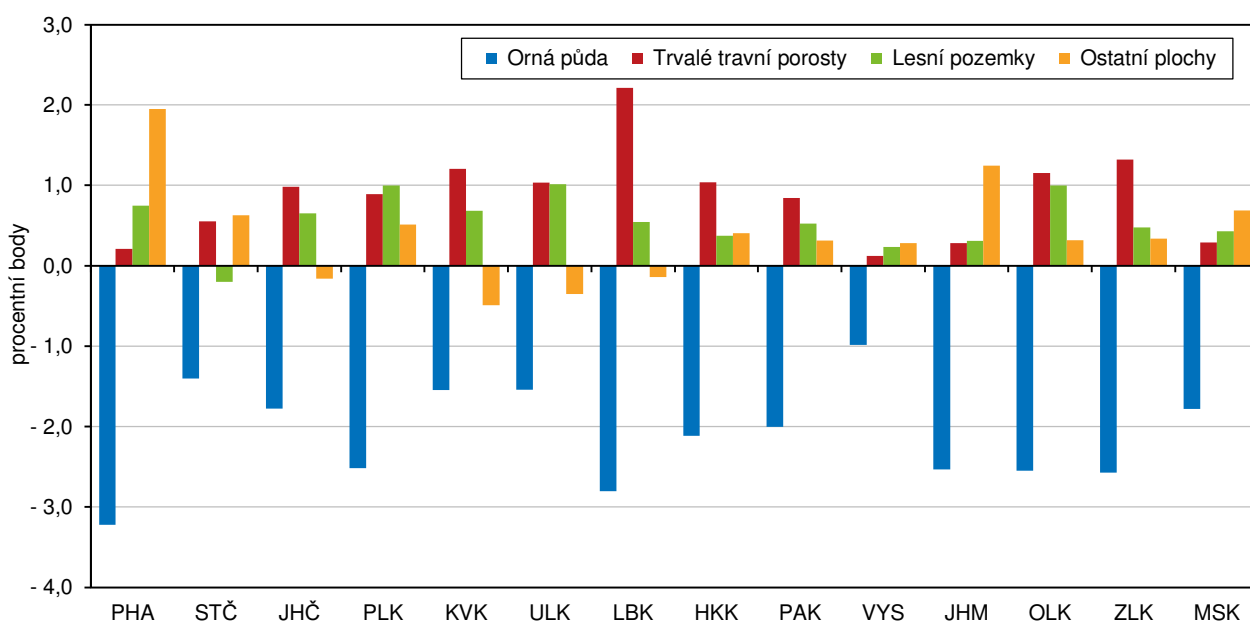
Výměra orné půdy v ČR klesá, v porovnání s rokem 2001 byla její plocha v loňském roce menší o 153,2 tis. ha (o 5,0 %). Nejrychleji orná půda ubývala v Libereckém kraji, kde se za uplynulých 20 let její plocha zmenšila o 12,5 %. Ve většině krajů se tak dělo převážně ve prospěch trvalých travních porostů, jejichž největší nárůst od roku 2001 zaznamenali v Olomouckém kraji (o 14,7 %). Výjimkou byl Kraj Vysočina a Moravskoslezský kraj, kde plocha trvalých travních porostů za toto období poklesla (o 0,9 resp. 0,4 %). Další příčinou úbytku orné půdy byl její převod na nezemědělskou půdu (převážně ve prospěch lesních pozemků a ostatních ploch), jejíž výměra se od roku 2001 celorepublikově zvýšila o 79,3 tis. ha (o 2,2 %). Výměra lesních pozemků v uplynulých dvaceti letech převážně rostla ve většině krajů s výjimkou Středočeského a Moravskoslezského kraje a Kraje Vysočina. Nejvíce se lesy rozrostly v hl. m. Praze (o 7,6 %) a Olomouckém kraji (5,5 %). Ve většině krajů v porovnání s rokem 2001 rostla rovněž výměra zastavěných ploch, nejvíce v Jihočeském kraji (o 7,7 %), i ostatních ploch, jejichž výměra se nejvíce zvýšila v Jihomoravském kraji (o 18,1 %).

Rozšiřují se plochy ekologického zemědělství ve všech krajích.

Dlouhodobě se rozšiřuje plocha obhospodařovaná způsoby šetrnými k životnímu prostředí. V roce 2021 bylo v ekologickém zemědělství či v přechodném období evidováno 558,2 tis. ha. Nejvíce z této půdy se soustředilo v Jihočeském kraji, a to 15,8 %, nejméně v Pardubickém kraji (3,2 %). V uplynulých letech se nejrychleji rozšiřovala celková výměra půdy v ekologickém zemědělství a v přechodném období ve Středočeském kraji hodnoceném společně s hl. m. Prahou, a to proti roku 2020 o 9,6 %, v porovnání s rokem 2011 došlo k nárůstu o 65,2 %. Naproti tomu nejméně se výměra této půdy zvýšila v Karlovarském kraji, a to proti roku 2020 o 0,2 %, v porovnání s rokem 2011 o 2,8 %. Podíl ekologicky obhospodařované půdy na celkové výměře zemědělské půdy je však v Karlovarském kraji nejvyšší v ČR (46,1 %). Nejméně půdy bylo v roce 2021 ekologicky obhospodařováno ve Středočeském kraji hodnoceném společně s hl. m. Prahou (3,9 % výměry zemědělské půdy).

Graf 5.7 Změna podílu vybraných druhů půdy na celkové výměře kraje za období 2001–2021

Pramen: ČÚZK

Zvyšuje se podíl obyvatel zásobovaných vodou z veřejných vodovodů.

S výjimkou hl. m. Prahy a Karlovarského kraje stále nedosahuje podíl obyvatel zásobovaných vodou z vodovodů v krajích 100 %. Nejmenší podíl byl zjištěn ve Středočeském a Plzeňském kraji, kde nebylo v loňském roce připojeno k vodovodům 11,6 resp. 11,3 % obyvatel. V období 2016–2021 vzrostl tento podíl nejvíce v Plzeňském a Olomouckém kraji (o 4,3 resp. 3,8 p. b.).

Roste spotřeba vody v domácnostech.

Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele dlouhodobě převážně roste. Nejméně vody spotřebovaly v loňském roce domácnosti ve Zlínském kraji, a to 80,9 l na osobu a den, nejvíce pak v hl. m. Praze (120,0 l/osoba/den). V hl. m. Praze byl rovněž zaznamenán nejvyšší nárůst spotřeby od roku 2016, a to 12,1 %. Nejméně naopak vzrostla spotřeba od roku 2016 v Plzeňském kraji (o 1,0 %). K poklesu spotřeby vody došlo za období uplynulých pěti let pouze v Jihočeském kraji, kde byla v loňském roce spotřeba v porovnání s rokem 2016 o 1,9 % nižší.

Nejdražší vodu mají domácnosti v hl. m. Praze, stočné je nejvyšší v Libereckém kraji.

Cena vody i cena stočného dlouhodobě roste. Nejvíce platili v loňském roce za vodu v hl. m. Praze (49,9 Kč za m³), nejméně stál m³ vody v Olomouckém kraji (37,1 Kč). V porovnání s rokem 2016 vzrostla nejvíce cena vody v hl. m. Praze (o 9,8 %),

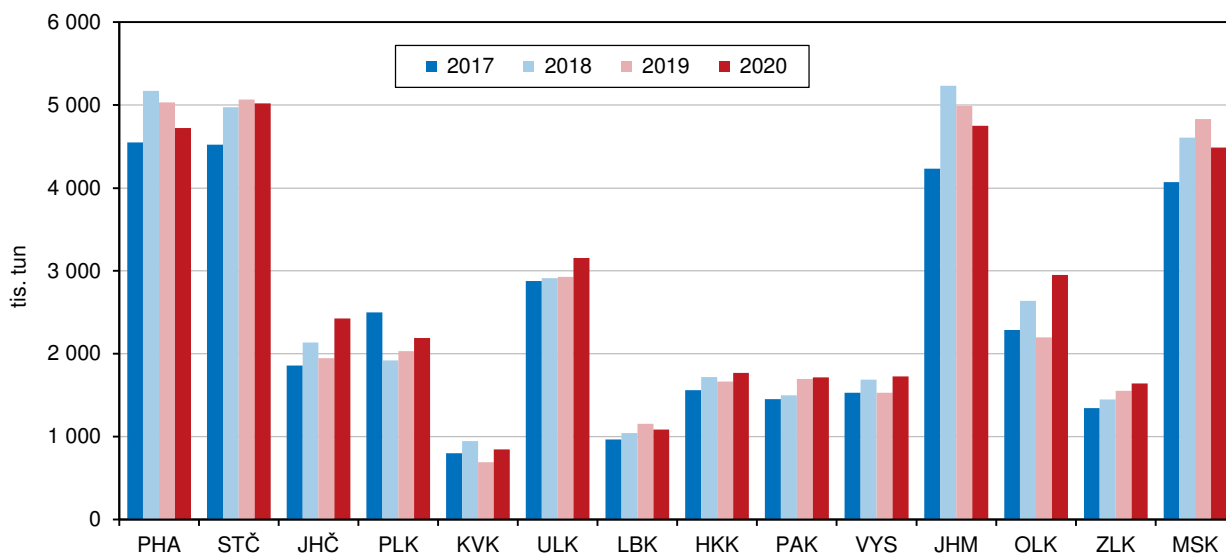
nejmenší nárůst zaznamenali ve Zlínském kraji (o 4,7 %). Cena stočného byla v roce 2021 nejvyšší v Libereckém kraji (46,4 Kč za m³), nejméně za stočné platili obyvatelé Kraje Vysočina (31,3 Kč za m³). Za období 2016 – 2021 se cena stočného nejvíce zvýšila v hl. m. Praze (o 10,1 %), nejmenší nárůst byl zaznamenán v Jihočeském kraji (o 3,6 %).

Postupně se snižují měrné emise, velké rozdíly mezi kraji však zůstávají.

Měrné emise znečišťujících látek (tuhé znečišťující látky, SO₂, NO_x a CO), vyjadřované v tunách na km²/rok, jsou v případě stacionárních zdrojů REZZO 1–3 dlouhodobě nejvyšší v Ústeckém a Moravskoslezském kraji a v hl. městě Praze. Na území hl. m. Prahy je rovněž ze všech krajů ČR dlouhodobě emitováno nejvíce znečišťujících látek z mobilních zdrojů (REZZO 4). Z pohledu všech sledovaných zdrojů znečištění (REZZO 1–4) bylo v roce 2020 měrnými emisemi TZL a NO_x nejvíce znečištěno území hl. m. Prahy, nejvíce SO₂ bylo emitováno v Ústeckém kraji a největší zdroje oxidu uhelnatého ve vztahu k velikosti území se nacházely v Moravskoslezském kraji a hl. m. Praze.

Graf 5.8 Produkce odpadů

Zdroj: ČSÚ

Objem vyprodukovaného odpadu roste ve většině krajů.

V České republice se v roce 2020 vyprodukovalo celkem 38 486,2 tis. tun odpadu, z toho 1 759,5 tis. tun bylo nebezpečného odpadu. V přepočtu na 1 obyvatele bylo nejvíce odpadu vyprodukováno v Olomouckém kraji (4 669 kg), nejméně pak v Libereckém kraji (2 453 kg). V porovnání s rokem 2017 byla produkce odpadu v roce 2020 ve většině krajů vyšší s výjimkou Plzeňského kraje, kde došlo k poklesu o 608 kg na 1 obyvatele. Nejvýraznější nárůst byl zaznamenán v Olomouckém kraji (o 1 060 kg na 1 obyvatele).

Nejvíce komunálního odpadu produkují obyvatelé Středočeského kraje.

Nejvíce komunálního odpadu v přepočtu na 1 obyvatele bylo v roce 2020 vyprodukováno ve Středočeském kraji (590 kg), nejméně v Karlovarském kraji (430 kg). Od roku 2017 do roku 2020 vzrostla produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele ve většině krajů s výjimkou hl. m. Prahy (pokles o 48 kg) a v Libereckém kraji (pokles o 5 kg). Nejvíce se produkce komunálního odpadu zvýšila v Jihočeském kraji, a to o 65 kg na 1 obyvatele.

Téměř 29 % celkového objemu investic do ŽP v ČR vynaložili investoři se sídlem v hl. m. Praze.

Celkové investice, vynaložené v roce 2021 v ČR na ochranu životního prostředí, dosáhly hodnoty 29 485,2 mil. Kč. Nejvíce finančních prostředků na ochranu životního prostředí vynaložili investoři se sídlem na území hl. m. Prahy,

a to 8 481,4 mil. Kč (28,8 % z celkového objemu prostředků ČR), následování investory se sídlem v Moravskoslezském kraji s celkovým objemem investic ve výši 4 661,1 mil. Kč.

Nejvíce se investovalo do nakládání s odpadními vodami.

Ze sledovaných účelů investic do ochrany životního prostředí se nejvíce v jednotlivých krajích investovalo do nakládání s odpadními vodami, nejvyšší objemy prostředků sem směřovali investoři z devíti krajů. Investoři se sídlem v hl. m. Praze, Jihočeském a Ústeckém kraji nejvíce investovali do ochrany ovzduší a klimatu a do nakládání s odpady směřovaly nejvyšší objemy prostředků od investorů z Libereckého a Královéhradeckého kraje.

Nejvíce se v přepočtu na 1 obyvatele investovalo do ochrany ŽP v Kraji Vysočina.

Investice na ochranu životního prostředí z pohledu kraje, kde byla investice uskutečněna, byly v loňském roce nejvyšší v Kraji Vysočina, kde objem vynaložených prostředků dosáhl 5 138 Kč na 1 obyvatele kraje. Druhý nejvyšší objem investic v přepočtu na 1 obyvatele byl vynaložen v Moravskoslezském kraji (4 095 Kč). Nejméně bylo do ochrany životního prostředí investováno na území Libereckého kraje, a to 1 090 Kč na 1 obyvatele.

Největší objemy neinvestičních nákladů na ŽP směřovaly do nakládání s odpady.

Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí dosáhly v ČR v roce 2021 objemu 86 788,8 mil. Kč. Z pohledu sídla investora vynaložili nejvíce nákladů na ochranu životního prostředí investoři se sídlem na území hl. m. Prahy, a to 22 928,5 mil. Kč, což činilo 26,4 % všech prostředků vynaložených v ČR. Ve všech krajích investoři vynaložili nejvíce prostředků na nakládání s odpady, nejvíce v Královéhradeckém kraji, kde bylo na tento cíl vynaloženo 84,4 % všech neinvestičních nákladů na ochranu životního prostředí.

Tabulková příloha

Tab. 1.1 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – demografický vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Přirozený přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel (%)															
2016	0,5	2,2	1,5	0,5	-0,4	-1,2	-1,0	1,3	-0,1	0,6	0,6	1,2	-0,1	-0,6	-0,9
2017	0,3	2,4	1,5	0,2	-0,3	-2,2	-0,9	0,1	-0,1	-0,0	0,3	1,0	-0,6	-0,5	-1,2
2018	0,1	2,3	0,8	0,1	-0,3	-2,5	-1,5	0,0	-0,6	-0,0	0,3	0,9	-0,4	-0,4	-1,0
2019	-0,0	2,1	1,0	-0,3	-0,6	-2,0	-1,4	0,1	-0,7	0,2	-0,3	1,0	-0,9	-0,9	-1,4
2020	-1,8	0,8	-0,6	-1,9	-2,0	-4,6	-3,5	-1,6	-2,1	-1,8	-2,2	-1,0	-2,4	-3,4	-3,5
2021	-2,7	0,6	-1,2	-2,6	-3,4	-7,0	-4,9	-3,4	-3,9	-3,1	-1,8	-1,8	-3,5	-3,4	-4,5
Přírůstek/úbytek stěhováním na 1 000 obyvatel (%)															
2016	1,9	8,1	7,6	1,0	3,8	-2,4	-0,8	1,0	-1,0	1,2	-1,6	2,0	-1,2	-1,1	-1,9
2017	2,7	8,5	8,7	2,0	4,1	-1,4	0,5	1,4	0,7	2,4	-0,4	2,7	-0,6	-0,6	-2,1
2018	3,6	8,5	11,4	2,9	7,0	-0,2	1,2	2,3	0,5	3,8	0,4	2,9	-0,7	0,2	-1,1
2019	4,1	9,8	10,5	3,4	9,5	1,2	1,6	2,9	1,9	4,3	1,3	2,7	0,1	0,3	-0,9
2020	2,5	7,3	9,9	1,1	3,9	-0,0	-1,4	-1,2	0,6	2,1	0,3	3,8	0,1	-0,8	-3,0
2021	4,8	12,1	11,5	3,6	7,5	0,6	1,5	3,5	0,9	3,3	1,8	4,7	0,3	1,1	-0,1
Živě narození mimo manželství (%)															
2016	48,6	41,0	46,0	49,5	50,5	64,4	64,2	54,2	50,7	47,9	43,8	43,0	50,3	41,8	52,8
2017	49,0	41,3	47,8	50,6	50,8	60,1	64,5	55,4	50,4	48,8	44,4	43,6	50,2	43,0	52,7
2018	48,5	40,7	47,0	50,3	51,6	61,7	63,4	54,2	49,8	48,9	43,4	43,8	49,8	42,3	51,9
2019	48,2	40,3	46,8	49,3	48,3	59,6	63,5	52,7	51,4	47,2	45,7	42,7	49,4	43,4	52,2
2020	48,5	40,5	46,8	50,6	49,2	62,7	62,8	53,3	51,5	48,6	44,6	43,9	50,0	43,1	51,1
2021	48,5	40,5	47,3	49,8	49,6	61,2	63,0	54,3	51,9	48,8	45,8	43,4	50,9	43,1	50,9
Index stáří k 31. 12. (%)¹⁾															
2016	120,7	122,4	101,5	122,9	126,7	126,3	115,0	118,4	132,0	122,5	126,7	122,9	126,4	131,1	124,5
2017	122,1	120,9	102,5	125,0	128,3	129,6	117,5	120,8	134,4	124,9	128,7	123,5	128,1	133,0	126,9
2018	123,2	119,6	103,0	127,0	129,7	132,4	120,1	122,6	136,3	126,5	130,4	123,6	130,2	134,8	128,9
2019	124,6	119,1	103,9	129,3	130,5	134,5	122,7	124,3	138,8	127,8	131,6	124,5	132,5	137,2	131,0
2020	125,5	118,9	104,4	130,8	131,8	136,5	124,2	124,9	140,7	128,7	132,8	125,1	133,7	138,2	132,3
2021	128,1	123,4	105,4	133,6	134,3	141,8	128,4	128,5	142,9	130,6	134,5	125,5	136,3	140,8	135,9
Naděje dožití mužů při narození (roky) – dvouleté období															
2016	75,8	77,7	76,1	76,0	76,0	74,6	73,8	75,7	76,8	76,3	77,0	76,4	75,2	75,4	74,2
2017	76,0	78,1	76,3	76,4	76,2	74,4	74,1	75,7	77,2	76,6	77,0	76,5	75,5	75,5	74,5
2018	76,0	78,3	76,1	76,3	76,2	74,5	74,2	75,4	77,2	76,5	76,9	76,3	75,6	75,8	74,5
2019	76,2	78,4	76,3	76,6	76,4	74,9	74,4	76,1	77,2	76,6	76,7	76,6	75,7	75,9	74,5
2020	75,8	78,2	76,2	76,2	76,0	74,5	73,9	76,0	76,8	76,1	75,9	76,3	75,1	75,1	73,9
2021	74,7	77,1	75,1	75,2	74,7	72,8	72,7	74,7	75,5	75,1	75,6	75,3	74,1	74,1	72,8
Naděje dožití žen při narození (roky) – dvouleté období															
2016	81,6	82,5	81,5	81,6	81,4	80,5	79,7	81,5	82,0	82,1	82,4	82,4	81,5	82,2	81,0
2017	81,8	82,7	81,6	82,1	81,7	80,5	79,8	81,7	82,4	82,2	82,7	82,7	81,8	82,3	81,1
2018	81,9	83,0	81,6	82,0	81,6	79,9	80,0	81,7	82,6	82,3	83,0	82,7	81,9	82,4	81,1
2019	82,0	83,0	81,9	82,1	81,9	80,2	80,2	81,7	82,5	82,2	82,7	82,8	82,1	82,6	81,2
2020	81,7	82,9	81,6	81,9	81,9	80,0	79,9	81,5	82,4	81,9	82,3	82,4	81,7	81,9	80,9
2021	80,9	82,3	80,9	81,1	81,1	78,8	79,0	80,7	81,5	81,0	81,7	81,6	81,0	81,2	80,1
Podíl cizinců (bez azylantů) na obyvatelstvu (%)															
2016	4,7	14,4	4,8	2,8	5,1	6,5	4,1	4,2	2,6	2,6	1,7	3,7	1,7	1,5	2,1
2017	4,9	15,1	5,1	3,0	5,4	6,7	4,3	4,5	2,8	2,9	1,8	3,9	1,8	1,6	2,2
2018	5,3	15,7	5,6	3,3	6,1	7,0	4,5	4,8	3,0	3,4	2,1	4,2	1,9	1,8	2,3
2019	5,5	15,9	5,9	3,6	6,7	7,2	4,7	5,1	3,2	3,7	2,3	4,4	2,1	1,9	2,4
2020	5,9	17,1	6,4	3,7	7,1	7,5	4,8	5,1	3,4	3,9	2,5	4,9	2,2	2,0	2,3
2021	6,3	18,5	6,8	4,0	7,5	7,5	4,8	5,6	3,4	4,3	2,8	5,4	2,2	2,2	2,5

¹⁾ počet osob ve věku 65 a více let na 100 dětí ve věku 0–14 let

Tab. 1.2 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – sociální vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Míra zaměstnanosti (%)															
2016	57,6	61,4	59,2	57,5	58,6	57,8	55,2	56,4	56,5	58,2	56,2	58,0	55,8	55,9	55,2
2017	58,5	63,1	60,2	58,4	59,4	59,3	55,8	56,0	58,4	58,3	57,5	58,0	56,8	56,7	56,6
2018	59,2	64,4	60,9	58,5	59,6	60,4	55,8	56,8	58,0	59,1	58,5	58,5	58,2	57,8	57,6
2019	59,2	64,5	61,4	57,9	60,0	59,7	55,8	56,6	58,6	59,2	58,7	58,9	57,4	57,3	56,9
2020	58,3	62,9	60,7	57,4	59,0	57,1	55,8	56,5	57,1	58,4	58,1	58,3	55,4	56,9	55,9
2021	58,1	63,3	60,1	58,1	59,1	55,3	56,0	56,1	57,3	57,8	57,1	57,9	56,0	56,3	55,4
Podíl nezaměstnaných osob k 31. 12. (%)¹⁾ (MPSV)															
2016	5,19	3,35	4,31	4,28	3,56	5,45	7,79	5,17	3,76	4,04	5,17	6,11	5,94	4,92	7,45
2017	3,77	2,34	3,17	3,09	2,55	3,47	5,39	3,76	2,72	2,83	3,80	4,60	4,35	3,43	5,77
2018	3,07	1,93	2,64	2,38	2,12	2,93	4,50	3,18	2,31	2,19	3,02	3,86	3,37	2,61	4,65
2019	2,87	1,90	2,44	2,31	2,33	2,74	3,90	2,95	2,38	2,20	2,70	3,48	2,94	2,43	4,44
2020	4,02	3,51	3,52	3,19	3,36	5,45	5,46	4,06	3,11	2,92	3,31	4,55	4,11	3,22	5,55
2021	3,49	2,76	2,98	2,82	2,78	4,18	5,08	3,66	2,83	2,45	2,99	4,02	3,35	2,73	5,14
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných k 31. 12. (%)²⁾ (MPSV)															
2016	2,08	1,28	1,56	1,18	1,25	2,52	3,72	1,95	1,24	1,12	1,81	2,51	2,34	1,67	3,69
2017	1,37	0,77	1,05	0,75	0,71	1,42	2,40	1,31	0,75	0,64	1,13	1,74	1,57	1,08	2,67
2018	0,88	0,48	0,74	0,43	0,44	0,76	1,49	0,79	0,48	0,26	0,79	1,25	0,88	0,59	1,84
2019	0,65	0,37	0,55	0,30	0,38	0,55	0,96	0,58	0,38	0,23	0,54	0,96	0,54	0,39	1,49
2020	1,01	0,67	0,81	0,55	0,70	1,01	1,55	0,96	0,61	0,44	0,74	1,36	0,93	0,64	2,07
2021	1,29	1,17	1,02	0,81	0,90	1,72	2,10	1,25	0,77	0,54	0,89	1,63	1,11	0,79	2,33
Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele (tis. Kč)															
2016	223,6	298,7	243,5	210,0	221,5	202,9	193,3	209,2	212,3	213,7	216,5	218,7	199,8	207,1	199,7
2017	238,8	339,5	250,9	222,8	235,5	221,2	202,5	218,4	227,8	225,8	228,5	231,0	210,5	218,5	211,8
2018	253,9	355,6	270,2	237,4	244,5	230,4	218,6	231,8	243,5	239,6	246,2	243,8	225,8	231,8	226,6
2019	269,6	359,5	288,9	250,0	266,1	244,0	236,5	247,9	265,5	252,8	263,2	264,9	240,9	248,9	240,4
2020	283,4	376,5	301,1	263,1	279,0	250,1	254,6	259,7	273,2	268,2	277,1	277,5	254,0	263,0	255,0
2021
Medián mezd (Kč) (MPSV, MF)															
2016	24 982	29 906	25 490	24 018	25 388	22 735	24 004	24 764	23 914	23 543	23 953	24 675	23 205	23 242	24 071
2017	26 843	31 878	27 709	25 457	27 879	24 832	25 639	26 752	25 865	25 507	25 783	26 559	24 956	24 814	25 534
2018	29 184	34 338	30 048	27 909	30 055	26 774	27 901	28 882	28 348	27 851	28 211	28 728	27 253	27 398	27 653
2019	31 449	37 719	32 692	29 534	31 966	28 675	30 341	30 889	30 865	29 819	30 231	30 967	29 491	29 170	29 828
2020	33 195	38 732	34 518	31 508	33 961	30 314	32 404	32 590	32 880	31 734	32 354	32 837	31 571	30 999	31 924
2021	35 169	41 096	35 983	33 347	35 593	31 961	34 044	33 894	34 772	33 315	34 179	35 118	33 135	32 913	33 611
Průměrný měsíční starobní důchod sólo (Kč)³⁾ (MPSV)															
2016	11 475	12 286	11 616	11 375	11 424	11 156	11 341	11 381	11 337	11 241	11 199	11 328	11 119	11 245	11 537
2017	11 866	12 691	12 019	11 765	11 811	11 519	11 718	11 750	11 719	11 629	11 594	11 719	11 504	11 638	11 936
2018	12 435	13 299	12 605	12 325	12 380	12 054	12 272	12 301	12 282	12 190	12 164	12 279	12 063	12 207	12 503
2019	13 487	14 384	13 669	13 380	13 423	13 066	13 299	13 349	13 334	13 238	13 231	13 331	13 108	13 261	13 553
2020	14 502	15 439	14 703	14 393	14 434	14 030	14 291	14 343	14 346	14 250	14 248	14 343	14 100	14 279	14 570
2021	15 453	16 467	15 675	15 334	15 371	14 918	15 216	15 273	15 286	15 187	15 195	15 280	15 017	15 227	15 523
Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu (%)⁴⁾ (ČSSZ)															
2016	25,3	13,5	21,9	26,7	28,3	27,6	27,9	24,4	26,2	30,2	31,8	23,9	28,4	26,7	29,5
2017	25,8	13,6	22,4	27,4	28,7	28,2	28,3	25,0	26,9	30,8	32,5	24,4	29,2	27,3	30,2
2018	26,3	13,7	22,7	28,0	29,0	28,6	28,6	25,5	27,4	31,2	33,1	24,8	29,8	27,7	30,8
2019	26,7	13,8	23,0	28,7	29,3	29,0	28,9	25,9	27,9	31,8	33,8	25,2	30,4	28,2	31,3
2020	27,3	13,9	23,4	29,6	29,7	29,7	29,3	26,5	28,6	32,5	34,7	25,7	31,2	28,9	32,1
2021	28,2	14,2	24,1	30,8	30,5	30,5	29,9	27,4	29,7	33,5	36,1	26,6	32,4	30,3	33,2

1) podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce (ÚP) ve věku 15–64 let ze všech obyvatel ve stejném věku

2) podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) v evidenci ÚP na počtu obyvatel ve věku 15–64 let, jmenovatel data ČSÚ

3) bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu; data za prosinec

4) včetně souběhu s vdovským nebo vdoveckým; předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.; data za prosinec

Tab. 1.3 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – ekonomický vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Hrubý domácí produkt (HDP) na 1 obyvatele (tis. Kč)															
2016	454,0	1 009,8	413,1	360,7	414,5	295,9	326,3	346,7	392,5	360,6	368,0	422,7	345,8	385,6	371,7
2017	482,6	1 061,8	439,3	388,7	439,6	315,1	343,9	369,4	427,5	389,2	393,5	447,2	372,6	411,3	390,4
2018	509,1	1 136,7	450,7	407,5	459,0	324,5	355,6	387,2	447,8	408,4	403,9	480,7	392,5	425,2	415,5
2019	542,7	1 202,0	498,5	436,1	476,5	339,4	387,3	412,4	480,5	426,9	434,7	513,0	419,3	460,1	424,2
2020	532,2	1 156,8	475,9	432,7	467,7	332,0	371,4	405,5	481,3	436,3	445,6	514,1	419,3	452,7	415,0
2021
Vývoj HDP – předchozí rok = 100 (srovnatelné ceny, %)															
2016	102,5	102,9	105,4	101,2	102,4	101,8	98,9	102,1	104,1	103,1	102,1	100,4	102,8	102,4	102,9
2017	105,2	104,4	107,1	106,7	105,5	103,0	102,7	106,0	108,6	106,9	105,3	104,4	105,9	105,7	103,4
2018	103,2	105,4	102,4	102,7	102,5	99,1	100,1	102,4	102,9	103,1	99,7	104,9	102,2	101,6	102,7
2019	102,3	102,7	108,3	102,9	100,6	100,3	104,6	102,9	103,7	101,1	103,1	102,9	102,7	104,7	98,4
2020	94,2	93,5	92,0	94,1	93,8	94,1	91,9	93,9	95,4	98,8	97,4	96,0	95,7	94,7	93,8
2021
Produkce zemědělského odvětví na 1 ha obhospodařované zemědělské půdy (tis. Kč)															
2016	37,9	43,0	31,7	33,0	20,0	35,2	23,4	41,1	46,7	43,2	46,2	36,6	34,8	29,4	
2017	38,0	43,7	32,0	33,6	20,5	34,9	23,2	40,0	49,3	44,5	42,7	37,0	35,5	28,8	
2018	38,6	43,4	33,1	34,4	20,8	33,9	24,7	39,3	50,1	45,2	47,1	35,4	35,9	29,6	
2019	40,0	45,0	34,4	36,1	21,3	35,4	25,1	40,4	50,8	47,7	48,4	36,8	36,5	31,2	
2020 ¹⁾	42,2	46,9	36,4	38,3	23,0	36,9	28,2	43,6	53,9	50,4	49,5	38,9	40,4	33,1	
2021	
Průměrný evidenční počet zaměstnanců ve velkých průmyslových podnicích²⁾ (tis. fyzických osob)															
2016	831,5	76,7	100,0	49,0	61,1	19,3	56,2	44,0	47,5	47,9	49,9	70,5	46,5	53,0	109,8
2017	849,9	80,3	105,9	50,5	61,6	18,8	59,3	45,0	49,7	48,3	50,6	70,7	47,2	53,8	108,1
2018	863,5	81,3	108,8	50,4	61,5	18,4	63,1	47,8	49,0	49,6	50,5	72,1	47,9	55,1	108,0
2019	850,6	80,9	110,7	51,4	59,5	18,0	63,0	47,4	43,9	49,1	49,5	69,0	45,9	54,2	108,1
2020	827,0	78,0	109,5	49,2	57,0	16,9	61,0	44,5	46,7	48,0	47,7	67,5	44,7	51,7	104,7
2021	816,1	75,8	111,7	46,9	56,6	16,0	61,3	44,6	45,9	47,7	46,4	69,8	44,2	51,1	98,2
Stavební práce "S" podle místa stavby na 1 obyvatele³⁾ (tis. Kč)															
2016	22,3	43,5	16,8	27,6	23,0	15,6	18,7	18,0	18,0	21,6	21,9	21,9	18,2	15,0	17,2
2017	23,0	43,8	19,1	32,4	21,7	18,9	19,5	17,3	19,5	19,1	22,7	23,0	19,3	15,6	15,6
2018	25,8	44,8	21,4	32,3	24,0	24,5	23,4	18,0	22,2	21,5	23,7	27,7	23,7	18,1	20,3
2019	29,3	49,7	27,8	31,3	25,5	23,1	26,3	19,9	24,5	25,3	30,2	31,7	27,4	21,5	22,6
2020	30,1	48,6	25,5	31,3	29,6	22,2	28,1	19,0	28,2	29,6	34,3	34,7	30,3	21,2	21,3
2021	33,7	54,9	28,5	36,1	33,1	27,1	29,3	19,0	32,8	36,7	31,9	36,5	32,5	24,4	28,6
Dokončené byty na 1 000 obyvatel															
2016	2,6	4,8	3,6	1,9	2,7	1,7	0,9	1,8	1,9	2,4	1,9	3,3	2,1	1,7	1,7
2017	2,7	4,5	4,0	2,0	2,8	1,3	1,2	1,5	2,2	2,2	2,0	3,6	2,3	1,7	1,9
2018	3,2	4,1	5,3	2,7	4,2	1,7	1,4	2,4	2,7	3,2	2,8	3,8	2,6	2,2	2,1
2019	3,4	4,6	5,1	3,5	4,6	2,3	1,6	1,9	3,1	3,3	2,9	4,0	3,1	2,7	2,0
2020	3,2	4,1	4,9	2,6	4,2	1,9	1,4	1,8	2,7	3,0	3,1	3,7	3,5	2,5	2,3
2021	3,3	4,1	4,6	2,7	4,2	2,1	1,6	2,0	3,2	3,2	3,7	4,0	3,1	2,6	2,3
Počet přenocování hostů ubytovaných v hromadných ubytovacích zařízeních na 1 000 obyvatel															
2016	4 704	13 197	1 724	6 208	2 999	16 301	1 752	6 092	6 823	2 438	2 528	2 800	3 043	3 521	1 940
2017	5 026	14 034	1 802	6 287	3 194	17 429	1 902	6 520	7 448	2 565	2 711	3 200	3 207	3 609	2 113
2018	5 224	14 026	1 942	6 788	3 493	17 774	2 057	6 744	7 818	2 554	2 877	3 449	3 416	3 821	2 285
2019	5 345	14 050	1 960	6 959	3 628	18 318	2 125	7 156	8 121	2 560	2 854	3 554	3 659	3 899	2 370
2020	2 933	3 694	1 309	5 266	2 537	9 887	1 340	5 665	6 197	1 823	2 143	2 271	2 550	2 767	1 548
2021	3 040	4 149	1 470	5 287	2 659	9 984	1 412	5 037	5 529	1 937	2 390	2 594	2 649	3 028	1 629

¹⁾ semidefinitivní údaje²⁾ podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji s převažující činností v sekci (CZ-NACE) B – Těžba a dobývání, C – Zpracovatelský průmysl nebo D – Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu³⁾ podniky s 20 a více zaměstnanci s převažující stavební činností

Tab. 1.4 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – životní prostředí

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Měrné emise oxidu siřičitého REZZO 1–4 (t/km²) (ČHMÚ)															
2016	1,46	0,46	1,58	0,36	0,59	3,06	6,33	0,40	0,92	1,56	0,29	0,20	0,71	1,03	3,23
2017	1,39	0,48	1,70	0,40	0,55	2,32	5,43	0,39	0,88	1,55	0,29	0,20	0,68	1,18	3,19
2018	1,22	0,54	1,41	0,32	0,51	1,97	5,22	0,33	0,72	1,31	0,25	0,18	0,60	0,81	2,90
2019	1,01	0,50	1,24	0,32	0,46	1,51	4,25	0,35	0,67	1,07	0,27	0,18	0,61	0,62	2,45
2020	0,84	0,53	0,82	0,27	0,41	1,05	2,97	0,31	0,55	1,00	0,24	0,14	0,54	0,60	2,30
2021
Měrné emise oxidů dusíku REZZO 1–4 (t/km²) (ČHMÚ)															
2016	2,47	18,53	2,48	1,19	1,21	2,25	5,92	1,64	1,56	2,79	1,42	1,92	1,65	1,75	4,57
2017	2,42	18,41	2,46	1,22	1,22	2,15	5,76	1,68	1,58	2,97	1,44	1,91	1,63	1,76	4,14
2018	2,33	17,93	2,23	1,17	1,15	2,04	5,70	1,65	1,48	3,01	1,33	1,83	1,56	1,69	3,89
2019	2,17	16,76	2,24	1,10	1,09	1,76	5,59	1,55	1,44	2,60	1,27	1,93	1,57	1,59	3,48
2020	1,95	15,25	1,92	1,02	0,98	1,72	5,07	1,44	1,31	2,18	1,17	1,76	1,43	1,44	3,19
2021
Produkce odpadů celkem na 1 obyvatele (kg)^{1,2)}															
2016
2017	3 263	3 537	3 362	2 909	4 316	2 693	3 502	2 191	2 836	2 811	3 006	3 586	3 609	2 306	3 373
2018	3 570	3 976	3 656	3 332	3 297	3 194	3 547	2 365	3 120	2 891	3 319	4 418	4 166	2 488	3 827
2019	3 497	3 825	3 678	3 028	3 458	2 334	3 568	2 612	3 019	3 252	3 001	4 196	3 476	2 664	4 022
2020	3 597	3 560	3 605	3 769	3 708	2 870	3 847	2 453	3 208	3 277	3 388	3 978	4 669	2 827	3 748
2021
Produkce komunálních odpadů na 1 obyvatele (kg)^{2,3)}															
2016
2017	489	515	531	496	453	428	478	464	509	481	513	440	503	455	501
2018	494	510	531	519	461	432	477	464	514	478	521	448	529	443	513
2019	500	510	542	524	450	434	494	466	524	494	532	458	534	460	509
2020	506	467	590	561	463	430	487	459	526	509	537	463	540	464	518
2021
Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele (litr/den)															
2016	88,3	107,9	86,1	84,7	87,4	84,5	90,2	86,6	79,2	77,3	78,6	92,9	81,3	74,9	89,8
2017	88,7	109,3	85,3	84,6	88,6	85,5	89,6	86,8	80,2	78,0	79,1	92,9	83,5	75,9	89,1
2018	89,2	107,5	88,2	84,1	88,4	86,7	91,6	87,5	80,5	79,7	81,2	92,9	83,2	75,7	89,9
2019	90,6	113,1	89,7	82,3	86,9	86,5	93,0	89,2	84,6	80,2	81,4	92,9	84,3	78,7	89,6
2020	91,1	112,5	90,0	82,6	87,3	89,0	93,1	90,5	85,6	81,4	80,6	93,2	83,2	80,0	91,0
2021	93,2	120,0	90,7	82,8	88,4	91,1	95,0	92,1	84,8	81,8	86,3	94,2	85,3	80,9	93,9
Podíl čistěných odpadních vod (bez zpoplatněných srážkových v %)															
2016	97,3	100,0	99,7	95,5	95,7	100,0	97,7	98,5	95,0	98,9	88,1	98,5	95,0	93,2	97,3
2017	97,5	100,0	99,7	95,8	96,4	99,9	97,7	98,5	94,8	99,2	90,7	98,5	95,6	92,3	98,0
2018	97,6	100,0	99,6	96,2	95,7	99,9	99,0	98,5	96,6	99,0	90,1	98,8	97,7	92,5	95,8
2019	97,7	100,0	99,7	96,5	95,5	100,0	99,9	97,6	96,0	99,0	90,2	98,8	98,1	93,4	95,5
2020	97,5	100,0	99,7	96,3	95,6	99,9	97,8	97,9	95,6	99,4	91,0	98,9	98,4	93,1	95,0
2021	97,5	100,0	99,7	96,4	95,8	99,9	97,0	97,2	97,1	98,5	92,0	98,9	98,4	93,1	95,1
Investice na ochranu životního prostředí podle místa investice na 1 obyvatele (Kč)															
2016	2 411	2 981	1 445	1 170	2 545	2 608	7 610	1 002	1 506	2 391	1 757	1 896	1 270	770	2 986
2017	3 345	3 298	1 605	1 991	1 797	1 109	18 999	2 292	1 378	1 819	2 785	1 612	1 452	958	2 710
2018	2 920	4 498	2 463	3 135	1 943	1 302	5 579	2 327	2 383	2 337	2 484	1 515	1 899	1 994	3 939
2019	2 812	3 076	3 466	3 239	1 988	1 088	2 860	1 369	2 164	3 321	3 033	2 247	1 854	2 451	4 089
2020	2 910	3 556	3 177	2 818	2 257	1 651	3 140	1 082	2 609	3 949	3 419	2 296	2 427	1 941	3 885
2021	2 808	3 397	2 089	2 580	2 583	1 735	3 469	1 090	1 684	3 076	5 138	2 323	2 379	2 226	4 095

¹⁾ v roce 2020 došlo ke změně metodiky zpracování statistiky odpadů; sběr dat výkazem Odp 5-01 částečně nahrazen převzetím údajů z Integrovaného systému plnění ohlašovacích povinností (ISPOP) MŽP

²⁾ podle sídla provozovny, data nejsou plně srovnatelná s údaji publikovanými v předchozích letech

³⁾ odpady z domácností a odpady podobné povahy a složení, bez ohledu na to, kdo tento odpad produkuje nebo sbírá; dříve publikované údaje obsahovaly pouze komunální odpad vykázaný obcemi a podniky zapojenými do obecního systému sběru odpadu

Tab. 2.1 Dlouhodobý vývoj Jihomoravského kraje v letech 2001–2021

	Měřicí jednotka	2001	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ									
Počet obyvatel (stav k 31. 12.)	osoby	1 131 534	1 132 558	1 140 531	1 147 143	1 151 705	1 154 651 ⁶⁾	1 166 311 ⁶⁾	1 168 647
v tom ve věku: 0–14 let		177 258	160 256	159 102	158 728	160 012	162 565 ⁶⁾	168 031 ⁶⁾	170 460
15–64 let		791 454	802 227	808 104	810 219	808 980	805 398 ⁶⁾	803 163 ⁶⁾	796 447
65 a více let		162 822	170 075	173 325	178 196	182 713	186 688 ⁶⁾	195 117 ⁶⁾	201 740
Průměrný věk (stav k 31. 12.)	roky	39,2	40,5	40,6	40,8	40,9	41,1 ⁶⁾	41,3	41,5
Sňatky		5 646	5 859	6 287	5 802	5 252	5 099	4 894	4 973
Rozvody		3 113	3 096	3 369	3 334	3 047	3 548	2 945	3 001
Živě narození	osoby	9 685	11 512	12 371	13 196	13 145	13 040	12 404	12 339
Zemřelí	osoby	11 726	11 667	11 774	11 262	11 581	11 566	11 466	11 709
Přirozený přírůstek/úbytek	osoby	-2 041	-155	597	1 934	1 564	1 474	938	630
Přistěhovalí	osoby	5 513	10 217	16 883	12 327	10 392	9 503	8 660	9 471
Vystěhovalí	osoby	6 977	7 857	9 507	7 649	7 394	8 031	6 910	7 765
Přírůstek/úbytek stěhováním	osoby	-1 464	2 360	7 376	4 678	2 998	1 472	1 750	1 706
Celkový přírůstek/úbytek	osoby	-3 505	2 205	7 973	6 612	4 562	2 946	2 688	2 336
SOCIÁLNÍ VÝVOJ									
Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele	tis. Kč	127,5	161,5	175,1	186,5	190,4	194,4	193,2	197,2
Ekonomicky aktivní (pracovní síla)	tis. osob	555,4	560,3	562,6	561,7	568,6	576,2	577,0	585,1
Ekonomicky neaktivní (15 a více let)	tis. osob	392,4	409,1	413,3	423,6	421,5	415,0	421,0	412,6
Míra ekonomické aktivity	%	58,6	57,8	57,7	57,0	57,4	58,1	57,8	58,6
Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce (stav k 31. 12.)	osoby	55 139	55 230	44 239	43 063	65 944	69 342	62 722	66 435
Podíl nezaměstnaných osob ¹⁾ (stav k 31. 12.)	%	.	6,49	5,16	5,08	8,05	8,46	7,62	8,15
Děti, žáci a studenti (stav k 30. 9.)	osoby								
mateřských škol		31 725	31 466	32 170	33 181	34 615	36 377	38 072	39 489
základních škol		116 749	95 529	91 546	88 365	85 711	84 974	85 672	87 444
středních škol vč. konzervatoří (denní studium)		.	63 386	62 318	61 534	60 471	57 724	54 359	50 824
Studenti vysokých škol ²⁾ (stav k 31. 12.)	osoby	40 210	61 330	65 873	69 127	71 579	72 153	71 292	68 852
Lékaři na 1 000 obyvatel	osoby	4,2	4,3	4,6	4,7	4,8	4,8	4,9	4,9
Průměrný měsíční starobní důchod sólo ³⁾	Kč	6 726	8 097	8 653	9 540	9 941	10 016	10 443	10 662
Registrované trestné činy na 1 000 obyv.		28,4	28,3	29,4	27,7	26,2	25,4	25,7	25,3
EKONOMICKÝ VÝVOJ									
Hrubý domácí produkt	mil. Kč	257 842	346 449	384 879	418 538	405 449	409 424	423 093	429 902
předchozí rok = 100 (srovnatelné ceny)	%	103,2	105,6	107,4	106,0	94,4	102,7	103,2	99,9
Výdaje na výzkum a vývoj	mil. Kč	.	5 450	6 481	7 072	8 050	8 519	11 192	14 645
Registrované subjekty (stav k 31. 12.)		231 492	263 071	269 366	276 783	275 189	283 202	291 162	294 308
Produkce zemědělského odvětví	mil. Kč	.	12 815	14 805	14 802	12 267	12 401	15 192	13 518
Počet zaměstnanců v průmyslu ⁴⁾	fyz. os.	81 365	76 504	80 001	78 009	69 100	63 213	69 984	67 716
Stavební práce "S" provedené v kraji ⁵⁾	mil. Kč	18 807	33 574	31 229	37 207	33 173	30 545	25 774	26 775
Dokončené byty		2 878	3 985	6 013	4 553	4 928	4 455	3 608	3 770
Hosté v hromadných ubyt. zařízeních	tis. osob	901,0	1 069,3	1 178,1	1 185,8	1 041,5	1 042,1	1 115,3 ⁹⁾	1 317,7
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ (ŽP)									
Zemědělská půda (stav k 31. 12.)	ha	427 059	430 858	429 851	429 187	428 099	427 411	426 703	426 041
z toho orná půda		359 439	358 469	357 309	356 662	355 249	354 248	353 724	353 116
Nezemědělská půda (stav k 31. 12.)	ha	279 511	288 772	289 703	290 354	291 356	292 052	292 776	293 449
z toho: lesní pozemky		196 173	201 311	201 418	201 467	201 611	201 675	201 866	201 898
zastavěné plochy a nádvoří		13 979	14 149	14 147	14 198	14 190	14 179	14 229	14 269
Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele	litr/den	98,2	93,2	97,2	93,2	94,1	90,1	91,3	92,9
Počet čistíren odpadních vod	ks	96	170	191	197	198	198	200	209
Investice na ochranu ŽP podle místa investice na 1 obyvatele	Kč	1 140	1 852	1 200	2 090	2 860	2 709	1 607	2 594

1) podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce ve věku 15–64 let ze všech obyvatel ve stejném věku

2) studenti státního občanství ČR s místem výuky v kraji

3) bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; od roku 2010 podle metodiky MPSV bez poměrného starob. důchodu; data za prosinec

4) průměrný evidenční počet zaměstnanců v podnicích se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji s převažující činností v sekci (CZ-NACE) B – Těžba a dobývání, C – Zpracovatelský průmysl nebo D – Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatiz. vzduchu

Tab. 2.1 Dlouhodobý vývoj Jihomoravského kraje v letech 2001–2021

2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ									
1 170 076	1 172 851	1 175 023	1 178 812	1 183 207	1 187 667	1 191 989	1 195 327	⁶⁾ 1 184 568	Počet obyvatel (stav k 31. 12.)
172 886	175 874	178 921	182 280	185 660	189 153	191 600	193 420	⁶⁾ 194 070	v tom ve věku: 0–14 let
789 415	783 750	777 832	772 488	768 319	764 698	761 769	760 010	⁶⁾ 746 911	15–64 let
207 775	213 227	218 270	224 044	229 228	233 816	238 620	241 897	⁶⁾ 243 587	65 a více let
41,7	41,9	42,0	42,2	42,3	42,4	42,5	42,6	⁶⁾ 42,7	Průměrný věk (stav k 31. 12.)
5 043	5 153	5 414	5 837	6 040	6 156	6 164	5 272	5 348	Sňatky
3 000	2 924	2 770	2 758	2 867	2 684	2 631	2 266	2 392	Rozvody
12 403	12 802	12 771	13 193	13 509	13 594	13 328	12 859	13 085	Živě narození
11 629	11 399	12 106	11 738	12 275	12 542	12 190	14 015	15 246	Zemřelí
774	1 403	665	1 455	1 234	1 052	1 138	-1 156	-2 161	Přirozený přírůstek/úbytek
9 308	10 050	10 537	11 416	12 031	12 649	12 995	13 232	14 559	Přistěhovalí
8 653	8 678	9 030	9 082	8 870	9 241	9 811	8 738	9 046	Vystěhovalí
655	1 372	1 507	2 334	3 161	3 408	3 184	4 494	5 513	Přírůstek/úbytek stěhováním
1 429	2 775	2 172	3 789	4 395	4 460	4 322	3 338	3 352	Celkový přírůstek/úbytek
SOCIÁLNÍ VÝVOJ									
201,6	208,7	217,4	218,7	231,0	243,8	264,9	277,5	.	Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele
597,0	593,7	598,9	601,1	598,0	599,1	600,7	596,3	594,7	Ekonomicky aktivní (pracovní síla)
400,2	402,8	397,5	394,7	398,2	398,5	398,3	403,9	406,2	Ekonomicky neaktivní (15 a více let)
59,9	59,6	60,1	60,4	60,0	60,1	60,1	59,6	59,4	Míra ekonomické aktivity
71 970	66 203	56 032	49 032	37 290	32 042	29 087	36 883	33 023	Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce (stav k 31. 12.)
8,94	8,25	7,01	6,11	4,60	3,86	3,48	4,55	4,02	Podíl nezaměstnaných osob ¹⁾ (stav k 31. 12.)
40 498	41 330	41 519	41 129	41 301	41 618	41 796	41 058	41 612	Děti, žáci a studenti (stav k 30. 9.)
89 755	92 481	95 654	98 990	101 540	103 570	105 272	106 890	107 848	mateřských škol
48 089	46 536	45 496	45 155	45 115	45 096	45 384	46 481	47 696	základních škol
65 390	60 507	56 512	53 378	50 407	48 897	47 860	49 224	49 578	středních škol vč. konzervatoří (denní studium)
5,0	5,4	5,1	5,2	5,2	5,3	5,4	5,5	.	Studenti vysokých škol ²⁾ (stav k 31. 12.)
10 845	10 950	11 218	11 328	11 719	12 279	13 331	14 343	15 280	Lékaři na 1 000 obyvatel
25,5	23,2	20,3	18,4	17,0	16,5	16,6	14,2	13,1	Průměrný měsíční starobní důchod sólo ³⁾
447 012	455 448	487 921	497 492	527 915	569 468	610 197	613 795	.	Registrované trestné činy na 1 000 obyv.
102,4	99,9	106,0	100,4	104,4	104,9	102,9	96,0	.	EKONOMICKÝ VÝVOJ
16 185	17 012	17 699	14 968	15 486	16 475	18 750	20 379	.	Hrubý domácí produkt předchozí rok = 100 (srovnatelné ceny)
⁷⁾ 295 523	300 204	304 729	309 786	314 742	319 647	320 758	326 100	332 277	Výdaje na výzkum a vývoj
15 505	14 921	15 161	16 705	15 507	17 098	17 491	⁸⁾ 17 843	.	Registrované subjekty (stav k 31. 12.)
65 313	67 090	68 901	70 498	70 699	72 053	69 008	67 519	69 761	Produkce zemědělského odvětví
25 716	27 776	35 963	25 753	27 104	32 859	37 733	41 460	43 178	Počet zaměstnanců v průmyslu ⁴⁾
3 516	3 242	3 338	3 833	4 236	4 447	4 719	4 451	4 789	Stavební práce "S" provedené v kraji ⁵⁾
1 427,2	1 500,0	1 536,2	1 647,5	1 886,4	2 040,6	2 137,3	1 170,8	1 331,9	Dokončené byty
425 765	425 168	424 577	424 021	423 770	423 318	422 902	422 497	422 041	Hosté v hromadných ubyt. zařízeních
352 771	352 171	351 428	350 947	350 454	349 833	349 044	348 266	347 434	ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ (ŽP)
293 746	294 355	294 929	294 761	295 027	295 484	295 903	296 287	296 731	Zemědělská půda (stav k 31. 12.)
201 926	202 004	202 137	201 514	201 559	201 642	201 717	201 770	201 777	z toho orná půda
14 274	14 327	14 323	14 429	14 472	14 509	14 560	14 690	14 882	Nezemědělská půda (stav k 31. 12.)
91,2	91,5	92,4	93,2	92,9	92,9	92,9	93,5	94,2	z toho: lesní pozemky
210	219	230	240	245	247	253	267	271	zastavěné plochy a nádvoří
2 174	2 665	5 286	1 896	1 612	1 515	2 247	2 296	2 323	Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele
									Počet čistíren odpadních vod
									Investice na ochranu ŽP podle místa
									investice na 1 obyvatele

⁵⁾ podniky s 20 a více zaměstnanci s převažující stavební činností⁶⁾ údaje od roku 2011 (2021) navazují na výsledky Sčítání lidu, domů a bytů 2011 (SLDB 2021)⁷⁾ od roku 2013 vlivem zpřesnění dat podle Registru osob nejsou údaje plně srovnatelné s předchozími roky⁸⁾ semidefinitivní údaje⁹⁾ od roku 2012 revidované údaje na základě výsledků šetření MMR

Tab. 3.1 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj – demografický vývoj

	Měřící jednotka	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Počet obyvatel (k 31. 12.)	osoby	1 178 812	1 183 207	1 187 667	1 191 989	1 195 327	⁶⁾ 1 184 568
v tom: muži		577 723	580 152	582 516	585 254	587 462	⁶⁾ 582 673
ženy		601 089	603 055	605 151	606 735	607 865	⁶⁾ 601 895
z toho cizinci (bez azylantů)		43 447	46 574	50 351	52 741	58 549	63 841
Sňatky		5 837	6 040	6 156	6 164	5 272	5 348
Průměrný věk při prvním sňatku							
ženichů		32,1	32,2	32,2	32,6	33,0	33,1
nevěst		29,3	29,5	29,7	30,0	30,4	30,4
Rozvody		2 758	2 867	2 684	2 631	2 266	2 392
Živě narození	osoby	13 193	13 509	13 594	13 328	12 859	13 085
z toho mimo manželství	%	43,0	43,6	43,8	42,7	43,9	43,4
Průměrný věk matky při narození dítěte		30,9	31,1	31,1	31,3	31,3	31,5
prvního dítěte		29,1	29,3	29,4	29,6	29,6	29,8
Úhrnná plodnost ¹⁾		1,660	1,723	1,763	1,754	1,728	1,832
Potraty		3 413	3 484	3 218	3 220	2 934	2 787
z toho umělá přerušení těhotenství		1 796	1 832	1 822	1 828	1 677	1 510
Potraty na 100 narozených	%	25,8	25,7	23,6	24,1	22,7	21,2
Zemřelí	osoby	11 738	12 275	12 542	12 190	14 015	15 246
Přirozený přírůstek/úbytek	osoby	1 455	1 234	1 052	1 138	-1 156	-2 161
Přistěhovalí	osoby	11 416	12 031	12 649	12 995	13 232	14 559
z toho z ciziny		4 694	5 315	5 913	6 318	6 776	7 546
Vystěhovalí	osoby	9 082	8 870	9 241	9 811	8 738	9 046
z toho do ciziny		2 780	2 393	2 698	3 211	2 379	2 116
Přírůstek/úbytek stěhováním	osoby	2 334	3 161	3 408	3 184	4 494	5 513
z toho s cizinou		1 914	2 922	3 215	3 107	4 397	5 430
Celkový přírůstek/úbytek	osoby	3 789	4 395	4 460	4 322	3 338	3 352
Na 1 000 obyvatel							
živě narození	‰	11,2	11,4	11,5	11,2	10,8	11,1
zemřelí	‰	10,0	10,4	10,6	10,2	11,7	12,9
přirozený přírůstek/úbytek	‰	1,2	1,0	0,9	1,0	-1,0	-1,8
přistěhovalí	‰	9,7	10,2	10,7	10,9	11,1	12,3
vystěhovalí	‰	7,7	7,5	7,8	8,2	7,3	7,6
přírůstek/úbytek stěhováním	‰	2,0	2,7	2,9	2,7	3,8	4,7
celkový přírůstek/úbytek	‰	3,2	3,7	3,8	3,6	2,8	2,8
Kojenecká úmrtnost ²⁾	‰	2,0	2,3	2,1	2,6	2,9	1,8
Novorozenecká úmrtnost ³⁾	‰	1,2	1,5	1,6	1,6	1,9	1,1
Počet obyvatel ve věku (stav k 31. 12.):							
0–14 let	osoby	182 280	185 660	189 153	191 600	193 420	⁶⁾ 194 070
%		15,5	15,7	15,9	16,1	16,2	⁶⁾ 16,4
15–64 let	osoby	772 488	768 319	764 698	761 769	760 010	⁶⁾ 746 911
%		65,5	64,9	64,4	63,9	63,6	⁶⁾ 63,1
65 a více let	osoby	224 044	229 228	233 816	238 620	241 897	⁶⁾ 243 587
%		19,0	19,4	19,7	20,0	20,2	⁶⁾ 20,6
Průměrný věk (stav k 31. 12.)	roky	42,2	42,3	42,4	42,5	42,6	⁶⁾ 42,7
mužů		40,6	40,7	40,9	41,0	41,1	⁶⁾ 41,1
žen		43,7	43,8	43,8	44,0	44,1	⁶⁾ 44,2
Index stáří (stav k 31. 12.) ⁴⁾	%	122,9	123,5	123,6	124,5	125,1	⁶⁾ 125,5
Index ekonomického zatížení (stav k 31. 12.) ⁵⁾	%	52,6	54,0	55,3	56,5	57,3	⁶⁾ 58,6
Naděje dožití (dvouleté období)	roky						
mužů při narození		76,4	76,5	76,3	76,6	76,3	75,3
žen při narození		82,4	82,7	82,7	82,8	82,4	81,6
mužů ve věku 65 let		16,3	16,3	16,3	16,5	16,2	15,3
žen ve věku 65 let		20,1	20,3	20,3	20,5	20,1	19,4

¹⁾ počet živě narozených dětí, které by se narodily jedné ženě za předpokladu, že by míry plodnosti podle věku zaznamenané ve sledovaném roce zůstaly během jejího reprodukčního věku (15–49 let) neměnné

²⁾ počet dětí zemřelých před dosažením věku 1 roku na 1 000 živě narozených dětí

³⁾ počet dětí zemřelých před dosažením věku 28 dnů na 1 000 živě narozených dětí

⁴⁾ počet osob ve věku 65 a více let na 100 dětí ve věku 0–14 let

⁵⁾ počet osob ve věku 0–14 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 15–64 let

⁶⁾ údaje v roce 2021 navazují na výsledky SLDB 2021

Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj – sociální vývoj

	Měřicí jednotka	2016	2017	2018	2019	2020	2021
VYBĚROVÉ ŠETŘENÍ PRACOVNÍCH SIL¹⁾							
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let	tis. osob	995,8	996,2	997,6	999,0	1 000,2	1 000,8
z toho podle dosaženého vzdělání:							
základní a bez vzdělání	%	12,8	11,6	12,8	13,1	12,8	12,2
střední bez maturity	%	30,9	31,6	32,3	31,4	31,8	30,9
střední s maturitou	%	34,5	33,0	32,4	32,9	32,2	32,8
vysokoškolské vč. vyššího odborného	%	21,8	23,7	22,5	22,6	23,0	24,0
Ekonomicky aktivní populace (pracovní síla)	tis. osob	601,1	598,0	599,1	600,7	596,3	594,7
v tom: zaměstnaní ²⁾		577,9	578,1	583,4	588,0	582,7	579,6
z toho ženy		254,2	257,8	257,3	260,6	257,2	253,2
nezaměstnaní		23,2	19,9	15,6	12,7	13,7	15,1
z toho ženy		12,4	11,9	9,5	8,1	7,7	8,6
Ekonomicky neaktivní ve věku 15 a více let	tis. osob	394,7	398,2	398,5	398,3	403,9	406,2
Zaměstnaní podle postavení v zaměstnání:							
zaměstnanci ³⁾	%	83,0	85,0	84,7	85,9	84,3	85,9
zaměstnavatelé	%	3,1	2,7	2,5	2,5	2,3	2,3
pracující na vlastní účet	%	13,3	12,1	12,3	11,3	12,8	11,5
Zaměstnaní pracující v kraji	tis. osob	594,6	597,1	605,6	603,8	597,5	.
v tom podle sektorů:							
primární (zemědělství, lesnictví, rybářství)	%	3,0	3,0	3,1	3,0	3,0	.
sekundární (průmysl a stavebnictví)	%	33,5	33,4	33,3	33,4	32,8	.
terciární (služby)	%	63,5	63,6	63,6	63,6	64,2	.
Míra ekonomické aktivity	%	60,4	60,0	60,1	60,1	59,6	59,4
v tom: muži		69,1	67,8	68,5	68,3	68,0	68,2
ženy		52,1	52,7	52,1	52,4	51,6	51,1
Míra zaměstnanosti	%	58,0	58,0	58,5	58,9	58,3	57,9
v tom: muži		66,9	66,1	67,2	67,3	66,8	68,2
ženy		49,7	50,4	50,2	50,8	50,1	49,4
Obecná míra nezaměstnanosti ⁴⁾	%	3,9	3,3	2,6	2,1	2,3	2,5
v tom: muži		3,2	2,4	1,8	1,4	1,8	2,0
ženy		4,7	4,4	3,6	3,0	2,9	3,3
NEZAMĚSTANOST (stav k 31. 12.; MPSV)							
Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce	osoby	49 032	37 290	32 042	29 087	36 883	33 023
z toho: ženy		24 690	18 866	16 479	14 592	18 370	16 923
absolventi škol a mladiství		2 188	1 554	1 464	1 367	1 910	1 721
osoby se zdravotním postižením		7 113	6 058	5 175	4 546	5 050	5 010
s nárokem na podporu v nezaměstnanosti dosažitelní ⁵⁾		13 280	11 418	11 197	10 891	12 189	10 400
dosažitelní ⁵⁾		47 140	35 285	29 517	26 469	34 421	30 315
v tom podle věku:							
do 19 let		1 352	1 025	1 000	895	1 228	1 117
20–24 let		4 815	3 138	2 735	2 445	3 352	2 735
25–34 let		10 165	7 447	6 360	5 784	7 457	6 070
35–44 let		12 169	8 880	7 360	6 600	8 359	7 301
45–54 let		10 543	8 291	6 969	6 495	7 972	7 264
55 a více let		9 988	8 509	7 618	6 868	8 515	8 536
Průměrný věk	roky	41,7	42,7	42,7	42,7	42,4	43,3
v tom podle nejvyššího dosaženého vzdělání:	osoby						
základní a bez vzdělání		12 243	9 560	8 305	7 603	9 364	8 709
střední bez maturity		20 250	15 057	12 746	11 408	14 131	12 459
střední s maturitou		12 005	9 078	7 799	7 052	9 369	8 318
vyšší odborné vč. nástavbového		434	371	268	273	314	290
vysokoškolské		4 100	3 224	2 924	2 751	3 705	3 247
z toho podle klasifikace zaměstnání (CZ-ISCO):							
nemanuální pracovníci	osoby	23 197	17 647	15 463	13 961	18 410	16 281
vysoce kvalifikovaní (třídy 1–3)		7 115	5 433	4 717	4 389	5 763	4 980
s nižší kvalifikací (třídy 4 a 5)		16 082	12 214	10 746	9 572	12 647	11 301
manuální pracovníci	osoby	24 695	18 808	15 910	14 544	17 631	16 094
kvalifikovaní (třídy 6–8)		11 607	8 222	6 605	6 306	7 792	6 918
nekvalifikovaní (třída 9)		13 088	10 586	9 305	8 238	9 839	9 176

Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj – sociální vývoj

pokračování

	Měřicí jednotka	2016	2017	2018	2019	2020	2021
v tom podle délky nezaměstnanosti:	osoby						
do 3 měsíců		14 379	12 369	12 095	11 691	11 318	9 867
více než 3 měsíce až 6 měsíců		7 756	6 169	5 702	5 624	7 599	5 688
více než 6 měsíců až 12 měsíců		7 509	5 394	4 697	4 461	7 629	5 324
více než 12 měsíců až 24 měsíců		6 156	4 114	3 107	2 769	5 287	5 607
více než 24 měsíců		13 232	9 244	6 441	4 542	5 050	6 537
Průměrná délka evidence	dny	695	695	615	533	502	584
Průměrný měsíční nárok na podporu v nezaměst.	Kč	6 462	6 921	7 434	8 196	8 499	9 168
Podíl nezaměstnaných osob ⁶⁾	%	6,11	4,60	3,86	3,48	4,55	4,02
v tom: muži		5,98	4,47	3,69	3,42	4,48	3,82
ženy		6,23	4,73	4,04	3,54	4,62	4,23
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných ⁷⁾	%	2,51	1,74	1,25	0,96	1,36	1,63
Pracovní místa v evidenci úřadu práce (ÚP)	místa	11 228	16 826	24 014	27 149	29 268	33 075
Uchazezí na 1 pracovní místo v evidenci ÚP	osoby	4,4	2,2	1,3	1,1	1,3	1,0
ČISTÝ DISPONIBILNÍ DŮCHOD DOMÁCNOSTÍ							
celkem	mil. Kč	257 387	272 716	288 850	315 069	331 351	.
na 1 obyvatele	tis. Kč	218,7	231,0	243,8	264,9	277,5	.
průměr ČR = 100	%	97,8	96,7	96,0	98,2	97,9	.
VÝBĚROVÉ ŠETŘENÍ MEZD⁸⁾							
Průměrná hrubá měsíční mzda	Kč	28 319	30 311	32 639	35 439	37 687	40 308
v tom: muži		31 261	33 422	35 767	38 836	40 904	43 528
ženy		24 404	26 240	28 643	31 305	33 792	36 380
Medián mezd	Kč	24 675	26 559	28 728	30 967	32 837	35 118
v tom: muži		26 521	28 645	30 908	33 243	34 694	37 018
ženy		22 236	24 034	26 118	28 325	30 510	32 663
NÁKLADY PRÁCE⁹⁾							
Měsíční náklady práce na 1 zaměstnance	Kč	36 303	38 571	41 739	45 460	47 558	.
z toho: přímé náklady (mzdy a náhrady mzdy)		26 371	28 041	30 392	32 993	34 772	.
sociální náklady a výdaje		9 431	9 986	10 771	11 809	12 384	.
VZDĚLÁVÁNÍ (MŠMT)							
Děti, žáci a studenti (stav k 30. 9.)	osoby						
mateřských škol		41 129	41 301	41 618	41 796	41 058	41 612
základních škol		98 990	101 540	103 570	105 272	106 890	107 848
středních škol vč. konzervatoří (denní studium)		45 155	45 115	45 096	45 384	46 481	47 696
vyšších odborných škol (denní studium)		1 768	1 537	1 407	1 364	1 305	1 356
Studenti vysokých škol (občané ČR, stav k 31. 12.)	osoby						
s trvalým bydlištěm v kraji		30 237	28 663	27 882	27 412	28 168	28 259
s místem výuky v kraji		66 861	63 551	62 276	61 418	63 615	63 981
z toho v prezenčním studiu	%	83,6	84,0	84,7	85,9	86,7	87,4
Absolventi VŠ (občané ČR) s místem výuky v kraji	osoby	14 631	13 878	12 814	12 032	11 849	11 185
ZDRAVOTNICTVÍ (ÚZIS, ČSÚ)							
Lékaři celkem (vč. smluvních)	přep. os.	6 115	6 187	6 322	6 459	6 527	.
na 1 000 obyvatel		5,2	5,2	5,3	5,4	5,5	.
z toho zubní lékaři		990	922	973	984	978	.
Nemocnice ¹⁰⁾		22	23	23	24	23	.
lůžka	¹⁶⁾	7 395	7 455	7 454	7 629	7 680	.
Samostatné ordinace lékařů							
praktických pro dospělé		586	567	550	543	543	.
praktických pro děti a dorost		231	226	217	216	211	.
stomatologů		689	672	659	650	641	.
Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti	%	4,199	4,263	4,418	4,612	5,437	5,463
Průměrná doba trvání 1 případu dočasné pracovní neschopnosti	kalendář. dny	44,9	44,0	42,6	43,3	41,0	35,5
STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORA (MPSV)							
Počet vyplacených dávek celkem (vč. péčovské péče)	tis. dávek	1 188,9	1 111,8	987,5	929,0	936,4	906,5
z toho rodičovský příspěvek		375,6	381,8	388,4	394,8	439,1	416,7
Výdaje na dávky celkem (vč. péčovské péče)	mil. Kč	4 206	4 156	4 333	4 208	5 824	5 421
z toho rodičovský příspěvek		2 616	2 667	2 878	2 832	4 489	4 083

Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj – sociální vývoj

dokončení

	Měřicí jednotka	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Výdaje na dávky státní sociální podpory (vč. pěstounské péče) na 1 obyvatele	Kč	3 573	3 520	3 658	3 538	4 878	4 584
ZAŘÍZENÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB (stav k 31. 12.; MPSV)							
Lůžka v domovech pro seniory		2 879	2 740	2 732	2 647	2 680	2 712
na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let		12,9	12,0	11,7	11,1	11,1	11,1
Lůžka v domovech se zvláštním režimem		3 136	3 282	3 262	3 094	3 227	3 098
Lůžka v domovech pro osoby se zdrav. postižením		1 166	1 142	1 137	1 119	1 143	1 126
DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ (stav v prosinci; ČSSZ)							
Příjemci starobního důchodu celkem ¹¹⁾	osoby	265 643	266 644	267 495	268 138	266 668	264 474
z toho ženy		164 426	164 164	163 985	163 664	161 817	160 212
Příjemci starobního důchodu sólo ¹²⁾	osoby	197 784	199 157	200 428	201 418	200 757	198 685
Příjemci předčasného starobního důchodu ^{11,13)}	osoby	63 412	65 078	66 402	67 647	68 581	70 234
z toho ženy		35 527	36 426	37 130	37 707	38 303	39 271
Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu celkem (včetně souběhu)	%	23,9	24,4	24,8	25,2	25,7	26,6
v tom: muži		27,5	28,0	28,3	28,7	28,9	29,7
ženy		21,6	22,2	22,6	23,0	23,7	24,5
Průměrný měsíční starobní důchod sólo ¹²⁾	Kč	11 328	11 719	12 279	13 331	14 343	15 280
v tom: muži		12 478	12 893	13 491	14 590	15 681	16 702
ženy		10 340	10 697	11 218	12 214	13 140	13 994
Podíl průměrného starobního důchodu sólo ¹²⁾ na mzdovém mediánu	%	45,9	44,1	42,7	43,1	43,5	43,5
NEMOCENSKÉ POJIŠTĚNÍ (ČSSZ)							
Výdaje na dávky nemocenského pojištění celkem v tom dávky:	tis. Kč	2 865 807	3 108 594	3 706 342	4 239 696	6 028 421	5 648 367
nemocenské		1 809 691	1 956 521	2 405 797	2 811 959	3 499 220	3 619 832
ošetřovné		110 891	136 971	158 395	169 507	14) 238 882	650 773
peněžitá pomoc v mateřství		944 586	1 014 349	1 109 952	1 209 787	1 239 486	1 322 606
vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství		640	752	1 112	905	806	1 052
otcovská poporodní péče ¹⁴⁾		.	.	27 010	32 974	33 026	34 758
dlouhodobé ošetřovné ¹⁴⁾		.	.	4 076	14 565	17 000	19 347
KRIMINALITA, NEHODY (Policejní prezidium ČR)							
Registrované trestné činy		21 599	20 086	19 562	19 757	16 985	15 544
na 1 000 obyvatel		18,4	17,0	16,5	16,6	14,2	13,1
Objasněné trestné činy		9 168	8 598	8 101	8 400	6 903	6 351
Hlášené dopravní nehody		7 094	7 587	7 689	8 141	7 039	6 364
na 1 000 obyvatel		6,0	6,4	6,5	6,8	5,9	5,4
Usmrčené osoby při dopravních nehodách	osoby	49	59	49	63	51	42
Podíl bodovaných řidičů ¹⁵⁾ z registr. řidičů celkem	%	7,7	7,1	7,2	7,1	6,2	5,6
Požáry		1 505	1 763	1 844	1 590	1 399	1 498
na 1 000 obyvatel		1,3	1,5	1,6	1,3	1,2	1,3
přímá škoda	mil. Kč	499	191	231	130	167	176

1) údaje podle kraje obvyklého bydliště (kromě struktury zaměstnaných podle sektorů)

2) s jediným nebo hlavním zaměstnáním, vč. ozbrojených sil

3) zaměstnanci včetně členů produkčních družstev

4) podle definice Mezinárodní organizace práce

5) ve věku 15–64 let

6) podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce ve věku 15–64 let ze všech obyvatel ve stejném věku

7) podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) v evidenci ÚP na počtu obyvatel ve věku 15–64 let, jmenovatel data ČSÚ

8) pramen: MPSV (Informační systém o průměrném výdělku) a MF (Informační systém o platu a služebním příjmu)

9) podniky se sídlem v kraji

10) nemocnice akutní a následné péče

11) včetně souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu

12) bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu

13) předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.

14) dávka otcovské poporodní péče byla zavedena od února 2018, dlouhodobé ošetřovné od června 2018

15) bodovaný řidič se dopustil přestupku (trestného činu) započítávaného do bodového hodnocení řidiče

16) některé LDN se staly součástí nemocnic

17) na růst výdajů na ošetřovné mělo vliv uzavření škol a jiných zařízení během pandemie covid-19 vč. souvisejících legislativních úprav

Tab. 3.3 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj – ekonomický vývoj

	Měřicí jednotka	2016	2017	2018	2019	2020	2021
MAKROEKONOMIKA							
Hrubý domácí produkt (HDP)	mil. Kč	497 492	527 915	569 468	610 197	613 795	.
předchozí rok = 100 (srovnatelné ceny)	%	100,4	104,4	104,9	102,9	96,0	.
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele	tis. Kč	422,7	447,2	480,7	513,0	514,1	.
průměr ČR = 100	%	93,1	92,7	94,4	94,5	96,6	.
Hrubý domácí produkt na 1 zaměstnaného	tis. Kč	836,7	884,1	940,4	1 010,6	1 027,3	.
průměr ČR = 100	%	91,8	92,5	94,2	94,8	96,3	.
Hrubá přidaná hodnota	mil. Kč	447 487	474 395	513 187	551 330	558 504	.
v tom sektory: primární	%	2,8	2,4	2,5	2,5	2,6	.
sekundární	%	35,2	34,3	33,8	32,9	31,5	.
terciární	%	62,1	63,3	63,7	64,6	65,9	.
Tvorba hrubého fixního kapitálu	mil. Kč	124 920	122 296	133 623	160 042	154 014	.
Tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele	tis. Kč	106,1	103,6	112,8	134,5	129,0	.
průměr ČR = 100	%	93,7	86,2	84,2	91,6	92,6	.
Zaměstnaní v hlavním pracovním poměru (včetně sebezaměstnaných) pracující v kraji	osoby	594 595	597 141	605 578	603 811	597 465	.
z toho zaměstnanci		504 961	518 870	525 809	531 246	518 142	.
MÍSTNÍ ROZPOČTY¹⁾ (Ministerstvo financí)							
Příjmy celkem (po konsolidaci)	mil. Kč	48 312	51 263	57 381	63 695	70 063	74 703
Výdaje celkem (po konsolidaci)	mil. Kč	44 344	48 300	57 450	61 889	71 412	71 079
v tom: běžné výdaje		35 237	38 295	42 452	46 936	51 260	55 729
kapitálové výdaje		9 106	10 005	14 998	14 952	20 152	15 350
VĚDA A VÝZKUM							
Výdaje na výzkum a vývoj celkem	mil. Kč	14 968	15 486	16 475	18 750	20 379	.
z toho: mzdové		9 196	9 123	10 078	11 725	13 005	.
financované z veřejných zdrojů ČR		5 550	5 931	6 336	6 761	7 219	.
Pracovníci ve výzkumu a vývoji	přep. os.	13 096	13 019	13 772	14 974	16 173	.
z toho výzkumní pracovníci		8 098	7 834	7 304	7 754	8 858	.
INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE²⁾							
Podíl domácností vybavených osobním počítačem	%	76,2	77,3	78,0	79,4	79,6	.
Podíl domácností s připojením k internetu	%	77,4	79,3	80,6	81,4	81,5	.
EKONOMICKÉ SUBJEKTY							
Registrované subjekty (stav k 31. 12.)		309 786	314 742	319 647	320 758	326 100	332 277
z toho živnostníci		203 507	206 668	208 203	210 904	213 461	216 746
z toho subjekty se zjištěnou aktivitou		161 172	166 556	169 722	172 890	175 952	181 148
z toho živnostníci		99 536	101 502	102 725	103 885	105 941	108 848
Vzniklé subjekty		11 626	11 752	11 367	11 491	10 886	12 344
z toho živnostníci		5 970	5 941	5 975	6 361	6 114	6 953
ZEMĚDĚLSTVÍ							
Produkce zemědělského odvětví	mil. Kč	16 705	15 507	17 098	17 491 ⁷⁾	17 843	.
z toho: rostlinná produkce		10 877	9 204	10 703	10 988 ⁷⁾	11 439	.
živočišná produkce		4 054	4 434	4 461	4 692 ⁷⁾	4 465	.
Obhospodařovaná zemědělská půda (stav k 31. 5.)	ha	360 655	362 665	363 721	361 872	361 011	359 988
z toho orná		319 379	320 074	320 372	318 167	316 952	316 369
Sklizeň: obilovin	t	1 372 158	959 926	970 481	1 124 717	1 278 981	1 313 449
brambor	t	35 697	32 847	37 245	37 032	43 911	40 799
Hospodářská zvířata (stav k 1. 4.)							
skot	kusy	63 425	63 388	64 678	65 525	64 374	65 819
prasata	kusy	149 500	132 413	136 968	135 686	126 594	135 688
drůbež	tis. ks	3 094	3 818	3 537	3 667	4 037	3 482
Výroba jatečného skotu	t ž. hm.	8 769	9 178	8 874	9 771	8 877	9 459
Výroba jatečných prasat	t ž. hm.	34 238	31 192	36 593	29 396	27 412	29 714
Výroba jatečné drůbeže	t ž. hm.	50 421	52 541	52 236	59 333	54 763	55 527
Výroba mléka	tis. l	171 228	174 458	176 123	181 292	192 002	194 912
Snáška konzumních vajec	tis. ks	166 328	155 672	160 692	169 253	146 545	135 811
LESNICTVÍ							
Plochy dřevin (stav k 31. 12.; ÚHÚL)	ha	190 461	190 497	190 121	189 718	189 713	189 401
Zalesňování	ha	1 706	1 584	1 849	3 855	4 500	5 037
Těžba dřeva	m ³ b. k.	1 154 970	1 318 163	2 414 588	3 394 341	3 800 936	2 551 695
z toho nahodilá hmyzová		163 187	295 637	1 130 451	2 386 946	2 785 593	1 434 179

Tab. 3.3 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj – ekonomický vývoj

dokončení

	Měřicí jednotka	2016	2017	2018	2019	2020	2021
PRŮMYSL³⁾							
Průměrný počet podniků		246	251	257	249	249	249
Tržby z prodeje výrobků a služeb průmysl. povahy na 1 zaměstnance	mil. Kč tis. Kč	224 437 3 184	245 303 3 470	269 828 3 745	249 117 3 610	223 545 3 311	254 523 3 649
Průměrný evidenční počet zaměstnanců	fyz. os.	70 498	70 699	72 053	69 008	67 519	69 761
Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnance	Kč	28 216	30 289	32 529	34 163	35 237	37 847
ENERGETIKA (Energetický regulační úřad)							
Výroba elektřiny brutto	GWh	1 598	1 691	1 694	1 770	1 756	1 786
podíl na ČR	%	1,9	1,9	1,9	2,0	2,2	2,1
Spotřeba elektřiny netto	GWh	5 215	5 338	5 434	5 385	5 125	5 453
podíl na ČR	%	9,0	9,0	9,1	9,1	8,9	9,1
v domácnostech na 1 obyvatele	kWh	1 087,5	1 110,8	1 092,9	1 098,4	1 142,0	1 298,8
Spotřeba zemního plynu	tis. m ³	1 087 098	1 125 270	1 058 706	1 042 250	1 036 778	1 123 454
podíl na ČR	%	13,3	13,4	13,2	12,4	12,1	12,1
v domácnostech na 1 odběratele	m ³	1 120,6	1 158,9	1 079,0	1 028,2	1 054,0	1 190,3
STAVEBNICTVÍ							
Průměrný počet podniků ⁴⁾		71	76	71	71	71	71
Základní stavební výroba ⁴⁾ na 1 zaměstnance	mil. Kč tis. Kč	16 605 18 283	16 588 18 283	18 283 21 517	21 517 21 671	21 671 23 214	23 214
Průměrný evidenční počet zaměstnanců ⁴⁾	fyz. os.	9 362	9 362	9 009	9 068	9 099	9 292
Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnance ⁴⁾	Kč	1 774	1 772	2 029	2 373	2 382	2 498
Stavební práce "S" provedené v kraji ⁵⁾	mil. Kč	25 753	27 104	32 859	37 733	41 460	43 178
z toho pro veřejné zadavatele		8 786	9 768	15 708	18 890	21 755	22 337
STAVEBNÍ POVOLENÍ							
Orientační hodnota povolených staveb z toho budov (bytových a nebytových) z toho výstavba nových bytových budov	mil. Kč	31 200 25 753 8 470	36 636 27 387 9 960	34 990 27 132 10 263	40 933 30 399 13 380	44 366 35 671 14 598	55 592 45 125 17 055
Průměrná hodnota na 1 stavební povolení	tis. Kč	3 210	3 806	4 046	4 381	4 751	5 642
BYTOVÁ VÝSTAVBA							
Zahájené byty z toho v nových rodinných domech		3 776 2 098	4 027 2 413	4 406 2 242	4 849 2 522	4 942 2 588	5 706 2 703
Dokončené byty z toho v nových rodinných domech		3 833 1 791	4 236 2 003	4 447 2 218	4 719 2 363	4 451 2 324	4 789 2 355
Investiční náklady na výstavbu 1 m ² obytné plochy bytu v novém rodinném domě	Kč	37 838	38 955	39 923	42 168	43 644	46 738
v novém bytovém domě	Kč	39 149	44 205	44 254	51 923	57 627	60 245
DOPRAVA (Ministerstvo dopravy)							
Osobní automobily vč. dodávkových (stav k 31. 12.)		549 979	573 731	594 778	614 420	629 946	636 606
CESTOVNÍ RUCH							
Hromadná ubytovací zařízení (HUZ)		800	805	858	857	1 020	1 053
Lůžka v hromadných ubytovacích zařízeních		45 095	44 955	45 176	45 360	50 833	50 374
Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních z toho ze zahraničí	tis. osob	1 648 549	1 886 638	2 041 687	2 137 757	1 171 206	1 332 221
Průměrná doba pobytu hostů v HUZ z toho hostů ze zahraničí	dny	3,0 2,8	3,0 2,8	3,0 2,8	3,0 2,7	3,3 2,8	3,3 3,0
Satelitní účet cestovního ruchu							
Hrubá přidaná hodnota cestovního ruchu	mil. Kč	12 195	13 052	13 613 ⁷⁾	14 514 ⁸⁾	8 663	.
Průměrný počet zaměstnaných osob ⁶⁾	osoby	26 230	26 532	26 633 ⁷⁾	26 753 ⁸⁾	25 152	.

1) souhrn za kraj, obce a dobrovolné svazky obcí

2) tříleté klouzavé průměry (např. údaj roku 2020 je vypočten z dat roku 2019, 2020 a 2021)

3) podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji s převažující činností v sekci (dle CZ-NACE) B – Těžba a dobývání, C – Zpracovatelský průmysl nebo D – Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu

4) podniky s 50 a více zaměstnanci se sídlem v kraji s převažující stavební činností

5) podniky s 20 a více zaměstnanci s převažující stavební činností

6) počet zaměstnaných osob v hlavním zaměstnání (roční průměr)

7) semidefinitivní údaje

8) předběžné údaje

Tab. 3.4 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj – životní prostředí

	Měřicí jednotka	2016	2017	2018	2019	2020	2021
PŮDA (ČÚŽK)							
Zemědělská půda (stav k 31. 12.)	ha	424 021	423 770	423 318	422 902	422 497	422 041
z toho: orná půda		350 947	350 454	349 833	349 044	348 266	347 434
zahrady a ovocné sady		24 819	24 843	24 844	24 999	25 261	25 485
trvalé travní porosty		30 174	30 228	30 350	30 445	30 469	30 615
Nezemědělská půda (stav 31. 12.)	ha	294 761	295 027	295 484	295 903	296 287	296 731
z toho: lesní pozemky		201 514	201 559	201 642	201 717	201 770	201 777
zastavěné plochy a nádvoří		14 429	14 472	14 509	14 560	14 690	14 882
VODOVODY A KANALIZACE							
Podíl obyvatel zásobovaných vodou z vodovodů	%	94,7	95,3	95,1	95,1	95,6	97,4
Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele	litr/den	93,2	92,9	92,9	92,9	93,5	94,2
Cena vody (bez DPH)	Kč/m ³	33,5	33,6	34,5	36,1	39,4	41,6
Cena stočného (bez DPH)	Kč/m ³	33,2	33,5	34,5	36,2	37,2	39,6
Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci	%	89,5	91,0	89,9	90,3	91,0	92,9
na kanalizaci s koncovou ČOV		86,9	88,4	87,8	88,3	88,7	90,5
Podíl čištěných odpadních vod (bez srážkových)	%	98,5	98,5	98,8	98,8	98,9	98,9
Čistírný odpadních vod (ČOV)	ks	240	245	247	253	267	271
Celková kapacita ČOV	m ³ /den	335 444	329 779	329 565	336 533	339 572	338 541
Produkce kalů v ČOV	t sušiny	19 168	19 382	20 261	20 156	19 868	19 311
OVZDUŠÍ (ČHMÚ)¹⁾							
Měrné emise tuhých znečišťujících látek (REZZO 1–4)	t/km ²	0,60	0,60	0,57	0,52	0,48	.
v tom: stacionární zdroje (REZZO 1–3)		0,51	0,50	0,48	0,43	0,39	.
mobilní zdroje (REZZO 4)		0,10	0,10	0,10	0,10	0,09	.
Měrné emise oxidu siřičitého (REZZO 1–4)	t/km ²	0,20	0,20	0,18	0,18	0,14	.
z toho stacionární zdroje (REZZO 1–3)		0,20	0,19	0,18	0,18	0,14	.
Měrné emise oxidů dusíku (REZZO 1–4)	t/km ²	1,92	1,91	1,83	1,93	1,76	.
v tom: stacionární zdroje (REZZO 1–3)		0,75	0,76	0,72	0,89	0,82	.
mobilní zdroje (REZZO 4)		1,17	1,15	1,11	1,04	0,94	.
Měrné emise oxidu uhelnatého (REZZO 1–4)	t/km ²	8,20	8,18	7,48	6,80	6,65	.
v tom: stacionární zdroje (REZZO 1–3)		6,27	6,33	5,59	5,19	5,25	.
mobilní zdroje (REZZO 4)		1,93	1,85	1,89	1,61	1,40	.
ODPADY							
Produkce odpadů celkem ^{2,3)}	t	.	4 233 691	5 233 868	4 990 792	4 749 302	.
na 1 obyvatele	kg	.	3 586	4 418	4 196	3 978	.
z toho: nebezpečných	t	.	125 373	177 137	176 425	198 039	.
na 1 obyvatele	kg	.	106	150	148	166	.
Produkce komunálních odpadů ^{3,4)}	t	.	519 030	530 790	544 882	553 271	.
na 1 obyvatele	kg	.	440	448	458	463	.
VÝDAJE NA OCHRANU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ							
Investice na ochranu životního prostředí (OŽP) podle místa investice na 1 obyvatele	Kč	1 896	1 612	1 515	2 247	2 296	2 323
Investice na OŽP podle sídla investora	mil. Kč	2 136,2	1 764,0	1 578,5	2 400,2	2 434,1	2 373,1
z toho: ochrana ovzduší a klimatu	%	21,1	22,2	29,0	23,6	21,4	17,7
nakládání s odpadními vodami	%	34,4	42,9	32,2	52,6	47,5	54,9
nakládání s odpady	%	27,1	25,6	23,6	13,0	18,4	18,5
Neinvestiční náklady na OŽP podle sídla investora	mil. Kč	5 642,6	5 583,5	6 180,4	6 319,3	6 287,9	8 112
z toho: ochrana ovzduší a klimatu	%	1,9	2,0	2,3	1,8	1,6	1,3
nakládání s odpadními vodami	%	22,8	22,1	23,4	22,0	22,7	19,0
nakládání s odpady	%	68,1	69,2	67,6	69,1	67,3	73,5

¹⁾ emise v celé časové řadě nově vypočteny podle mezinárodní metodiky (především zpřesněny odhady emisí z dopravy a emisí ze spalování v domácnostech)

²⁾ v roce 2020 došlo ke změně metodiky zpracování statistiky odpadů; sběr dat výkazem Odp 5-01 částečně nahrazen převzetím údajů z Integrovaného systému plnění ohlašovacích povinností (ISPOP) MŽP

³⁾ podle sídla provozovny, data nejsou plně srovnatelná s údaji publikovanými v předchozích letech

⁴⁾ odpady z domácností a odpady podobné povahy a složení, bez ohledu na to, kdo tento odpad produkuje nebo sbírá; dříve publikované údaje obsahovaly pouze komunální odpad vykázaný obcemi a podniky zapojenými do obecního systému sběru odpadu

Tab. 4.1 Vybrané ukazatele podle okresů Jihomoravského kraje v letech 2011, 2016 a 2021

	Rok	Kraj celkem	v tom okresy						
			Blansko	Brno-město	Brno-venkov	Břeclav	Hodonín	Vyškov	Znojmo
DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ									
Počet obyvatel (stav k 31. 12.)	2011	1 166 313	106 847	378 965	206 501	114 853	156 517	89 342	113 288
	2016	1 178 812	108 248	377 973	217 720	115 432	154 589	91 133	113 717
	2021 ¹⁾	1 184 568	107 912	379 466	225 514	114 801	151 096	92 317	113 462
z toho cizinci (bez azylantů)	2011	36 386	2 051	21 435	5 030	2 142	1 866	1 453	2 409
	2016	43 447	2 135	27 134	5 146	2 565	2 227	1 726	2 514
	2021	63 841	2 775	41 221	7 868	3 784	3 013	2 381	2 799
v tom ve věku (%):									
0–14 let	2011	14,4	14,8	13,7	15,9	14,2	13,7	14,9	14,8
	2016	15,5	15,8	14,9	17,4	14,8	14,1	16,0	15,3
	2021 ¹⁾	16,4	16,8	15,9	18,5	15,6	14,5	17,3	16,1
15–64 let	2011	68,9	68,3	67,9	68,2	70,5	70,0	69,3	70,1
	2016	65,5	64,9	64,9	64,9	66,8	66,8	66,0	66,4
	2021 ¹⁾	63,1	62,0	62,9	62,8	63,6	63,8	63,1	63,3
65 a více let	2011	16,7	16,9	18,4	15,9	15,3	16,2	15,8	15,2
	2016	19,0	19,3	20,2	17,7	18,4	19,1	18,1	18,3
	2021 ¹⁾	20,6	21,2	21,2	18,7	20,8	21,7	19,7	20,6
Průměrný věk (stav k 31. 12.)	2011	41,3	41,1	42,2	40,3	40,9	41,4	40,7	40,6
	2016	42,2	42,2	42,8	40,8	42,3	42,9	41,6	41,9
	2021 ¹⁾	42,7	42,9	42,9	41,2	43,2	44,0	42,0	42,7
Index stáří (stav k 31. 12.) ¹⁾	2011	116,1	114,3	134,9	100,4	108,1	118,6	106,5	102,9
	2016	122,9	122,5	135,4	101,9	124,3	135,6	112,9	119,8
	2021 ¹⁾	125,5	126,5	133,6	100,9	133,5	148,9	113,9	128,1
Index ekonomického zatížení (stav k 31. 12.) ²⁾	2011	45,2	46,3	47,2	46,6	41,8	42,8	44,3	42,7
	2016	52,6	54,2	54,2	54,2	49,8	49,7	51,6	50,6
	2021 ¹⁾	58,6	61,2	58,9	59,1	57,2	56,7	58,6	57,9
Živě narození na 1 000 obyvatel	2011	10,7	10,4	11,6	11,2	9,6	9,2	10,5	9,9
	2016	11,2	10,7	12,1	12,0	10,5	9,6	11,0	10,4
	2021	11,1	10,9	11,7	11,3	10,8	10,0	11,4	10,5
Zemřelí na 1 000 obyvatel	2011	9,8	9,8	10,2	9,1	9,8	10,0	10,1	9,8
	2016	10,0	10,4	10,4	9,2	10,0	9,7	9,3	10,3
	2021	12,9	12,8	12,9	11,3	12,8	14,3	13,3	13,9
Přistěhovalí na 1 000 obyvatel	2011	7,4	12,7	17,9	24,2	10,3	6,4	15,6	9,6
	2016	9,7	12,1	25,4	23,5	11,6	8,3	16,7	10,9
	2021	12,3	14,2	30,0	24,0	15,2	9,8	21,2	13,9
Vystěhovalí na 1 000 obyvatel	2011	5,9	8,7	21,7	13,4	8,3	7,8	11,3	8,1
	2016	7,7	11,3	24,6	15,1	11,3	9,9	14,9	9,5
	2021	7,6	10,7	25,6	15,6	12,1	9,7	13,3	9,8
Přirozený přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel	2011	0,8	0,6	1,5	2,1	-0,2	-0,8	0,4	0,1
	2016	1,2	0,3	1,7	2,8	0,5	-0,2	1,7	0,1
	2021	-1,8	-2,0	-1,2	-0,1	-2,0	-4,4	-1,9	-3,4
Přírůstek/úbytek stěhováním na 1 000 obyvatel	2011	1,5	4,0	-3,8	10,8	2,0	-1,4	4,3	1,5
	2016	2,0	0,8	0,8	8,4	0,3	-1,6	1,8	1,5
	2021	4,7	3,5	4,5	8,4	3,1	0,1	7,9	4,1
Celkový přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel	2011	2,3	4,5	-2,4	12,9	1,8	-2,2	4,7	1,6
	2016	3,2	1,1	2,5	11,1	0,8	-1,8	3,5	1,6
	2021	2,8	1,5	3,2	8,3	1,1	-4,3	6,0	0,7
Naděje dožití (v období 2017–2021)									
mužů při narození		.	75,8	76,7	76,5	75,2	75,4	75,2	75,1
žen při narození		.	82,5	82,3	82,6	81,9	82,5	82,0	81,5

Tab. 4.1 Vybrané ukazatele podle okresů Jihomoravského kraje v letech 2011, 2016 a 2021

pokračování

	Rok	Kraj celkem	v tom okresy						
			Blansko	Brno-město	Brno-venkov	Břeclav	Hodonín	Vyškov	Znojmo
SOCIÁLNÍ VÝVOJ									
Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce (stav k 31. 12.)	2016	49 032	3 467	17 516	6 300	4 420	8 524	2 375	6 430
	2021	33 023	2 268	12 237	4 444	2 889	5 535	1 540	4 110
z toho (%):									
ženy	2016	50,4	51,7	52,5	51,6	47,8	46,3	50,4	49,8
	2021	51,2	50,8	52,2	52,7	49,3	48,1	53,2	52,0
absolventi škol a mladiství	2016	4,5	5,3	3,5	5,2	5,5	4,5	6,3	4,3
	2021	5,2	4,7	5,0	5,5	5,0	5,7	5,1	5,3
osoby se zdravotním postižením	2016	14,5	20,3	9,8	17,4	16,6	18,6	19,1	12,9
	2021	15,2	23,7	10,6	18,8	16,6	18,8	22,0	11,7
s nárokem na podporu v nezaměstnanosti	2016	27,1	28,0	18,0	31,4	39,8	28,7	31,5	34,6
	2021	31,5	32,9	22,9	35,8	44,5	31,1	39,9	39,8
dosazitelní ³⁾	2016	96,1	93,6	94,2	99,4	96,7	96,9	92,0	99,6
	2021	91,8	89,3	90,5	92,6	93,3	92,1	89,5	95,4
ve věku do 24 let	2016	12,6	12,7	12,1	13,2	14,1	12,4	12,8	12,4
	2021	11,7	10,6	11,6	11,5	11,6	12,6	11,1	11,7
ve věku 55 a více let	2016	20,4	21,8	18,1	19,4	23,2	20,5	24,9	23,0
	2021	25,8	29,5	22,4	27,9	27,7	26,3	29,8	28,5
evidovaní 12 a více měsíců	2016	39,5	39,2	48,1	32,8	25,9	39,1	33,1	35,4
	2021	36,8	36,3	45,2	32,6	21,5	37,9	28,1	28,7
Podíl nezaměstnaných osob (stav k 31. 12.; %) ⁴⁾	2016	6,11	4,62	6,73	4,47	5,54	7,98	3,64	8,48
	2021	4,02	2,99	4,61	2,88	3,63	5,20	2,36	5,41
v tom: muži	2016	5,98	4,37	6,40	4,24	5,67	8,38	3,50	8,35
	2021	3,82	2,84	4,32	2,66	3,58	5,20	2,14	5,06
ženy	2016	6,23	4,87	7,06	4,71	5,41	7,55	3,79	8,61
	2021	4,23	3,14	4,91	3,11	3,68	5,20	2,58	5,78
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných (stav k 31. 12.; %) ⁵⁾	2016	1,64	1,25	2,23	0,95	0,99	2,16	0,86	2,00
	2021	1,03	0,76	1,46	0,64	0,54	1,39	0,47	1,04
Lékaři na 1 000 obyvatel	2016	5,2	3,6	9,7	1,7	3,2	3,6	3,3	4,2
	2020	5,5	3,7	10,4	1,8	3,7	4,0	3,1	3,7
Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti	2016	4,199	5,214	3,403	4,791	5,863	5,672	4,651	4,165
	2021	5,463	7,245	4,247	6,376	7,593	7,758	6,373	5,928
Průměrná doba trvání 1 případu dočasné pracovní neschopnosti	2016	44,9	56,7	40,2	46,5	52,3	53,5	43,4	43,4
	2021	35,5	40,8	32,4	34,8	42,0	43,7	35,6	32,9
Lůžka v domovech pro seniory na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let	2016	12,9	13,7	18,3	7,5	9,5	9,3	17,3	8,7
	2020	11,1	12,3	15,3	6,3	8,8	8,1	15,8	6,8
Průměrný měsíční starobní důchod sólo (Kč) ⁶⁾	2016	11 328	11 250	11 741	11 399	10 962	11 191	11 105	10 573
	2021	15 280	15 218	15 800	15 418	14 827	15 093	15 059	14 269
Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu (včetně souběhu; %) ⁷⁾	2016	23,9	27,7	17,2	22,6	26,2	26,1	25,9	38,2
	2021	26,6	31,2	19,0	24,4	29,9	29,2	28,5	41,7
v tom: muži	2016	27,5	30,8	19,4	25,3	33,0	30,6	28,8	44,5
	2021	29,7	34,3	20,7	26,8	36,1	32,8	30,5	46,7
ženy	2016	21,6	25,7	15,9	20,9	22,1	23,3	24,1	34,2
	2021	24,5	29,2	17,9	22,9	25,8	26,9	27,3	38,3

Tab. 4.1 Vybrané ukazatele podle okresů Jihomoravského kraje v letech 2011, 2016 a 2021

dokončení

	Rok	Kraj celkem	v tom okresy						
			Blansko	Brno-město	Brno-venkov	Břeclav	Hodonín	Vyškov	Znojmo
Registrované trestné činy na 1 000 obyvatel	2016	18,4	10,7	31,2	11,2	14,5	12,0	9,9	15,9
	2021	13,1	7,2	22,6	8,6	9,0	8,4	8,1	10,9
Hlášené dopravní nehody na 1 000 obyvatel	2016	6,0	5,0	6,7	7,5	5,0	4,5	6,1	5,3
	2021	5,4	4,2	6,3	6,4	5,0	3,7	5,6	3,7
EKONOMICKÝ VÝVOJ									
Soukromí podnikatelé (živnostníci) na 1 000 obyvatel ve věku 18 a více let (stav k 31. 12.)	2016	210,3	176,5	245,0	203,4	185,4	185,4	208,4	200,1
	2021	226,5	192,4	261,4	220,4	198,7	203,4	227,4	212,2
z toho:									
se zjištěnou ekonomickou aktivitou	2016	102,9	92,2	112,0	108,9	92,2	94,4	106,3	90,9
	2021	113,8	102,1	126,1	119,7	102,9	103,5	116,9	94,5
subjekty vzniklé v roce	2016	6,2	5,4	6,2	6,6	6,0	5,9	6,5	6,3
	2021	7,2	6,5	7,9	7,5	6,8	6,2	7,8	6,2
Zahájené byty na 1 000 obyvatel	2016	3,2	2,9	2,6	4,1	4,1	1,9	4,6	3,6
	2021	4,8	6,0	4,5	5,0	5,2	3,4	6,9	4,4
Dokončené byty na 1 000 obyvatel	2016	3,3	2,2	3,9	5,0	3,2	1,4	2,4	2,3
	2021	4,0	5,9	3,1	5,4	4,2	2,4	5,3	3,8
Hromadná ubytovací zařízení	2016	800	79	115	104	234	90	33	145
	2021	1 053	85	141	120	358	124	37	188
lůžka	2016	45 095	3 875	13 851	4 997	9 456	5 218	1 704	5 994
	2021	50 374	4 007	12 770	5 456	13 233	5 783	1 577	7 548
lůžka na 1 000 obyvatel	2016	38,3	35,8	36,7	23,1	81,9	33,7	18,7	52,7
	2021	42,6	37,2	33,7	24,3	115,3	38,2	17,1	66,6
hosté (tis. osob)	2016	1 647,5	⁸⁾ 124,9	⁸⁾ 589,8	⁸⁾ 205,6	⁸⁾ 390,8	⁸⁾ 118,7	⁸⁾ 50,7	⁸⁾ 167,0
	2021	1 331,9	⁸⁾ 110,2	⁸⁾ 375,8	⁸⁾ 187,7	⁸⁾ 349,2	⁸⁾ 95,8	⁸⁾ 29,5	⁸⁾ 183,7
z toho ze zahraničí	2016	548,5	⁸⁾ 23,3	⁸⁾ 317,5	⁸⁾ 34,0	⁸⁾ 88,2	⁸⁾ 32,5	⁸⁾ 15,9	⁸⁾ 37,1
	2021	221,2	⁸⁾ 7,6	⁸⁾ 129,7	⁸⁾ 18,5	⁸⁾ 35,2	⁸⁾ 8,6	⁸⁾ 5,4	⁸⁾ 16,1
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ									
Podíl na celkové výměře (stav k 31. 12.; %):									
orná půda	2016	48,8	33,7	22,2	47,9	49,3	48,2	49,3	61,6
	2021	48,3	33,2	21,2	47,3	48,8	47,7	48,9	61,3
lesní pozemky	2016	28,0	43,5	27,8	31,6	17,1	25,4	33,7	22,2
	2021	28,1	43,6	27,8	31,7	17,1	25,4	33,8	22,2
zastavěné plochy a nádvoří	2016	2,0	1,6	9,1	1,9	2,1	2,2	1,6	1,4
	2021	2,1	1,6	9,2	2,0	2,2	2,3	1,6	1,4

1) údaje navazují na výsledky SLDB 2021

2) počet osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0–14 let

3) počet osob ve věku 0–14 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 15–64 let

4) ve věku 15–64 let

5) podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

6) podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

7) bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu; data za prosinec

8) starobní důchod vč. souběhu s vdovským nebo vdoveckým; předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.; data za prosinec

9) méně spolehlivý údaj

ZKRATKY KRAJŮ A OKRESŮ

Kraje, okresy	Zkratka	Kód	Kraje, okresy	Zkratka	Kód
Hlavní město Praha	PHA	CZ010	Královéhradecký kraj	HKK	CZ052
			Hradec Králové	HK	CZ0521
Středočeský kraj	STČ	CZ020	Jičín	JC	CZ0522
Benešov	BN	CZ0201	Náchod	NA	CZ0523
Beroun	BE	CZ0202	Rychnov nad Kněžnou	RK	CZ0524
Kladno	KD	CZ0203	Trutnov	TU	CZ0525
Kolín	KO	CZ0204			
Kutná Hora	KH	CZ0205	Pardubický kraj	PAK	CZ053
Mělník	ME	CZ0206	Chrudim	CR	CZ0531
Mladá Boleslav	MB	CZ0207	Pardubice	PU	CZ0532
Nymburk	NB	CZ0208	Svitavy	SY	CZ0533
Praha-východ	PY	CZ0209	Ústí nad Orlicí	UO	CZ0534
Praha-západ	PZ	CZ020A			
Příbram	PB	CZ020B	Kraj Vysočina	VYS	CZ063
Rakovník	RA	CZ020C	Havlíčkův Brod	HB	CZ0631
			Jihlava	JI	CZ0632
			Pelhřimov	PE	CZ0633
			Třebíč	TR	CZ0634
			Žďár nad Sázavou	ZR	CZ0635
Jihočeský kraj	JHČ	CZ031			
České Budějovice	CB	CZ0311	Jihomoravský kraj	JHM	CZ064
Český Krumlov	CK	CZ0312	Blansko	BK	CZ0641
Jindřichův Hradec	JH	CZ0313	Brno-město	BM	CZ0642
Písek	PI	CZ0314	Brno-venkov	BI	CZ0643
Prachatice	PT	CZ0315	Břeclav	BV	CZ0644
Strakonice	ST	CZ0316	Hodonín	HO	CZ0645
Tábor	TA	CZ0317	Vyškov	VY	CZ0646
			Znojmo	ZN	CZ0647
Plzeňský kraj	PLK	CZ032			
Domažlice	DO	CZ0321	Olomoucký kraj	OLK	CZ071
Klatovy	KT	CZ0322	Jeseník	JE	CZ0711
Plzeň-město	PM	CZ0323	Olomouc	OC	CZ0712
Plzeň-jih	PJ	CZ0324	Prostějov	PV	CZ0713
Plzeň-sever	PS	CZ0325	Přerov	PR	CZ0714
Rokycany	RO	CZ0326	Šumperk	SU	CZ0715
Tachov	TC	CZ0327			
Karlovarský kraj	KVK	CZ041	Zlínský kraj	ZLK	CZ072
Cheb	CH	CZ0411	Kroměříž	KM	CZ0721
Karlovy Vary	KV	CZ0412	Uherské Hradiště	UH	CZ0722
Sokolov	SO	CZ0413	Vsetín	VS	CZ0723
			Zlín	ZL	CZ0724
Ústecký kraj	ULK	CZ042			
Děčín	DC	CZ0421	Moravskoslezský kraj	MSK	CZ080
Chomutov	CV	CZ0422	Bruntál	BR	CZ0801
Litoměřice	LT	CZ0423	Frýdek-Místek	FM	CZ0802
Louny	LN	CZ0424	Karviná	KI	CZ0803
Most	MO	CZ0425	Nový Jičín	NJ	CZ0804
Teplice	TP	CZ0426	Opava	OP	CZ0805
Ústí nad Labem	UL	CZ0427	Ostrava-město	OV	CZ0806
Liberecký kraj	LBK	CZ051			
Česká Lípa	CL	CZ0511			
Jablonec nad Nisou	JN	CZ0512			
Liberec	LI	CZ0513			
Semily	SM	CZ0514			

